

• almanahul părinților 1980 • almanahul părinților 1980 • almanahul părinților 1980 •

5 11148

almanahul părinților 1980

111. 2005

În general, trebuie spus că în întreaga țară s-a încheiat în linii generale procesul de reorganizare și așezare pe baze noi, moderne, a învățămîntului. Constituie o deosebită satisfacție faptul că, astăzi, tineretul din institutele noastre de învățămînt superior, din licee și școli, pe lângă preocuparea de a-și însuși permanent, la nivelul cel mai înalt, cunoștințele științifice și tehnice din toate domeniile, acționează, în același timp, pentru aplicarea în practică a cunoștințelor, pentru cunoașterea problemelor legate de activitatea industrială, agricolă și socială, astfel încît să poată deveni buni intelectuali, buni ingineri, buni muncitori în toate domeniile...

Este necesar să intensificăm activitatea politico-educativă de ridicare a conștiinței socialiste, a gradului de cunoaștere a tuturor cetățenilor patriei. Așa cum am menționat, ceea ce facem nu se poate realiza decît pe baza a tot ceea ce este mai avansat în lume — și trebuie să facem totul pentru a ridica nivelul de pregătire profesională, tehnică și politică al oamenilor, pentru a-i ajuta să înțeleagă sensul dezvoltării istorice, faptul că socialismul reprezintă singura societate a viitorului. Să facem totul pentru a înfăptui în viață, în cele mai bune condiții, principiile umaniste ale societății noastre socialiste, pentru a demonstra, cu puterea faptelor, forța creatoare a poporului — constructor al socialismului!

NICOLAE CEAUȘESCU

din cuvîntarea rostită la Timișoara, cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt, 1979—1980.

T 11148

BIBLIOTECA "ASTRA"
BIBLIU

1980

GENERATII DUPA
GENERATII VOR
SLAVI PARTIDUL
COMUNISTILOR
CARE RIDICA
ROMANIA TOT
MAI SUS SPRE
INALTELE PISURI
ALE CIMLIZATIEI
COMUNISTE
NICOLAE CEAUSESCU

-- ULU. 2014

ești patria și singurul meu rost

*Nu pot să spun deplin cum te iubesc
Ești patria și singurul meu rost,
Ești pe pământ destinu-mi omenesc
Și tot ce pentru mine e, va fi și-a fost.*

*Dar spre folos a-ți fi sînt prea bătrîn,
Sînt alții care vin impetuos,
Eu nu-s decît un comunist român
Ce pîn-la moarte-ți este credincios*

*Și dacă mi-ar fi dat după mormînt
Din morți cînd ai nevoie să apar,
Același eu, din pacea din pămînt
În focul luptei tale-am să răsar.*

MIHAI BENIUC

U

1 ARI 2022

partid, lumină scumpă

*Partid lumină scumpă al lutului român
Înnoitoare forță, tu comunistul astru
Eroii tăi de-a pururi în inimi ne rămîn
Cum roșul se-nfrățește cu galben și albastru.*

*Făuritor de lume, împlinator de vis,
Îndrumător ai celor ce timpul duc'nainte
Îți dăruim doar ție tot sufletul deschis
Și-nțiiului al Țării președinte*

*Din Horia și din Iancu am visat
Și mai demult din ce-a visat poporul
Să fim români cît veșnic ne-a fost dat
Și să purtăm prin tine tricolorul*

RUSALIN MUREȘAN

Publicistul RADU VĂSILIU
prezintă
imaginea României Socialiste

35 DE CURCUBEE PE CERUL PATRIEI

Fată de dimensiunile indefinite ale „spira-lei” timpului istoric, 35 de ani reprezintă atât de puțin! Jumătate din viața unui om, după cum este interpretat versul de început al Divinei Comedii — „Nel mezzo del camin di nostra vita”, dacă putem crede că pe vremea marelui florentin „media de vîrstă” era 70 de ani. Cei care s-au născut în acel august

de hotar al devenirii noastre istorice sînt așadar în floarea vîrstei, în perioada deplinei dezvoltări a tuturor energiilor vitale. Atît de puțin față de istoria unei orînduiri sociale. Și totuși atît de mult, sub raportul cuprinsului calitativ și cantitativ! Întreaga durată a orînduirilor anterioare nu se poate compara, prin creație socială, cu aceste trei decenii și jumătate. Este un adevăr

ce nu mai trebuie dovedit, oricine îl are la îndemîină dar, ce-i drept, tot natul anilor acestora află mai greu termenii de comparație — țara a trecut prin prefaceri uriașe. Iar istoria nu este numai creație și amintire ci și uitare. În ce proporție stau aducerea-aminte și uitarea veacurilor nenumărate dinaintea noastră? Pentru unele perioade — foarte lungi — ceea ce s-a uitat pare să atîrne cu mult mai

greu în balanță decât cele rămase în amintirea oamenilor.

Uitate sau ținute minte, vremurile sînt trecute de la o generație la alta de amprentele neșterse lăsate de istorie în conștiința și în subconștientul oamenilor, așa cum patrimoniul genetic este purtat în coapsele strămoșilor și ale urmașilor. Evenimente de anvergură colectivă sau individuală, aspirații și doruri, victorii și înfrîngerii, bucurii și tristeți, toate, atîta vreme cît oamenii se succed, se stratifică în ființa lor, în creația lor, păstrînd, poate, cea mai valoroasă acumulare, aceea care ține încheată o nație, care-i hrănește perpetuu simțămîntul unității. Forța acestei conștiințe a rămas intactă ba, mai mult, s-a accen-

tuat, s-a amplificat tocmai datorită saltului uriaș în istorie pe care l-a cunoscut, în cei 35 de ani de revoluție, poporul nostru dar și ca reacție la acea tendință care, cîtăva vreme, încercase să amputeze, să schimonosească sau să treacă în uitare părți esențiale ale patrimoniului nostru istoric. S-a văzut, astfel, că această conștiință nu poate fi mutilată, după cum ea n-a putut fi mutilată, în diferite epoci, nici de asuprire, nici de dominație, nici de forța brutală a uriașilor cu picioare de lut sau de oțel, nici de nimfele lor răgușite de beția puterii. Partidul a demonstrat atunci, încă o dată, după cum dovedise la 23 August 1944, că era singura forță ce se identifica cu interesele și aspira-

țiile naționale cele mai profunde ale maselor, cu acel val din adîncurile poporului care a hrănit, de-a lungul veacurilor, nădejdea lui de libertate, de rînduială dreaptă, de progres, de bunăstare.

Astăzi se vedește cu mai mare putere și mîine încă și mai mult, însemnătatea covîrșitoare pentru destinul națiunii noastre, pentru împlinirea vocațiilor și destinului său istoric, pe care a avut-o și o are concepția concentrată în personalitatea celui conducător care de aproape cincisprezece ani, în fruntea partidului și a statului, ține ferm cîrmele navei noastre pe oceanul în hulă al istoriei contemporane. Doctrina și acțiunea Ceaușescu, cum este numită creația politică a sece-

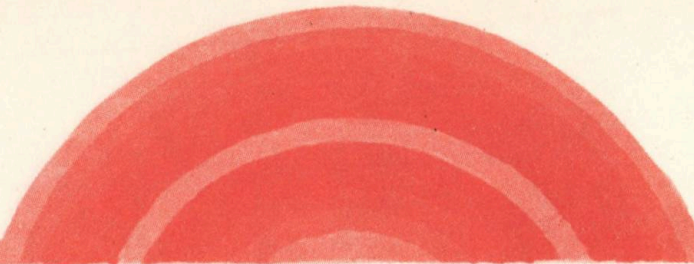
tarului general al P.C.R., în termeni de enciclopedie, constituie cel mai complet și mai elaborat ansamblu de idei și țeluri strategice, de planuri și acțiuni pe care l-a cunoscut vreodată istoria României moderne. Devenirea țării noastre este modelată cu rigoare principială și suplețe tactică, într-o viziune căreia trecerea anilor îi aduce confirmări strălucite.

Ftapa istorică pe care o străbate poporul nostru și care este și va fi indisolubil legată de numele acestui diriguior de anvergură, poartă pecetea caracteristică a ceea ce este mai pregnant în conștiința națiunii. Imaginea socialismului și comunismului este modelată de o înțelegere adâncă a realităților naționale și internaționale. Concluzia pe care secretarul general al partidului a tras-o din studiul neosotit al societății contemporane, este că oamenii a ajuns la un prag critic al evoluției sale, poate cel mai critic dintre toate cele trecute pînă acum, și că, la dimensiunile acestui prag, se impun rezolvări de o anvergură cel puțin egală. Președintele României — și este o latură fundamentală a umanismului pe care-l profesează — vede rezolvarea acestor pro-

bleme pe un plan global dar nu, ca pînă nu de mult, doar prin înțelegeri între grupurile statelor puternice, ci prin participarea tuturor națiunilor, printr-o elaborare la care să contribuie toți, în egală măsură, unicul „hegemon” al acestei lucrări de dimensiuni mondiale fiind principiile și normele ce reflectă interesele și aspirațiile legitime ale tuturor. Edificarea unei lumi mai bune și mai drepte trebuie să fie, așadar, o coedificare, o lucrare comună, însuflețită de sentimentul pe care-l generează efortul făcut împreună de oameni. Dacă pe plan mondial una din problemele cele mai acute este redistribuirea avuțiilor, întrucît bogățiile unor națiuni purced în parte din depozitarea sau spolierea altora, pe plan național, această redistribuire a avuției poporului, ale cărei temelii au fost puse de revoluția socialistă, cere o preocupare perpetuă, deoarece mecanismele economice ale distribuției sînt gingașe și apetiturile exacerbate ale unor categorii sociale pot și chiar reușesc uneori să producă distorsiuni.

Timpul aduce, cu o iuțea ce pare a spori, confirmări impresionante clarviziunii ce caracterizează doctrina Ceaușescu: în aceste luni, mai mult ca oricînd pînă

acum, ies la iveală implicații majore ale viziunii despre socialism și comunism a președintelui. Într-adevăr, cine, decît cei ce nu le-au cunoscut, datorită vîrstei, a uitat, oare, „previziunile” supraoptimiste, în realitate fantastice și iresponsabile, produse de ignoranță și fals zel, cu privire la abundența de povești a societății celei mai drepte pe care a visat-o vreodată omenirea? În imaginația primitivă a acelor „propagandiști”, comunismul se contura ca o lume a îmbuibării, a confortului luxos, a consumului desfrînat, închipuire ce avea drept substrat „modelul” de viață oferit de cele mai deșănțate exemplare din lumea capitalului. Cît de departe au rămas azi acele elucubrații! Nu numai România, nu numai toate țările socialiste luate la un loc, dar pămîntul întreg n-ar putea alimenta o asemenea societate în care „economia risipei” (iertere-ni-se această îmbinare aberantă de termeni) să se dezvolte nestîngerit pentru toți, oferind tuturor condiții de „high life” american. Și, oare, n-au fost și nu mai sînt destui care, mînați de apetiturile lor dezordonate, au văzut și mai vîd, cu privirea lor mioapă, în „societatea de consum” „le pays de cocagne” unde aceste apetituri ar putea afla sație-

tatea și care, nemulțumiți de normele cumpătării, inventează subterfugii pentru a încălca rînduielele societății noastre și a rupe mai mult decît li se cuvine din avuția tuturor? Vor înțelege ei, oare, astăzi, că „societatea de consum” este în pragul celui mai cumplit faliment, își vor aduce ei aminte, oare, că imperiul roman s-a prăbușit cam din aceleași cauze, adică din pricina puterii și bogăției excesive pe care o acumulase? „Est modus in rebus”, înțeleptul dicton atît de iute uitat, exprimă o învățătură ce trebuie revigorată, măcar de noi, „urmașii Romei”. „Confort dar cu măsură”, sfatul dat de președinte concetățenilor săi, manifestă această veche înțelepciune pe care, dacă ne gîndim bine la propria noastră istorie, imensa majoritate a poporului a aplicat-o cu sfințenie. Poate că astăzi, cînd pragul dinaintea căruia se află umanitatea începe să se arate în aproape toate dimensiunile lui, vom înțelege mai bine de ce Dacii n-au construit palate și temple mărețe, de ce măsura și cumpătarea materială au fost pentru ei legi supreme. Am putea spune că se fereau să adune și să folosească o cantitate prea mare de energie: cunoșteau și ei, de bună seamă și mai bine decît noi,

acea „legendă” a prăbușirii Atlantidei din pricina folosirii excesive a energiilor!

Deci, după 35 de ani de la acel august hotărîtor pentru viitorul națiunii noastre, realitatea prezentului și perspectivele, în măsura în care, într-o lume atît de tulbure, pot fi trasate perspective, iau o înfățișare cu mult diferită de aceea pe care o construise imaginația artificial excitată a unor propagandiști de pe vremuri. Or, România nu este luată prin surprindere de evenimente. Doctrina partidului nostru, doctrina Ceaușescu, realizările și proiectele noastre, politica internă și externă a țării sînt modelate astfel, încît, treptat, societatea să se adapteze cerințelor unei lumi care, chiar în ipoteza adoptării soluțiilor optime la problemele sociale și economice contemporane, nu va mai fi, în nici un caz, ceea ce a fost, nu va mai profesa conceptele despre nivel de trei, despre civilizație, pe care le-au profesat pînă acum destui, pornind de la o imagine absurd productivistă și consumatoristă asupra lumii. Chiar dacă se vor descoperi noi surse (fie ele inepuizabile) de energii, noi rezerve (fie ele uriașe) de materii prime, noi tehnologii (fie ele supra-economice) de producție, lumea viitoare nu va mai fi

ceea ce a fost și ceea ce este încă.

În 35 de ani, România a cunoscut o dezvoltare în ritmuri înalte (prea înalte afirmau, mereu, criticii noștri din străinătate) și abia azi, în condițiile crizei mondiale de energie (care va lua proporții foarte curînd) se arată, în toată importanța ei, valoarea colosală a acestei dezvoltări. Într-adevăr, chiar dacă n-am ajuns, în diverse domenii, la treapta țărilor puternic dezvoltate, sîntem deja destul de sus pentru ca noile modele de creștere economică ce vor fi elaborate în mod necesar la dimensiuni mai modeste pe plan global, să ne găsească cu o bază puternică de pornire. Industrializarea accelerată, dezvoltarea puternică a agriculturii, creșterea considerabilă a gradului de civilizație materială și a nivelului de cunoaștere al maselor, dezvoltarea științei și tehnologiei, înflorirea generală, economico-socială, a patriei, potrivit Programului P.C.R. adoptat de Congresul al XI-lea, alcătuiesc laolaltă această bază puternică a edificării viitoare a patriei socialiste și comuniste. Etapa în care a și intrat țara, aceea a calității în toate domeniile — obiectivul cel mai important pe care-l trasează Congresul al

XII-lea al partidului, este o etapă hotărâtoare, pentru că acumulările considerabile realizate în ultimele cincinale reprezintă o forță economică imensă în raport cu dimensiunile țării și depinde numai de integrala lor punere în valoare, pentru ca România să cunoască progrese și mai mari pe toate planurile. Acest imperativ al calității are o dublă importanță: pe de o parte pentru creșterea nivelului general de civilizație al țării, pe de alta pentru locul ei în diviziunea internațională a muncii, diviziune ce se realizează în condițiile unei acerbe bătălii economice și politice. Am putea spune că miza planurilor noastre este, mai mult decât oricând, locul sub soare al României. Astăzi când criza energetică ce se accentuează, lovește, după cât se pare, mai mult țările ce se află în plin efort de dezvoltare și care încă n-au atins nivelul unei solide imunități în concurența mondială, atingerea obiectivelor Congresului al XII-lea este o chestiune vitală. Cu avuția noastră națională, este pe deplin posibil, punând în lucrare inteligența tuturor, muncitori, țărani, filozofi, profesori, ingineri și tehnicieni să elaborăm concepte, metode și tehnici de creștere economică, care să ne asigure autarhia energetică și un loc

bun în diviziunea internațională a muncii.

Se vedește însă că, în anumite domenii, un popor are obligația să ia toate măsurile de care depind nu numai independența și opțiunile sale politice ci, poate și existența lui, pentru că nu se știe în ce poate debușa această sugubă criză energetică, sub care colcăie cumplite interese, deocamdată bine disimulate! Partidul, Ceaușescu, au atras atenția demult că **cea mai valoroasă și mai puțin costisitoare energie de care dispune țara este energia intelectuală a poporului.** A sosit momentul s-o punem în lucrare din plin. În cei 35 de ani de reconstrucție și construcție, prin aplicarea programelor de organizare a învățământului, elaborate de partid, țara noastră a fost înzestrată cu un număr proporțional uriaș de oameni pregătiți. A venit ceasul când această energie, care nu se epuizează niciodată, trebuie să fie folosită cu cumpătare și exigență. Ea este, alături de câmpii, dealuri, munți și ape, cea mai mare avuție a patriei noastre. O vorbă, care nu-i lipsită de temei, spune: „Dă-mi, doamne, mintea românului cea de pe urmă!” Sîntem, în acest sfîrșit de an ca și în anii

ce se vor deschide cu 1980, la acea urmă care solicită de la toți oamenii ce viețuiesc pe pămîntul țării și se hrănesc cu seva lui din moși-strămoși, înțelegere adîncă a semnelor timpului, a chemărilor partidului, a necesităților de neevitat ale lumii contemporane și acțiune inteligentă pentru a salvagarda ceea ce am realizat, pentru a asigura împlinirea minunatelor noastre proiecte de viitor.

Orice naștere, știm, implică o suferință. Lumea mai bună și mai dreaptă pe care o dorim se află într-o fază avansată de gestație. De noul an '81 să facem urări pentru o naștere cît mai puțin dureroasă a acestei lumi și să nădăjduim că, prin efortul inteligent al tuturor statelor, popoarelor și forțelor politice de bună credință, vom asista la nașterea unui copil viguros și nu la cea a unui șoarece din parturiția munților.

Să acționăm, deci, sub lumină bogată a celor 35 de curcubee existente pe cerul patriei, pentru împlinirea idealului nostru și al omeniirii; o pace durabilă, o colaborare desăvîrșită între oameni și națiuni, bazată pe justiție socială, pe drepturile legitime ale fiecăruia, în parte și ale tuturor, în același timp.

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ LA ORA RESPONSABILITĂȚILOR SOCIALE

RADU T. ION

Întotdeauna, școala, ca instituție socială, și-a exercitat menirea pe care i-a conferit-o societatea care a creat-o, de a forma tinăra generație potrivit nevoilor acesteia. Niciodată, însă, mai mult ca în vremea noastră și nicăieri mai mult ca în societatea noastră socialistă, acest rol nu este atât de evident. Așa se face că, pretutindeni în lume, în deceniul pe care-l străbatem, problemele perfecționării și modernizării învățămîntului se situează printre problemele majore ale contemporaneității. Și, în multitudinea acestora, a direcțiilor de orientare și evoluție, a trăsăturilor pe care le adoptă, o linie fundamentală a acestor preocupări poate fi sesizată. Este vorba de preocuparea insistentă și generală de afirmare a funcției sociale a învățămîntului care-și găsește expresia în satisfacerea nevoilor economice ale societății, în propulsarea progreselor științifico-tehnice, ale vieții sociale, în general.

În consens cu această tendință a învățămîntului contemporan, amplificată însă și, totodată, dobîndind trăsături specifice determinate de condițiile sociale concrete ale României socialiste, școala românească se dezvoltă în strînsă legătură cu cerințele vieții economice și social-culturale. Dezvoltarea și perfecționarea activității de formare a omului, în concordanță cu cerințele de azi și de viitor ale societății noastre, constituie una din componentele de seamă ale politicii și programului partidului nostru privind perfecționarea continuă a conducerii vieții sociale. Ea se manifestă în orientarea sistematică a activității de instrucție și educare a tinerilor, în grija pe care partidul și statul nostru le investesc, cu generozitate, în toate sectoarele vieții sociale. Și expresia grăitoare o avem în documentele de însemnătate istorică ale Congresului al XII-lea al partidului, ca și în prevederile Legii educației și învățămîntului, aplicate începînd cu anul școlar în care ne aflăm. Ele definesc coordonatele activității de învățămînt în țara noastră, în strînsă legătură cu cerințele operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și cu trăsăturile epocii contemporane.

Este rostită cu sens de legitate dar și ca un fapt binecunoscut propoziția „școala — factor de pregătire a forței de muncă”. Este firesc ca, rostind-o, să înțelegem că aceasta presupune considerarea școlii ca instituție socială menită să formeze specialiștii necesari dezvoltării economiei naționale. Și, nu mai este nevoie de demonstrat că, mai ales în condițiile progresului tehnico-științific și al mobilității societății contemporane, al creșterii gradului de tehnicitate al celor mai multe dintre acțiunile umane, formarea tinerilor pentru integrarea lor socio-profesională implică un grad tot mai înalt de instruire.

Dar, propoziția amintită este mult mai bogată în semnificații. În perspectiva ideii pe care o exprimă, funcția școlii românești nu se limitează la pregătirea generațiilor pentru o anumită activitate socială utilă, în producția bunurilor materiale și spirituale, ci are în vedere formarea unui om nou, înaintat, caracterizat prin bogăția cunoștințelor științifice și culturale, prin concepția despre lume, după care se conduce, prin competența sa profesională, dar și printr-o atitudine înaintată față de muncă, prin participarea la viața social-politică.

Înțelegerea învățământului ca principal mijloc de pregătire a specialiștilor necesari tuturor sectoarelor de activitate reprezintă, în ultimă analiză, trăsătura evoluției școlii românești în ultimele decenii. Ea își găsește expresia în cel puțin două orientări ale acestei evoluții. Pe de o parte, în extinderea treptată și realizarea sistematică a perioadei de instruire, care cuprinde întregul efectiv al fiecărei generații. În decursul a numai două decenii durata școlarizării obligatorii a devenit de 7 ani, apoi de 8, iar în prezent de 10 ani. Și dacă adăugăm la aceasta faptul că jumătate din absolvenții învățământului obligatoriu fac studii liceale complete și cei mai mulți din cealaltă jumătate dobândesc o calificare în învățământul profesional, avem imaginea nivelului de pregătire ce se asigură tineretului, corespunzător etapei actuale de dezvoltare a țării noastre. Sub acest aspect școala românească își relevă contribuția sa la apropierea dintre munca fizică și cea intelectuală, la accelerarea procesului de omogenizare a societății noastre.

Pe de altă parte, orientarea școlii în perspectiva funcției sale de pregătire a forței de muncă se

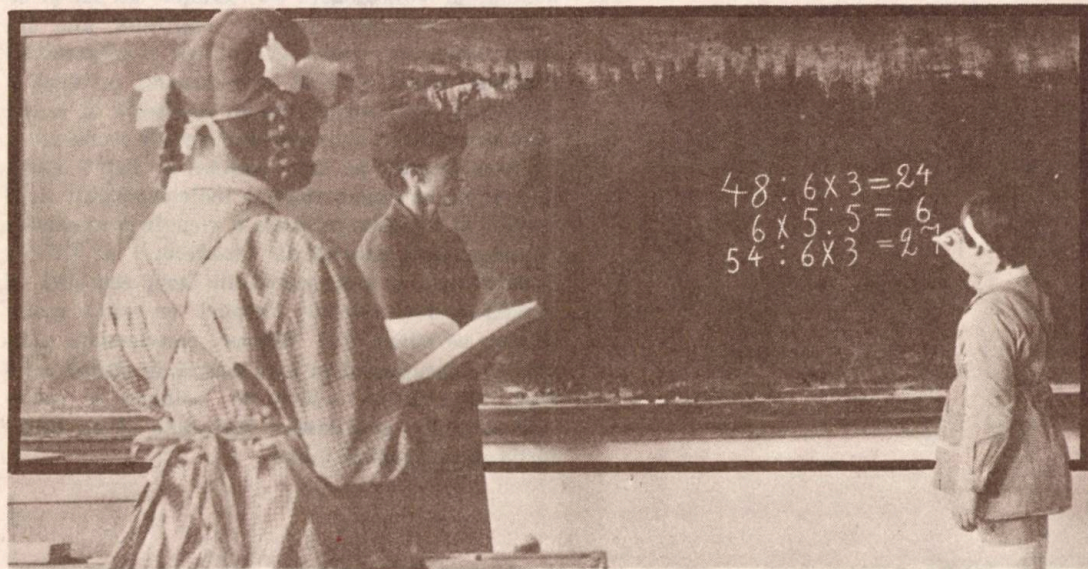
exprimă în procesul integrării învățământului cu cercetarea și producția, al instruirii și educării copiilor și tinerilor, pe toate treptele de învățământ, prin muncă și pentru muncă, pe temeiul asimilării cunoștințelor științifice, tehnice și culturale, a deprinderilor necesare exercitării unei activități utile societății. Urmărind cu consecvență principiul instruirii politehnice a tinerilor, procesul de educare pentru muncă, departe de a fi privit numai la pregătirea practică, îngustă, este conceput ca formare în profile largi bazată pe o temeinică și cât mai cuprinzătoare instruire științifică. Constituirea nucleului disciplinar fundamental în conținutul învățământului liceal, de pildă, ca bază teoretico-științifică a pregătirii tuturor elevilor în liceu oricare ar fi tipul sau profilul acestuia, constituie o experiență originală și conferă școlii noastre trăsăturile unui învățământ modern.

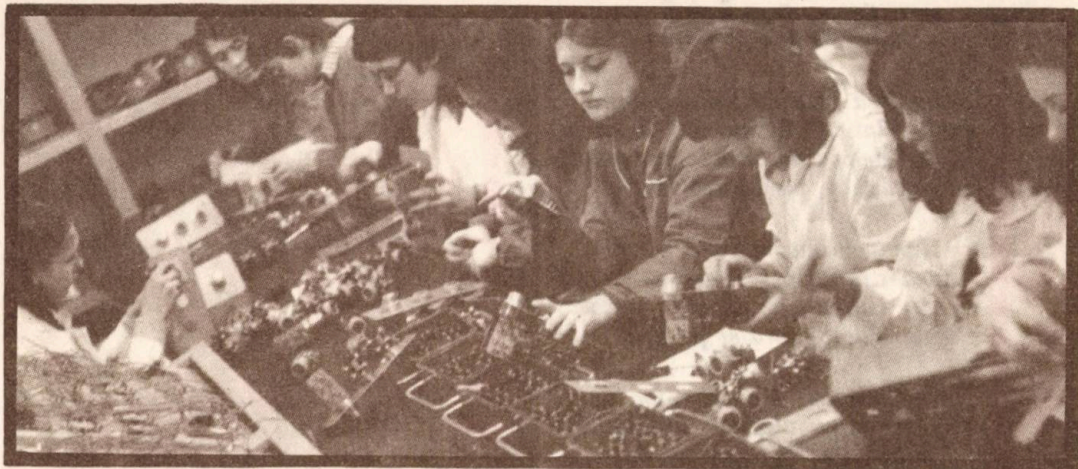
Este un imperativ al progresului științific și tehnic — mai ales dacă avem în vedere că școala de azi pregătește tineri care se află în viața activă peste 15—20 de ani — de a forma tinerilor capacități care să-i facă apti să se adapteze schimbărilor ce intervin într-un ritm atât de rapid și de a beneficia de ceea ce le oferă viitorul.

Concepția îmbinării învățământului cu munca își găsește expresia în obiectivele generale și în cele specifice fiecărei trepte de învățământ, precum și în conținutul procesului de instruire și educare. Înțelegerea pregătirii copiilor și tinerilor pentru integrarea lor profesională, ca proces continuu vizînd realizarea unor sarcini ierarhizate de la un grad de învățământ la altul și ca acțiune în care eforturile școlii trebuie să se conjuge cu cele ale organizațiilor de copii și tineret, ale unităților socialiste de producție, să găsească înțelegerea și sprijinul părinților, reprezintă chezașia succesului.

Dimensiunea socială a actului educațional

O altă propoziție, avînd aceeași putere de sintetizare a funcțiilor sociale ale școlii noastre, definește școala „factor de cultură și civilizație”.

Sub acest aspect relația învățămînt-viață socială se prezintă ca proces de dezvoltare multilaterală a personalității umane, deci de formare a omului nu numai ca producător de valori materiale și spirituale, ci și ca cetățean, participant la organizarea și conducerea producției, militant activ pentru traducerea în viață a Programului partidului de făurire a noii societăți. Privit din această perspectivă, învățămîntul din țara noastră îndeplinește rolul unuia din cei mai importanți factori de socializare. În ultimă instanță, pregătirea tînărului pentru viață, pentru rolul de cetățean adult al societății noastre socialiste implică o formare cu dublă perspectivă: pe de o parte pentru îndeplinirea unui rol anumit în activitatea profesională, iar pe de altă parte pentru integrarea lui socială, pentru înțelegerea și adaptarea la valorile societății noastre socialiste. Găsim în această teză motivarea științifică a locului și rolului de o covârșitoare însemnătate ce revine disciplinelor și activităților menite să asigure, paralel cu pregătirea științifică, tehnică și practică, formarea tinerețului în spiritul concepției materialist-dialectice și istorice despre natură și societate, al umanismului socialist, al dragostei față de patrie, partid și popor, față de idealurile de pace și progres social.

Trăsătura cea mai importantă a sistemului nostru de educație corelat cu cerințele modelării personalității umane în concordanță cu nevoile de azi și de mine ale societății noastre, o constituie conceperea acțiunii de formare a omului ca proces continuu, ca educație permanentă, depășind perioadele de vîrstă ale școlarității cu care ne-am obișnuit. Perioada de pregătire pentru profesor și pentru activitatea socială în general nu mai poate fi circumscrișă la grupa de vîrstă dintre 6 și aproximativ 20 de ani. Ea începe, pentru cea mai mare parte din generație, mai înainte — la 3 ani și se prelungește pe tot parcursul vieții active. În acest sens, sistemul de educație din țara noastră străbate etapa în care învățămîntul preșcolar devine, în drept și în fapt, primă treaptă a procesului de instruire și educare, depășind implicarea sa primară în cadrul familiei.

De asemenea, vizînd dimensiunile procesului de instruire a adulților, circa două milioane

de oameni ai muncii realizează programe de perfecționare a pregătirii lor profesionale. Sînt două procese corelate, concludente pentru reevaluarea contribuției școlii la ridicarea nivelului general de cultură al poporului.

Amplificarea responsabilităților sociale ale învățămîntului nostru se oglindesc și în perspectivele dezvoltării acestuia în anii care vin. Extinderea treptată a învățămîntului liceal, astfel încît, pînă la sfîrșitul cincinalului următor, 70% din tineri să efectueze studii liceale complete și cuprinderea în fiecare an a peste 2 milioane de oameni ai muncii la cursuri de reciclare sînt pentru cunoașterea orizonturilor ce se deschid, activități complexe de formare a omului în țara noastră.

Lucrările viitorului Congres al educației și învățămîntului vor aduce o nouă confirmare a trăsăturilor definitorii ale școlii românești în actuala etapă de dezvoltare. Ideile programatice ce se desprind, apoi, și din expunerile anterioare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și hotărîrile ce vor fi adoptate la Congresul educației și învățămîntului vor constitui cadrul de referință al dezvoltării și perfecționării activității de instrucție și educație în anii care vin. În deplină concordanță cu structura sistemului școlar stabilită prin Legea educației și învățămîntului, adoptarea pentru o perioadă de 5 ani a unor noi planuri de învățămînt pentru școlile de toate gradele asigură învățămîntului nostru acea stabilitate care permite atât consolidarea acestuia și ridicarea nivelului de pregătire al elevilor în fiecare ciclu de instruire, cît și înnoirea conținutului învățămîntului, impusă de progresele științei și tehnicii. Mai trebuie reținut, — în legătură cu cele arătate — un fapt menit să adîncească și să întărească acordarea școlii în general, a învățămîntului liceal în special, la cerințele vieții economice și social-culturale ale țării noastre și anume, cuprinderea a 90% din elevii instruiți în prima treaptă a liceului, în licee cu profil industrial și agroindustrial. Este procesul ireversibil al adîncirii funcțiilor sociale ale școlii noastre și opțiunea certă a învățămîntului din România socialistă, angajată ferm pe drumul dezvoltării sale multilaterale, al progresului social.

patriei

*N-am altă cale de a-ți mulțumi
Decît cîntînd mereu cu bucurie,
În zori de zi cînd iarăși mă deștepți
Genunchele se pleacă sub făclie.*

*În tine toate nu mai sînt poveri
Țărna din trup și lacrima sub pleoape
Ușor e timpul, cît un zbor plecat
Cu umbrele pe țară și pe ape.*

*Drum îndelung pîn-am ajuns
Pe cumpăna aceasta luminoasă
Și m-ai lăsat în veșnicia ta
Să îmi înmoi icoanele din casă.*

*Căci ți-ai adus aminte și ai șters
Peretele de lut ce ne desparte
Și m-ai întors din țărână să te vad
Jucîndu-te cu mine după moarte.*

*Ai pus în graiul meu izvor
Și în cuvînt ai pogorît la mine
Și iată munții-s albi de sărbători
Și pruncii cîntă slavă pe coline.*

portret

*Fiul meu scump Ioachime-ai adormit
Pe bundă jos după atîta joacă.
Genunchi cîrpiți pantofii scîlciați
În cuibul meu de pasăre săracă.*

*Cu mîinile pîrlite de fum și jucării
Obrazul ars de lacrimi și mirare
Doi anișori abia ai împlinit
Și toate mușcă și-s ne-ncăpătoare.*

*Țișina ușii, degetașul tău,
Acul înșeapă, foarfeca scurtează,
Nuiaua, ce să fac, copilul meu,
Din cînd în cînd și ea te cercetează.*

*Acum dormi sub candelă ușor
Lumina toamnei tremură-n perdele
Trei raze mari de aur au sosit
Și-ți stau în brațe să te joci cu ele.*

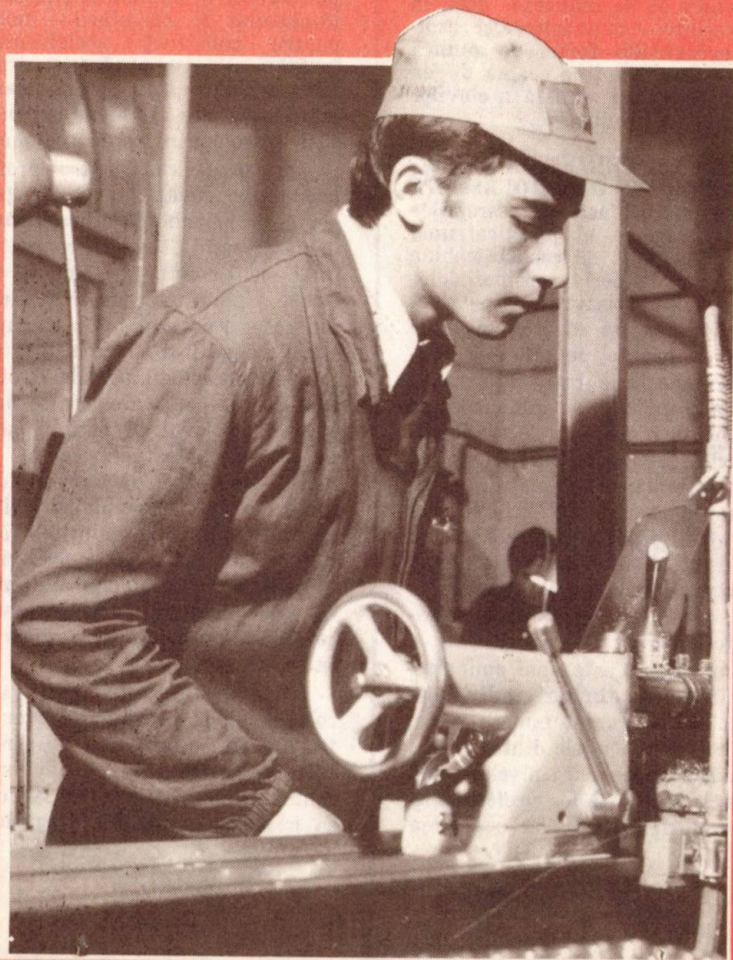
IOAN ALEXANDRU

Problematika complexă a cunoașterii și orientării elevului spre profesiunile tehnic-productive are numeroase laturi. Patru, însă, sînt componentele ei fundamentale: cunoașterea necesităților forței de muncă, a cerințelor specifice diferitelor profesii, a rolului pe care îl are procesul de învățămînt și a posibilităților, aspirațiilor și aptitudinilor tînărului.

CUNOAȘTEREA ELEVULUI ȘI ORIENTAREA LUI SPRE PROFESIUNILE TEHNIC—PRODUCTIVE

Dr. FILIMON TURCU

Institutul de cercetări pedagogice
și psihologice

1 CUNOAȘTEREA NECESITĂȚILOR FORȚEI DE MUNCĂ. În legătură cu această componentă este necesar să se ia în considerație atât **cerințele mari ale societății**, pornindu-se de la datele concrete ale dezvoltării planificate a tuturor ramurilor economiei naționale, cât și **necesitățile specifice, locale, ale județelor.** Dezvoltarea organizată a societății noastre socialiste prefigurează domeniile în care necesitățile forței de muncă vor spori. Printre acestea se înscriu construcția de mașini, industria electronică și electrotehnică, mecanica fină, industria petrochimică, industria materialelor de construcții, producția de nave și altele. Ca urmare, o mare extindere o vor lua profesiunile tehnico-productive, cum sînt cele de: electronist, montator de aparatură electronică, electrician pentru construirea de aparate de radio și televiziune, laborant pentru analize fizico-chimice, operator chimist, strungar, frezor, modelier, mecanic de locomotivă, miner, reglor de mașini automate, operator de pupitre și tablouri de comandă și altele.

Totodată, datorită politicii consecvente a partidului nostru de repartizare rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, toate județele se bucură de o intensă dezvoltare economico-socială. În mod corespunzător vor crește, deci, și necesitățile forței de muncă pentru profesiunile tehnico-productive ce se practică în întreprinderile — specifice unele — fiecărui județ.

Orientarea elevului spre profesiunile tehnico-productive trebuie să se realizeze, deci, în funcție de aceste cerințe — cunoașterea și rezolvarea problemei necesarului forței de muncă fiind fundamentală. Cine nu ține seama de ea nu poate asigura o orientare realistă a elevilor spre profesiunile tehnico-productive.

2 CUNOAȘTEREA CERINTELOR SPECIFICE DIFERITELOR PROFESIUNI. Pentru a putea să facă față sarcinilor impuse de alegerea și practica unei profesii, fiecare absolvent de școală trebuie să răspundă unei serii de cerințe psihofiziologice și psihosociale ale activității respective. De exemplu, profesiunea de lăcătuș mecanic presupune aptitudini bazate pe gândirea tehnică, reprezentările spațiale, rezistență fizică etc. Operatorului la pupitrele și tablourile de comandă — activitate de factură intelectuală — îi sînt necesare: capacitatea de a lua hotărîri rapide, un spirit de observație tehnică ascuțit, reacții psihomotorii prompte, rezistență la oboseală ș.a. Există situații cînd o parte dintre copii nu îndeplinesc astfel de condiții. De aceea, pe asemenea elevi, nu-i putem determina să îmbrățișeze profesii pentru care nu au calitățile corespunzătoare, caracteristice.

Deosebit de importantă este, apoi, **cunoașterea gradului și a nivelului solicitării individului în procesul productiv.** Din acest punct de vedere, este bine de reținut că unele dintre profesiunile tehnico-productive necesită niveluri ridicate de dezvoltare a aptitudinilor profesionale, altele presupun niveluri mijlocii, iar o a treia

categorie, niveluri mai joase ale acestor aptitudini.

După cum se știe, profesiunile tehnico-productive au o mare **mobilitate**, în sensul că unele își modifică structura, altele pot să dispară, iar o altă categorie poate duce în timp, la profesii cu totul noi. Orientarea elevului spre acest gen de profesii trebuie să țină seama și de o astfel de dinamică. De aici decurge, mai întîi, cerința de a-i pregăti pe viitorii muncitori în așa fel încît să fie capabili să se acomodeze rapid modificărilor posibile din activitatea lor. Adaptarea lentă sau prelungirea perioadei de adaptare se traduce prin pierderi în producție. În al doilea rînd, în orientare este necesar să se aibă în vedere că, în urma automatizării și cibernetizării, producția reclamă o **calitate mai înaltă a activității intelectuale** a lucrătorului, capacitatea lui de a adopta decizii importante și într-un timp relativ scurt. Este lesne de înțeles cît de mare e însemnătatea pe care o prezintă acest fapt pentru desfășurarea normală a muncii. Și, în sfîrșit, un ultim aspect semnificativ îl reprezintă necesitatea ca viitorul muncitor, indiferent de profesiunea tehnico-productivă pe care o va practica, să posede și să manifeste **abilități creatoare**, să dispună de capacitatea de a fi **novator, transformator.**

3 CUNOAȘTEREA ROLULUI PE CARE ÎL ARE ÎNVĂȚĂMÎNTUL. Noua Lege a educației și învățămîntului subliniază că la temelia școlii stă principiul politehnizării, îmbinarea strînsă a muncii, învățămîntului și cercetării — factori primordiali pentru construcția socialismului. **Integrarea învățămîntului cu producția, cercetarea și protecția** așează pe o bază mai trainică școala românească, care are menirea principală de a pregăti cadre pentru toate sectoarele economiei.

În pregătirea pentru profesiunile tehnico-productive, învățămîntul din țara noastră respectă și **principiul policalificării.** O pregătire îngustă, rigidă, este incompatibilă cu principiile menționate. Ele impun o **calificare mai largă**, vizînd **mai multe profesii**, de pildă, din aceeași categorie. Un exemplu îl poate constitui pregătirea pentru lăcătușăria generală, încă din clasele gimnaziale. Profesiunea specifică însă din această categorie se hotărăște mai tîrziu, cînd elevul optează și se decide pentru munca de lăcătuș-mecanic, lăcătuș pentru mașini-unelte sau lăcătuș — montator. Pregătirea în spiritul principiului policalificării și al celorlalte principii amintite, răspunde cerinței despre care am relatat, ca viitorul muncitor să **facă față dinamicii profesiunilor, contribuind, în felul acesta, la desfășurarea ritmică a procesului de producție și la sporirea indicilor calitativi ai muncii.**

Cadrele didactice sînt familiarizate cu rolul școlii în pregătirea forței de muncă. Pentru a-și aduce însă aportul într-o măsură și mai mare la orientarea elevului spre profesiunile tehnico-productive este necesar ca **toți profesorii să posede o temeinică pregătire psihologică și**

pedagogică. Altfel, ei nu vor putea cunoaște copilul și, ca urmare, nu vor avea posibilitatea să adopte măsuri în scopul orientării lui.

Școala este chemată să dezvolte atracțiile, interesele, înclinațiile, aspirațiile și aptitudinile elevului. De asemenea, ea are datoria de a cultiva dragostea pentru profesiune, pasiunea pentru munca producătoare de valori materiale. Printre activitățile școlare principale prin care se realizează aceste obiective sînt lecțiile la clasă, activitatea în laboratoare și munca în atelierele școlare și în cercurile tehnico-aplicative.

Fără îndoială că, **primordială este activitatea în atelierele școlare.** Acestea asigură acumularea de cunoștințe tehnice și tehnologice, formează și dezvoltă deprinderile de muncă și priceperile tehnice. Totodată, ele constituie locul unde se aplică și se verifică cunoștințele asimilate la celelalte obiecte de învățămînt, mai mult sau mai puțin legate de domeniile productive. Aportul cel mai de seamă însă rămîne acela privind formarea și dezvoltarea aptitudinilor tehnice și profesionale, precum și a atașamentului și pasiunii elevilor pentru profesiunile tehnic-productive.

CUNOAȘTEREA ELEVULUI. Psihologia și pedagogia sînt cele două științe specializate capabile să dezvăluie structura psihică a copilului la un anumit stadiu și modalitățile de dezvoltare a acesteia atît în plan informațional (achiziția de cunoștințe), cît și în plan formațional (dezvoltarea operațiilor intelectuale, a aptitudinilor și atitudinilor).

Componenta centrală a structurii psihice necesare în profesiunile tehnic-productive o constituie **aptitudinile.** Cunoașterea lor este absolut indispensabilă. Cadrele didactice pot să realizeze acest lucru datorită experienței pe care o au în procesul de învățămînt, folosind unele metode adecvate. Însă, pentru o cunoaștere mai aprofundată a elevului se folosesc teste.

Există teste speciale de aptitudine tehnică, de exemplu cele ale lui Stenquist, Mac Quarrie, Rennes, Bennett. Gîndirea tehnică, latură a acestei aptitudini, poate fi pusă în evidență, de pildă, prin proba lui Piorkowsky, reprezentările spațiale prin proba Rybakow, proba Minnesota sau cuburile Kohs etc.

În afară de testele pentru aptitudinea tehnică propriu-zisă, aptitudinile pentru profesiunile tehnic-productive pot fi approximate printr-o serie de alte probe care se adresează unor trăsături specifice pentru activitatea respectivă. De exemplu, dacă este vorba de o profesiune care presupune o atenție specială, atunci această însușire psihică poate fi cunoscută prin testele de baraj, testul lui Platonou sau testul de atenție concentrată Toulouse-Pièron-Vaschide. Există și teste de construcție (cum ar fi cel folosit de W.P. Alexander), de memorie topografică (proba

Rey), teste prin care se evaluează abilitatea de coordonare a mîinilor (de tipul probei lui Moede), teste pentru aptitudinile de execuție (cum este planșeta Crawford) ș.a.

Faptul că rezultatele pot să fie contificate și că se pot aplica pe un număr mai mare de elevi, conferă testelor o **rigurozitate sporită** față de alte metode. Totuși, în procesul de învățămînt, în afară de teste, care trebuie aplicate numai în urma unei instruirii a cadrelor didactice, pentru cunoașterea elevului și orientarea lui spre profesiunile tehnic-productive, se pot folosi și alte metode care se află mai la îndemîna profesorului. Printre ele amintim **metoda notelor școlare, metoda chestionarului, metoda evaluării și metoda observației.** Aceasta din urmă, aplicată în mod sistematic și în timp mai îndelungat, poate îmbrăca forma **experimentului natural**, care rămîne una din căile cele mai recomandabile.

Părinții constată la fii lor căutări și aspirații timpurii pentru profesiunile tehnic-productive. Ele sînt însă sporadice, instabile și nedefinite. Abia la copilul aflat în pragul primei trepte de învățămînt se pune, oarecum, problema orientării școlare, a alegerii unui ciclu de învățămînt ulterior care, la rîndul lui, pregătește o nouă etapă de orientare școlară sau profesională (treapta a doua de învățămînt sau stagiul de practică într-o profesiune tehnic-productivă). Cunoașterea și orientarea spre profesiunile tehnic-productive **este bine să înceapă încă din aceste etape.** Acum, un rol deosebit în influențarea copilului îl are familia. Și este firesc să fie așa. Părinții îi cunosc bine pe proprii lor copii, le știu dorințele, aspirațiile, posibilitățile.

Rolul hotărîtor însă în cunoașterea și orientarea elevului spre profesiunile tehnic-productive îl are, după cum a reieșit și din analiza efectuată mai înainte, școala. Mai întîi, școala este chemată să îndrepte greșelile unor părinți care propun copiilor profesiuni la care ei înșiși au aspirat cîndva, ori profesiuni pentru care aceștia nu au corespunzătoare posibilități psihice, fiziologice sau fizice. Tot școala, la care și părinții trebuie să se asocieze, are sarcina de a-i determina pe elevi ca, în legătură cu viitoarea lor profesiune, să nu se gîndească la condiții de comoditate sau de beneficii. Întrucît ceea ce contează este prestigiul, iar prestigiul se obține în orice profesiune tehnic-productivă, cu condiția ca ea să fie practică cu competență și pasiune — calități care asigură și satisfacții. În același timp, după cum am arătat, școala are posibilitate să cunoască mai aprofundat structura psihică a copilului, profesiunile tehnic-productive existente și cerințele acestora. Ea realizează, de asemenea, pregătirea efectivă pentru aceste profesiuni și îl ajută pe elev să-și cunoască mai bine aspirațiile și aptitudinile și, astfel, să transforme orientarea spre profesiunile tehnic-productive, în **autoorientare**, care este, în ultimă instanță, decisivă.

Publicistul N. POPESCU-BOGDĂNEȘTI,
participant la marea înfrîncare de pe malul Mureșului,
de acum 35 de ani,
evocă momente emoționante ale unei epopei legendare

PĂULIȘ — O FILĂ DE FOC DIN ISTORIA ȚĂRII

La Păuliș, în mănoasa cîmpie a Aradului, nu departe de Mureș — cam pe unde, cu un mileniu în urmă, oștile lui Menumurut luptau cu dirzenie dacică și virtuți romane, vîrsînd belșug de sînge, pentru a-și apăra pămîntul, viețile și libertatea, contra oștilor cötropitoare ale lui Arpad — a fost săpat, după 30 august 1940, un șanț antitanc, din nevoia impusă, ca și atunei, în anul 904, de a ne apăra hotarele, viețile fiilor, fraților și părinților, dreptul de a ne ști liberi și stăpîni pe propriul nostru destin. Acolo, pe malul acestui șanț — canal de irigație astăzi, destinat belșugului și înfloririi vieții pașnice pe pămîntul românesc — țîșnește, parcă, din adîncul mileniilor, cu forță cosmică, impresionantă, un uriaș de piatră și bronz. E un soldat român care privește

peste timp, increzător în sine și destinele pămîntului pe care îl străjulește, pămîntul patriei. Drept fundal are un zid ce sugerează privitorului o inexpugnabilă stavilă în calea oricărei năvăliri din afară. Soldat și piatră parcă spun: „Pe aici nu s-a trecut! Pe aici nu se trece!“ E monumentul de la Păuliș, simbol al evenimentelor eroice petrecute aici, la poalele Apusenilor, în vara de foc a anului 1944, menit să amintească generațiilor de azi și celor de mîine că, pe acest colț de pămînt românesc, de fabuloasă semnificație istorică, un detașament alcătuit din mai puțin de 1000 de luptători, a zdrobit forțele de zece ori mai superioare ca număr și de 30 de ori ca înzestrare tehnică ale acelor care, horțiști și hitleriști, au avut nesăbuita cutezanță de a încălca pămîntul României.

M

ai puțin de 1000 de luptători, elevii ai școlii de subofițeri de rezervă din arma infanteriei, de la Radna, ajutați de cîteva plutăoane de militari de la unitățile din zonă și de cîteva tunuri, ocupau poziție de luptă în zona Păuliș-Cuvin, pentru a bara pătrunderea forțelor fasciste în defileul Mureșului.

Era către jumătatea lunii septembrie — deci, după 23 august 1944, dată la care zăgazurile istoriei fuseseră sparte, poporul trecînd la cucerirea drepturilor sale firești, impuse de realitățile sociale, nevoile patriei și propriile-i cerințe. Trupele hortiste, speculînd momentul, invadaseră pămîntul sfînt al patriei ocupînd Aradul și împrejurimile — cu intenția vădită de a cîntropi restul Transilvaniei și a lovi, în continuare, în semnificația și urmările insurecției armate victorioase din România. Situația era gravă, impunînd o reacție hotărîtoare, imediată. Și ea a fost declanșată, reușindu-se, printr-o acțiune de impresionant avînt eroic, să se obțină atît curățarea Aradului și a întregului teritoriu de dincolo de marele oraș, pînă la frontieră, cît și eliberarea aeroportului Ceala, pe care hitleriștii își găsiseră, pentru o scurtă perioadă de timp,

un „culcuș cald“. Luptele avuseseră loc, așa după cum am arătat, imediat, după marile evenimente de la 23 August. Efectivul școlii revenise în cazărmi. Nimeni nu știa, însă, pentru cîtă vreme. Din zona de frontieră parveneau, de la o zi la alta, informații tot mai îngrijorătoare. Cîteva mari unități de honvezi și o divizie blindată — celebra divizie „Budapesta“, unitate care nu cunoscuse încă frontul și era dotată cu tot ceea ce putea fi mai modern ca armament la acea oră — se pregăteau din nou să treacă granița. Singura unitate militară rămasă în zonă, în vremea aceea, era Școala de subofițeri de rezervă din Radna. Aceasta era, deci, obligată să se pregătească pentru o confruntare inegală, dar necesară apărării trupului martirizat al țării, de o nouă agresiune. Momentele treceau apăsătoare. Nu din teamă față de dușmani sau de zdrobitoarea lui superioritate în tehnică de luptă, cunoscută, ci din cauza propriei insuficiențe — ca să nu spun lipse — de dotare. În așteptare, nimeni nu s-a plîns, nimeni nu a dat bir cu fugiții, ci toți s-au pregătit cu hotărîre pentru inevitabilul și apropiatul holocaust — pentru că asta era perspectiva: **opunerea piepturilor românești, complexei mașini de război, se-**

mănătoare de moarte, a dușmanului. Au fost pregătite armele, cîntărită și hotărîtă folosirea cu chibzuință a muniției, stabilite amplasamentele de luptă — deoarece la o atît de inegală confruntare, ca aceasta ce se aștepta, nu se putea vorbi, deocamdată, decît de o luptă de poziție, de apărare.

În sfîrșit, curînd invazia a devenit realitate. Cunoscînd, acum, precis, direcția de atac a inamicului, în urma unui marș fără oprire, elevii școlii, toți cu grad de sergent, au intrat în dispoziție, fără nici o pauză de odihnă, au început amenajarea terenului. În pămîntul tare ca fierul — fusese o vară cumplit de secetoasă — au săpat în timp record adăposturi individuale, amplasamente pentru armele automate și pentru puținele tunuri anticar existente, ca material de instrucție, în dotarea școlii.

Parveneau știri...

A fost încălcată frontiera.

Aradul a fost din nou ocupat.

Trupele nazisto-hortiste invadatoare înaintază pe valea Mureșului.

Au apărut și s-au îngroșat convoaiele de refugiați. Treceau, spre interior, un tren după altul. Căruțe, mașini, oameni pe jos, aglomerau șoselele. Întrebau cei din Păuliș, din Chioroc, din Cuvin:

— Ce facem? O să rezistați?
Luptăm alături de voi!

Cei cărora le erau adresate întrebările, militarii cu galon galben la capelă, „domnii elevi”, cum se deprinseseră a-i numi atunci când în marșurile de instrucție, băieții în uniformă ajunseseră în marile comune podgorene, răspundeau cu fermitate:

— Pe aici nu se trece!
Și nu s-a trecut.

Mai puțin de 1000 de luptători, tineri luați de pe băncile școlilor și încorporați înainte de vreme, au rostit un legământ. Ca și părinții lor, la Mărășești, au spus: „Pe aici nu se trece!” Erau în rîndurile lor bihoreni, bănățeni, unii de prin părțile Hunedoarei, din Transilvania căzută victimă odiosului Dictat de la Viena, însă, cei mai mulți erau olteni din Mehedintzi, din Dolj, din Vilcea, din Gorj, din Olt. Nepoți ai celor care luaseră cu asalt redutele de la Grivița, Rahova și Plevna, aducînd țării independența. Fii ai celor care, după izbînda de la Mărășești, și-au refăcut rîndurile și în acordurile marșului „Treceți batalioane române Carpații/La arme cu flamuri și flori/V-așteaptă izbînda/V-așteaptă și frații/Cu inima la trecători”, au venit să dea încă odată gir frătesc **MARII UNIRI** votată la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia, de Adunarea poporului din partea de Nord a pămîntului românesc. Ei care știau din stihuirea populară că „tot ce-i românesc nu pier”, nu s-au temut nici de astă dată. Puteau să moară? Ei și? Țara trebuia să trăiască și țara a trăit, țara trăiește. Cu un sfert de veac în urmă se înfăptuise idealul milenar la românilor, unirea într-un singur stat a tuturor teritoriilor locuite de ei. Și, în conștiința elevilor de la Radna, în inima lor, vibra puternic sentimentul măreției acestui epocal eveniment din istoria nației. „Pe aici nu se trece!” Au curs potop gloanțele dușmane. Exploziile obuzelor au făcut din zi noapte și din noapte zi. Tancurile diviziei blindate „Budapesta” au strivit sub șenilele lor trupuri tinere de băieți. Au fost plîngărite lanurile și incendiate case, biserici, școli. Elevii de la Radna, militari de elită, avînd toți grad

Monumentul
de la Păuliș

de sergent cu galon galben la capelă, desfășurați pe un front neînchipuit de lung pentru efectivul pe care-l aveau, au făcut din piepturile lor, din iscusința minții și din patosul dragostei pentru pămîntul străbun, un zid de netrecut. În fața celor mai puțin de 1000 de băieți cu aliură de liceeni s-au prăbușit planuri pline de îngîmfare și au căzut, de parcă ar fi fost de ceară diviziile de honvezi ale lui Horthy; a fost pulverizată chiar și mîndria invadatorilor, divizia blindată „Budapesta”.

Desfășurarea evenimentelor este greu de reconstituit. Pe cîmpul de luptă cuprins între localitățile Cuvîn și Păuliș s-au produs, ca pe o tablă de șah, replieri și reveniri pe pozițiile părăsite, dezamăgiri trecătoare și bucurii. Fiecare dintre participanții la acea epopeică înclătcare — de la această Salamină românească — între un mînunchi de oameni și forțe înzecit superioare, păstrează în memorie fragmentate amintiri ce le luminează sufletele cu intensitate de arc voltaic. Lupta victorioasă cu moartea nu poate fi

uitată. Noi, românii, însă, sîntem obișnuiți cu ea și nu se poate să pierdem tocmai acum. Tabloul, în întregul lui, poate fi modelat, acum la 35 de ani de la luptele de la Păuliș, numai încadrînd cele petrecute aici, la gura defileului Mureșului, în ansamblul luptei generale duse de poporul român, după istoricul eveniment de la 23 August, pentru eliberarea țării, pentru croirea unui nou destin poporului, în istoria contemporană. Un destin eroic și fericit — așa cum a fost în 1859, în 1877, în 1918 și mai ales cum este astăzi — de care poporul român a fost conștient de-a lungul mileniilor, murînd pentru a-l apropia urmașilor, luptînd să și-l împlinească, împlinindu-și apărîndu-l cu viața, în ultimă instanță, așa cum au făcut-o și eroii de la Păuliș, intrați pentru totdeauna în istoria ca de basm a neamului nostru.

Eram atunci unul din elevii sergenți ai companiei a II-a, repartizat la Școala din Radna, de regimentul 2 Dorobanți Vilcea...

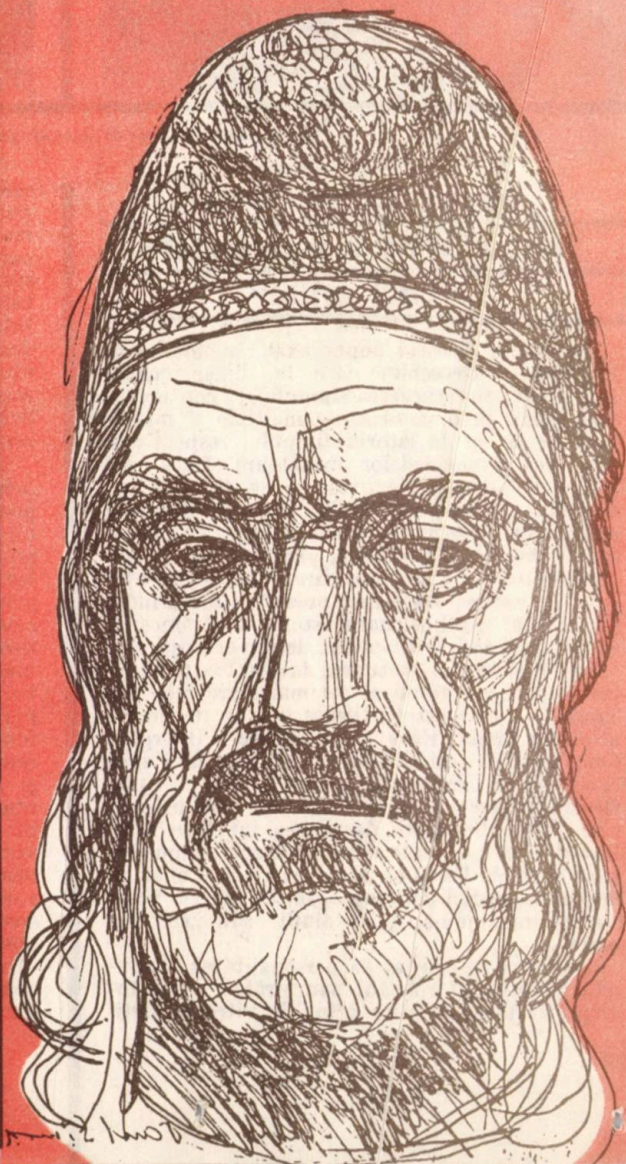
Privesc un monument...

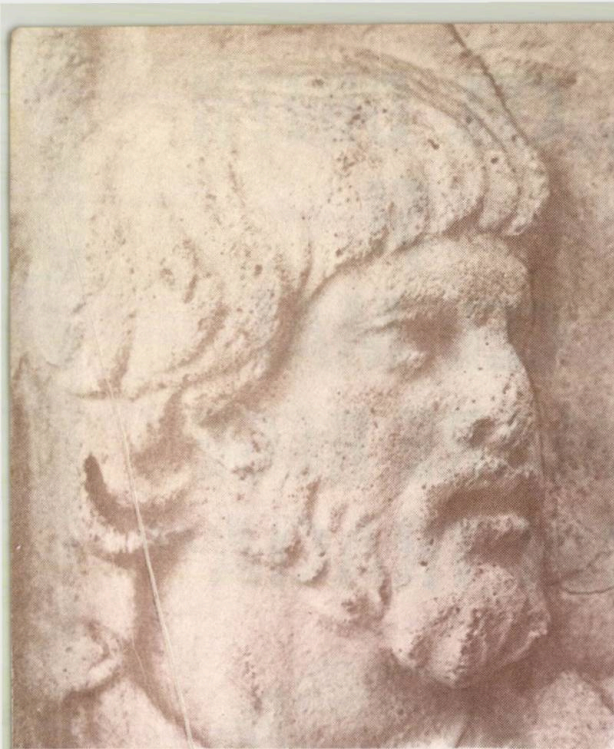
Un competent și pasionat
istoric contemporan,
ION HORĂȚIU CRIȘAN,
actualizează
un moment de excepție
al trecutului nostru:

**CONSTITUIREA
PRIMULUI STAT DAC
CENTRALIZAT, SUB
CONDUCEREA LUI
BUREBISTA, ACUM
2050 DE ANI**

● Miracolul unui popor și al
unui stat care sparg tiparele
vremilor. ● O amenințare
potențială pentru Imperiul
Roman ● Rivalul lui Cezar la
gloria lumii ● Doi mari con-
ducători de ginți cu un sfârșit
identice, în tragismul lui ●
Crime și acțiuni ce nu au pu-
tut opri mersul istoriei ●
După mai bine de două mi-
lenii, ajunși la cea mai înaltă
formă de stat cunoscută de
istorie — statul socialist ●

**„CEL DINTĂI
ȘI
CEL MAI
MARE REGE
DIN TRACIA”**

În imagini: chipuri de daci de pe Columna lui Traian

„Marele istoric, timpul, reactualizează o personalitate a lumii antice”

În istoria fiecărui popor există momente de importanță deosebită care se dimensionează mai exact prin scurgerea timpului, se conturează mai precis prin implicațiile multiple și majore pe care le au în istoria timpului respectiv și mai ales a perioadelor următoare. Dacă este vorba de milenii este firesc să se fi șters subiectivismul contemporanilor, să se fi decantat adevărul și să se poată emite judecăți cu adevărat de valoare „fără ură și părtinire” și asupra personalităților implicate direct în evenimentul avut în vedere. Este mai presus de orice îndoielă că, în multimilenara istorie a strămoșilor noștri daco-geți, un moment de importanță deosebită îl reprezintă situarea în fruntea lor a lui Burebista „cel dintâi și cel mai mare rege din Tracia” — cum este intitulat într-un document al acelor vremi. Este vorba despre o inscripție descoperită la Balcic, care nici măcar nu-l avea în vedere pe marele rege, ci era menită să-l cinstească pe grecul de față Acornion, care îndeplinea înalte dregătorii la curtea lui Burebista. Iată deci că nu poate fi vorba despre lingușirea unor curteni. Titlul ca atare își găsește analogii la regii elenistici contemporani ce reînvie vechi tradiții numindu-se „cel dintâi” sau „cel mai mare”.

Cei care s-au ocupat de personalitatea lui Burebista, învățați români sau străini — cu îndreptățit temei — s-au plîns de vitregia sorții

care a făcut ca pînă la noi să răzbată extrem de puține documente scrise în care să fie povestite realizările de excepție ale lui Burebista. Cele care s-au păstrat, deși zgircite în amănunte, sînt totuși în măsură să ne arate atît personalitatea marelui rege, cît și importanța momentului domniei sale, cu implicații esențiale în desfășurarea istoriei geto-dacilor, a urmașilor direcți ai acestora, a românilor de azi, precum și asupra întregii părți din Europa, pe care a ființat primul stat dac centralizat și independent în jurul anului 70 î.e.n.

Lipsa izvoarelor literare nu trebuie să ne surprindă pentru că fenomenul nu este specific doar pentru prima jumătate a secolului I î.e.n. și nici măcar numai pentru strămoșii noștri. Este știut că daco-geții n-au avut istorici, iar faptele lor de vitejie cîntate în balade se transmiteau prin viu grai și nu în scris. Istoricii romani, în covârșitoare majoritate, s-au ocupat doar cu istoria lor, iar pe celelalte popoare le amintesc în măsura în care implică preocuparea lor de căpetenie, aceea de a proslăvi gloria Romei și a împărățiilor ei sau transcriu legende cu privire la fondarea orașului de pe malurile Tibului, ce a reușit să cucerească mai întîi Latium, apoi Italia și în urmă aproape întreaga lume cunoscută atunci. Spre deosebire de ei, istoricii greci începînd chiar cu părintele istoriei, cu Herodot, vor alcătui sinteze cuprinzătoare avînd ca subiect predilect, istoria întregii lumi sau a unor vaste zone. Firește, în asemenea sinteze își găsesc locul toate popoarele. Numai că, aceste opere nu prezentau prea mare interes pentru călugării de la începutul evului de mijloc, preoțați de dogma creștină și de aceea ele n-au mai fost copiate. S-au pierdut, astfel, inestima-

bile documente cu privire la istoria veche a numeroase popoare europene, printre care se înscriu și strămoșii noștri, autohtonii spațiului carpatobalcano-pontic. Puține au fost excepțiile când părți din asemenea opere au fost copiate sau rezumate. Așa s-a întâmplat, de exemplu, în secolul VI e.n. când Iordanes, got de origine, a vrut să întocmească o istorie a neamului său și profitând de asemănare dintre numele geților și al goților, a transpus pe seama celor din urmă întreaga glorioasă istorie a strămoșilor noștri, pe care o găsea scrisă în numeroase lucrări ce, mai târziu, s-au pierdut. Printre acestea se înșiruie cea a retorului și filozofului grec Dio Chrysostomos (cca. 40—120 e.n.) ce cunoștea bine realitățile din Dacia. Se pare că el a fost la curtea lui Decebal și l-a însoțit pe Traian în cele două războaie de supunere a dacilor.

Cea mai veche știre cu privire la Burebista, care „a ajuns

să fie temut chiar și de romani”

Evenimentele petrecute pe vremea lui Burebista erau încă bine cunoscute la curtea regilor daci atunci când Dio Chrysostomos a fost la noi. Din puținul copiat sau rezumat de Iordanes aflăm cea mai veche știre cu privire la Burebista. El ne spune că „peste goți (a se citi geți) domnea Burebista, atunci când, la Roma, Sulla

a pus mina pe putere”. Evenimentul s-a petrecut la anul 82 î.e.n. De la un alt istoric grec, unul dintre cei mai de seamă, de la Strabon (cca. 63 î.e.n. — 21 e.n.) aflăm că Burebista „a sfârșit prin a fi răpus de niște răsculați, înainte ca romanii să fi pornit o armată împotriva lui”. Cercetătorii moderni au stabilit că Strabon se referă la anul 44 î.e.n. când cele două mari genii ale lumii antice, cei doi mari rivali: Cezar și Burebista au căzut răpuși în același mod înainte de a-și fi măsurat forțele în războiul ce era gata să înceapă. De la același Strabon aflăm câteva dintre realizările capitale ale lui Burebista și anume că: „în câțiva ani a întemeiat o mare împărăție și a supus geților cea mai mare parte dintre populațiile vecine; ba a ajuns să fie temut și chiar de romani... iar pe celți, cei ce se amestecaseră cu tracii și cu ilirii i-a pustiit cu totul, iar pe boii de sub conducerea lui Cristasiros, precum și pe tauriscii i-a nimicit cu desăvârșire”.

O domnie îndelungată

Având în vedere segmentul activ al unei vieți omenеști, este de presupus că Burebista „a luat conducerea neamului său” — folosind chiar cuvintele lui Strabon — la o dată apropiată de anul 82 î.e.n. când îl avem menționat ca domnind deja. O domnie atât de îndelungată o avem menționată și pentru unul dintre urmașii săi. Despre Corylus ni se spune că a domnit 40 de ani. Cifre asemănătoare se întîlnesc la unii regi traci ori ai altor popoare din antichitate sau mai

aproape de zilele noastre. Pentru a da un singur exemplu ne-am putea referi la Ștefan cel Mare care a domnit 47 de ani. Domnia acestuia a reprezentat epoca de cea mai mare înflorire a Moldovei, tot așa cum cea a lui Burebista a fost cea mai strălucită pentru Dacia.

Marea operă a lui Burebista: unificarea întregului neam dacic— o glorioasă filă a istoriei antice

Realizarea cea mai de seamă a lui Burebista a fost, fără îndoială, unificarea întregului neam daco-getic, a tuturor tracilor de nord, de pe vasta lor arie de locuire, ce se înscrie între coamele Munților Balcani și Carpații Nordici, între Dunărea Mijlocie și litoralul de vest al Mării Negre. Documente literare și epigrafice ne arată limpede că întreaga coastă de apus a Pontului Euxin, de la Olbia (azi Porutino în URSS) și pînă la Apollonia (Sozopol, în Bulgaria) a fost integrată în regatul lui Burebista. Cuprinderea laolaltă a întregului neam explică marea forță militară de care dispunea Burebista. Aceasta se cifra — tot după mărturia lui Strabon — la 200 000 de oameni pe care putea să-i mobilizeze. În fruntea acestora va reuși Burebista să-i supună pe celții ce pătrunseră în spațiul de vest al Daciei, să-l înfrîngă pe Critasiros ce conducea armata triburilor celtice, în frunte cu boii și tauriscii, să-i învingă pe scordiscii ce-și aveau centrul pe locul de azi al Belgradului sau pe bastarnii, de neam germanic, ce se făcuseră stăpîni pe o parte a teritoriilor de răsărit.

Cetățile dacice—minuni ale antichității. Analogii

Așa se poate explica o altă realizare de seamă a lui Burebista: construirea formidabilului sistem de fortificații cu ziduri de piatră cioplită de tip grecesc, din Munții Sebeșului, ce aveau în centru cetatea cea mare de pe Dealul Grădiștii de azi și incinta sacră, acel munte sfînt al dacilor cu monumentalele lui temple durate și ele în piatră albă de calcar.

Cetățile dacice de care vorbeam — cu îndreptățit temei — au fost comparate cu alte minuni ale antichității, cu piramidele faraonilor egipteni. Comparația se referă nu atît la ingeniozitate și spectacular, cît, mai cu seamă, la cantitatea de energie umană investită pentru realizarea monumentelor din Egipt și a celor din inima Daciei.

Nici unul dintre documentele scrise ajunse pînă la noi nu ne relatează modul concret în care a reușit Burebista să-și înfăptuiască opera

capitală: unificarea întregului său neam. Strabon ne vorbește doar de curmarea luptelor dintre semințiile geto-dacice, de exerciții și cumpănare, la care adăugă ascultarea de legi. Izvoarele arheologice sau numismatice care stau la îndemîna istoricului din zilele noastre nu sînt în măsură să ne lămurească mai îndeaproape. Iată de ce s-a apelat la analogii luate din istoria altor popoare contemporane din Europa ce se găseau pe aceeași treaptă de dezvoltare. Tendința de unificare nu era proprie doar daco-geților. O întîlnim la suebii de neam germanic încercată fără izbîndă de regele Ariovist. Germanii nu reușiseră să depășească faza de sfîrșit a comunei primitive. În schimb, celții trecuseră de multă vreme la cea de a doua vîrstă a fierului, civilizație pe care o răspîndiseră pe largi spații din Europa. La ei tendința de unificare, încercarea de a supune cît mai multe triburi sau chiar întreaga Gallie se întîlnește la numeroși regi sau frunțași. Dar, nici unul dintre aceștia n-a reușit, din cauza învrăjbirii necontenite dintre diferitele seminții celtice, cărora n-au fost capabili a le pune capăt. O oarecare unificare a realizat doar Vercingetorix (unul dintre venerații eroi ai francezilor, urmașii gallilor) atunci cînd o parte a Galliei a fost supusă de Cezar. El, în cunoscuta-i operă cu privire la războiul galic ne relatează modalitatea în care frunțașii celți se vor impune în fruntea unui trib sau vor încerca s-o facă pentru întregul neam.

Din analiza operei lui Cezar reiese limpede că toți aceia dintre nobilii celți care au încercat acțiuni de unificare, se bucurau, în primul rînd, de o largă popularitate în rîndul maselor. Toți frunțașii celți se vor bizui pe mase, pe care vor încerca să le convingă, să le atragă de partea lor, în lupta pe care o întreprind în vederea cuceririi domniei peste tribul lor sau peste întreaga Gallie. De fiecare dată acțiunii de unificare i se va opune, cu multă îndrjire, nobilimea tribală ce-și vedea amenințate privilegiile. În același mod se vor fi petrecut lucrurile și în Dacia.

Faza de maximă înflorire a civilizației dacice— o explicație a unificării

La sfîrșitul sec. II î.e.n. și la începutul celui următor, civilizația dacică intră în faza sa de maximă înflorire, în dublul său aspect: material și spiritual, ce va fi curmată de cucerirea romană. Se generalizase fierul, metal ce a revoluționat antichitatea. Meșteșugurile au luat și ele o mare dezvoltare, la fel ca și comerțul. Toate acestea ne sînt cu prisosință dovedite de numeroasele descoperiri făcute, mai cu seamă, în centrele pe care dacii le numesc în limba lor *dava* iar grecii le spun „polis” (oraș) și care se cunosc astăzi în număr mare pe tot cuprinsul Daciei.

Dezvoltarea deosebită pe care o cunosc forțele de producție, producția de mărfuri, schimbul, vor aduce cu sine, în același ritm, modificări substanțiale în domeniul relațiilor de producție, o divizare din ce în ce mai accentuată a societății în nobili bogați, pe de o parte și oameni de rînd, săraci, pe de altă parte. Dezvoltarea pe toate coordonatele impunea trecerea la o formă politică superioară: cea statală. Orînduilele comunei primitive nu mai erau capabile să asigure cadrul necesar pentru dezvoltarea pe mai departe a societății dacice. Înlocuirea vechilor forme de organizare politică, devenise o necesitate istorică obiectivă și Burebista a știut să fie promotorul acestei necesități, a fost personalitatea care a validat-o, personalitatea ce reprezenta noul, progresul. El a fost, fără îndoială, dotat cu calități ieșite din comun însă acestea nu s-ar fi putut materializa dacă n-ar fi existat condițiile istorice ce reclamau trecerea la o nouă formă politică, superioară, de organizare.

Mersul istoriei

nu poate fi oprit

Și, ca de fiecare dată, noul va avea de luptat cu vechiul, în cazul nostru Burebista va avea de luptat cu virfurile aristocrației tribale, cu unii dintre acei ce se numeau **tarabostes** sau **pileati** ce aveau dreptul să poarte **pileus** (un fel de căciulă ca semn al rangului lor) care s-au opus acțiunii de unificare și care pînă la urmă l-au răpus pe marele rege. Ei sînt acei răsculați despre care ne vorbește Strabon. Dar, mersul istoriei nu poate fi dus înapoi. Moartea lui Burebista n-a însemnat și dispariția uneia dintre operele sale capitale: statul. S-a dezmembrat doar marea lui împărăție care a durat atîta timp cît a fost în viață făuritorul ei. S-au desprins teritoriile marginase, dar nucleul statului dac se va menține și va cunoaște o nouă fază de înflorire și de centralizare sub ultimul rege, Decebal, care cu întreaga sa energie, cu întreaga lui ființă, se va opune supunerii țării sale de către romani. Și atunci cînd a văzut că totul este pierdut a înțeles să treacă liber în eternitate, curmîndu-și zilele.

Organizarea politică superioară, cea statală, apărută în sec. I î.e.n. va suferi nenumărate transformări, va înfrunta vicisitudinile de tot felul și după zămisirea poporului român — care reprezintă romanitatea orientală altoită pe vigurosul trunchi autohton dacic — dar se va menține de-a lungul a peste două milenii, ajungînd astăzi la cea mai înaltă formă pe care a cunoscut-o vreodată: statul socialist.

Sînt puține acele popoare din Europa zilelor noastre ce se pot mîndri cu strămoși care cu peste două milenii în urmă să fi trecut la o formă politică superioară de organizare și să fi dat istoriei antice personalități de talia lui Burebista. El este demnul rival al lui Cezar, ce și-a înscris definitiv și cu litere de aur numele în istoria noastră și a celei universale vechi.

dacii liberi

ADRIAN PĂUNESCU

N-avem cui să-i cerem voie să cîntăm

pe dacii liberi
Nu există comitete cu caracter mondial,
Ca să alba-n atribuții a cînta pe dacii liberi.
Noi din noi și-a noastră fire îi cîntăm

pe dacii liberi,
Nu dăm nimănui plocoane să ni-l deape Decebal.
Mulți și-au luat obrăznicia de-a jigni

pe dacii liberi,
Mulți și-au luat încredințarea cum că dacii
nu mai sînt.,

Dar din haos pînă-n haos, căutați pe dacii liberi,
Ei sînt neamul ce nu moare, sînt o țară —
dacii liberi,

Ei au cerul dacă alții le luară din pămînt.
Niciodată dacii liberi, niciodată dacii liberi
Nu vor suporta, pe umeri, lanț și laț și epoleți,
Nimenia să nu-și permită vreun joc de-a

dacii liberi,
Nici nu vînd, nici nu trădează, niciodată
dacii liberi,

Dacă nu-l simțiți înseamnă că ei sînt,
voi nu sînteți.

Dacă viața vă întreabă, întrebați pe dacii liberi,
Căutați-i jos, în singe, și-n ulcele și în grai,
Osul vostru blind stiește, că e os din dacii liberi,
Glasul vostru e un cîntec repetat de dacii liberi,
Dacii liberi dorm sub verbe, dacii liberi
dorm sub plai.

Nu vom cere la UNESCO voie pentru dacii liberi,
Nu ne vom iubi părinții cînd vor marile puteri,
Unde-a fost Burebista nu muriră dacii liberi,
Cînd le schimbă alfabetul, ei rămîn tot

dacii liberi,
Ce e azi nu va fi mîine, mîine e mai mult ca ieri.
Și Ardealul și Banatul pline sînt de dacii liberi,
Nu sînt pămînt s-arunce Țara în comerțul mondial,
Dobrogea e, toată, vie pînă-n țarm de dacii liberi,
Maramureșul, Moldova, ard secret de dacii liberi,
Curge-n Prut și curge-n Tisa singele lui Decebal.
Au tăcut două milenii blînzii oameni, dacii liberi,
Au tăcut în așteptare, în speranță și în mîlt,
Fii ai lor, luați aminte, sînteți neam din

dacii liberi,
Ave, Dacie ferice, și trăiască dacii liberi!
Ține minte, Europă, dacii liberi n-au murit.
Ei aruncă griul țării de din brazdă, dacii liberi,
Ei la graniță veghează fără liniște și somn,
Ei l-au susținut pe Mircea și pe Ștefan, dacii liberi,
Pe Mihai, pe-Avram, pe Tudor, pe Bălcescu,
dacii liberi

Dacii liberi poartă sceptrul și sînt gardă
pentru domn.

Vin în noi cum vine noaptea peste ziua, dacii liberi,
Îi putem citi de-a-ntregul în legende și-n urmași,
Ca un fenomen al lumii și-al naturii, dacii liberi,
Interziși din vreme-n vreme, vin mai tare, dacii liberi,
Nu au teamă de invazii și-și bat joc de uriași.
Fibra noastră e-neăreată, ca un pod, de dacii liberi,
Trebuie să-i trecem veacul cu ei ei ne-au dus pe noi.
S-arătăm viitorului ce înseamnă dacii liberi,
S-arătăm că sîntem fiii care-și poartă dacii liberi.
Ca să-i dăm eternității pe de-a-ntregul înapoi.

CĂUTAREA NOULUI ÎN ȘCOALĂ, dimensiune a activității pedagogice

prof. V. POPEANGĂ

Ideea perfecționării funcțiilor școlii prin receptarea și căutarea ideilor noi în domeniul atât de complex al activității educative a devenit o temă de dezbateri de mari proporții. Receptarea noilor idei ca și căutarea a noi modalități de acțiune educativă înviorează activitatea școlară și cultivă receptivitatea tineretului față de noile cuceriri ale științei și tehnicii.

Modalitățile de integrare a noului în activitatea școlară — informații științifice noi, metode și procedee moderne, structuri organizatorice noi etc. — pot fi adaptate la specificul fiecărei instituții școlare. Dintre aceste modalități de consti-

tuire a unei strategii pedagogice și praxiologice de introducere a noului în activitatea școlară și de căutare de noi procedee de acțiune educativă relevăm resursele constructive în formarea comportamentului pedagogic pe care le prezintă mediul cultural din școală, comunicabilitatea dintre instituțiile educative și modelul oferit de spiritele receptive la ideile noi.

Drumul spre nou nu este însă nici ușor, nici unanim acceptat — el putând fi deschis și lărgit numai prin respectarea unor principii, pe care voi încerca să le prezint, aici, în continuare:

1

Dezvoltarea în școală a unui mediu cultural-pedagogic elevat care să faciliteze inițiativele pedagogice

exercită o influență pozitivă asupra atitudinii educatorilor față de nou. O atitudine receptivă față de nou, își trage seva din atmosfera creatoare din școală și din preocupările culturale ale elevilor și educatorilor lor. Cercurile de elevi, revistele școlare, ansamblurile co-

ral-instrumentale și dezbateri de viață, atrăgătoare a experienței pedagogice, dobândite de cadrele didactice ale școlii măresc densitatea mesajelor educative și capacitatea de absorbție cultural-științifică a grupului școlar. Un mediu școlar dinamic prin trăirea autentică a valori-

lor devine un cadru stimulatîv pentru iniţiativele creatoare în domeniul pedagogiei. În şcolile care nu dispun de un asemenea mediu, iniţiatorul unor căutări experimentale sau promotorul unei soluţii noi la o problemă educativă se simte stingher şi izolat. Reacţiile psihologice ale colegilor din micro-mediul şcolii stimulează sau blochează căutările pedagogului preocupat să dea viaţă proiectelor metodice. Într-un mediu şcolar elevat, sub raport axiologic, iniţiativele pedagogice sînt primite cu reacţii pozitive, stimulative şi nu sînt blocate prin indiferenţă, neîncredere sau acte birocratice, iar receptarea noilor idei ştiinţifice şi pedagogice este făcută cu fervoare şi interes cognitiv.

2

În activitatea şcolară am întîlnit două categorii de educatori, în privinţa atitudinii lor faţă de ideile inovatoare: unii doresc şi caută noi modalităţi de acţiune educativă şi produc prin căutările şi încercările lor schimbări în viaţa şcolii, alţii preferă să meargă pe drumuri bătătorite, fiind susţinători ai tezei că dacă o acţiune educativă a fost verificată ca eficientă de ce să încercăm reelaborarea sau schimbarea ei. Partizanii „drumului bătătorit“ acceptă schimbarea ca pe o constrîngere exterioară.

Menirea conducerii şcolii este de a acţiona cu tact în diversitatea comportamentală din cîmpul pedagogic sprijinind iniţiativele educatorilor preocupaţi de căutarea unor noi moduri de acţiune. De asemenea, în funcţie de factorii subiectivi ai partizanilor modalităţilor cunoscute de acţiune pedagogică — informare limitată, vîrstă, atitudini emoţionale, autoperfecţie profesională — va urmări să-i antreneze în cupluri de acţiune metodică sau educativă cu spiritele receptive la nou. Conducerea şcolii va contribui la instalarea în cîmpul pedagogic a unui spirit de efervescenţă prin sprijinirea activităţii cadrelor care caută noi moduri de acţiune educativă. Sprijinind activitatea spiritelor receptive la nou, conducea şcolii va facilita circulaţia informaţiei de la cadrele didactice care se remarcă prin orizontul lor pedagogic, originalitatea gîndirii şi acţiunii lor, spre acei membri ai grupului al căror stil educativ e tributâr tiparelor vechi.

3

Receptarea noilor idei şi căutarea unor noi modalităţi de acţiune pedagogică exercită o influenţă formativă asupra subiectului angajat într-o acţiune metodică. Cercetarea pedagogică îndeplineşte o dublă funcţionalitate: e un

factor de eficienţă educativă şi de autoperfecţionare a educatorilor, de autoformare a comportamentelor lor. Prin antrenarea gîndirii creatoare a educatorului, căutarea metodică devine în şcoală un factor ameliorativ al propriei activităţi. Principalii beneficiari vor fi elevii şi acesta este în fond obiectivul final al oricărei căutări pedagogice autentice. Comportamentele creatoare sînt stimulate prin valorile afirmate de grup şi care dau configuraţia axiologică a cîmpului pedagogic. Recunoaşterea valorii profesionale a omului care caută să introducă noi moduri de acţiune în aria sa de activitate educativă are un efect tonic asupra lui şi stimulatîv pentru colegii săi. Consideraţia acordată comportamentelor creatoare e un element de etică profesională şi un factor de dezvoltare a emulaţiei în grupurile didactice. Orientarea axiologică a comportamentelor creatoare trebuie să se facă de către valori afirmate şi trăite de grupul didactic. Respectarea unei scări de valori în activitatea grupului are rezonanţă în cîmpul său de acţiune educativă şi provoacă elanul constructiv necesar învingerii obstacolelor. De aceea considerăm că o atmosferă de căutare în viaţa unei şcoli nu poate fi creată prin acte normative, ci prin afirmarea statornică a valorii comportamentelor creatoare şi prin aprecierea educatorilor care se străduiesc în această direcţie.

Acțiunile de căutare a noului solicită cooperarea unor cupluri sau microgrupuri de educatori. Constituirea acestor grupuri nu se poate realiza prin acte administrative, ci pe baza afinităților care-i apropie și unesc pe cei implicați în acțiunea educativă. Aceste afinități de natură psihologică și unitatea obiectivului pe care-l urmăresc membrii săi dau grupului omogenitatea necesară unor acțiuni eficiente.

4

Cîmpul pedagogic în care acționează educatorul are o configurație specifică de la școală la școală, în funcție de dimensiunile loturilor școlare, tradiția culturală a școlii și a localității, mijloacele de învățămînt, ca și de alte variabile locale. În raport cu aceste variabile și cu problematica educativă, în fiecare școală ideile noi sînt receptate în vederea realizării aceluiaș obiectiv: ameliorarea funcțiilor școlii, schimbarea unor situații educative existente, introducerea în practica didactică a unor procedee noi etc. În cadrul grupului se realizează un flux de informații asupra noilor preocupări și căutări pedagogice ale educatorilor. Acest flux de comunicare de informații din interiorul școlii nu e suficient pentru stimularea inventivității pedagogice. Orizontul pedagogic poate fi lărgit prin stabilirea unei rețele de comunicare cu alte instituții școlare. În subsistemul de învățămînt al liceelor pedagogice se observă în ultimii ani preocupări statornice pentru stabilirea unor circuite de comunicare a informațiilor didactice izvorîte din propria experiență. Unele licee pedagogice organizează sesiuni de comunicări științifice ale cadrelor didactice sau ale elevilor și invită la aceste manifestări pe colegii lor de la alte licee pedagogice. Alte licee au organizat manifestări culturale-științifice denumite „Zilele școlii” la care participă și educatori de la alte instituții școlare. Am observat că două invitații în acest sens de la liceele pedagogice din Sibiu și Oradea au sensibilizat o serie

de cadre didactice de la Liceul pedagogic din Arad, care și-au propus să prezinte la aceste manifestări concluzii desprinse din propria lor experiență educativă. Ei au manifestat în activitatea lor educativă un comportament receptiv la nou, sensibil la încercări și căutări metodice, dînd prin aceste atitudini o distincție pedagogică activității lor

5

Convertirea valorilor educative în acte pedagogice desfășurate în aria de acțiune a școlii e un proces care are în structura sa nu numai momentul informațional realizat prin receptarea valorilor, ci și pe cel creator ce rezultă din reelaborarea metodică și restructurarea praxisului educativ. Acest proces este influențat nu numai de finalitățile sale — ameliorarea actelor educative, sporirea performanțelor intelectuale ale elevilor, schimbarea unor modalități de acțiune educativă etc. — ci și de factorii de comunicare, care acționează în cîmpul pedagogic. Acești factori — centrul de documentare, revistele școlare, anuarele, culegerile de studii — constituie un aspect al gradului de civilizație pedagogică existentă în cadrul instituției școlare. Crearea în cadrul școlii a unei baze tehnice necesară investigației — laboratoare, cabinete, săli de clasă plurifuncționale, bibliotecă bine înestrată — stimulează căutarea pedagogică și solicită educatorilor reacții adecvate. Modernizarea bazei tehnice a școlii implică schimbarea comportamentului pedagogic.

Acțiunea de receptare și căutare a noului în activitatea educativă nu poate fi pusă numai în termeni specifici pedagogiei, ci într-o viziune interdisciplinară. Pedagogia poate beneficia în această direcție, ca și în altele, de aportul fructuos al sociologiei comunicației, praxiologiei și axiologiei. Receptarea noilor idei pedagogice, integrarea lor în praxisul educativ și creația pedagogică prin căutare și verificare atentă sînt momente ale aceluiași proces continuu de perfecționare a școlii ca instituție socială.

curiozități

Centrul mondial de pelerinaj al îndrăgostiților

Minăstirea din localitatea Valldemosa, situată la 30 km de orașul Palma, de pe insula Mallorca, din Mediterană, este socotită, pe bună dreptate, centrul mondial de pelerinaj al îndrăgostiților. Anual celebra minăstire este vizitată de sute de mii de turiști, majoritatea fiind tineri și tinere (perechi sau singuratici). Pe această insulă și-au trăit o parte din romanul lor de dragoste, marele compozitor și pianist polonez Friedrich Chopin și Aurora Dupin, romanciera franceză pe care o cunoaștem sub numele de George Sand.

Toți banii pentru soții

Din Japonia, „țara femeilor răbdătoare”, statisticile ne furnizează date foarte interesante: 92% din soții japonezi lasă toate cumpărăturile în grija soțiilor, 85% își curăță singuri ghetetele, 82% își prepară dejunul, 63% duc copiii la școală, 74% au grijă de copii în zilele de repaos și de sărbători, în timp ce soția face vizite prietenilor și cunoscuților. Din zece soți japonezi, șapte dau soțiilor lor tot venitul pe care îl realizează.

De ce a fost executat un cetățean londonez...

Se știe că termenul Smog (de la smoke: fum și foc; ceață) este un termen englezesc deoarece e caracteristic, în primul rînd, pentru Anglia și în cea mai mare măsură Londrei. (Conform unei statistici recente, titlul de orașul cel mai ceșos al Angliei nu se cuvine — cum s-ar presupune — Londrei, ci orașelor Nottingham și Manchester!). E interesant faptul că în anul 1306 un cetățean londonez a fost condamnat la moarte și executat pentru culpa de a fi ars cărbuni în oraș. După trei secole, încălzitul cu cărbune era generalizat în capitala Angliei. Iar azi...

munților, părinților!

*Acestor munți le-a fost sortit să pară
o graniță zidită între frați,
cînd se știa o inimă de țară,
mărețul lanț al munților Carpați.*

*În jurul lor, prin veacuri, consingonii
s-au apărat de hoardele nomade;
și tot aici, o strajă de milenii,
ni-e graiul viu și viersul din balade.*

*Acestor munți le-au fost doinit păstori
din buciume și fluiere de piatră,
cînd turmele pășteau în dalbe zări
iarba sub rouă — lacrimă curată*

*La umbra lor vorbiră-n dîrze fapte
cei ridicați de Doja și de Horia
și glasul lor a răsunat în noapte,
dar viu și-ntreg ni l-a păstrat istoria.*

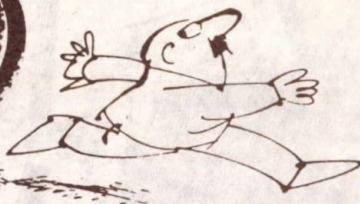
*Acestor munți le-am zis părinți și buni,
la greu ne-au stat aproape și la bine,
cu ei simțind adîncul din genuni
și-naltul clar al culmilor senine.*

*În ei ne-aveam tăria și puterea
de-a ține piept la orice apăsare,
ca-într-un gînd să-și împlinească vrerea
poporu-ntreg, în Augustul cel mare.*

*De-atunci e țara-n jurul lor cunună,
de flori involte și de spice grele,
de brațe și de graiuri împreună,
scăldată-n nopți de-o horbotă de stele.*

VLAICU BÎRNA

Pedagogia timpului liber

ARTA DE A „PIERDE” TIMPUL CU MAXIMUM DE EFICIENȚĂ

prof. dr. ANTON VASILESCU

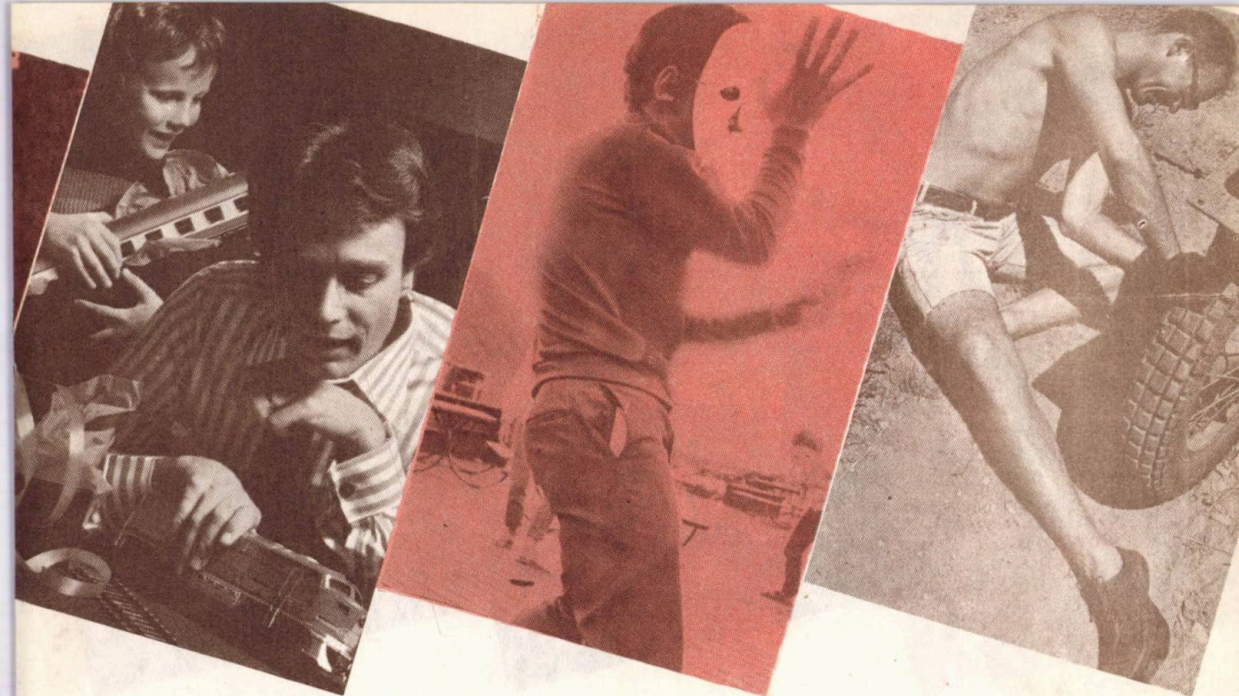
Nivelul de cultură și civilizație al unui om se măsoară în zilele noastre prin gradul de maturitate, de pricepere și discernământ de care dispune în a-și umple orele libere. Într-o vreme, gradul de cultură și civilizație a omului era dat de consumul de săpun. Se spunea, nu fără temei, că în raport cu cantitatea de săpun consumată se poate ști cât de civilizat

este un om și chiar un popor. Măsura gradului de cultură și civilizație o dă azi nu săpunul, ci timpul liber de care dispunem și îndeobște iscusința de a pune în valoare această mare avuție socială și personală. Se spune chiar că în viitor omul își va aprecia semenul după dictonul „spune-mi cum îți petreci timpul liber, ca să-ți arăt cine ești”.

TIMPUL LIBER este prin excelență o realitate a societății moderne și atributele sale abia încep să fie detectate și dezvăluite. Dar de ce atîta insistență pentru o chestiune simplă și ușor de rezolvat încă de la prima vedere? Am răspunde prin-

tr-un paradox: de obicei, lucrurile simple se rezolvă cu mai multă dificultate. Pentru că ni se pare ușor de dat răspuns și de acționat cînd privim lucrurile cu oarecare îngăduință. „Îmi place liniștea, natura și zi de zi, în orele libere, îmi iau undița și plec la pescuit”;

„Sînt îndrăgostit de carte și, de cum închei orele de lucru, mă cufund în lectură ore și ore în șir, pînă în tîrziul ceas al nopții”; „Filmul este marea mea plăcere și zilnic poposesc într-o sală sau două de cinematograf”; „Mă fascinează muzica și stau ore întregi nemișcat derulînd

benzi de magnetofon sau întorcînd pe o parte și alta plăci și discuri cu opere și interpreți adorați". Rezolvări simple, comode și elevate, s-ar zice.

Eforturile depuse în orele de program, munca intensă, desfășurată zi de zi în aceleași condiții de mediu, dar cu exigențe tot mai ridicate (cantitativ și calitativ) provoacă consumuri de energie fizică, nervoasă, duce la o încordare psihică. Redresarea organismului și aducerea lui pe linia de activitate continuă, susținută și creatoare, are loc în moduri diferite chiar la indivizi care exercită aceeași muncă, la același grad de intensitate. De aici și imposibilitatea, uneori, de a prescrie rețete. Omul cu preocupări culturale, care prin natura muncii lui depune prin excelență o muncă intelectuală, ceea ce reclamă consumuri mari de energie psihică, își poate deconecta și fortifica organismul, pregătindu-l pentru noi eforturi creatoare, audiind muzică, participînd la spectacole, organizînd reuniuni distractive, plimbîndu-se, desfășurînd munci productive în ateliere, pe șantieri, participînd la acțiuni de interes larg obștești. Tolstoi, după orele de creație spirituală, făcea gimnastică. Și s-a ținut de acest program pînă la adînci bătrînețe. Goethe mărturisește că cele mai înălțătoare gânduri, cele mai nobile idei și senti-

mente i s-au născut în orele de recreere și plimbare. Mersul pe jos și plimbarea i-au întreținut și impulsionat forța creatoare.

Cliepele și momentele de cercetare sînt necesare copilului, omului adult. Acest intermezzo în viața trepidantă devine un balsam sufletești. Asemenea momente îndeamnă la meditații, fructifică gânduri, pregătesc planuri de viitor. Visările caracterizează pe omul societății noastre, dornic și capabil să-și dăltuiască aspirații și idealuri înalte.

Sîntem tentați adesea să apreciem timpul liber ca un fragment din viață adiacent orele de muncă și prea puțin ca factor **determinant** al împlinirii noastre ca oameni, ca personalități active. Complexitatea vieții, dezvoltarea sinuoasă a mulțor oameni, nu duc la împliniri exclusive prin exercitarea profesiei aalese la un moment dat. În timpul liber ne creăm o a doua sau chiar o a treia profesiune, care adaugă plusuri în conturarea și dezvoltarea plenară a personalității.

Valențele creatoare ale timpului liber sînt impresionante. Omul a făcut un mare pas cîștigînd, pentru el și societate, ore libere. Dar existența ca atare a timpului liber nu înseamnă încă și siguranța că el va fi valorificat în interesul propriu și al societății.

INTREBUINȚAREA RAȚIONALĂ A TIMPULUI LIBER constituie o problemă complexă și delicată.

Complexă, întrucît îmbrățișează multe aspecte și interferează planuri diferite: filozofice, sociologice, pedagogice, psihologice, fiziologice. Delicată, deoarece problema, ca atare, privește și interesează activitățile din orele de răgaz ale fiecărui individ în parte, care, în ultimă instanță, este cel care dispune asupra modalităților de utilizare a lor. Imixtiunea în intimitatea omului provoacă aproape întotdeauna repulsie și refuzări din partea subiectului și cu atît mai puțin este de dorit impunerea unor cerințe care nu concordă cu interesele, gusturile și aspirațiile celui în cauză.

Deoarece orele de răgaz reprezintă acea parte de timp căreia fiecare îi dă întrebuințarea pe care o socotește mai potrivită, este firesc să se țină seama de această particularitate. Societății nu-i pot fi însă indiferente modalitățile prin care membrii ei își folosesc timpul liber. Creșterea în zilele noastre a orelor de răgaz determină societatea să se preocupe, prin instituțiile și organizațiile sale, de realizarea condițiilor optime ale întrebuințării adecvate a timpului liber de către toți membrii săi. Ea desfășoară acțiuni de informare asupra conținutului măsurilor pe care le

crează, elaborează literatura științifică, metodică, teoretică și practică, întreprinde cercetări prin organismele sale specializate în vederea orientării membrilor săi în a-și întrebuința rațional și eficient timpul liber.

Unii sociologi și pedagogi caută să justifice carențele vieții morale ale societății capitaliste, dînd vina pe existența unui quantum prea mare de timp liber de care ar dispune oamenii. În criteriile lor, adepții acestor teorii se întemeiază pe astfel de constatări: reducerea orelor de muncă n-a fost compensată de o ridicare corespunzătoare a nivelului cultural al maselor; creșterea cantitativă a timpului liber n-a redus, ci a agravat bolile nervoase, care astfel au devenit un pericol social; prin activitatea lor dispartă, organizațiile și instituțiile sociale prezintă doar fragmente de cultură și prin programul lor, uneori, îl obosească pe individ; mijloacele moderne de difuzare a culturii — mass-media — conduc adesea pe om la superficialitate și pasivitate; industrializarea produselor de cultură introduce în această direcție „fabricatul”, omul mulțumindu-se cu realizări de a doua mînă; majoritatea oamenilor își irosesc fără folos timpul liber, căutînd mijloace „pentru a-l ucide”.

Observațiile acestor sociologi și pedagogi, ocolesc fondul pro-

blemei, nu duc pînă la capăt adevărul. Pericolul care s-a ivit în societatea de consum nu se datorează existenței unui prea mare timp liber, ci viciilor de structură ale societății capitaliste.

DAR SĂ REVENIM LA IDEEA FOLOSIRII RAȚIONALE a timpului liber. Pledăm pentru organizarea unor acțiuni și activități la care omul să adere, să participe după preferințe și preocupări și în funcție de interesele sale de cunoaștere științifică, artistică, culturală, sportivă etc. Pledăm, deci, pentru organizarea unor programe de activități cît mai diverse, pentru a răspunde unor interese și preocupări cît mai felurite la care oamenii să participe din imbold intern și nu din cerințe externe. Nu subscriem la părerea celor care organizează timpul liber în mod șablonard, declarîndu-l obligatoriu atît pentru tineri cît și pentru vîrstnici. Fără a avea pretenția că spunem totul, desprindem cîteva direcții ale timpului liber: îmbogățirea vieții spirituale prin lărgirea continuă a orizontului cultural-științific și dezvoltarea multilaterală a personalității; formarea capacității de autoorganizare și crearea unui stil de viață elevat; stimularăa capacităților creatoare și a spi-

ritului novator; valorificarea la maximum a potențelor inteligenței.

Toate aceste trei direcții îndeplinesc funcția **educativă**. Vrem să ne mai oprim și asupra altor două funcții: refacerea organismului după orele de activitate profesională și pregătirea lui pentru noi eforturi creatoare. Această acțiune îndeplinește funcția **compensatoare**. Crearea unui climat optimist vieții, prin delectare și amuzament. Prin acest climat se realizează funcția de **delectare**.

Activitățile din timpul liber nu răspund fiecare aparte unei anumite funcții. Aceeași activitate poate îndeplini cerințele mai multor funcții. Filatelia, ca să luăm un exemplu, pentru cei care o practică este și instructivă și odihnitoare, întrucît este efectuată cu plăcere, reprezintă și divertisment și delectare. Lectura, de asemenea, răspunde, cînd este făcută din proprie inițiativă, atît cerințelor culturale, cît și dezvoltării personalității, stimulînd gîndirea creatoare și recreînd totodată.

Considerăm că unilateralizarea preocupărilor din timpul liber nu constituie un răspuns bine venit cerințelor spirituale și fizice ale omului. Nu ni se pare a fi o soluție acceptabilă nici supralicitaarea timpului liber cu prea multe activități într-un interval mic de timp.

Goana după prea multe activități culturale, artistice sau sportive duce la oboseală și nu la deconectare, nu delectează și nu poate avea efect educativ.

După cum este cunoscut, excursia și turismul întrunesc complexul de atribute pe care le conține timpul liber. Dar încercarea ca în timpul unei excursii sau a turismului, să se viziteze multe obiective, fără răgazul necesar de a le contempla, duce nu de puține ori la rezultate nedorite. Urmărim-du-se, de pildă, ca într-o singură zi să se parcurgă în fuga automobilului localitățile din nordul Moldovei, cu toate monumentele istorice, nu se va reuși nici să se admire frumusețile naturii, nici să se înțeleagă iscusința meșterilor acestor podoabe ale artei românești vechi, și cu atât mai puțin să se realizeze reconfortarea dorită.

PEDAGOGIA TIMPULUI LIBER se poate constitui prin cercetări și lucrări care formulează principii, emit teorii rezultate din multiple și diverse investigații concrete. Ea poate fi, de asemenea, rezultatul valorificării experienței înaintate desprinse din activitatea școlii, organizațiilor U.T.C., a familiilor, a asociațiilor și instituțiilor culturale. Dacă procesul de

învățămînt dispune de o literatură vastă teoretică și practică, didactică și metodică, care de acum își are bazele și principiile ei temeinic fundamentate, cu atât mai necesară ni se pare elaborarea unei bogate și substanțiale literaturi destinate îndrumării în folosirea timpului liber.

„Pedagogia timpului liber se află într-o dilemă“ consideră Erich Weber. Ea trebuie să conducă fără să înăbușe spontaneitatea, fără să tuteleze. Ea trebuie să asigure libertatea, dar fără a lăsa pe individ în voia lui, lipsit de ajutor și apărare. Dilema pedagogiei timpului liber decurge și din tineretea ei și, oarecum, din lipsa de experiență. Definirea timpului liber ca unitate de timp organizată și cheltuită prin autodeterminare, în care predominante devin obligațiile interioare în fața celor exterioare, înalță ca pe o chestiune de prim ordin necesitatea dezvoltării mobilurilor interiorizante care conduc la opțiune și decizie personală. Acțiunea educativă din timpul liber se degajă ca urmare a unor manifestări spirituale interioare. Actul educativ din timpul liber pune în alte raporturi pe educat și educator, implică situații noi, atribuții și roluri noi.

În sfera timpului liber, actul educației cucerește oamenii și mai cu seamă pe cei tineri,

atît prin conținut, cit și prin modalitățile de prezentare. Forma principală de influențare educativă o reprezintă dialogul deschis și sincer în jurul oricărei probleme de ordin social, politic, moral. Purtarea dialogului reclamă mult tact pedagogic, un grad înalt de probitate morală din partea educatorului, convingeri ferme, puternică identitate între afirmații și acțiune. Exemplul personal al educatorului devine în discuțiile deschise elementul hotărîtor în declanșarea resorturilor interne ale subiectului. Adeseori, prin acțiunea sa normativă și de predicție, pedagogia este asemuită cu medicina. Cum medicinei i se atribuie aprecierea că se găsește în situația de a trata bolnavi și nu boli, găsim îndreptățită și apropierea pe care o facem și pe această linie între cele două discipline, considerînd că pedagogia, îndeosebi cea a timpului liber, nu poate obține succes decît în măsura în care ține seama că se ocupă nu de educație în general, nu de probleme categoriale, ci de oameni, de anumiți oameni cu cerințele, preocupările, gusturile și interesele lor. Numai în acest fel educatorii, toți cei care se ocupă de împlinirea multilaterală a personalității umane își vor dovedi marea lor artă de a „pierde“ timpul cu maximum de eficiență.

doină

Cine doinește din frunză
Zvîrle pe ceruri
pumni de ciocirlii și de soare.
Primăveri rid sub ferestrele codrului,
holdele se leagănă sub aripi de zefir.

Cine doinește din frunză
domolește galopul furtunilor hibernale
și adună întiile raze
pentru ospățul izvoarelor de cristal
născut din mantia albă a creștelor.

Cine doinește din frunză
coboară seri înstelate
peste întinderi de liniște și de vis.

Cine doinește din frunză, are inima codru.

NICOLAE NASTA

veșmînt de cîntec

Tu patrie mi-ai dăruit inelul
Și piatra de rubin a poeziei
Ai răsturnat la poarta mea tot cerul
Și m-ai durat stejar în trupul gliei

M-ai învățat balade carpatine
Și-n calea mea ai așternut cărări
Care se-ntorc și se-mpletesc în mine
Și-apoi se pierd din nou în depărtări

M-ai îndemnat să cred în dimineață
În răsărit, în doină, în cuvînt
În oamenii cu soarele pe față
Și-n despletite adieri de vînt

Iar azi cînd mă cuprind într-o grădină
Îmi plec genunchiul și-n tăcere-aștept
Să-mi bată-nveșmîntată în lumină
Nu inima, ci patria în piept.

OCTAVIAN NASTA

Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o
 Insemnări din Covasna o

INIMĂ LÎNGĂ INIMĂ

GEORGE NESTOR

În mijlocul oraşului Covasna s-a ivit de curind un grup de figuri alegorice turnate în beton şi îmbrăcate într-o crustă de prund scos, probabil, de către sculptor, din albia riului care coboară din munte şi străbate localitatea de la un capăt la altul. Figurile acestea par nişte fiinţe fantastice ieşite din pământ, par nişte capete ovale cu gurile căscate, lacome să soarbă aerul din jur, să înghită căldura soarelui şi lumina lunii, să privească zarea munţilor vecini şi dincolo de munţi până la Sighet şi Dorna, la Arad şi Orşova, până pe Bărăgan şi la ţarmul mării.

Înmărmurite, incremenite în mijlocul parcului, la fel de tinăr, ele se miră de neastîmpărul oamenilor.

Oamenii, însă, nu se miră de propriile înfăptuiri. Din buna înţelegere, din buna lor hotărîre, români şi maghiari construiesc o altă Covasna, un alt oraş care suie pe înălţimile hotelurilor, ale blocurilor de locuinţe noi, ale magazinelor, ocupînd de la un an la altul poziţii zenitale.

La câțiva pași de uimitele figuri alegorice, municipalitatea a îngrădit cu beton și a acoperit cu împletitură de fier forjat un ochiu de apă mlășă care fierbe de secole și, poate, de milenii. La Covasna pământul respiră vizibil. Respiră prin mai multe guri peste care s-au construit hoteluri unde zeci de mii de suferinzi vin să se tămăduiască în gazul acela dător de sănătate.

Și izvoarele Covasnei sînt altfel. Apele lor își află cale liberă peste tot sau rămîn în scăldători diriguite de medici. Pentru că localitatea Covasna este orașul medicilor Benedek, Szabó sau Bartha, este orașul Ioneștilor veniți la tratament de pe întreg cuprinsul patriei, dar mai este orașul muncitorilor textiliști sau al ciobanilor din suburbia Voinești. Aceștia își mîină oile prin Valea Zinelor și pe lângă Cetatea dacică, pînă sus, în Munții Brețcului, unde, la 1060 de metri altitudine s-a instalat din cele mai vechi timpuri satul Comandău.

Aici, la Covasna, trăiesc în pacea locului și în pacea inimii, români și maghiari, fie că sînt muncitori sau profesori, ciobani sau doctori, dulgheri sau hotelieri. Și tot aici se adună în schimburi oameni cu miile, din județele țării și de peste hotare, atrași de „balta dracului”, acest simbol al Covasnei și monument al naturii, căruia oamenii din vechime, dacă i-ar fi cunoscut însușirile, i-ar fi zis, poate „balta sănătății”.

Calul de la Planul Înclinat

Dincolo de Voinești și de cunoscutul sanatoriu pentru cardiaci, mergînd pe firul apei, în timpin de versantele tot mai înalte ale muntelui, călătorul ajunge după cîteva kilometri la locul numit Planul Înclinat. Acolo se poate vedea un fel de minune a inventivității, o înfăptuire care ține fie de simplitate, fie de complexitatea spiritului uman creator.

Din virful muntelui pînă la firul apei „cade” în linie dreaptă o cale ferată pe care se transportă bușteni cu un vagonet. Totul se realizează fără nici

un consum de energie. În vreme ce vagonul încărcat coboară, prin greutatea lui trage cu un cablu către virful muntelui un alt vagon gol. Acest „perpetuum-mobile” de la Covasna, despre care se spune că la început era unic în lume, dăinuie de aproape o sută de ani. În toată această întreprindere lucrează cîteva oameni și un cal care trage vagonul din capătul instalației la cîteva zeci de metri mai departe, pentru descărcare.

Am fost acolo în mai mulți ani și de fiecare dată am văzut același cal. Nu era nevoie să-l dirijeze nimeni. Cînd auzea vagonetul oprindu-se, se întorcea singur de la ieslea instalată alături și omul doar îi agăța oricîlul de pe laterala vagonului.

— L-ați dresat perfect, m-am mirat la început.

— Nu l-am dresat noi, ni s-a spus. Calul lucrează aici de 30 de ani.

— De cînd?!

— De 30 de ani.

Am fost la Planul Înclinat și în vara trecută. Era într-o duminică, nu se afla nimeni la capătul liniei și nici calul cunoscut de mine nu se vedea. La ieslea lui era un cal alb. Am aflat după aceea că de cîteva luni calul care muncise la Planul Înclinat 30 de ani fusese înlocuit. N-am aflat, însă, dacă murise sau dacă, după obiceiul oamenilor, fusese trecut la pensie...

Omul cu mielul

Ultimul hotel dat în folosință de curînd s-a cocoțat la marginea orașului, unde începe perdeaua deasă a brazilor, unde cîntă cucul, iar vererile dau peste om. Pînă acolo se face o șosea șerpuită, scapă dintre gospodării și cîteva sute de metri își duce asfaltul peste cîmpul gol. Pe laturile ei, edilii n-au semănat nimic. Crește iarba în voie și, în iarba aceea, am văzut un om. Scund și smolțit, mai mult vîrstnic și distant după căutătură. Omul ținea de funie un miel. Stătea drept, privea orașul așternut pe vale, privea pădurea așternută pe deal și mielul păștea. Păștea

cu hărnicie iarba deasă și umedă fără să se îndepărteze de om. Funia subțire ce-i unea, părea inutilă.

A doua zi i-am văzut pe șosea. Omul stătea de vorbă cu cineva, mielul îi împunea picioarele, i le mîngia cu gesturi pisicești, nerăbdător să ajungă la pașiști sau, poate că-i vorbea într-o limbă știută numai de ei doi.

A treia zi omul cu mielul era tot pe cîmp, stătea în picioare scrutînd împrejurimile, ca de obicei, cu capătul funiei în mînă. La el nu intervenise nici o schimbare. Mielul, însă, căpătase ceva: omul îi împodobise gîtul cu un zurgălău și zurgălăul suna înțetor, cling-cling.

A patra zi i-am văzut din nou pe pașiște, mielul păștea cu sîrg, zurgălăul suna cling-cling, iar omul... omul se îmbogățise cu un fluier și-i cînta mielului.

Cît am rămas la Covasna i-am pîndit zi de zi și azi mă gîndesc că de n-ași fi auzit zurgălăul mielului și fluierul omului, aș fi uitat, poate, încremenirea liniștii din marginea pădurii.

Monumentul celor 400 de ani

Nu intrasem niciodată în școala din oraș, deși cu doi ani în urmă, cînd venisem prima oară la Covasna, treceam în fiecare zi pe lângă ea. Între timp se ridicase încă o clădire mai încăpătoare și mai arătoasă decît cea veche, a fost amenajat, alături, un cochet teren pentru diverse sporturi, o sală de gimnastică lungă de 30 de metri, un bazin de înot și cîteva ateliere. Poate că n-aș fi intrat nici acum în incinta Liceului industrial din Covasna, dacă n-aș fi văzut un monument alb răsărit în fața noii clădiri.

Monumentul reprezintă patru coloane paralelipipedice năzuind spre cer, capetele de sus vîrînd parcă să se îmbrățișeze într-o arcuire domoală. N-am înțeles la început semnificația celor patru coloane albe și curiozitatea m-a împins în curtea școlii și în cancelaria tovarășei Popp Irma, profesoară de chimie și directoarea liceului. Tot atunci l-am cunoscut și pe directorul adjunct Popica Iordan,

care mi-a explicat că monumentul care mă îmbiase înăuntru a fost ridicat cu prilejul aniversării a 400 de ani de atestare a învățământului în orașul Covasna.

Biblioteca „Teleki-Bolyai” din Tg. Mureș păstrează volumul „Diogeris — culegere de texte filozofice” pe care stă scris de mână un text și anume „Eu Bitai Demeter, dascăl în 1578 la Covasna...” și mai departe, dascălul Demeter își notează niște datorii, niște drepturi pe care le avea de primit de la elevii săi care-și plăteau singuri profesorii.

Insemnarea aceasta constituie până în prezent cel mai vechi document scris despre învățământul din Covasna, deși el a existat, poate, cu mult înainte. N-ar fi exclus ca un alt document, dacă va fi descoperit cândva, să-l oblige pe sculptor, profesoara de desen Gazdáné Olosz Ella, să adauge încă o coloană albă la monumentul celor 400 de ani.

Profesori-publiciști, profesori-activiști

Trei volume apărute la București, în Editura „Kriterion” sau la Cluj-Napoca, în Editura „Dacia” și scrise de profesorul Gazda József sînt expuse într-un raft din cancelaria directoarei și le poate vedea orice vizitator care nu a avut prilejul să le întilnească în librării. Cele trei cărți sînt monografii ale unor pictori, și ale unor opere de artă din țară și de peste hotare. Gazda József este un bărbat înalt și palid, privirea lui și întreaga ținută trădează pasiune și zăbucium creator. Nu este singurul autor de cărți, pe raft se află încă un volum scris de Fábrián Ernő și încă unul editat de Gazdáné Olosz Ella. Profesorii Teacă Traian și Szigeti Adalbert, Papp Zoltan și Szigeti Corina, dar și alții, publică deseori articole și recenzii în revistele literare sau în ziarele cu rubrici de specialitate. Directorul școlii din Voinești, Hulpoi Aurel, a întocmit o monografie a datinilor și obiceiurilor locale, profesorul Szigeti a scris lucrarea „Contribuția școlii la

formarea bilingvismului elevilor”, iar în prezent, împreună cu întregul colectiv al catedrei de limbă română, întocmește un dicționar la nivelul fiecărei clase, pe bază de timpuri semantice.

Profesorii Liceului industrial din Covasna sînt și harnici activiști pe tărîm social și politic. Deputați în Consiliul popular orașenesc (Fábrián Ernő, Szabo Iuliu, Borobocz Béla), membri în Comitetul orașenesc P.C.R. (Szigeti Adalbert, Kőnczei Eugen), membri în Consiliul județean al Organizației pionierilor (Popica Iordan, Finta Eva), propagandiști (Teacă Traian — Fabrica de prelucrare a lemnului, Dudaș Ianoș — C.A.P., Pál Alador — redactorul Radio-ficării orașului). Profesorii de științe sociale, de fizică-chimie, cum și inginerii încadrați în școală fac parte din brigăzile științifice ale Comitetului orașenesc P.C.R.

Fetele din anul I

În atelierul de tîmplărie, un grup de fete, eleve în anul I, lucrează la o masă supragheată de maistrul instructor Németh Tamás. Ele se numesc: Mereuță Vasilica, Balint Natalia, Cozan Anișoara, Recu Daniela, Suciuc Carolina și toate sînt din comuna Oituz, județul Bacău. Lipsește niște flori de lemn pe o scîndură geluită, o treabă extrem de fină, de migăloasă și maistrul Németh îmi spune că fetele execută lucrări de intorsie cu furnir pentru lucrări de artizanat și diverse mobile.

— Cum de-ați venit toate din comuna Oituz? le întreb.

— Am venit din Oituz, în anul I, un grup de 48 de elevi, îmi răspunde Balint Matilda.

— Și v-ați făcut prietene cu fetele din Covasna?

— Sîntem bune prietene. Învățăm și limba maghiară, iar ele, mai ușor, cu ajutorul nostru, limba română. Eu sînt bună prietenă cu Matyás Ibolya, o colegă de aici din oraș.

Privesc la mîinile fetei, cum execută lucrări de intorsie cu furnir, mă mir ca și cum ași fi una din figurile alegorice din centrul orașului și sînt bucuros de tot ce văd și aud.

curiozități

Caz unic

Singura victimă omenească a unei lovituri extraterestre datează din secolul al... XVII-lea. E vorba de ghinionistul Settala, mecanic din Milano, ucis de un aerolit. Istoria îl consemnează ca unicul caz cunoscut pînă în zilele noastre cînd un om este omorît de o rămășiță planetară.

Mănincă 16 ore pe zi

Există o boală a foamei. Persoanele bolnave de bulimie (așa se numește boala) suferă (evident) tot timpul de foame și sînt capabile să mănince de asemenea, tot timpul, cantități mari de diferite produse chiar 15—16 ore pe zi.

Serisorile lui Adam

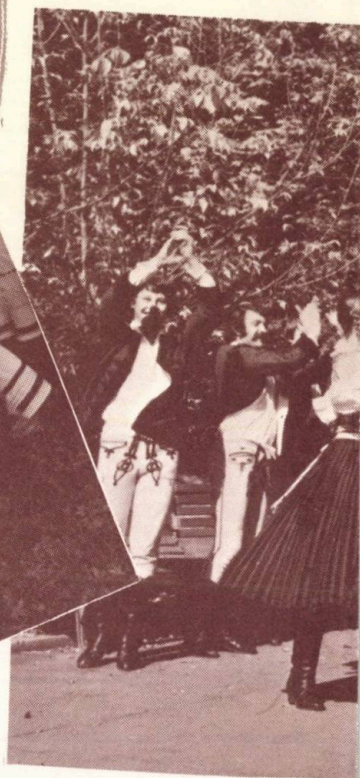
La Chicago, un hitru bun de glume a publicat la mica publicitate a unui ziar anunțul că oferă spre vînzare două scrisori ale lui Adam și însemnările personale ale lui Noe. Oricît ar părea de curios, i-au răspuns 42 de persoane interesate!!

Ziua multicoloră, noaptea numai albă

În Mexic crește o floare care-și schimbă culoarea de cîteva ori pe zi: în zori ea este albă, apoi devine roz, la amiază are o culoare roșie-aprinsă, seara — violetă, iar apoi închisă, pentru ca noaptea să devină din nou albă. Curios este însă faptul că această floare miroase numai atunci cînd are culoarea albă!

Prima lege privind divorțul

Prima lege cu privire la divorț a intrat în vigoare abia în anul 1792 în Franța. În Belgia divorțul este permis din 1803, în S.U.A. din 1861, în U.R.S.S. din 1919, în Mexic din 1932, în Austria din 1938, în Japonia din 1947, în Argentina din 1954.

DE-A PURURI ÎMPREUNĂ

**Hora—ceardașul—polka,
simboluri ale trăirii comune,
ale înfrățirii noastre**

Poporul român este, indiscutabil, unul din cele mai vechi din Europa — el păstrându-și (atât est știința istorică ne ajută să știm) așezarea geografică, vatra sa națională, de circa 3 milenii. De-a lungul acestei impre-

sionante perioade istorice, peste pământul străbun s-au scurs nesfârșite grupuri naționale — mai mari sau mai mici, mai primitive sau mai evoluat — din aproape toate punctele cardinale. Popoare ce au încercat să se

oprească aici — unele — fără a se putea menține, s-au mulțumit să treacă, numai, altele, dispărind — multe — din memoria și conștiința lumii. Noi, însă, am rămas și sîntem, cu prețul belșugului de sînge

și vieți plătite în lupta continuă de supraviețuire.

Unele grupuri, mai mici, s-au menținut totuși alături de populația majoritară: maghiari, germani, secui și alte naționalități. Aceștia au înfruntat, alături de noi, multe din furtunile ultimului mileniu, singurînd alături de români — contra dușmanilor comuni — muncind alături de noi, luptînd împreună cu noi pentru libertatea poporului și împlinirea patriei, pentru independență și o viață mai bună. Aceștia sînt și astăzi, alături de noi, eucîgînd, îm-

preună cu întreaga națiune, roadele unui destin mai luminos, deschis cu egală perspectivă, tuturor, de conceptul nou al socialismului victorios, construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de mersul înainte spre cea mai dreaptă și superioară organizare socială, societatea comunistă.

Alături, ieri, în dese momente de restrînte și grele încercări; alături, azi, sub soarele visului devenit faptă, prin eforturi și idealuri comune, români, maghiari, germani, secui și cei de alte

naționalități de pe pămîntul României, vor rămîne de-a pururi împreună, pătrunși de importanța și necesitatea păstrării unității lor de monolit, ca o garanție a dezvoltării patriei comune, a înfloririi vieții tuturor pe drumul fără de întoarcere al socialismului și comunismului.

Pe plaiurile țării, efortul zidirii noi se împletește sugestiv și exemplificativ cu hora, ceardașul și polka — simboluri ale existenței înfrățite și fericite a poporului nostru.

Ce va fi dincolo de pragul anului 2000?

HOMO TEHNICUS SAU HOMO HUMANUS?

Psihologul GETA DAN SPÎNOIU încearcă
să-și răspundă sieși și cititorilor noștri

Aflată în pragul unui nou mileniu, firese, omenirea își pune o serie de întrebări ce, prin răspunsurile la care se va ajunge, urmăresc a contura omul de mâine și, în egală măsură, concepțiile lui de viață, accepțiunile lui sociale. Cu ce speranțe, certitudini sau temeri trebuie să pășim de pragul anului 2000? Ce „bagaje“ va trebui să pregătim pentru marele impact?

Dacă întâmpinarea unui nou an ne produce atâtea stări febrile, nu este oare normal să ne întrebăm cum vom păși pragul unui nou mileniu? Ultimul pas va fi, sigur, greu, extrem de greu, deoarece va purta cu el tot ceea ce omul a realizat în ultima mie de ani. Tot ce a gândit, tot ce a iubit, tot ce a înfăptuit. Și, dacă este așa, merită să ne gândim la el, nu cu tradiționala grijă cu care întâmpinăm orice an, ci cu toate grijile amplificate de importanța momentului și, mai ales, perspectivele lui.

Va fi, pentru noi, o mândrie ce am realizat și vom „prezenta la examen“ sau ne vom simți jenați? Înclin pentru prima alternativă, din mai multe motive: actualul mileniu a început cu sărăcie, lupte, înapoiere culturală, cu riuri de sânge cu umbrele misticismului. Sfârșitul lui promite să fie altfel: mai bogat, pașnic, cu o civilizație și cultură manifestate puternic, cu dorințe de cooperare și pace, cu triumful rațiunii asupra forței. Cel puțin așa întrezărim evoluția evenimentelor pe traiectoria acestui ultim sfert de secol — ca urmare a creșterii conștiinței umane, a impunerii și dominării rațiunii în relațiile umane.

Ultimul pas al mileniului nostru ne va putea aduce, deci, **satisfația succesului**, dacă vom face să dispară mizeria din lume, pronunțând un categoric „nu“ nebuniei înarmărilor; dacă vom înțelege că, acționând pe căi raționale — așa cum o face țara noastră — vom dezvolta relații de cooperare sinceră între toate națiunile, peste ceea ce vremelnice ne poate despărți.

Cu ocazia Conferinței Mondiale a Populației am fost martorii unor ample discuții purtate în jurul problemei demografice, ce a determinat atâtea controverse între specialiști adunați din mai toate țările lumii. Unii dintre ei s-au referit

la consecințele nefavorabile pe care le poate avea, pentru omenire, creșterea vertiginoasă a natalității în unele țări înapoiate din punct de vedere economic și cultural.

Desigur, noi nu puteam fi de acord cu ridicarea unor astfel de probleme — conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniind că această realitate interesează strict statele respective.

Puțini din reprezentanții statelor dezvoltate — care au pledat în favoarea unei limitări a natalității, pentru evitarea subnutriției populațiilor lumii a treia — au pomenit de risipa și excesul de consum din propria lor societate sau despre ce ar trebui să întreprindă fostele puteri coloniale, pentru îndreptarea răului cauzat statelor în curs de dezvoltare, după îndelungi perioade de crîncenă exploatare.

Or, aceasta e o realitate care — dacă nu va fi soluționată — va putea acuza omenirea în și dincolo de anul 2000, în mileniul al treilea.

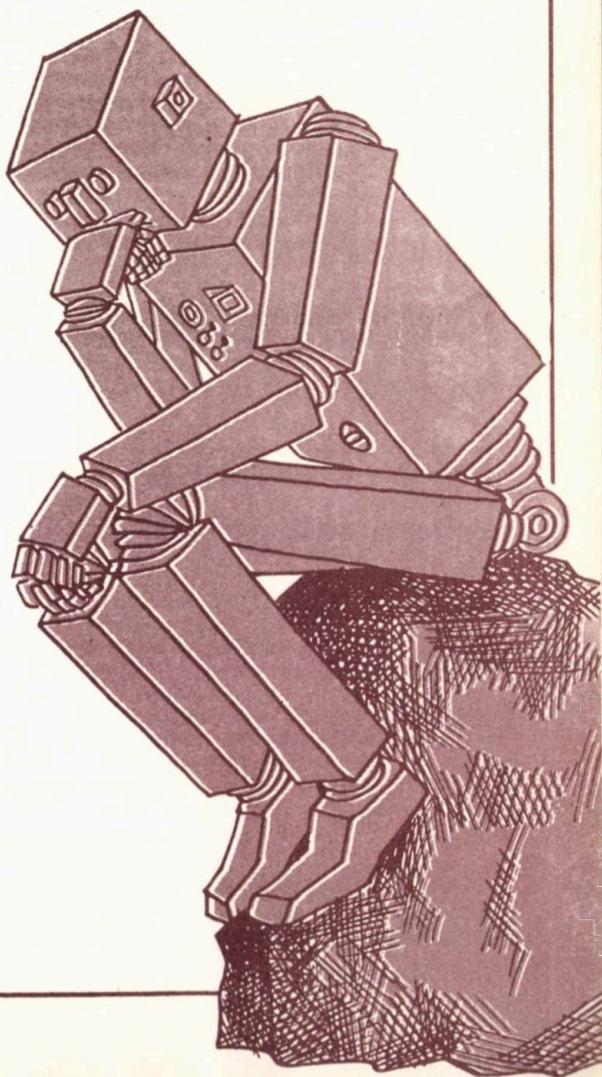
În contrast cu atitudinea și politica puterilor capitaliste, reprezentanții societății socialiste — între care, pe unul din primele locuri se află țara noastră — au venit cu propuneri pozitive de acțiune, menite a duce la îndreptarea acestei stări de lucruri. Cum? Prin întrajutorare, lichidarea colonialismului și neocolonialismului, crearea condițiilor de ieșire a statelor în curs de dezvoltare din înapoierea economică și culturală, prin promovarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe egalitatea în drepturi a statelor. Deci, nu faptul că se nasc mai mulți copii justifică mizeria, ci existența factorilor economico-sociali, ce stau la baza stării de înapoiere a statelor lumii a treia. Decisiv pentru a face pasul spre anul 2000 cu „trofeul victoriei în mînă” va fi efortul pentru ridicarea nivelului economic și cultural al tuturor țărilor de pe glob. Succesul întregii omeniri va depinde de măsura în care a fost conștientizată această necesitate și de ce măsuri se vor lua la masa rotundă a tratatelor. Cu un cuvînt, succesul acțiunii va fi asigurat numai dacă toți oamenii se vor dovedi „de omenie”, pentru a se simți, firesc, egali între ei. Și dacă totul depinde de noi, se impune să reflectăm serios la perspectiva anului 2000, a cărui împlinire să o pregătim cu toată seriozitatea impusă de situație.

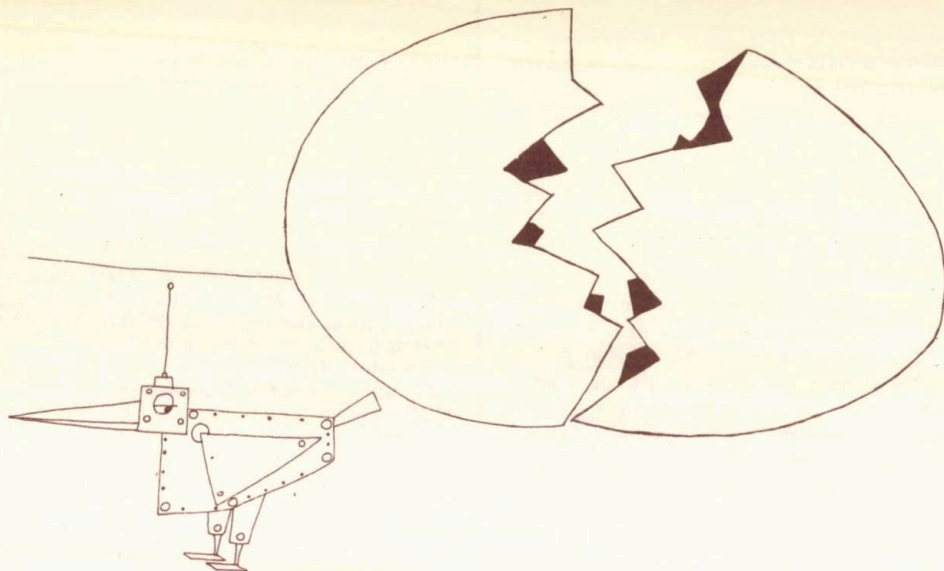
Cum va arăta omul anului 2000?

Putem răspunde de pe acum, deoarece, acest om va trebui să fie idealul pe care ni l-am stabilit: multilateral dezvoltat, cu personalitatea deschisă, perfectibilă, nu prin achiziții cantitative, gata să explodeze ca o bombă de prea concentrată încărcătură, ci prin rafinări calitative.

Așa îl gîndim și așa îl pregătim, căci micuții noștri de azi vor fi primii cetățeni ai noului mileniu.

Ca să ne imaginăm omul multilateral dezvoltat al anului 2000 trebuie să înțelegem bine noțiunea. Plastic, așa cum un copac are multe ramificații pornite dintr-un trunchi bine fixat în rădăcini, omul se realizează în multe direcții — dar păstrîndu-și fondul, esența — în funcție de procesul instructiv, de ramificațiile specifice ale instrucției. „Multilateral” nu înseamnă, însă, pur și simplu, a avea „ramuri”, ci capacitatea de a le da viață, a le răspîndi egal în jur, armonios, de a le face să înflorească. Cunoștințele sînt ca frunzele pe care copacul le reînnoiește în fiecare an și apoi le scutură toamna pe pămînt, retrăgîndu-se în sine, ca să mai prelucreză un timp tot ce a cîștigat, iar apoi, în anul următor, să înverzească mai puternic. Omul anului 2000

nu are nevoie de multe cunoștințe, prinse ca frunzele pe ramuri, el va trebui să fie capabil a se orienta în vastitatea și varietatea valorilor vieții sociale. Este vorba de un fel de „atitudine sufletească”, capabilă să răspundă tuturor solicitărilor vieții, în stare să soluționeze problemele social-umane generate de evoluția tehnico-socială. Este o „atitudine” cu potențial latent de acțiune pe multiple planuri, proprie omului selectiv, capabil să decidă, alegând, calea cea mai bună de urmat; flexibil în fața nevoilor de adaptări și readaptări la situațiile ce se ivesc și se schimbă rapid. Este imaginea omului competent care, fără a se irosi pe sine în fața fluxului informațional, va fi capabil a-l domina și folosi. Așa va trebui să fie omul care va trece pragul anului 2000 pentru a purta, mai departe, izbindu-se acestui mileniu.

Omul acesta va trebui să fie un „homo technicus” dar, în egală măsură, și un „homo humanus”.

Cu ce tip de societate se va confrunta omul spre anul 2 000?

Cu un termen general, societatea de mâine se va caracteriza printr-o industrializare foarte avansată — care, însă, va genera numeroase probleme. Acestea vor atinge — prin rezolvările la care se va ajunge — **modelele de legi**, deoarece și modelele de adaptare socială se vor schimba, vor atinge **modelele de educație** pentru că și cerințele adaptării socioprofesionale se vor transforma, vor genera **forme noi de conviețuire socială și familială**, noi ritmuri, se vor adăuga alte motive de accepciune a succesului sau de determinare a stressului. Adaptarea la toate aspectele posibile, în viitor, nu se va realiza printr-o simplă vocație a omului de a reacționa mai mult sau mai puțin adecvat (înscrindu-se

în cadru) ci prin învățare socială, inteligență socială, prin abordarea unor soluții sigure de conduită.

Toate cele enumerate mai sus, ca și multe alte aspecte ce vor apare, au o caracteristică unitară și, indiferent de caracterul lor particular, vor solicita omul mai puțin din punct de vedere fizic. Mijloacele tehnice îi vor prelua multe din sarcinile efortului de astăzi. Inteligența omului va fi mult mai mult la preț, devenind o inteligență de calitate superioară.

Se vorbește mult astăzi de inteligența tehnică, pe care psihologii o cercetează cu multă râvnă. Au fost dispute între psihosociologii specializați în problemele muncii privind nivelul de solicitare a omului în condițiile mașinismului modern. Unii au fost de partea tezei că este suficient ca omul să posede o specializare oarecare, redusă la operații simple, ce-i revin, ca parte dintr-un produs, monoton, repetitiv. Alții, dimpotrivă, au susținut că tehnica avansată cere calificări avansate și personalități complete. Timpul a decis în favoarea celor din urmă și pe bună dreptate. Întotdeauna în spatele uriașelor mașini, agregate, nave, vor sta oamenii — fără ei nimic neputând prinde viață.

Dar, oare, progresul omenirii se va reduce la progresul tehnic? Dacă ar fi așa, ar fi grav.

Omul va continua — peste sarcinile profesionale, tehnice — să aibă necesități spirituale. Odată ieșit de pe porțile marilor uzine, omul își va regăsi valențele sale umane, ce-i determină superioritatea și permanența. În timpul lui liber va simți nevoia unui alt fel de inteligență — aceea de a ști să fie om, părinte, frate, prieten, de a iubi natura, frumosul, muzica, de a zîmbi, de a scrie și a citi poezii. Pentru toate acestea, constant pentru om, va trebui să rămână inteligența de a nu-și pierde calitățile umane, rafinate cu atita efort în evoluția milenară a umanității. Societatea de astăzi poartă în zbor spre anul 2000 un om complet, cu însușiri profund umane. Sau, cel puțin, acesta este desideratul. Reușita împlinirii lui fiind o chestiune de organizare, de cultură, de educație și, mai ales, de autoeducație.

SIMONFI IMRE

bucurie și suspin

*Visam, cîndva, sămînța roșie a pîinii, eu, feciorul de om nevoiaș,
zorile își cerneau molcom, peste lume, albul diafan al luminii
atunci cînd ne-am întîlnit.*

Și vuietul mării ne-a fost marș nupțial.

*Cu grijiile și iubirile celor douăzeci și două de milioane,
iubirea ne-a crescut ca o speranță împlinită.*

*Acum sălașul mi-e pat de spital. Nu simți? Nu te doare?
Și totuși eu nu sînt trist.*

*Să fiu oare fericit? Tristețea, vezi, mă înconjoară
tu ești absentă și n-ai leac pentru frămîntul tău de seară
deși zorile inundă cu lumina lor diafană
miezul pîinii noastre roșii prin care descifrăm patria.
Deși acum te iubesc mai mult ca-ntodeauna,
să nu uiți niciodată că nașă ne-a fost marea.*

aș dori să scriu...

*Doar ție ți-aș trimite de dragoste scrisori
cu-nvolburări de fraze în mii de exemplare
căci firea nu cunoaște iubire și fiori
decît ai mei, aprinși, spre tine-n revărsare*

*Aș memora idee și semnele pe rînd
iar stilului tău Unic esența i-aș fura
falsificîndu-i nume de la sfîrșit de rînd
să-ți lumineze visul în hodinirea ta*

*Scrisorile nescrise așa le-aș completa: trăiește
fiică tristă, trăiește-ti bucuria frumoasei voastre veri,
deși mă tem, condeiu, luat de el, firește,
cu vorba-i înghețată, te-o îngheța pe tine, Soarele meu, și pieri.*

În românește de G. AL. MINIȘAN

mărturisiri sentimentale

nu-mi mai este dor...

Nu-mi mai este dor de tine ca altădată. Era o vreme când doream să te văd din când în când și așteptarea avea greutatea plumbului topit pentru clopotul dorului. Mă înfioram de veninul așteptării și subordonam voinței sentimente de jeratic. Acum nu-mi mai este dor de tine și nu mai doresc, ca altădată, să te mai văd din când în când.

Nu-mi este dor, de vreme ce faci parte din mine însămi. Îți aud în mine tic-tacurile inimii și tăcerea bunătații, simt tăișul inteligenței și mîngîierea mîinii, presărată fin de nervuri ca ale petalelor de plop; am senzația gîndurilor neînțelese mie și misterul ideilor impenetrabile. Poate că de acolo, din nepătruns, provine gheața severității și enigma superiorității. Percep, absorbită în ochii mei, privirea-ți tăcută, inteligentă și poate înțelegerea.

Și nici nu mă mai gîndesc la tine ca altădată, căci permanent ești prezent în sufletul meu. Când doresc te mîngîi cu duioșie, adorm cu capul rezemat pe pieptul tău, îți împiedic respirația cu jocul buclelor mătăsoase, îți urmăresc contururile severe ale feței sau mersul maiestuos. Parcă-ți absorb parte din amărăciuni și parcă te legăn în fire subtile de încredere.

Ce importanță are unde sînt dacă faci parte din propria-mi ființă?! Ce importanță are unde ești tu când eu aud melodiile vînturilor reci de pe înălțimile piscurilor și văd floare de colț pe stîncile solitare?!

Și nu-mi mai este dor de tine ca altădată și nici nu doresc să te mai văd decît din când în când.

nu mă vei uita

Era într-o toamnă timpurie, de culoarea nufărului și cu gustul „deliciosului, de Voinesti“. Finele fire invizibile, în care fusesem învăluită, de fapt, emanau din mine însămi. Pentru tine a fost un joc, efectuat cu candoare de copil, un capriciu de om matur, grăbit să-și examineze vanitatea sau sentimentele vîrstei de mijloc.

Neprevăzutul nu te-a iertat și ai găsit în mine un vers pe care nu-l bănuiai. Melodia acestuia nu era superioară miliardelor de versuri care răsună în sufletele oamenilor! Dar era, după propriu-ți gust, un vers tainic, enigmatic, pe care nu-l cunoscuseși încă. Și este a noastră o melodie dintr-o puzderie de melodii, o floare din puzderiile de flori, este al nostru un stih din mulțimile de stihuri! Și fără să te fi așteptat ți-am oferit un vers care era numai al tău, plin de fin cosit în copilărie și de esență de mătrăgună, cu care Baba Cloanța încerca să-i ucidă pe eroii basmelor! Ai îngînat, în neștiere, melodia versului meu, presărată cu flori de mirt, și ai vibrat o clipă, cu toate coardele imperceptibile ale sentimentelor, mirat de ecoul stihului pe care nu-l așteptai.

Fusese însă numai licăritul unui vers, al cărui ecou mai fumează și acum pe o potecă cu plopî ruginii! Dar nu-l vei uita, de vreme ce avea candoarea copilăriei și greutatea blestemului, tăria vinului vechi și otrava nicotinei. Oare ce s-ar întîmpla dacă toate cîntecele pămîntului ar avea intensitatea auditivă a sunetelor versului meu?!

Acesta avusese rol de destin pedepsitor!

DINUȚA MARIN

Anul Internațional AL COPILULUI

VIITORUL LUMII SE PLĂMĂDEȘTE AZI

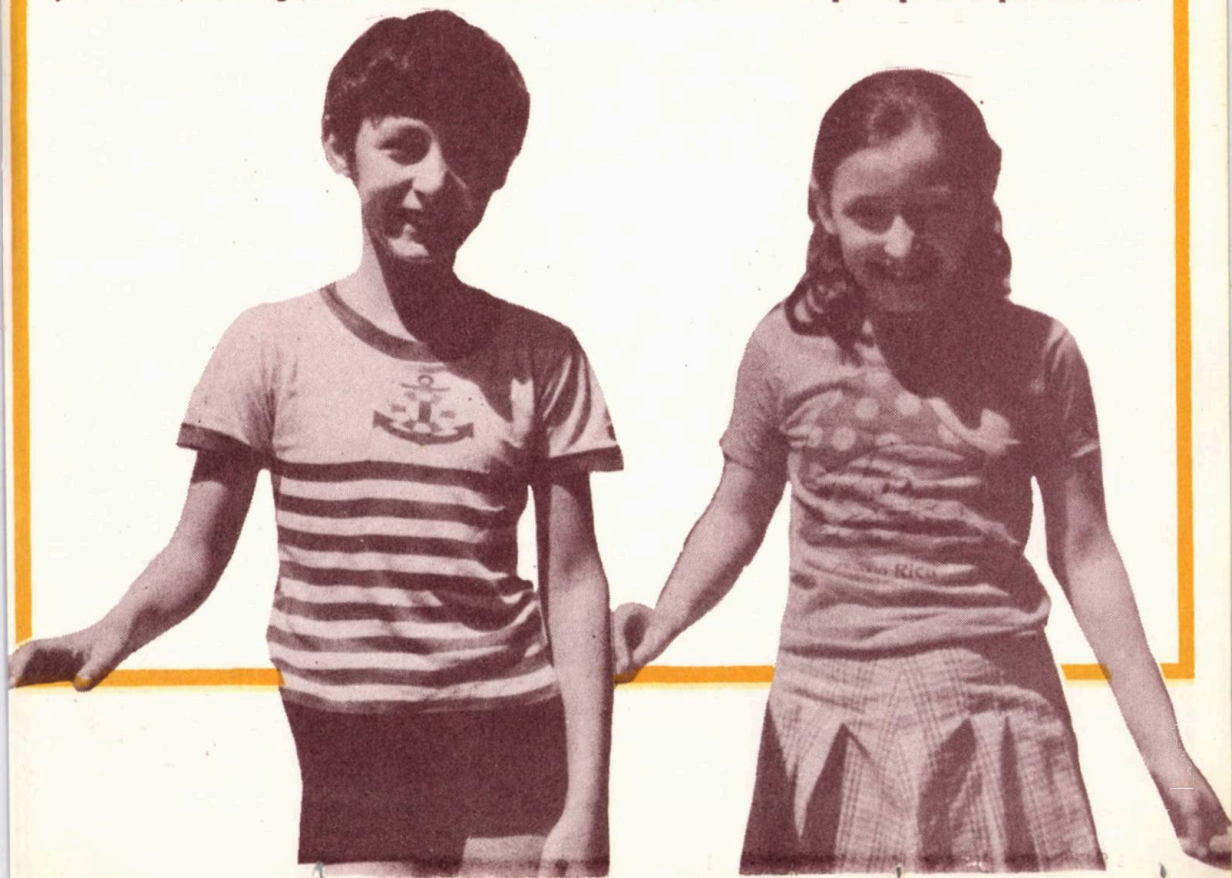
ION ORGHIDAN

STATISTICILE OFICIALE INTERNAȚIONALE au pus în evidență faptul că pe planeta noastră o treime a populației o reprezintă copiii: un miliard și jumătate. Cifra aceasta, impresionantă prin simpla ei enunțare, a evidențiat însă și o realitate dureroasă: un mare număr dintre copiii lumii mor înainte de împlinirea vârstei de doi ani, din cauza mal-nutriției, a lipsei de îngrijiri medicale, a lipsurilor de tot felul pe care trebuie să le suporte, în general, popoarele țărilor în curs de dezvoltare.

Din această cauză, O.N.U. a considerat că se impun măsuri serioase de îndreptare a răului — în care scop, anul 1979 a fost decretat „An internațional al copilului”.

De altfel, după cel de al doilea război mondial, strădaniile depuse pentru a fi asigurate copiilor lumii condiții cât mai bune de educație și dezvoltare au înregistrat o serie de rezultate

pozitive. Astfel, în cadrul O.N.U. au fost constituite organisme internaționale de recunoscută autoritate și operativitate, ca U.N.I.C.E.F., O.M.S., F.A.O., prin care s-a urmărit crearea unui regim de substanțial ajutor și securitate pentru toți copiii din lume — în special pentru cei din țările în curs de dezvoltare. Numai U.N.I.C.E.F. (Fondurile Națiunilor Unite pentru copii — deținătoarea premiului Nobel pentru pace, în 1965) a dat asistență alimentară, sanitară și de învățământ la peste 700 milioane copii. A dotat aproape 50 000 școli elementare, 1 500 școli normale, 1 000 centre de pregătire profesională, cu aparatură și materiale didactice moderne. A contribuit substanțial la apărarea și întărirea sănătății copiilor prin înființarea a peste 49 000 centre de sănătate și prin imunizarea a 300 milioane copii împotriva tuberculozei și a 33 milioane de copii împotriva paludismului.

Adoptarea de către O.N.U. a „Declarației drepturilor copilului” constituie, de asemenea, o realizare de însemnătate și semnificație deosebită, reprezentând un mesaj social și moral al umanității, în lupta împotriva exploatării, discriminării și nedreptăților; pentru pace, libertate și demnitate; pentru crearea unui climat de înțelegere și prietenie între popoare, în care copiii de pe toate meridianele lumii să-și poată dezvolta liber și multilateral personalitatea.

Importanta hotărâre a O.N.U. de a proclama anul 1979 ca *An internațional al copilului*, ca și desfășurarea amplei manifestări științifice din 1978, organizată de U.N.E.S.C.O. la Paris, cu tema „Ce lume să lăsăm copiilor noștri” au pus pe prim plan necesitatea îndeplinirii prevederilor „Declarației drepturilor copilului”. Cu atât mai mult cu cât în țările lumii a treia, ca urmare a pauperizării acestora de către fostele puteri coloniale, a dezorganizării lăsate în urma lor, a lipsei de înțelegere și ajutor care să ducă la îndreptarea răului, aproape 400 de milioane de copii sînt lipsiți de siguranța zilei de mâine.

I N MULTE DIN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE, dreptul la învățămînt este un simplu deziderat, din moment ce peste 120 milioane de copii pînă la vîrsta de 11 ani nu sînt cuprinși în nici o formă de școlarizare, iar în țările sărace ale Africii, Asiei și Americii de Sud, numai 30% din populația de vîrstă școlară este încadrată în procesul instructiv-educativ. Iată de ce, instituirea unei noi ordini economice internaționale a devenit o necesitate stringentă, astăzi, cînd accesul la știință și tehnologia avansată se impune pentru toate țările lumii, civilizația neputînd rămîne apanajul statelor dezvoltate care, la ora actuală, dețin 90% din potențialul științific și tehnologic al globului.

În România socialistă, tinăra generație se bucură de un climat optim pentru dezvoltarea

multilaterală a personalității omului, în condiții de securitate și dreptate socială.

„Tinerii, copiii patriei noastre — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — se dezvoltă într-un climat social, politic și etic nou, superior, dispunînd de tot ceea ce este necesar pentru a se forma ca oameni înaintați, făuritori conștienți și pricepuți ai României socialiste și comuniste”.

Ca urmare a condițiilor deosebite create copiilor țării noastre, de partid și stat, în anul școlar 1978/1979 au fost cuprinși în formele de școlarizare aproape șase milioane de copii și tineri (872.370 de copii în învățămîntul preșcolar, peste 3,4 milioane în învățămîntul primar și gimnazial, și aproximativ 110.000 în creșe și cîmine etc.) avînd la dispoziție 30.000 de unități de învățămînt, între care 13.500 grădinițe și 14.500 școli generale.

În acest climat social-politic și cultural, bucurîndu-se de cuceririle științei și civilizației moderne, copiii și tinerii din patria noastră — români, maghiari, germani și de alte naționalități — se formează în spiritul umanismului revoluționar, al dragostei față de patrie, partid și popor, ca militanți devotați pentru socialism și comunism, pentru pacea și progresul omenirii.

România socialistă a întîmpinat „Anul internațional al copilului” cu deosebite îndepliniri în domeniul educației, învățămîntului, culturii și colaborării între popoare, iar în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață ale copiilor din întreaga lume, a prevăzut repartizarea, în acest scop, a unei însemnate părți din fondurile economisite ca urmare a reducerii cheltuielilor militare.

Toată această mișcare socială mondială, de cuprinzătoare și diversificată arie, implicînd structuri organizatorice și instituționale, se întemeiază și pe o puternică armătură științifică, e axată pe studierea specificului și legilor vîrstei copilăriei; necesitatea cunoașterii și

respectării acestei „lumi a copilăriei”; importanța acestei vârste în procesul educației ce urmărește dezvoltarea și formarea omului nou, deopotrivă cetățean al patriei și al umanității.

Împreună, deopotrivă, cuceririle științei cu rezultatele pozitive ale practicii, legând viitorul patriei noastre socialiste, al societății comuniste de mâine, de gradul de instruire și sănătoasa dezvoltare a copiilor noștri de astăzi, partidul și statul asigură tinerelor vlăstare toată atenția impusă de condițiile dezvoltării societății noastre noi. Ei cresc în lumina puternică a profundului spirit revoluționar ce caracterizează întreaga noastră societate, înconjurați de căldura întregului popor și, în primul rând, a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

IMPRESIONANTA MIȘCARE SOCIALĂ ȘI ȘTIINȚIFICĂ ce se desfășoară pe plan internațional, urmărind cunoașterea, înțelegerea și ocrotirea copilului, impunând în conștiința umanității dimensiunea unui „secol al copilului”, ce implică „descoperirea copilului” și respectarea „maiestății sale copil”, a pus în lumină profunzimea deosebită a unor adevăruri fundamentale. Subliniem câteva asemenea adevăruri: studierea științifică a specificului și legilor vârstei copilăriei, ducând la cunoașterea și respectarea individualității copilului, a drepturilor sale, la dezvoltarea multilaterală a personalității printr-o educație diferențiată și promovarea excepționalului potențial creativ de o valoare, în sine, hotăritoare, pentru întreaga viață.

Constituie un adevăr esențial înțelegerea și situarea cercetărilor în sistemul de referință al opticii genetice, dinamice, funcționale — copilul fiind o ființă într-un continuu proces de devenire, nu ceva „gata-făcut”.

Copilul fiind o ființă activă, constituie un dat fundamental asigurarea și promovarea activității sale creatoare printr-un proces instructiv-

educativ bazat pe experiență proprie, interes, investigație, descoperire, invenție, contact nemijlocit cu lucrurile și oamenii. Dezvoltarea multilaterală a personalității cere întărirea caracterului social al procesului instructiv-educativ, fapt ce duce la potențarea sentimentelor sociale, a simțului de răspundere, a sentimentului solidarității cu țara, în sentimentul de apartenență la comunitatea de viață națională, la interesele și dragostea care s-au născut pentru țara pe care o iubește ca pe lumina ochilor.

REALIZAREA OMULUI DE MÎINE pe baza cunoașterii specificului și legilor vârstei copilăriei înseamnă înfăptuirea unei integrale școli pentru viață, a unei școli a muncii, în care copilul, însușindu-și deprinderi practice și meserii utile să se poată integra creator în procesul de producție, în efortul general al construcției societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cunoașterea copilului impune dezvoltarea corespunzătoare a relației fundamentale profesor-elev, cerind: legătura directă cu sufletul copilului, în dorința de a comunica și a-l înțelege; exemplul educatorului; disciplina liber-consimțită; efort personal; capacitatea de a răspunde la solicitări; promovarea autoperfecționării prin autodeterminare, autoinstruire și autoeducație, — educatorul fiind organizatorul, îndrumătorul și supraveghetorul activității copilului, persoana care știe să prindă la timp mîna care i se întinde.

Copiii, adevărata comoară a umanității, puntea de legătură între prezent și viitor, trebuie ajutați, pe toate meridianele lumii, să ajungă la acel grad de instruire care să ne permită, tuturor, a privi ziua de mâine a omenirii, cu certitudinea succesului și nu cu teama suferinței și înfrîngerilor.

Reporterul GHEORGHE FILIMON despre

PEDAGOGIA MUNCITOREASCĂ ÎN ACȚIUNE

• La fabrica de mobilă din Curtea de Argeș, haina muncitorească se poartă ca o valoare morală • Liceenii își spun părerea despre oamenii care-i ajută să dobândească brățara de aur.

...Dacă mă interesează cum a fost în dimineața aceea? Ei bine, ca posesoare a proaspetei diplome, s-a simțit fără puteri de cînd a pus mîna pe clanța ușii.

N-ar putea explica de ce, dar s-a oprit, parcă încremenită, lângă un pilon de macara. Acolo a și găsit-o, după vreun ceas, inginerul Vasile Chițu. Poate o copleșea imensitatea halei, în care ar fi încăput o sută de ateliere ca acela al liceului. Sau o ironizau, cu gigantismul lor, mașinile pe care venise hotărîtă să le stăpînească. Cît de mică se simțea! Și nimeni n-o învrednicea nici c-o privire în trecut... O ascult pe Elena Buru, participantă, la ancheta „Cum s-au integrat absolvenții de liceu în producție?”

— Deci, intervin eu, nu aveți impresii plăcute din prima zi de muncă.

— Dimpotrivă, foarte plăcute. După ce m-a aflat tovarășul inginer, care mă credea la poartă, am fost prezentată șefului meu de echipă, Constantin Ionescu — al cărui nume îl găsiți în fruntea graficului — „Iat-o, muncitoarea cea nouă, pe care o așteptai!” Nu știu dacă mă aștepta, dar m-a primit cu omenie.

— Cum?

— Înainte de toate, a vrut să știe unde mînc, pe ce pernă-mi pun capul, dacă am și cine-mi sînt părinții.

Este oare îndreptățită, teama de necunoscut sau „spiciunea”, cum o numește Elena Buru, la absolvenții liceului industrial? Îmi răspunde Filofteia Simion, bacalaureată și ea, care a preluat de curînd o mașină de turnat lacuri de mobilă. Dar pare-se că nu v-am spus, stimați cititori, că testul de față îl

întreprind la Fabrica de mobilă din Curtea de Argeș. Așadar, opinia celei mai tinere muncitoare de la lăcuit:

— Nu cred că se poate răspunde prin „da” sau „nu” la asemenea întrebare. Sigur, știu că omenia caracterizează raporturile de muncă, în societatea noastră. Adăugăm acestei realități programa de practică, care asigură contactul prealabil al elevului cu producția, dar nu se poate pretinde unor adolescenți să fie „maturi” din prima zi de fabrică.

— Are dreptate. O întărește Toader Radu, timplar fruntaș care s-a angajat în adunarea secției s-o ajute pe Filofteia și încă trei băieți veniți de pe băncile școlii. De aceea și aplicăm în întrecere inițiativa muncitorească „Prietenul noului în-cadrat”, ca să simtă băieții și fetele un umăr de tovarăș alături de ei, în pragul celui mai important drum din viață.

Puternic și de folos umărul oferit de fruntaș tinerilor săi prieteni, dacă toți patru au ajuns să-și realizeze normele de producție după cîteva luni

de la încadrare. Dar, dacă liceenii vin în uzină calificați, din ce rațiuni pornește generosul angajament?

— Tovarășe Radu, mă adresez tîmplarului, diploma liceului atestă absolvirea învățămîntului mediu, dar atestă și calificarea. Totuși...

— Înțeleg ce vrei să spunei, dar nu e vorba de condiția uceniciei. Ne-am gîndit că școala îți dă cunoștințe generale, iar fabrica te confruntă cu examenele de zi cu zi, care-ți cere mobilitate profesională; propui să ajuți un nou venit în colectiv, îi deslușești și meseria, dar îi arăți și cum se poartă salopeta de muncitor, cu mîndrie și demnitate, aici și în afara fabricii, în familie, în societate, în viață...

Dincolo de metaforă rămîne esența: haina muncitorească se poartă ca o valoare morală. În ce constă procesul, hai să-i zicem pedagogic, „dedicat” aceste... purtări? Solicit părerea lui Constantin Desișu, unul din cei patru nou-veniți în formația de lucru condusă de Toader Radu.

— Cred că toată pedagogia, zice băiatul, este întruchipată în modelul pe care-l oferă muncitorul fruntaș, în „examelele” pe care el însuși le dă zilnic în fața colectivului...

Notez componentele analitice ale „modelului”: inițiativă pentru înnoiri, pentru renunțarea la tehnologiile de rutină, folosirea optimă a timpului de lucru și mașinilor, grija pentru economisirea materialelor, spirit „bătăios”, critic și autocritic, intransigență față de orice manifestări ale indisciplinei, indiferenței, egoismului, preocupare pentru îmbunătățirea cîștigului oamenilor, indisolubil legat de productivitatea și calitatea muncii, participarea sinceră la necazurile și bucuriile colectivului și ale fiecăruia dintre tinerii și mai vîrstnicii care-l alcătuiesc...

— Îmi dai un exemplu, Constantine, de asemenea participare sinceră, cum o numești, la bucuriile și necazurile tale?

— Am trăit un moment critic, la puțin timp după intrarea mea în echipă. Deși eram „dădăcit”, cum se spune, am stricat două aparate de pulverizare. Mi s-au făcut vizite acasă,

tata a fost invitat aici; s-a stat de vorbă cu mine între patru ochi și în plenul grupei sindicale. S-a făcut totul ca să-mi înțeleg răspunderea. Dar constructiv, cu omenie...

A cîta oară intervine, în spontana țesătură a anchetei, firul omeniei? E un leit-motiv al relațiilor interumane. Maria Lungu, care acum cîteva zile s-a încumetat să-și ia întîiul angajament personal în întrecere, mărturisește că și-a început „cariera de muncitoare” printr-un șir de nereușite. Dar a intervenit, omenos, cu tact și răbdare, tovarășul de la mașina vecină, Niculaie Dumitrescu îl cheamă, netezind asperitățile. Îl întreb pe Dumitrescu dacă nu și-a îngreunat realizarea propriei sale norme, ocupîndu-se și de mașina Mariei Lungu. Răspuns: „Mi-a fost mai greu, dar calitatea mobilei noastre e o chestiune de prestigiu, care ne privește pe toți...” Iată principiile în ipostază de scout, în mîna unuia care parează... lauda... Ilie State, care nici cu disciplina școlii nu prea se împăcase, a creat „probleme” celor de la montaj. După cîteva „boacăne”, conducerea secției l-a „mutat disciplinar” la finisaj. Însă, după două săptămîni, grupa sindicală a monitorilor l-a cerut înapoi. Cum așa?!

Explicația mi-o dă Dumitru Voica, organizatorul grupei sindicale:

— Cînd pleacă vreunul dintre noi la altă secție, trebuie să fie cerut și să ne reprezinte.

— Interesant!

— N-am dreptate? Am socotit că renunțarea la Ilie ar fi fost ca o abdicare de la menirea noastră de educatori, era ca și cînd le-am fi zis celor de la finisaj: „Faceți voi om din băiatul acesta necăjit, că noi n-am fost în stare!”

— De ce necăjit?

— Abia după ce a plecat, ne-am interesat cum trebuie de el. Și am aflat că n-are părinți, că n-a avut cine-i da îndrumări.

— Și acum?

— Acum, se dă pe brazdă...

Ilie State a intrat în grija marii familii muncitorești care cultiva, cu omenie, formarea omului nou al societății noastre.

curiozități

Cel mai mic oraș din lume

Situat în munții Ardeni, în Belgia, Duruby este considerat cel mai mic oraș din lume. El a luat ființă în secolul al IX-lea ca sat feudal pe lângă un împunător castel transformat în muzeu. Orașul nu are decît o populație de 320 de locuitori. Din lipsă de fonduri, nu are poliție. În cazul că se produce vreo infracțiune, oamenii ordinei sînt chemați de la „centru”, prin telefon. Din cele 9 străzi ale sale, doar „strada mare” are circulație auto.

Tot femeile...

Un profesor de psihologie de la facultatea din Manchester (Anglia) a publicat recent rezultatele cercetărilor sale privind viteza cu care vorbesc femeile și bărbații. Potrivit acestor rezultate, în 30 de secunde o femeie rostește 80 de cuvinte, în timp ce un bărbat - numai 50. În 60 de secunde o femeie rostește 116 cuvinte, iar un bărbat 112. Diferența este mai vizibilă la un interval de timp de 120 de secunde: bărbații 152 de cuvinte, femeile 214 cuvinte. Deci, tot femeile.

Triumful pudoarei

Plutarh povestește că la un moment dat, în Atena bîntuia o adevărată epidemie de sinucideri printre tinerele fete. Numeroasele încercări de a stăvilii „flagelul” au dat greș. Atunci s-a decretat o lege care stabilea ca trupul oricărei sinucigase să fie expus gol. Sinuciderile au încetat. Pudoarea triumfase.

Cînd este o femeie cu adevărat frumoasă

În tribul Tordji din insula indoneziană Sulvesi se consideră că o femeie nu este cu adevărat frumoasă decît dacă îi lipsesc dinții din față. Și cu toate că autoritățile interzic acest obicei barbar, femeile continuă să se încapățîneze să fie „frumoase”. Ele se duc pe furis în junglă, unde cu ajutorul unei pietre tari își tocesc cu multă răbdare dinții!

BALETUL — POEZIA ȘI LIMBAJUL MIȘCĂRII

O vizită la Școala de coregrafie din capitală — în care sînt formate și șlefuite vedetele de mine ale baletului românesc — constituie pentru orice iubitor de frumos, prilej de meditație și satisfacție. De meditație, pentru că aici trăiești din plin metamorfozarea

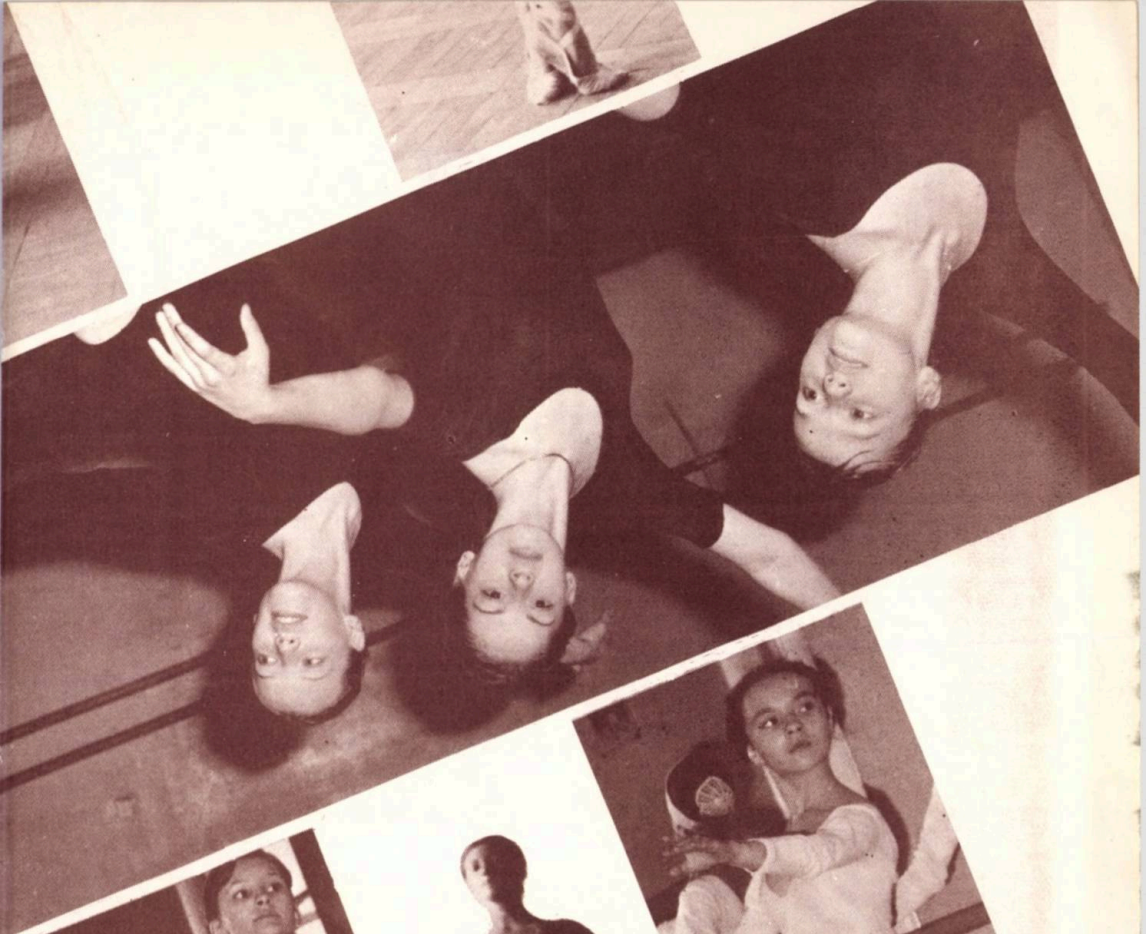
gestului în moment artistic, prin efort creator, ambiție, și concentrare, pasiunea mistuitoare a declanșării zborului spre perfecțiunea mișcării, singura capabilă a reproduce eleganța legănării unei lebede, vigoarea țîșnirii spre soare a ciocirlei sau plutirea maiestooasă a vulturului, pe fundalul de azur al infinitului. Pentru că, aici poți înțelege, în toată profunzimea și importanța ei, semnificația muncii, pe drumul spinos, totuși, al artei. Aici îți dai seama că numai dăruindu-te total unei idei — convertită în pasiune — poți reuși, așa cum, sigur, se va întîmpla cu aproape toți tinerii aceștia care transpiră pentru a se sublima, se frămîntă pentru a se modela, ard în „recipien-tul“ școlii de coregrafie pentru a înțelege sensul, conținutul și frumusețea artei mișcării.

Vizitatorul, ocazional sau interesat, va trăi aici, apoi, satisfacțiile unor reușite marcate, succesiv, de la poteca începutului, a primilor pași spre visul idealului atins de un Nijinski, o Ulanova sau Magdalena Popa și pînă la ultimele eforturi fizico-pedagogice ale celor care, de mine, vor urca pe scenele primelor satisfacții subliniate de aplauzele altor pasionați, spectatori.

Baletul — această artă a mișcării ce trebuie să imbine dansul propriu-zis, cu muzica și pantomima, printr-o perfectă sincronizare a lor — devine spectacol de artă nu prin mișcarea în sine, ci prin limbajul și poezia mișcării.

Imaginile — din „mojarul“ școlii de coregrafie din București — care însoțesc aceste rânduri vor fi, desigur, mai convingătoare în înțelegerea și exemplificarea afirmațiilor de mai sus.

Fotoreportaj: ELENA GHERA

NECESITATEA CALITĂȚII

ION HOLBAN

ecolul nostru, de exemplu — și în special a doua jumătate a lui — concepe **personalitatea ca un produs al culturii.**

Încercarea de a explica personalitatea numai prin intermediul factorilor fiziologici și psihologici cunoaște anumite limite. Prin aceste două criterii pot fi diferențiate, între ele, ființele din întregul regn animal. Omul se dezvoltă, însă, nu atât într-un mediu natural, cât într-un mediu uman, între indivizi care au un mod al lor de viață, o cultură a lor. Asimilând ceea ce-i oferă grupul social, omul se structurează ca ființă superioară umană. Între „socializarea” persoanei și „umanizarea” ei este greu de făcut distincții nete. Societățile, printr-o succesiune lor milenară, își au culturile lor specifice. Prin aceste culturi, ele au rămas în istorie. Iar în această evoluție a omului, fondul cultural (bagajul social al persoanei) a evoluat într-un ritm mult diferențiat în raport cu fondul aptitudinal (bagajul genetic sau individual al persoanei). Dacă sub aspect cultural putem face o distincție între oamenii de acum o mie, două, trei sau patru mii de ani, sub aspect aptitudinal este mai greu. Deosebiriile dintre diferitele populații ale globului sînt și astăzi condiționate de cultură și nu de aptitudini, iar încercarea de a stabili ierarhii între aceste populații, sub aspectul potențialului lor intelectual, a fost infirmată de investigațiile obiectiv organizate, căci rezultatele testelor noționale de inteligență se găsesc sub influența condițiilor de mediu și a instruirii. Ceea ce este, însă, valabil pentru populații este valabil și pentru indivizii luați izolat. Acest fapt ne permite să credem că orice persoană poate fi definită suficient de corect prin fondul cultural pe care-l posedă (extensiunea acestuia, natura, forma în care este asimilat, creativitatea), iar analiza organizată pentru descifrarea formulei psihologice personale ar avea apreciable șanse de reușită dacă ipotezele ar porni și s-ar sprijini pe analiza fondului cultural. Grupul social larg și cel restrîns, școala absolvită, profesiunea exercitată intervin pe această linie, determinînd diferențieri nu numai individuale, ci chiar tipologice, care rămîn evidente, indiferent de locul pe care-l ocupă persoana (datorită performanțelor pe care le realizează) în ierarhia socială a domeniului căruia îi aparține: știință, tehnică, artă sau sport. Oare, diversificarea tipurilor de licee și accentuarea diferențelor de conținut dintre ele nu intervin în procesul de structurare a personalității?

Dependentă de variabila cultură se conturează o altă coordonată cu valoare deosebită: **orientarea persoanei în lumea valorilor.** Această coordonată a personalității exprimă sinteza dintre fondul psihologic și cel cultural al persoanei. După cum fondul cultural este distinct de la persoană la persoană, tot astfel și orientarea persoanei este distinctă, fie că se consideră orientarea ca o condiție a diferențierii culturale dintre oameni, fie ca un efect. Ce ar putea oare, defini mai corect o anumită persoană decît valorile spre care ea se îndreaptă? Nici un fapt psihologic nu are o mai evidentă condiționare a sa de către ansamblul configurației psihice a persoanei decît această conduită a orientării. Integralismul psihologic, ca mod de explicare a faptelor psihice, se găsește în această conjunctură în condiția sa optimă. Exprimată prin atitudinile persoanei, prin interese, preocupări, pasiuni, activități, orientarea în lumea valorilor poate fi considerată o dominantă a personalității și exprimă atît modul întîm de structurare a configurației psihice, cît și contribuția culturii în conturarea personalității.

În strînsă corelație cu orientarea persoanei în lumea valorilor și cu necesitatea pe care o simte de a acumula (asimila) continuu se înscrie **educația permanentă.** În contextul însemnărilor de față, noi nu folosim această noțiune în sensul ei restrîns pedagogic de acțiune formativă și nici sub aspectul ei de activitate instituționalizată, ci ca **variabilă fundamentală a personalității**, ca o necesitate profund umană, expresie a unor deziderate structurale: educația ca expresie permanentă a tendinței de perfecționare a ființei umane. Tendința către perfecțiune, atît de profund sădită în structura individuală, nu poate fi despărțită de ceea ce nimeni nu poate nega: educația permanentă. Nu este o problemă nouă, ci o problemă a omului din cele mai vechi timpuri. În volumul apărut, „Povestirile Egiptului antic” (B.P.T., 1977) este inclusă, printre sfaturile lăsate pentru fiul său de Anekh-șesionchy (sec. V î.e.n.) și recomandarea: „Să nu spui „Sînt învățat”, ci „pun-te pe învățătură”. Toate popoarele au în tezaurul lor de gîndire și această idee. O avem și noi. De fapt, educația permanentă poate fi considerată ca un fenomen natural căci, permanența, pe parcursul vieții omului, a contactului social, impune permanența educației. Relația dintre

aceste două variabile este pusă în evidență de funcția educativă pe care o are ființa umană, căci: orice om este un educator pentru oricare alt om (în condițiile în care fiecare om este sensibil la mesajele pe care le transmit semenii săi prin ansamblul conduitei lor); fiecare om este un educator al grupului din care face parte (cu valoare diferențiată în funcție de statutul pe care și-l impune persoana în raport cu grupul); orice grup este un educator pentru fiecare dintre membrii săi (oare strămoșii noștri, cu ale căror calități ne mindrim atât de mult, n-au fost produsul moral al grupului în care au trăit?); fiecare grup este un educator al grupurilor cu care intră în contact (funcție plasată astăzi pe primul plan în ridicarea nivelului activităților sociale). Însăși studiile de didactică vorbesc astăzi tot mai mult despre crearea necesității de a învăța, de a învăța continuu pentru a se perfecționa continuu, de a învăța pentru a se integra optim în condițiile mereu în schimbare ale vieții sociale, de a învăța pentru a obține permanentizarea echilibrului interior (starea de sănătate psihică) ca efect al posibilității de răspuns la ceea ce altădată nu era cunoscut de persoană.

Îar, adâncind analiza, constatăm că suportul comun al trăsăturilor de personalitate discutate îl constituie o necesitate profund umană, **necesitatea calității**, ce se exprimă pe planuri diferite: calitatea vieții, calitatea activității, calitatea produselor minții și ale minților noastre. Care, oare, dintre caracteristicile omului poate juca rolul de factor al progresului mai mult decât această variabilă? Sau, care altă caracteristică a omului, prin satisfacerea ei, oferă în viața cotidiană mai multe ocazii de mulțumire? Copilul se bucură de orice conduită a lui care înseamnă pași spre împlinire, precum se bucură de orice realizare a sa (desen, dans, cânt, gânduri rostite) și solicită continuu confirmarea adultului pentru valoarea performanțelor atinse. Cât de fericit este copilul când își apreciază calitatea realizărilor sale! Școlarul mic, adolescentul, tînărul, omul adult, bătrînul, nu se deosebesc cu nimic de copil în satisfacția pe care o încearcă în fața recunoașterii calității lucrurilor realizate. Fiecare dintre aceștia, în situația respectivă, este tot „copil” și se bucură, unii manifestînd gălăgios bucuria, alții trăind-o tăcut pe plan intim. George Călinescu spunea în unul din aforismele sale că atît timp cît jocul îi procură plăcere înseamnă că nu-i bătrîn. Am putea spune și noi că, atît timp cît putem încerca bucuria, constatînd calitatea realizărilor sau conduitei noastre, înseamnă că nu ne-am depărtat de realitatea în care trăim, chiar dacă anii pe care-i avem un copil i-ar număra mai greu. Realizarea calității aduce satisfacții, precum nerealizarea aduce insatisfacții. Aproape zilnic încercăm stări de relativă nemulțumire determinate de impresia că n-am reușit să facem un anumit lucru la nivelul la care am fi putut sau la care am fi dorit. Omul obișnuit (chiar și deficientul mintal), la fel ca

și geniul, trăiește din plin realizarea calității. Calitatea exprimă personalitatea, nivelul de desăvîrșire atins, măiestria minții și măiestria minii, forma în care ne organizăm viața, nivelul trăirilor, superioritatea valorilor spre care ne orientăm, însăși prezența eforturilor spre perfecțiune. Pe planul conduitei omului, necesitatea calității impune totdeauna exigență, în primul rînd cu sine însuși. Omul care se respectă pe sine este omul care dorește ca orice iese din minile sale să fie o expresie a posibilităților sale, să-l reprezinte. Căci, lucrul făcut și oferit societății este cartea de vizită a fiecăruia dintre noi.

Dacă introducerea automatizării a contribuit la depersonalizarea muncii prin întreruperea contactului dintre lucrător și materia de prelucrat și, prin aceasta, la deposizarea lucrătorului de satisfacția lucrului realizat, ea a contribuit, în același timp, la o modificare a modului de exprimare a satisfacerii respective prin trecerea de la punerea în evidență a calităților personale la punerea în evidență a calităților colectivului (echipă, tură, secție, întreprindere), individul atribuindu-și meritele prin meritele colectivului și încercînd satisfacții prin dependența sa de colectivul din care face parte. Exigența pentru calitate se exprimă, în acest context, la nivel de grup de muncă. Grupul impune modalități de lucru, apreciază și constrînge, iar prin această funcție, el devine un educator al membrilor săi.

Într-o societate socialistă, în care munca, prin rolul ei în construirea tuturor valorilor, se bucură de un statut pe care, deși l-a meritat, nu l-a deținut niciodată în toată istoria înșingărată a omenirii, necesitatea calității este întîlnită cu intensitate deosebită, nu numai pe planul individual, ci și pe cel social, conturîndu-se ca o necesitate a colectivității, expresie a valorii grupului și a eforturilor comune pentru progres, a ridicării nivelului de viață, a transformării permanente a omului, a omului creator de valori, a omului care acționează continuu pentru binele omului. Fără această necesitate, permanentă în structura individului și în structura societății, traiectoria ascendentă a evoluției ființei umane nu ar fi existat.

S-ar putea discuta mult în jurul acestei necesități pe care o simte omul pentru calitate și pe care societatea ar dori să o întîlnească permanent în conduita membrilor săi. Un fapt ni se pare demn de reținut: omul la care necesitatea calității este o expresie a formației sale se comportă cu aceeași exigență în toate domeniile sale de activitate (personal, familial, profesional). Acestei precizări i s-ar putea adăuga încă una și anume: necesitatea de care vorbim este o caracteristică educabilă. Dacă școala sau familia, prin funcțiile lor educative, ar realiza persoana numai sub acest aspect, cred că ar face suficient pentru a primi din partea societății cununa de lauri.

Un om al științelor exacte, conf. univ. dr. IOAN JINGA,
argumentează

POEZIA MATEMATICII

Asocierea celor doi termeni — poezia și matematica — primul simbolizînd limbajul metaforic și sensibilitatea spiritului uman iar cel de al doilea abstracțiunea și raționamentul, precizia și rigoarea, ar putea să pară fie nepotrivită, fie harzardată, fie — pur și simplu — un joc de cuvinte gratuit, menit să-l impresioneze pe cititorul neavizat.

În realitate, lucrurile nu stau așa. Matematica nu este un simplu joc de simboluri și formule, lipsit de conținut real, de legătură cu viața, cu practica.

Deși caracterizată printr-un înalt grad de abstractizare, reținînd doar relațiile cantitative și formele spațiale ale obiectelor concrete și operînd cu noțiuni abstracte cum sînt cele de număr, figură, funcție, mulțime, diferențială, derivată, integrală, spațiu cu un număr finit sau infinit de dimensiuni etc., matematica este profund ancorată în realitatea cotidiană, devenind tot mai mult o dimensiune a vieții.

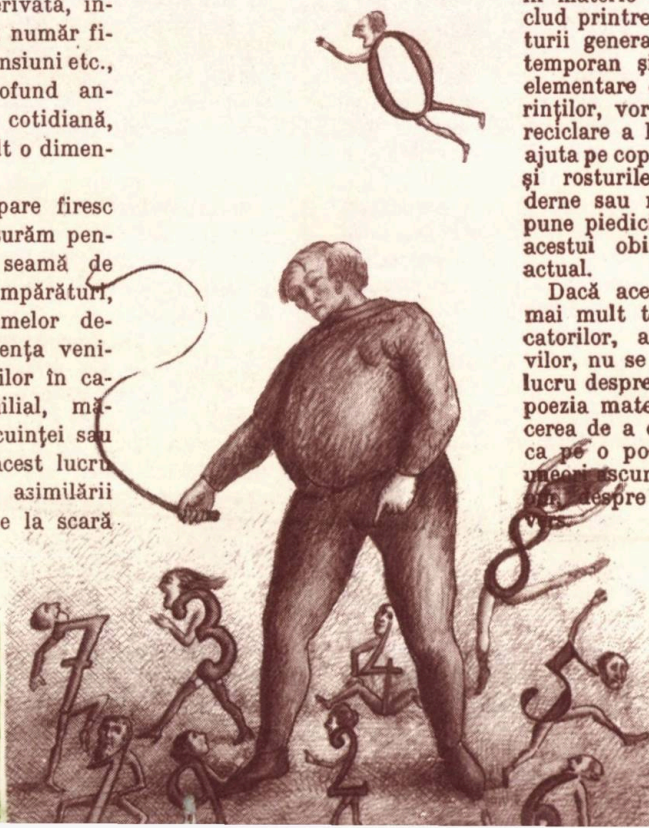
Dacă astăzi ni se pare firesc să socotim și să măsurăm pentru a ne rezolva o seamă de probleme curente (cumpărături, calculul dobînzii sumelor depuse la C.E.C., evidența veniturilor și a cheltuielilor în cadrul bugetului familial, măsurarea suprafeței locuinței sau a unui teren etc.), acest lucru se datorește tocmai asimilării noțiunilor matematice la scară

de masă, ca efect al educației în general și al instrucției școlare în mod deosebit. Se poate afirma, fără nici o exagerare, că nu există domeniu din știință și tehnică asupra

căruia matematica să nu-și fi pus amprenta definitiv și irevocabil.

Nu întîmplător, în documentele P.C.R., matematica este menționată prima între disciplinele fundamentale care se studiază în școală iar experții în materie de educație o includ printre componentele culturii generale a omului contemporan și printre obligațiile elementare de pregătire ale părinților, vorbindu-se chiar de o reciclare a lor pentru a-i putea ajuta pe copii să înțeleagă esența și rosturile matematicii moderne sau măcar pentru a nu pune piedici școlii în realizarea acestui obiectiv important și actual.

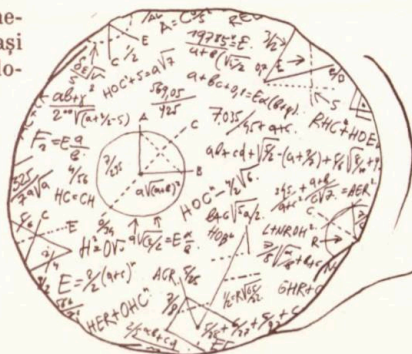
Dacă aceste idei cîștigă tot mai mult teren în rîndul educatorilor, al părinților și elevilor, nu se poate spune același lucru despre ceea ce am numit poezia matematicii, despre plăcerea de a o descifra și „recita” ca pe o poezie cu multiple (și uneori ascunse) înțelesuri despre viață, despre uni-

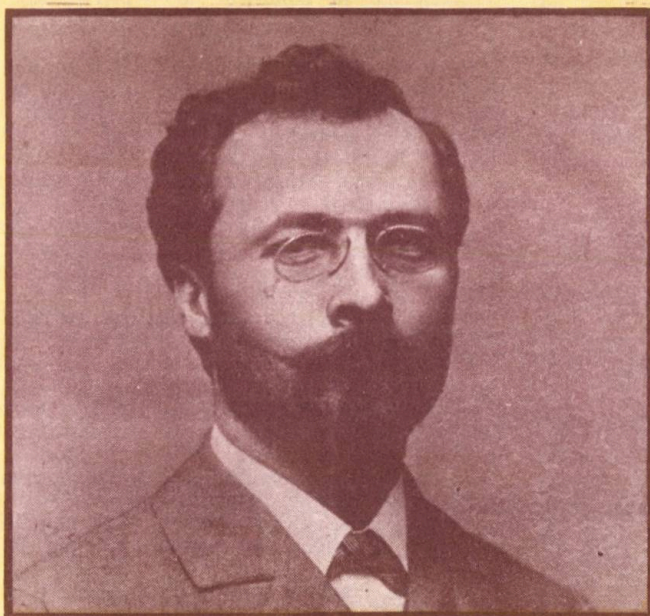
Nu este oare comparabilă descoperirea planetei Neptun „în virful condeiului“, pe baza calculului matematic, cu realizarea unui sunet sau a unui poem de valoare dedicat Terrei, Selenei sau altei stele din univers, către care mintea omească se îndreaptă cu aceeași intensitate, sensibilitate și dorință de cunoaștere?!

Aici este, credem, punctul de convergență a eforturilor ma-

Este domeniul în care se aşteaptă mai mult şi de la mijloacele comunicaţiilor de masă (presă, radio, televiziune), pentru ca modernizarea matematicii şi a învăţămîntului matematic să fie înţeleasă şi acceptată la scară de masă.

Un pedagog român de excepție

SIMION MEHEDINȚI

(18. X. 1868-14. XII. 1962)

OCTAVIAN IONESCU

Remarcabil om de știință, cu o activitate de largă rezonanță pe plan mondial, creator al școlii geografice din țara noastră — așa cum ni l-au păstrat în memorie înaintași — Simion Mehedinți a fost una din marile personalități ale pedagogiei românești.

În întreaga sa activitate Simion Mehedinți a fost condus de principiul educabilității omului, dezvălnindu-și în toate împrejurările vocația sa de educator.

SISTEMUL DE EDUCAȚIE PREFIGURAT de acest consecvent umanist era axat pe două coordonate principale: rolul formativ al muncii și educația, ea fiind principalele modalități de integrare a copilului în viața patriei. El a fost expus în cunoscuta sa lucrare „Altă creștere. Școala

muncii” (apărută între 1919—1941 în 7 ediții, în care preciza: „în afară de munca efectivă, toate căile educației sînt false și deci primejdioase” (p. 211); „toți viitorii educatori trebuie să practice manualul, fiind știut că cel mai bun regim pentru păstrarea și întărirea sănătății e munca efectivă” (p. 225); “...

„munca e nu numai începutul, ci e și sfârșitul, adică încununarea educației. Altă creștere mai bună, decât cea pe care ți-o dă munca, nu-i și nu va putea fi cît lumea și pămîntul“ (p. 254).

Simion Mehedinți, pornind de la teza că nu poate fi vorba de un proces educativ „în genere“, a precizat că formarea tineretului unui popor trebuie să înceapă de la copilul concret luat în mediul în care s-a născut și trăiește. În consecință, adăuga el în „Prefață“ la ed. a III-a a lucrării menționate, știința educației „nu poate fi o știință internațională“ și deci nu au eficiență importurile în această direcție — așa cum are de pildă chimia — normele pentru creșterea copilului trebuind să fie scoase din firea și moștenirea poporului nostru. Mehedinți conchidea că ar fi nu numai o absurditate, ci și o primejdie a crede că „Pătru sau Vlad, un românaș din satul Sărăcenilor, cătunul Răpenilor, Valea Pădurenilor, ar putea fi crescut cu metode întocmite pentru englezi, cu cărți franceze, programe germane, uniforme belgiene și alte dichisuri de import“.

Educatorul — în viziunea sa — nu-și va putea realiza misiunea dacă nu va avea o temeinică pregătire psihologică, biologică și etnografică.

Pe cînd primele două discipline îi dau cunoștințe despre copil și procesul de dezvoltare a lui, ultima îl ajută să cunoască concret copilul care, la naștere, primește ca zestre o serie de trăsături proprii realității mediului din care face parte, poporului al cărui fiu este.

Părerile sale despre pregătirea și sarcinile profesorului educator ca și cele despre instituția în care se formează copilul (școala) au fost înscrise într-o serie de lucrări ca: „Către noua generație“ (1912), „Școala poporului“ (1923), „Școala română și capitalul biologic al poporului român“ (1927), „Profesorul. Temelia tuturor reformelor școlare“ (1929), „Profesorul. Cuvinte către studenți“ (1939); „Trilogii: Știința, Școala, Viața. Cu aplicări la poporul român“ (1940), „Academia, instituție extrapedagogică“ (1941).

În concepția sa, educația nu este un proces limitat numai la copii, ci se extinde la orice om, indiferent de vîrstă, fiind „problema capitală a vieții“, iar activitatea de educator nu poate fi îndeplinită de oricine, chiar dacă are pregătirea corespunzătoare, deoarece, aceasta nu este numai o profesie, ci și o vocație ce presupune o serie de trăsături psihice speciale — și în primul rînd iubirea față de cel educat. El îl definea pe educator ca înția unitate de măsură a valorilor pe care epoca le pune în circulație.

De aceea, în „Trilogia școlii“ a demarcat în 3 categorii pe cei care se ocupă de creșterea tineretului, și anume: belfer — vîtaf peste copii, profesor — slujbașul școlii, educator — părintele tinerețului.

Istoria pedagogiei a înregistrat mulți autori de sisteme educative, însă puțini dintre aceștia au elaborat și sisteme de învățămînt prin care să-și realizeze concepția educativă, așa cum, de pildă, au făcut-o John Locke sau Helvitius.

DIMENSIUNEA LUI S. MEHEDINȚI DE REPREZENTANT AL GÎNDIRII PEDAGOGICE ROMÂNEȘTI, crește și prin faptul că el a alcătuit un sistem de învățămînt, pe care a încercat să-l aplice în scurtul rîstimp cît a fost ministrul instrucției

publice (1918). Legea sa votată în august 1918 urmărea crearea școlii de nivele mediu și superior pentru sate, deoarece în sate trăia pe acea vreme, marea majoritate a populației considerată de Mehedinți ca principalul rezervor de energie al poporului român.

Prin felul cum a conceput școala satului, el a vrut să asigure lipirea cărții de muncă și a muncii de carte, potrivit cu nevoile fiecărui ținut. Îndepărtîndu-se de cei mai mulți dintre contemporanii săi care considerau primul nivel al sistemului de învățămînt, adică școala elementară, ca fiind cel mai important, Mehedinți pleda pentru învățămîntul superior, deoarece acestuia îi revenea misiunea de a forma corpul didactic, de care depindea în primul rînd eficiența școlii și a procesului instructiv-educativ.

De aceea el considera universitatea ca o „Casă a apelor“, care decantează și curăță apa, care alimentează și creează condiții prielnice pentru dezvoltare.

În legea sa prevedea o școală pregătitoare — echivalentă cu gimnaziul din acel timp — care asigura absolvenților școlilor primare „o cultură generală elementară“ și îi pregătea pentru continuarea studiilor în cadrul seminarilor pedagogice și teologice, a școlilor administrative, de meserii și agricultură.

Seminarile normale — similare cu școlile normale de învățători — erau instituții în care se forma învățătorimea satelor. Ultimele tip de școală era seminarul normal superior, cu același rol ca al școlilor normale superioare sau cu al secțiilor de la Universitățile care pregăteau profesori pentru învățămîntul mediu.

Legea stipula ca școlile pregătitoare și seminarile normale să fie organizate la sate, adică să fie nemijlocit în mediul unde urmau să-și desfășoare activitatea absolvenții lor.

Legiuitorul anunța înființarea și altor tipuri de școli medii, atunci cînd condițiile istorico-sociale vor fi prielnice. De asemenea instituia sfatul și comitetul superior pedagogic, care avea conducerea didactică și controlul școalelor primare. Printr-o altă lege — apărută în același timp — instituia Eforia ca o instituție care avea ca scop a îngriji de trebuințele școlii și a asigura cultura poporului. Pe modelul lor, legea instrucției din 1924 a organizat comitele școlare, în care erau antrenați să participe — pentru a ajuta școala — atît părinții, cît și personalitățile proeminente ale satului, orașului, județului.

SIMION MEHEDINȚI A FOST și unul dintre publiciștii prolifici ai vremii sale, difuzînd prin intermediul celor mai multe din publicațiile pedagogice, uneori și științifice și literare, idei, observații și sugestii personale în cele mai diferite probleme referitoare la școală și educație.

Cei mai tineri, citindu-i opera îi redescoperă ideile care au stat la baza sistemului său de educație și de organizare a învățămîntului, idei care în cea mai mare parte au îmbogățit tezaurul culturii și pedagogiei românești; de asemenea, regăsesc educatorul, preocupat permanent de destinul tineretului, deoarece — așa cum nota ca motto în lucrarea sa „Către noua generație“: „Adevărata renaștere a unui popor începe cu tinerimea sa; adevărata decadență tot de acolo începe“.

Academicianul ȘTEFAN MILCU
se confesează cititorilor noștri:

„PĂRINȚII ȘI CĂRȚILE BUNE AU FOST DASCĂLI MEI FĂRĂ PERECHE”

Orice întoarcere în timp, mai ales în depărtata copilărie, este încărcată de o stare sufletească, care cere o „pană măiastră” ca să fie exprimată. Anii, pe măsura trecerii lor, se scufundă cu tot cuprinsul evenimentelor trăite, într-un fel de ceață care le șterge contururile. Totuși, ele revin în conștiința noastră cu o precizie și intensitate uimitoare. Din aceste adâncimi păstrate misterios în creierul nostru, voi evoca unele trăiri ale depărtatei mele copilării, din perioada preșcolară și a școlii primare, cum se numea înainte.

Nu veți fi surprinși dacă încep prin a vă mărturisi cât de mult dătoresc părinților mei care au vegheat și asupra formării mele spirituale, transmițându-mi în chipul cel mai firesc respectul și însușirea valorilor tradiționale ale poporului nostru, acel cod nescris, transmis din generație în generație, care a dat poporului nostru o configurație specifică. Vorbirea despre el ar cere multă osteneală, știință și timp. O întâmplare din anii de început ai școlii poate fi un exemplu instructiv din acest punct de vedere.

★

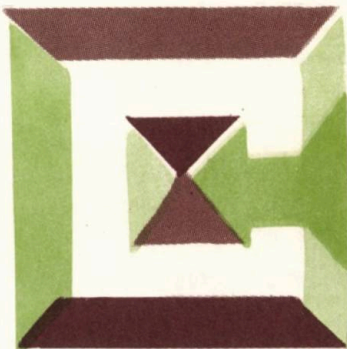

ă revăd băiețaș îngrijit și curat îmbrăcat, mă revăd cu primul ghiozdan luînd drumul școlii împreună cu tatăl meu, atunci în puterea vîrstei, cu mersul drept, privirea pătrunzătoare într-o față încadrată de o barbă scurtă, așa cum purtau numeroși bărbați în primele decenii ale secolului nostru. Am întîlnit în drum feluți oameni, toți cunoscuți, așa cum se întîmplă în orașelele cu populație puțin numeroasă. Am întîlnit și bătrîni pe care tatăl meu i-a salutat cu respect. La o asemenea întîlnire, odată, ne-am oprit în drum și mi-a atras atenția că am intrat pe poarta școlii, într-o lume nouă, lumea științei de carte, care creiază o nouă responsabilitate și obligă la o ținută diferită de a

copilăriei neștiutoare, beneficiare a tot ce-i oferă societatea. În această nouă situație eram obligat să cunosc și să respect reguli de ținută și de purtare. O primă aplicație a fost salutul respectuos și locul cedat în drum celor mai în vîrstă și, mai ales, celor „cu păr alb”. Am fost atunci adînc impresionat pentru că s-a petrecut ca într-un scenariu încărcat de viața obișnuită a oamenilor și nu ca o indicație seacă, care începe acel inevitabil și penibil „trebuie”. Tîrziu, în anii maturității și meditațiilor personale, mi-am dat seama că am primit în vremea prunciei și adolescenței un principiu menit să conducă relațiile între oameni, respectul pentru purtătorii de ani adunați care înseamnă mai multă muncă, mai multă contribuție la viața socială, mai multă știință și experiență. Se cuvine să recu-

noaştem una din valorile fundamentale ale societăţii româneşti de odinioară care a generat „sfatul bătrînilor“ din trecut şi locul plin de respect ce-l aveau bunicii şi părinţii vîrstnici în familia tradiţională.

În alte împrejurări, comentariul sfătuitor al tatălui meu s-a extins la respectul pentru om ca fiinţă umană, indiferent de situaţia lui socială şi de bunurile lui materiale; un alt principiu fundamental al culturii tradiţionale româneşti care a generat omenia, o trăsătură caracteristică a codului de valori transmis din generaţie în generaţie.

ei care vor citi aceste mărturisiri, vor fi poate surprinşi să afle că ele au avut o atît de puternică influenţă asupra personalităţii mele. Dar astăzi ştiu că, în educaţie, anii copilăriei au o influenţă hotărîtoare în formarea caracterului şi disponibilităţii noastre afective. Pe acest fond se va greşa viitoarea cultură primită în şcoli şi din lecturi, cu asimilări şi respingeri de atîtea ori inexplicabile.

Acel coleg care recent mi-a dăruit o carte ce purta în dedicaţie o motivare de „omenie“, n-a bănuît c-a adresat un omagiu indirect şi părinţilor mei.

Voi povesti cum am descoperit o nouă lume a cărţii cînd aveam 13 ani şi eram în clasa a doua a liceului „Traian“ din Turnu-Severin. Într-o zi profesorul de limba română a venit în clasă cu o carte neobişnuită, din care a început să ne citească versuri cu o puternică rezonanţă dramatică, înlănţuire în replici şi tirade. Erau din piesa „Înşiră-te mărgărite“, de Victor Eftimiu. La sfîrşitul lecturii a întrebât cine dintre noi vrea s-o citească şi să povestească ce a înţeles. Am ridicat şcolăreşte mîna şi am primit-o pentru cîteva zile. A fost un eveniment pentru că mi-a descoperit lumea cărţilor din afara şcolii, de care aveam o vagă idee.

Urmarea a fost dintre cele mai fireşti. În zilele următoare am intrat pentru prima dată în librăria cu cărţi de literatură. În neştiinţa mea numele lui Shakespeare mi s-a părut ciudat, sonor şi inevitabil atrăgător. Am cumpărat din banii de buzunar tot o piesă, de astă dată „Regele Lear“. Nu-mi amintesc să fi înţeles mai mult decît o vagă poveste de ingraturitudine filială. Dar evenimentul a fost altul, am descoperit drumul spre lectura posibilă în afara manualelor şcolare, drum hotărîtor în formarea culturii mele. El a fost continuat apoi în bibliotecile publice şi cele de împrumut.

Cred că nu greşesc dacă afirm: părinţii şi cărţile bune au fost dascălii mei fără pereche.

★

Tot ce am povestit este aşa de personal şi de neînsemnat încît am stat la îndoială dacă merită să vă solicit atenţia. Dar în cele din urmă am făcut-o cu speranţa că veţi înţelege semnificaţia lor; pentru a încuraja aspiraţia spre cultură şi valorile permanent umane.

amintiri: un proces disciplinar

DUMITRU THEODOSIU — profesor emerit

In toamna anului 1930, Ministerul Învăţămîntului a organizat la Universitatea din Bucureşti, sub direcţia filozofului C. Rădulescu-Motru, un „Curs de perfecţionare a directorilor (directoarelor) de şcoli secundare“, la care am participat şi eu cu câteva conferinţe despre noi metode de învăţămînt, educaţie, şi de administraţie (organizaţie) şcolară.

Avînd la Şcoala normală de băieţi din Capitală primul laborator şcolar de pedagogie experimentală şi de pedologie, am invitat cursanţii să-l viziteze, ca să cunoască şi ei rezultatele cercetărilor mele pe bază de teste şi anchete, traduse în grafice şi bareme, afişate în laborator şi-n clase.

Invitaţii, în număr de aproximativ 40 (căci n-au venit toţi) mai multe doamne decît domni, au avut ocazia, neprevăzută de mine, să asiste şi la un proces disciplinar, adică la judecarea unui elev din clasa a V-a normală, de către comitetul de elevi — clasa fiind organizată cu conducere de sine (sistem foersterian).

Cine era delicventul şi ce vină avea?

Un elev E.G. venit, în acel an, de la altă şcoală normală şi fiind cu vreo 3 ani mai în vîrstă decît noii săi colegi.

De la început, acest elev a fost primit în şcoală cu rezervă, atît din cauza ţinutei sale neglijente, cît şi a diferenţei de vîrstă.

Curînd, după venirea lui, se observase că dispărea cîte un obiect, ba unuia, ba altuia. Intrusul, pus sub observaţie, a fost identificat ca autor al furturilor de cărţi, obiecte de îmbrăcăminte, bani etc.

Clasa era revoltată. Comisia de judecată în faţa căreia a fost chemat hoţul era hotărîtă să ceară şcolii eliminarea lui definitivă.

Într-o zi între acuzatul — a strigat preşedintele juriului.

Şi asistenţa a văzut cu uimire şi oroare un tînar corpulent, într-un costum foarte uzat, cu priviri sfidătoare, înaintînd leneş pînă la trei paşi de masa juriului.

Era însoţit de un coleg îmbrăcat de sărbătoare, ca de altfel toţi ceilalţi elevi din juriu.

Preşedintele dă cuvîntul martorilor, adică victimelor, care vorbind scurt şi cuvincios, au

arătat ce obiecte le-au fost furate şi ce pagubă reprezentau pentru ei.

Apoi s-a dat cuvîntul procurorului, care a făcut un aspru rechizitoriu pîrîtului, cerînd eliminarea lui definitivă din şcoală.

... asistenţa a văzut, cu uimire şi oroare, un tînar corpulent, cu priviri sfidătoare

Iată, din amintirea acestui proces senzaţional, ce a spus, în rezumat, procurorul şi cum s-a desfăşurat procesul mai departe.

— **Onorat juriu**, am cercetat cu toată seriozitatea oribila comportare a pîrîtului E.G. şi am constatat că toate depoziţiile pîgubaşilor sînt exacte.

De cînd există şcoala noastră, nu s-a întîmplat ca un elev să-şi jefuiască colegii cu atîta cruzime, şi să profite abuziv atît în privinţa obligaţiilor şcolare, cît şi a generozităţii lor, căci mereu pîrîtul cerea de la noi ajutor la teme, şi mici ajutoare gratuite la cheltuielile sale personale; şi noi, niciodată nu l-am refuzat.

— Onorat juriu...

Ingratitudinea, după cum știm de la etică, este cel mai murdar dintre toate păcatele omului. Și pîrîitul E.G. s-a dovedit un ingrat și un vicios nedemn de a mai rămîne între noi, atît ca om, cît mai ales ca viitor educator al poporului.

Gîndiți-vă, onorat juriu, că obiectele furate de acuzat n-au reprezentat numai pagube materiale pentru victimele sale, ci și grave prejudicii sănătății lor.

I.P., de exemplu, debil pulmonar, a rămas fără puloverul de lînă, care-l ferea de răceală; M.A. a rămas fără ghetetele lui bune cu care ieșea în oraș; N.V. a rămas fără pantaloni; D.I. a rămas fără banii cu care trebuia să-și achite rata solvei.

Noi nu sîntem feciori de bani gata. Părinții noștri muncesc ca robii și-și iau de la gură ca să ne țină în școală și să facă din noi luminătorii și apărătorii poporului.

Trăiam aici mulțumiți, muncind, învățînd cu gîndul mereu la fericita zi a terminării școlii. Și iată că un străin, crud și vicios, pătruns între noi, ne întunecă liniștea sufletească și ne dezonoarează.

Faptele lui sînt atît de condamnabile, că nu pot face loc iertării. De aceea, în numele organizației noastre disciplinare și în numele legii morale și chiar a codului penal, căci vinovatul e major, acuzatul E.G. trebuie sancționat drastic. Și anume, cu eliminarea definitivă din școală.

— Apărarea are cuvîntul — indică președintele.

— Onorat juriu, sîntem doi apărători ai delicventului E.G. Eu C.R., am fost desemnat a fi primul. Ingrat rol, mai ales după filipica procurorului, căci, ce argumente aș mai putea invoca în apărarea nenorocitului E.G., care mi-a declarat că recunoaște toate acuzațiile ce i se aduc, că prin urmare e vinovat ca un hoț de profesie, nu ca un adolescent neformat, care ar mai putea beneficia de circumstanțe atenuante? Cum să-l apăr? Și totuși trebuie să găsesc, de nu în cod, în inima mea și a voastră, colegi din juriu, o picătură de milă pentru acest nenorocit coleg. (Mișcare în sală).

Să facem un efort de memorie, un efort de introspecție în sufletul nostru și să vedem dacă nu ne-a trecut și nouă prin minte să ciupim măcar odată din bunurile altora.

Eu, colegi, am trăit de multe ori această ispită. Cu greutate m-am stăpînit aici în școală, deși sînt un elev fruntaș; dar acasă de două ori am furat și eu. (Mare emoție în sală).

Cum să arunc piatra? Eliminarea nu-l îndreaptă. Și noi avem datoria să-ncercăm a-l îndrepta. (Aprobări).

Mutarea lui într-o școală de corecție, cu disciplină brutală și cu metoda muncii silnice de acolo, nu cred că l-ar îndrepta, ci doar l-ar învăța să se păzească mai bine ca să nu fie prins în recidivă.

Tot aici între noi ar avea șansa să se facă om, dacă noi l-am înconjurat cu simpatie și l-am ajutat frățește să se îndrepte. (Aplauze în sală).

— Al doilea apărător; G.C. — strigă președintele.

— Onorat juriu, mă uimește și mă revoltă pledoaria indulgentă a colegului C.R. Cum? Pentru că el a avut slăbiciunea furtului de două ori, să tolerăm și să iertăm hoțiile criminale ale lui E.G.? Dar E.G. nu mai e un adolescent maleabil, ci un adult anchilozat în odiosul său nărav. Și mai este, cred eu, și insensibil de nenorocirea altuia. Dovadă: cînd I.P., după ce i-a furat puloverul, a răcit și a zăcut în infirmerie de credeam cu toți că moare, ce făcea E.G.? S-a dus el vreodată la I.P. să-l mîngie, să-l încurajeze? Ori a avut el vreo remușcare că, din cauza lui, I.P. suferă? Nici decum! Cînta ori dormea în fundul clasei.

Pentru noi, cu toată bunăvoința, va fi greu să-l mai facem a simți omenia, cîntea, mila! (Apărătorul privește încruntat la vinovat, tace un minut, suspină și-și reia vorbirea în emoția adîncă a asistenței).

Am fost numit de Comitet apărătorul lui și mai că-mi vine să propun, cu ipocrizia Inchiziției medievale, cînd condamna la arderea pe rug, ca E.G. să fie pedepsit „ușor și fără vărsare de sînge”. (Risete).

Invitații, în număr de aproximativ 40 (cîci n-au venit toți)...

Dar nu pot fi ipocrit. Și de aceea, datoria mea de apărător caută o breșă în sistemul etic al disciplinei noastre, să-i vin cât de cât în ajutor, în acest moment decisiv al soartei lui, chiar cu riscul de a mă contrazice.

Colegi din juriu, mi-am început pledoaria cu indignare, împotriva indulgenței **primului apărător** și am continuat apăsând asupra vinovăției acuzatului. Dar acum, la terminare, cu mare jenă spun că rațiunea mea cedează inimii mele, și mă refugiez și în exemple istorice ale atîtor adulți stricați, persecutori și criminali, care s-au căit sincer și amar de faptele lor și s-au îndreptat, devenind oameni. (Aprobări).

Să fim omenoși cu el. Să rămînă între noi și să-l obligăm a restitui păgubașilor lucrurile furate sau echivalentul lor în bani. (Aplauze).

— **Acuzatul are cuvîntul** — a strigat președintele. (Mare mișcare în sală).

Lumea din sală discuta aprins

Acuzatul se clatină. Apoi privind peste toți, curajos și cinic, vorbește:

— Onorat juriu, sînt foarte vinovat, sînt un păcătos. Am venit în această școală gonit din școala din B., unde devenisem tuttora odios, din cauza păcatelor mele. Și am venit aici, sincer spun, jur (își face cruce) pentru îndreptare. Dar demonul din mine nu-mi dă pace. Poate că l-aș mai fi domolit dacă voi, colegi cuminți și valoroși, m-ați fi primit cu prietenie. Dar voi m-ați primit rece și m-ați ținut izolat și departe de inima voastră, cu toate micile voastre poame despre care ați amintit aici.

În școala de unde am venit mă socoteau între mijlocii, dar în mediul superior de aici, eu singur m-am situat între codași, ceea ce a contribuit și mai mult la izolarea mea sufletească față de voi.

Sînt, cum am spus, un păcătos și nu îndrăznesc să vă cer iertare. Dar dați-mi voie să vă spun ceva din viața mea și apoi să hotărîți cum vreți voi. (Murmure, emoție în sală).

Sînt sîrac lipit. N-am mamă, ci numai tată, cu încă 6 copii acasă. Pînă la 16 ani am fost, pot zice, un elev bun la purtare și bunișor la carte. Crescînd, m-am simțit rușinat de sărăcia mea, de hainele mele zdrențăroase, de neputința mea de a mă bucura de plăcerile vieții, la care rîvnesc, și în fața cărora mă resemnam gemînd.

Știți bine ca așa decăzut cum sînt, eu nu fumez, nu beau, nu joc cărți, nu sînt afemeiat. Dar demonul din mine m-a împins să fur. Și de trei ani încoace tot fur, fur, fur! (Mare emoție în sală).

Și adesea, în reverie și în somn, mă visez alunecînd pe o pantă repede într-o prăpastie fără fund. Tresar, tremur și mă jur să nu mai fur. Dar nu mă pot abține, din cauza sărăciei, din cauza mizeriei.

Nici voi nu sînteți destul de înstăriți, dar nu sînteți nefericiți ca mine.

Am împlinit ieri 21 de ani! (Se oprește, tușește ca să-și ascundă durerea). M-am uitat îndelung la voi, care glumeați și vă plimbați, și apoi m-am ascuns într-un colț obscur din subsol și am plîns amar de soarta mea. (Emoție în sală).

Nici unul din voi nu s-a atașat de mine, nu mi-a arătat simpatie ori compătimire, prin care să simt bucuria de a trăi. (Membrii juriului se privesc, și unii își șterg ochii înduioșați. În asistență se aud suspine și sușoteli).

Și cum erăți să vă atașați de mine, de „vlăjganul străin“, cu ghețele rupte, cu hainele zdrențăroase, cu sfială în toată ființa lui și cu izolarea lui instinctivă de forfota voastră simpatică și indiferentă la izolarea lui?

Of, doamne! Cine va stîrpi sărăcia din lume, acela va binemerita închinarea tuturor și statuie la toate răscrucile drumurilor, a rostit el tare, privind aiurit peste toți.

Cu acestea mi-am terminat apărarea. Aștept osînda. Dar, mai am totuși ceva de spus: tot ce am furat am prefăcut în bani pe care i-am ascuns, ca să-mi pot cumpăra un costum de haine și încălțăminte, cînd voi intra în vacanță.

Emoție în sală...

desene de G. MACHE

Iată comoara viciului meu: 235 lei, pe care vi-i predau ca să despăgubiți victimele mele — și încheind, depuse pe masa juriului banii păcatului...

*

Juriul se retrage pentru deliberare — anunță președintele.

Lumea din sală discuta aprins. O parte din invitați l-au încurajat pe vinovat și i-au pus diverse întrebări. Doamnele profesoare au făcut chiar o chetă pentru ajutorarea lui, strângând vreo 500 de lei, pe care i-au predat juriului.

La redeschiderea ședinței, președintele pronunță verdictul:

— Ținând seama de faptele și argumentele prezentate de acuzare și de apărare, cum și de sinceritatea declarației acuzatului, juriul hotărăște:

— Iartă pe pîrlitul E.G. în următoarele condițiuni:

a) să suporte supravegherea conduitei sale de către anumiți colegi designați de comitetul de clasă;

b) să primească din partea colegilor săi suficiente ajutoare ca să aibe o ținută vestimentară demnă;

c) să se angajeze a fi cinstit și să se integreze activității clasei, pe linia învățaturii și a manifestărilor culturale. (Aplauze, strigăte de bravo!).

săgeți...

Copii, s-a adresat clasei, învățătoarea, astă seară va avea loc o eclipsă totală de lună. Cum aceasta se întâmplă destul de rar, sper că o s-o urmăriți cu toții. Țineți minte, începe la ora 20 și 50 minute.

— Pe care program: I sau II? — s-au interesat elevii.

— Mămico, Gigel mănîncă ziare!

— Nu-i nimic, sînt de ieri — îl liniștește mama pe Nelufu...

Profesorul se adresează unui elev:

— În fiecare zi întîrzii la școală. Tu n-ai acasă un deșteptător?

— Am, tovarășe profesor, numai că ceasul meu sună întotdeauna cînd dorm.

Am chemat alaltăieri un electrician de la unitatea de... să-mi repare soneria și n-a venit nimeni.

— Stimată doamnă, omul a trecut pe la dv., a sunat, dar nu i-a răspuns nimeni...

— Am auzit că-ți dai fata după flăcăul vecinului cu care nu vorbești de ani de zile.

— Da. Este singurul mijloc de a mă răzbuna pe el...

— Gigel, fie de ce nu-ți semnează taticu notele din carnet?

— Pentru că doctorii i-au recomandat să evite șocurile nervoase.

De la celibat
la familie

CĂSĂTORIA

**între actul legic-
administrativ
și fenomenul
legic-natural
al perpetuării
speciilor**

Dr. CONSTANTIN COLONAȘ
Dr. FLORIN COLONAȘ

După cel de-al doilea război mondial, omenirea — în special popoarele decolonizate — a înregistrat fenomenul unei explozii demografice fără precedent în istoria anterioară. Fenomen ce a dus la dublarea populației lumii în mai puțin de trei decenii, ridicând serioase probleme de existență societății.

În această ordine de idei, reprezentanții „Clubului viitorologilor de la Roma”¹ au ținut să „demonstreze” că menținerea actualei tendințe de dezvoltare necontrolată a lumii va accentua dezechilibrul existent — și așa dezastruos — dintre statele dezvoltate și țările lumii a treia, făcând ca venitul național pe cap de locuitor, care este astăzi de 5—1, în favoarea primelor, să ajungă la 8—1 în următorii 50 de ani.

Desigur, măsura în care politica neocolonialistă se va perpetua — în detrimentul celei de respectare a independenței și suveranității naționale, de neamestec în treburile interne, de egalitate în drepturi a tuturor popoarelor lumii, de promovare a unei noi ordini economice internaționale — situația va continua să se agraveze. Și nu impunerea unui veto neocolonialist procesului firesc de dezvoltare a popoarelor (sub toate aspectele) va putea îndrepta actuala stare de lucruri. Pornind de la faptul că problema populației reprezintă factorul determinant al progresului fiecărui popor — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia Conferinței mondiale a populației, de la București, în august 1974 — fiecare stat are dreptul suveran să promoveze politica demografică și măsurile pe care le consideră cele mai potrivite, în conformitate cu interesele sale naționale, fără nici un amestec din afară.

Pornind, deci, de la adevărul imuabil că dezvoltarea numerică reprezintă una din căile importante ale progresului popoarelor, vom ajunge firesc la un alt adevăr: întărirea, prin căsătorie, a celei mai importante instituții sociale, familia, constituie baza acestui progres urmărit din totdeauna. Iată de ce, în politica noastră de stat, căsătoriile sînt nu numai susținute, ci și stimulate — ele asigurînd dezvoltarea armonioasă și continuă a societății, pe drumul luminos al socialismului, în acord cu interesele statului, ale poporului român.

1) Mihail Mesarovič, Eduard Pestel — *Omenirea la răspiârte*, Ed. politică, București, 1975.

Celibatul — o concepție retrogradă, condamnată în toate timpurile

Destrămarea familiilor, ca și împiedicarea continuității lor, a constituit o fațetă a politicii claselor dominante — de esență burgheză — tinzând să elimine din viața individului orice preocupare laterală obligației de a munci în folosul marilor stăpîni. În felul acesta a apărut teoria celibatului, cu sloganul „decît vai de noi, mai bine vai de mine”. Slogan care, odată impus și, din neînțelegere acceptat, a determinat, pe de o parte, slăbirea națiunilor oprimate, iar pe de alta, întărirea jugului exploatareii. Celibatul constituie, prin urmare, o concepție retrogradă de viață, ce afectează vital procesul devenirii popoarelor, al dezvoltării sociale. De altfel, el a fost combătut de toate marile personalități ale umanității, ca un fenomen negativ în evoluția societății. Astfel, Jean Jacques Rousseau afirmă că celibatul „ofensează natura și falsifică sensul existenței omului”. Voltaire — ca și Montaigne, de altfel — îl considerau o „culme a ipocriziei”, în timp ce cunoscutul reformator, Luther, adresîndu-se apologetilor săi, spunea: „Nu stă în puterea mea de a trăi singur, fără femeie, căci aceasta este tot atît de necesară, pe cît mi-i de a minca, a bea sau a-mi satisface alte nevoi ale corpului. Omul trebuie să fie ceea ce i-a fost dat a fi. A acționa împotriva dorinței sale este blestem, nebulie”. Ei bine, ceea ce „i-a fost dat a fi”, omului, după sublinierea lui Luther, este împlinirea obligației legitime, de a asigura perpetuarea speciei din care face parte.

„Oameni fără obraz”

Marele filozof al antichității, Platon, a calificat drept crimă refuzul căsătoriei — la greci, în general, celibatul fiind socotit delict, în timp ce românii îl considerau drept o „frus-

trare a igienei morale”, o „împietate gravă”. Caesar însuși își exprimase categoric dezacordul față de cei care refuzau căsătoria, supunîndu-i la amenzi și impozite grele — oes uxorium — împiedicîndu-i să participe la marile festine și serbări populare. În acest sens, femeile mai tinere de 45 de ani, necăsătorite, erau oprite să se plimbe în litiere și să poarte bijuterii, iar bărbații erau expuși oprobiului public, goi, în forum și în piețele cele mai aglomerate.

La noi în țară — ne informează hrisoavele — Vodă Moruzi dorind „a stîrpi tagma burlacilor” vremii sale, luase hotărîrea de a spori birurile acestor „oameni fără obraz”, cum îi numea el — surghinîndu-i în colibe pe cîmp, aproape de ape, „pentru ca, acolo fiind, de două ori pe zi să fie botezate capetele lor, pentru a scăpa de fierbințeală și a se limpezi la minte”.

La rîndu-i, Dimitrie Asaki a propus, în 1865, crearea unui impozit numit „burlăcăritul”, care trebuie plătit de toți cei „căzuți în tagma burlăciei”.

Desigur, despre dezavantajul celibatului se pot spune multe și reproduce tot atît de numeroase condamnări la care el a fost supus de-a lungul timpului. Trebuie să recunoaștem, însă că, sînt și cazuri îndreptățite, cînd devine nu numai scuzabil, ci și obligatoriu. Ne referim, în principal, la situațiile de natură biologică. La suferinzi, malformați, incapabili de muncă și procreare.

De ce ne căsătorim?

În cartea sa „Psihologia căsătoriei”, Honoré de Balzac, punîndu-și întrebarea: „De ce ne căsătorim?”, își răspunde cu umorul său genial: „Mulți se însoară din ambiție, din bună-tate, spre a smulge o copilă de sub teroarea mamei sale, din dispreț față de metresa infidelă, din cauza plictiselei vieții de holtei, din cauză, că și-au dat cuvîntul, din interes, din cauza... tinereții, din machiavelism, pentru a moșteni vreo babă, din obligație — fiindcă respectiva domnișoară a fost ...slabă de inger, cedîndu-i cu ușurință — din prudență, pentru a nu fi surprinși de bătrînețe

singuri și din alte numeroase motive”.

Oricît de desuete ni s-ar părea cele scrise de marele scriitor francez, acum mai mult de o sută de ani, multe din cele enumerate rămîn valabile și pentru zilele noastre.

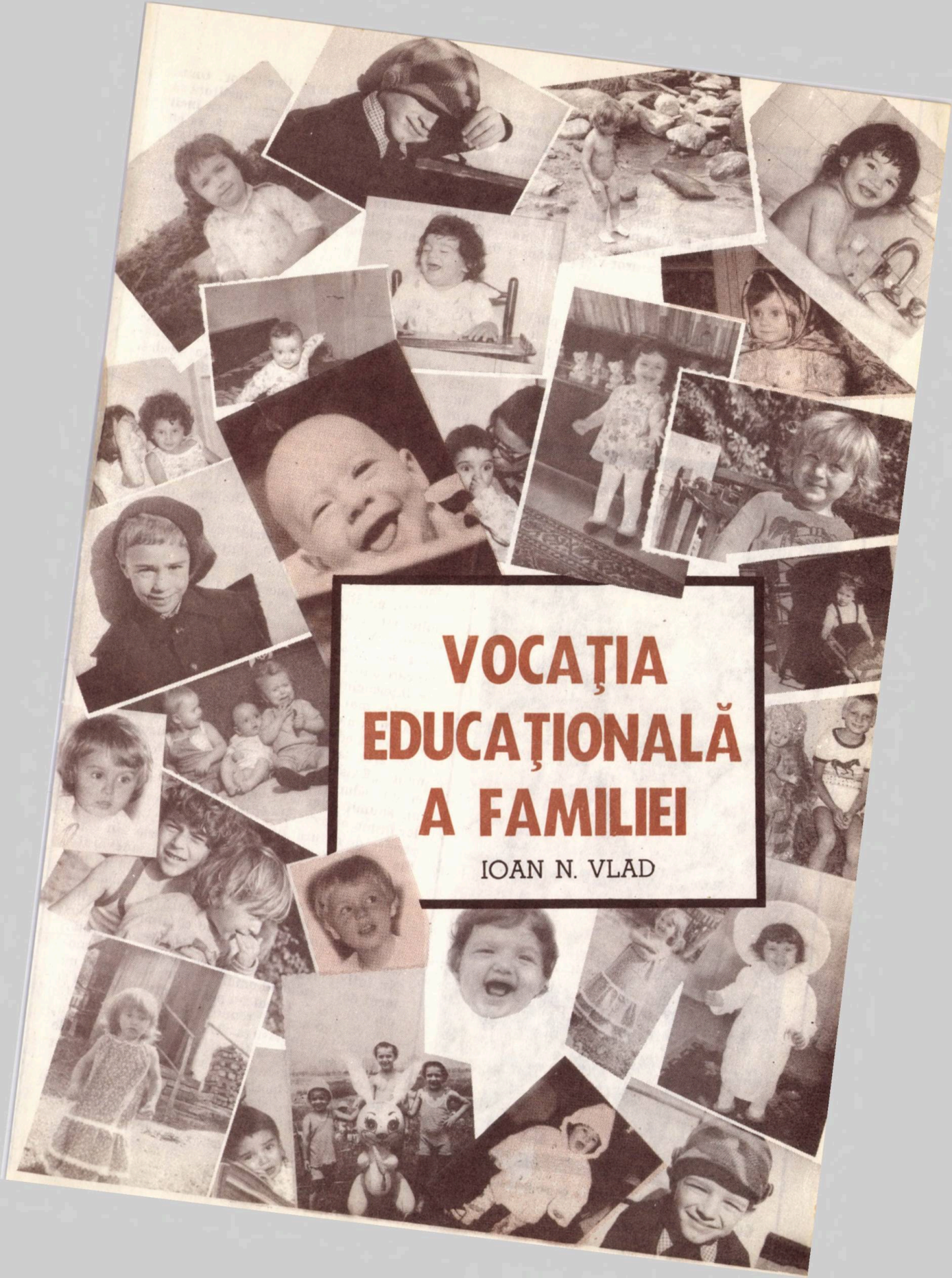
Peste perspectivele acestea, numeroase și posibile, cu atît de acidă ironie prezentate de Balzac, căsătoria rămîne singura poartă valabil-deschisă spre o existență morală, spre puritate și ideal, spre sensul adevărat al trăirii.

Avînd obligația de a crește oameni care să iubească frumosul și oamenii, pentru dezvoltarea umanității și asigurarea orizonturilor ei senine de mîine, trebuie să folosim mijlocul cel mai reprezentativ pe care viața ni l-a pus la dispoziție: familia.

Și pentru încheierea acestei pledoarii pro-familiale, credem că nu ar fi nimic mai convingător, decît următorul pasaj din „Cartea copiilor mei”, a lui Paul Doumer:

„Cînd vor avea vîrsta maturității — scrie el — și cînd vor fi capabili să se îngrijească de nevoile lor, vor fi datori să formeze o familie nouă, un cămin al lor, perpetuîndu-și astfel în timp familia din care au provenit. Nu e un lucru pe care să-l faci la întîmplare, mai curînd sau mai tîrziu, ori să nu-l faci deloc, după bunul tău plac ori după cum îți convine mai bine, ci e datoria, datoria umană, datoria naturală și totodată o datorie socială. Nu numai demnitatea și moralitatea vieții sînt interesate în căsătorie — și sînt într-adevăr mult interesate — dar, și țara cere copii și neamul caută să se perpetueze. A nu te căsători, a nu-ți îngheba o familie de îndată ce-ți este posibil, înseamnă a comite o faptă de egoism, ba și ceva mai rău încă, înseamnă a te sustrage de la o îndatorire esențială a omului”.

Și, așa cum au spus-o atîtea personalități ale lumii — reținînd și îndemnul lui Paul Doumer — nu ezitați să vă căsătoriți. Pentru că, este verificat, căsătoria reprezintă calea spre cea mai pură și, deci, sinceră, înțelegere a sufletelor umane. A împlinirii iubirii lor.

VOCATIA EDUCAȚIONALĂ A FAMILIEI

IOAN N. VLAD

Toate viețuitoarele pământului se îngrijesc, la scară diferită, evident, de progeniturile lor. Omul însă, ridicându-se pe verticală și folosind mina ca o prelungire a brațelor sale, a devenit prin conștiința sa individuală și socială propriul său demiurg. El s-a creiat pe sine însuși din propria-i substanță, așa încît se poate spune că, diferit de animale, el trăiește timpul istoric; prezent, trecut și viitor. Legătura sa cu strămoșii îl păstrează nealterat, autentic în prezent și-l proiectează în viitor spre a-și putea găsi din timp parametri de susținere. La om timpul se măsoară cu generațiile, acestea luptîndu-se între ele, „unele apărînd, altele acuzînd”, cum spune Mihai Ralea. Este procesul istoric care justifică revoluția ca mijloc de trecere de la o calitate, la alta superioară. Așa apare dialectica dintre ceea ce este dat și ceea ce este construit și tot așa se explică și faptul că amplificîndu-și darurile sale pînă la potențele cele mai desăvîșite, omul s-a situat în fruntea tuturor viețuitoarelor. Omul a devenit creator prin conștiința și acțiunile sale.

De la începuturile vieții sale și pînă astăzi omul trăiește în familie, în această celulă socială în care se plămădește viitorul omenirii și unde creșterea și educația copiilor nu este uniformă. De la începuturile vieții sale omul a găsit în sinul acestei familii reazemul vieții sale și în copii posibilitatea de a-și făuri un univers nou. Dar, după

În imagine: detaliu de pe Columna lui Traian

cum au relevat psihologii și sociologii, „Omul nu s-a mulțumit să-și construiască un univers. El i-a dat, acestuia, un sens. Acela pe care l-a vrut el”. Năzuind spre mai bine, cum se exprima Goethe, omul a devenit, pentru viața umanității, un Prometeu, un Icar, dar în același timp s-a păstrat pe pedestalul de granit al statorniciei și al devenirii continui.

Prin natura și funcționalitatea ei, familia îndeplinește de veacuri rolul de educator al copiilor săi. Instituționalizată prin tradiție și condusă de acel „elan spiritual”, de care vorbește Ferriere, familia a rămas pe aceleași temelii ale existenței sale. Ea și-a educat și și-a instruit copiii după bunul ei simț. Desigur, uneori a greșit, alteori a exagerat, dar a continuat să păstreze aprinsă făclia umanității. Mai tirziu, pedagogii și alți oameni de cultură i-au întins, cînd a fost nevoie, o mîină de ajutor.

Marii gînditori ai omenirii au cerut, atît familiei cît și societății, să protejeze copilul, să-l ocrotească și să-l conducă spre realizarea potențelor sale. Pedagogul genevez, pelerinul solitar care a fost J.J. Rousseau, acest gînditor plin de înțelepciune, a redescoperit copilul, aducînd aminte, mai ales familiei, că educația începe încă de la naștere. Acesta a văzut în părinți pe **adevărații** educatori, dar tot acest gînditor, pe lîngă alte paradoxuri ale sale, mai adaugă încă unul: „Există mulți părinți, dar puțini dintre ei sînt educatori”. Aceste cuvinte conțin în ele un anumit adevăr. Dar, cu toată necunoștința lor în materie de educație, cu toată lupta de instruire de natură livrescă, părinții și-au făcut din „profesiunea” lor un titlu de glorie din a-și modela progeniturile. Nu-i mai puțin adevărat, firește, că educația pe care a făcut-o familia nu s-a ridicat la scara ce o pretinde viața socială de astăzi. Ea a fost preocupată întîi de educația morală a copiilor, considerînd că nimic nu valorează mai mult decît o comportare serioasă. Nu întîmplător Mihail Ralea spune la un moment dat, explicînd omul: „un om serios este un om complet”. Omul s-a perfecționat continuu și nu va încerca să renunțe la această valență umană: **autodepășirea**. Un învățător american, Angela Patri, scria în cartea sa, **Spre școala de mîine**: „Grijile ce apasă asupra oamenilor sînt grele și voi le faceți să fie mai ușoare. Oamenii nu știu încotro să se îndrepte și voi le arătați drumul. Sufletele lor sînt nobile și voi le arătați

drumul. Voi, poporul acesta mic și frumos al copiilor (s.n.) sinteți idealul, speranțele și sensul lumii. Numai datorită vouă lumea progresa și păstrează pe cât poate, dragostea frățească" într-adevăr, cartea Angelei Patri este, cum spune un pedagog francez, „un imn al copilului“.

Nu spun un lucru nou: familia a rămas și rămâne celula de bază a societății. Rolul său educațional a fost sesizat și parodiat. Ea își păstrează în continuare una din sarcinile sale primare: creșterea copiilor. Dragostea sa față de copii — zisă și dragostea părintească — este naturală. Ea se caracterizează prin autenticitate și prin permanență. Dragostea educatorului instituționalizat este **condiționată**; ea depinde de mulți factori: pregătirea profesională a educatorului, temperamentul și caracterul său, tipul de școală și modul de integrare a copilului în mediul școlaresc. Dimensiunile ei sînt limitate, iar în universul educatorului ea ocupă un loc mai mult sau mai puțin comod, după împrejurări.

Este îndeobște cunoscut — și în privința aceasta familia este conștientă — școala nu poate suplini funcția familiei. Joncțiunea sa cu școala a căpătat diferite forme, dar ceea ce trebuie relevat, în primul rînd, sînt aspectele sale funcționale. De asemenea, după cum se știe, familia nu cuprinde numai pe cei doi părinți. În cadrul familiei intră frații și surorile copilului, bunicii, unchii și mătușile, verii, tot atît de mult înșurubați și ei în universul familial, fiecare în felul său arogîndu-și drepturi „materne“ sau „paterne“, după orizontul său spiritual.

Dacă educația copiilor începe de la naștere — un dascăl din secolul trecut spunea că ea începe chiar de la procreere — apoi această operație de modelare a copilului trebuie dirijată printr-o autoritate care să fie frumoasă și în mod natural iubită. Ea solicită o supraveghere stăruitoare în fiecare moment. Ca o concluzie a acestui fapt, familia este singura în măsură să înceapă educația copiilor, spre a face din copil un om liber și conștient. Dar ce înseamnă un om liber? O familie a fost, este și rămîne o lume, o lume în mic, ermetic închisă și adăpostită, dar în același timp ea este și o „lume infinită, destul de mare pentru a fi școala marilor sentimente“. În această lume închisă într-un anumit mod, copiii sînt pazați împotriva neprevăzuților intruși din viața din afară.

Au fost relevate unele slăbiciuni ale familiei, vis-à-vis de modul cum a înțeles ea cele două capacități naturale ale ei, **afecțiunea și rigoarea**.

Copilăria este ghiocelul primăverii, sămînța umanității. Or, educația nu poate fi concepută fără iubire. Dar se impune ca părinții să nu devină sclavii sentimentalismului. Dragostea lor firească față de odraslele lor rămîne nealterată chiar atunci cînd rigoarea își pune amprenta pe măsurile folosite uneori cu o oarecare rețineră. Numai puritatea și înțelegerea necesității conduc către măsuri adecvate față de aceste flori ale umanității, care sînt copiii.

Mărturisesc sincer, nu vreau să compar ca un moralist „à outrance“, ci îmi expun gînduri rezultate din experiența mea familială și didactică. În epoca virginității spirituale a copiilor, în manifestările lor naive, puerile, se impune ca ochiul dragostei să fie ca al unui grădinar bun. Surideți copiilor! Fericirea lor atrîne uneori de un cuvînt stimulator, de un zîmbet aprobator. Școala nu este un „lăcaș de petrecere“. În „**casa giocosa**“ copilul se joacă pentru că e copil, dar în trusa lui pentru joc și învățătură încap și efortul și dăruirea.

De asemenea, familia trebuie să înțeleagă că drepturile ei se împletesc cu cele ale comunității mari: societatea. Dragostea ei nu trebuie să creze dificultăți societății. Integrarea socială înseamnă intrarea ființei umane în marea comuni-

(continuare în pag. 70)

zîmbete

— Astea-s somniferele dv., doamnă, pe șase săptămîni.

— Vai, doctore, dar n-aș vrea să dorm chiar atît!

— Nu înțeleg de ce mi-ai călcat doar partea de jos a pantalonului — se adresează soțul soției.

— Te-am rugat de atîtea ori să-mi lungești firul la călcător — i-a răspuns nevasta...

— Apa este foarte importantă — îi explica tatăl fiului său. Dacă n-ar fi fost apă, noi niciodată n-am fi învățat să înotăm și ne-am fi înecat cu toți.

Într-un naufragiu reușesc să se salveze doar două persoane: soțul și soția. Ținîndu-se de o scîndură, soția, cu o voce tremurîndă, spune:

— Doamne, oare s-ar fi putut întîmpla ceva mai groaznic?

— Desigur, draga mea — a replicat soțul. La început am vrut să iau bilete pentru dus și întors!

— Hei, amice, te lăudai că ai o sănătate de fier, și cînd colo ieri, doctorul îți lua, pare-mi-se, pulsul.

— Nu-i adevărat, el a vrut doar să-și verifice ceasul după pulsul meu.

— 50 de cenți pentru un ou?

— Nu uitați că găina trebuie să lucreze o zi întreagă pentru el!

un sărut...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	C	A	M	I	L	A	R		B	E	N	A
2	E	M	I	N	E	S	C	U		S	A	L
3	R	A	L		N	O	A	P	T	E		E
4	N		I	S	A	C		S		N		C
5	A	R	U		U	I	E			I		S
6		O	T	I		A	L	E	A	N		A
7	I	D	I	L	A		A	G	I		B	N
8	S	I	N		G	A	N	E		S	A	D
9	A	N		V	R	O		A	L	A	I	R
10	N		O	I	E	R	I		O	L	E	I
11	O	A	R	D	A		T	U	C	A	T	
12	S	A	R	U	T	A		I	O	S	I	F

ORIZONTAL: 1) Poet și prozator contemporan, autorul unei poezii „Sărutul“ (Eusebiu) — A pus pe note versurile populare: „La fîntînă la izvor / Se-nîlnește dor cu dor / Se sărută pînă mor“ (Augustin). 2) Luceafărul poeziei noastre ce mindru glăsuia în „Dorința“ sa: „Fruntea albă-n părul galben / Pe-al meu braț încet s-o culci, / Lăsînd pradă gurii mele/ale tale buze dulci“ — Cuprins de git. 3) Zgomot (med) — „E ora cînd se culcă pămîntenii / Și numa-ndrăgostitul rătăcește“ (P. Cerna). 4) Poet clujean, semnataur poeziei „Am sărutat în piatră“ (Emil) — Sonor. 5) Un sărut nelimitat! — Cuie fără floare! — Toiagul lui Bachus. 6) Soți fără cap! — Pribeagul dor. 7) Clipe dulci de dragoste — Agenție de informații (abr.) — Bene! 8) Piept — A scris romanul „Trecute vieți de doamne și domnițe“ (1838—1916) — Grădină (od.) 9) O pagină din cartea vieții — Vreo (pop) — Regizor francez. 10) Tucă gurițele băcițelor — Ulei (reg.). 11) Îi aparține romanța „Mîndra mea de altădată“ — Sărutat. 12) A da fraga buzelor — „Înfiorați de farmecul tăcerii / Tăceam și noi... mai ții tu încă minte / Întîia noastră sărutare, dragă?“, versuri aparținînd acestui poet român (St.O.).

VERTICAL: 1) Din poezia „Noapte“ a acestui liric român am des-prins versurile: „Dar ochii ei curînd în jos căzură / Întîia a sărutat-o el pe gură“ (Panait) — Autoarea poeziei „Ultimul sărut“ (Magda). 2) A iubi (inv.) — A sculptat și un celebru „Sărut“ (1840—1917). — Pară! 3) Autorul operei „Sărutul Cianitei“ (Iurii) — Orașel în S.U.A. 4) Firicel de floare albastră — Iele! — Înaintaș al muzicii noastre corale (1863—1931) care a compus cîntecul „Dragă și iar dragă“ 5) Liric austriac... — iubit de toți. 6) A se uni — Aur vechi. 7) Marcă de radio — Dă aripi tinereții — Caiete! 8) Munte în Austria — Odgon cu care se trăgeau vasele în susul apei — În cui! 9) Compozitor român contemporan, autorul cîntecului de dragoste „Chipul mîndrei minunat“ (Ion) — Loc comun pentru expeditor și destinatar. 10) Talentat poet sovietic (1895—1925), autorul poeziei „Sărută-mă mereu, iubite!“ — Cald cuiub de mîngieri. 11) Nea! — Pomadă — Oferă săruturi fetelor. 12) Bardul de la Mircești, printre ale cărui poezii de iubire, se numără „Cîntice și sărutări“.

Dicționar: RAL, ADN, SAD, VRO, AMA, ORR, RCA, UPS

...mamei

ORIZONTAL: 1) Autorul versurilor „O mamă” și „Cîntec de leagăn” (Șt. O.) — Diminutiv feminin — George Nicolescu. 2) A scris minunata povestire „Bunica” (Barbu Ștefănescu). 3) „Mama” de Ion Chirescu, de exemplu — Mare-romancier ardelean, a cărui mamă a dat naștere la 14 copii. 4) Tabelă de calcul la ingineri — Asia! — Frate cu Bradul. 5) Meteorologie (abr.) — „Limba” copiilor mici, în care primul cuvînt este „mama”. 6) Autoarea poeziilor „Mama” și „Copilul meu, să nu mă cauți” — Rîu în U.R.S.S. 7) Calc! — Salcim — Cupeu! 8) Nunta părinților după 50 de ani de căsătorie — Elevi. 9) Explozie de bucurie — Aura Enache — Își are obîrșia în Hășmașul Mare. 10) „Poetul florilor” care-și evocă ființa cea mai scumpă în scrierea „Mama” — Sentiment prezent din plin la mama. 11) Fără veșminte — Nume feminin — Acut! 12) „Muma lui... cel Mare”, legendă de D. Bolintineanu — „... copilăriei”, prima carte a lui Ionel Teodoreanu.

VERTICAL: 1) Autorul versurilor: „Cu toată măreția și frumusețea ta, / Ca pe-un poc al aur în mîini te-aș ridica” („Mama”) — Nicolae Stoian. 2) Într-o „Scrisoare adresată mamei” spune: „Nimic nu-i pe lume mai bun decît să ai o mamă” (Alexandru) — Afară din teren. 3) Gen de petrecere (pl.) — Etape. 4) Capul Ilenei! — Nicolae Labiș („Scrisoare mamei”) — Regel. 5) Autoarea cîntecului de leagăn „Hai nani, nani, lumina mamei” (1878—1954) — În nuvela sa „Întorcerea tatei din război” copiii strînși în jurul mamei așteaptă sosirea tatălui de pe front. 6) Cuve! — Poet clujean, autorul poeziei „Unei mame din Coreea” — Elemente de neon! 7) Mediu citadin — Foaie. 8) Marele nostru dramaturg care spunea: „Iubește dublu pe mame, că vezi eu nu sînt lîngă voi” — Negăție. 9) Poem de V. Hugo — A omite — Tărm. 10) Mama iezîșorilor din cunoscutul basm al lui Creangă — Familie de albine. 11) „...pustiu” roman de M. Eminescu (pl.) — În poezia „Bocetul”, aparținînd acestui poet, mama își plînge copilul mort de curînd (Ion). 12) În interior — Cu el își împarte grijile și bucuriile.

Dicționar: UCA, IIA, ANE.

Prof. Petru MUREȘ Vișeu de Sus — Maramureș

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	I	O	S	I	F		U	C	A		G	N
2		D	E	L	A	V	R	A	N	C	E	A
3	C	O	R		R	E	B	R	E	A	N	U
4	A	B	A	C	A		A	A		P	I	N
5	M	E	T		G	I	N	G	U	R	I	T
6	I	S	A	N	O	S		I	I	A		R
7	L	C		L		A	C	A	T		P	U
8	A	U	R		S	C	O	L	A	R	I	
9	R		U	R	A		A	E		O	L	T
10		A	N	G	H	E	L		M	I	L	A
11	N	U	D		I	O	A	N	A		A	T
12	S	T	E	F	A	N		U	L	I	T	A

zîmbete

— Bărbatului, orice i-ai spune, pe o ureche îi intră, pe alta îi iese — se plîngea o femeie soțului său.

— Așa o fi, căzu el de acord. Femeilor, însă, toate vorbele le intră pe ambele urechi și le ies pe gură.

— N-ai putea face curățenie azi în cameră? — se adresează soția soțului său.

— Vai, mă simt așa de rău că-mi tremură și mîinile.

— Minunat. N-o să-ți fie greu atunci să scuturi covorul!

— Te întreb pentru ultima oară: cînd îmi dai datoria?

— Ce bine că de acum încolo n-o să-mi mai adresezi asemenea întrebări, care mă indispun.

— Vezi, dragă, ce de pești am prins astăzi?

— Vecina te-a văzut cînd ai trecut pe la magazinul de specialitate...

— Bineînțeles, din moment ce-am avut atîta greutate, o parte din pești a trebuit să-i vînd!

Doi frați, Mitică și Costică au plecat împreună la medic. Mitică caută să-și încurajeze fratele mai mic, care începuse să tremure de frică:

— Nu te teme, ti spune, doctorul n-o să-ți facă nimic!

— Bine, dar atunci de ce mai mergem la el?

— Popescule, cum poți dormi în timpul orei?

— Dacă mai strigați așa de tare nu o să mai pot dormi, tovarășe învîțător.

În vîrful peniței lui
ANDREI CIURUNGA

boul și vițelul

*Vițelul, ridicat de pe toloacă,
și-ajuns student, se rușina teribil
că taică-su e boul impasibil
iar mă-sa — evident — placida vacă.*

*Pînă-ntr-o zi, cînd enervat teribil,
nemaiputînd în sinea lui să tacă,
își îndemnă părinții: — Ce-ar fi dacă
ați frecventa vreun curs mai accesibil?*

*Veți fi și voi mai dezghețați, mai culți!
— Măi fătul meu, eu știu că ți-e rușine,
îi spuse boul. Și ca tine-s mulți,*

*căci sentimentul ăsta nu e nou;
dar cînd vei fi și tu bătrîn ca mine,
tot n-ai să scapi să ți se zică bou...*

epigrame

Cînd fac temele părinții

*Rîde-n sinea lui de-o săptămînă,
La-nceputul verii, ăla micul:
Mama-i corijentă la română,
la algebră a rămas bunicul...*

Elev „model“

*Trimestrul unu: 3 la geografie.
Trimestrul doi: plus 3 în general.
Trimestrul trei: plus 4 la chimie.
Trimestrul patru: 10 în total!*

Plecînd la țară

*Vă cred, băieți, că știți de toate cele,
Dar cînd plecați la țară, zgomotoși,
Nu-l învățați ce-s alea „paralele“
Pe cel de trage brazde din strămoși.*

Unei mame

*Își poartă fiul, ca-ntr-un cîntec,
Pe bieții umeri diafani,
Așa cum îl purta și-n pîntec,
Acum vreo patruzeci de ani...*

La balul de sîmbătă seara

*Văzînd că-i pleacă fata, ca năuc,
S-a dat de-a dura după ea, pe scară:
— Vă rog din suflet, pot să vă conduc,
Sau ați venit cu mă-ta astă seară?*

VOCAȚIA EDUCAȚIONALĂ A FAMILIEI

(urmare din pag. 67)

tate cu toate forțele și aspirațiile. Copiii sînt ai vieții. Ei ornamează nu numai viața familiei, ci și a societății. Fructificarea valențelor lor este din ce în ce mai mult cerută de necesitățile vieții curente. În familie capătă contur idealurile copiilor și tinerilor, dar acestea se definesc și se realizează numai în cadrul marii comunități. Iubirea este și rămîne factorul esențial al puterii creatoare. Copilul este îngerul păcii. Mă alătur pe deplin cuvintelor atît de fermecătoare ale învățătorului american menționat mai sus: „Privesc în adîncul viitorului nemărginit și nu văd oameni, corăbii, invenții, clădiri ori poeme, ci văd copii, copii fericiți, care se joacă și strigă din răspunerii și îmbrățișîndu-vă mă gîndesc că întreg viitorul e al vostru și numai al vostru“.

In acest mod înțelegem vocația educațională a familiei, sensul său, locul unde se pritosesc destinele omenirii. Cred că nu exagerez dacă spun: familia este laboratorul umanității. Dar nici școala și nici familia nu trebuie să uite că „din același lemn se face și icoană și măciucă“. Pragurile ostilității dintre copii și părinți și dintre școală și familie pot fi trecute numai dacă cei în cauză nu uită că au fost și ei copii. Și părinții și profesorii au o grea misiune: să facă din copii oameni de valoare, oameni de caracter. Nota și pedeapsa sînt unelte ale neîncrederii. Între dragostea filială a părinților și cea condiționată a profesorilor să se interponă gîndurile senine, înțelegerea rostului vieții.

Avansul atît de impetuos al tehnicii va reduce în mod indubitabil timpul de lucru și familia, această „regină a lumii“, cum o numea un om de școală, francez, va avea mai mult timp liber să se ocupe de instruirea și educarea copiilor. N-ar fi exclus ca și instrucția primară să cadă în sarcina ei. De aceea, ea trebuia de pe acum pregătită pentru viitoarele ei îndatoriri. Nu-i lipsit de loc de importanță nici faptul, discutat de altfel cu opt decenii în urmă, de a se introduce pedagogia ca obiect de învățămînt în școala secundară — respectiv gimnaziul și liceul de astăzi. Viitorii părinți se cade a fi inițiați încă de pe băncile școlii pentru viața de familie, ale cărei sarcini sporesc din ce în ce mai mult.

Într-o primă îndatorire a noastră a tuturor, se impune a înțelege și a iubi copilăria, creîndu-i o atmosferă de înaltă spiritualitate. Această spiritualitate antrenează permanent bucuria vieții, bucuria de a trăi și munci în numele umanismului socialist, revoluționar. Umanitatea este sensul vieții, iar copilăria este floarea umanității. Avem astăzi mai mult ca oricînd nevoie de Carelii și nu de Mesaline, avem nevoie astăzi de o familie crescută în spiritul celui mai larg umanism. Dacă este adevărat că educația începe de la naștere, atunci nu trebuie să uităm că familiei îi revine un rol uriaș în acest sens.

CEA MAI PLĂCUTĂ ȘI MAI FRUMOASĂ „ZĂBAVĂ” A OMULUI

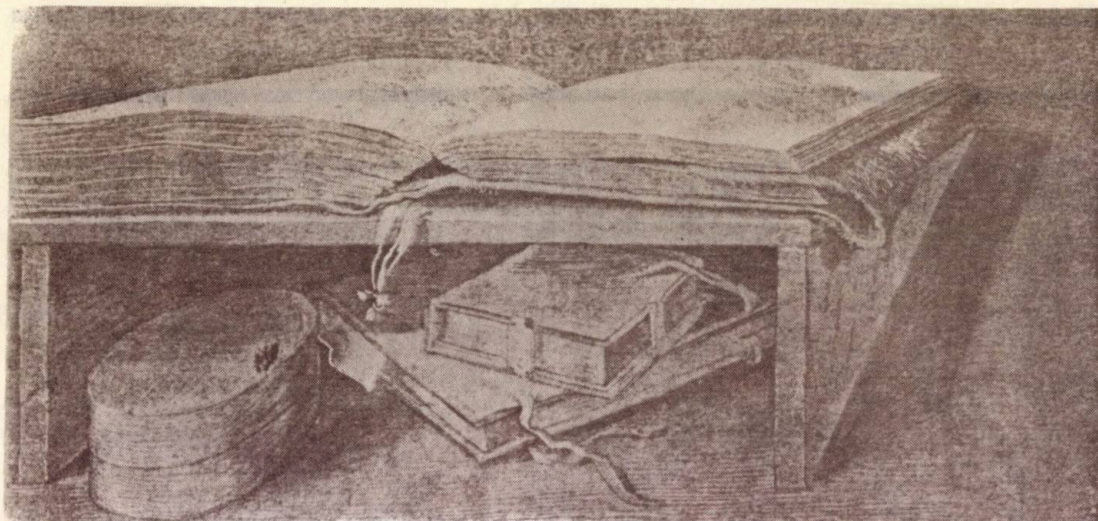
I. „Citește acea carte...”

Cu mai mult de trei secole înaintea erei noastre, cel mai mare gânditor al antichității, Aristotel, formulase un adevăr-axiomă acceptat de toate generațiile: „Toți oamenii au de la natură dorința de a cunoaște...”

Această innăscută dorință de a ști, înainte de a cunoaște literele alfabetului, continuată o viață întreagă, apoi, în unduioasă și trudnică balansare, ne-o satisfacem pe mai multe căi, fiecare cu un alfabet propriu. Minte omului va întâlni în drumul cunoașterii bariere anevoie de sărit, dar odată sărite, cunoscînd mai mult,

lucrurile nu vor mai avea taine, iar avîntul ei va fi mai mare.

Una din aceste prea înzestrate căi ne duce la universul restrîns numit **carte**. Cu răbdarea și știința **cititului** sau, cum se mai spune, a **lecturii**. Cu plăcerea și foloasele acestei îndeletniciri a omului, oricît de mic sau oricît de mare în inteligență, dar întremîndu-și și crescîndu-și inteligența sub impulsul spiritului critic iscoditor al cunoașterii. „Citim” înainte de rostirea în cor a primului „a”, micuți fiind și rugîndu-ne părinții: — „Hai, mamă, citește-mi o poveste...” Citim apoi, după însușirea alfabetului, uneori cu sentimentul disciplinei constrînse a școlii, alteori cu înțelegerea neconstrînse a aceluiași sentiment, cărți de tot felul. Pedagogii, autorii

de manuale și toți cei care ne veghează, învățătorii și profesorii, de la cei de la catedra sătească pînă la cei din amfiteatrul universitar, ne ajută pe sinuosul drum al cunoașterii să citim cărți fundamentale. Desigur, în fiecare moment citim altfel; fie numai cu ochii, fie cu ochii și cu mintea, fie cu ochii și cu sufletul, fie veghind doar cartea, fie străbătînd cartea cu creionul în mînă și caietul lîngă noi. În toate împrejurările, pentru omul lucid, chiar dacă el este încă adolescent, tînr sau, cu deosebire, prins în obligații civice, alegerea unei cărți trebuie să răspundă reflecției poetului latin Marțial: „Hoc lege, quod possit dicere vita: Menum est“ („Citește acea carte despre care viața poate spune: îmi aparține“).

II. „Buletinul de identitate,, al unei cărți

Apelăm la această metaforă, pornind de la reflecția lui Marțial. a) **Numele și prenumele autorului...** oricare și din orice țară, cu o aceeași condiție: cartea lui să ne grăiască, să ne învețe, să ne înalțe, în ea să fie autorul dar să fim și noi, noi și cei din jurul nostru, adică lumea, să ne privim ca într-o oglindă și dintr-un unghi în care să ne recunoaștem; b) **Data nașterii...** înainte de era noastră, în era noastră, în timp anticipat, oricînd, dar cu o aceeași condiție: să fie o carte născută la timp, pentru că, zicea paremi-se Heine, „cărțile scrise repede, în puține săptămîni“ trezesc anumite prejudecăți împotriva autorilor, așadar, o carte la timp și în timp, sau despre timp, cu semnele și însemnele timpului care o naște; c) **domiciliul stabil...** în orice bibliotecă personală, mai mare sau mai mică, bibliotecă „stil“ sau de rînd, cu o aceeași condiție: să fie funcțională, să aibă în rafturile ei cărți pe care să le iubim ca pe proprii noștri părinți, despre care să spunem, citindu-le și recitîndu-le în zăbavele neîntrerupte ale vieții, că au fost scrise să ne învețe mereu altceva și nu că au vrut să arate autorii lor că au știut

ceva; d) **starea civilă...** una singură, de nedespărțire, orice hărțuială și separare temporară implică riscul involuției, al stagnării și al inotului în ape liniștite, de suprafață, ceea ce înseamnă că nu poți fi tu însuți, că trebuie, în cel mai fericit caz, să imiți, să mimezi și să nu știi dacă e bine sau nu; e) **observații...** deocamdată una dintre cugetările lui Garabet Ibrăileanu: „În orice bibliotecă, scriitorii în viață alcătuiesc o minoritate infimă; marii cititori stau toată viața de vorbă cu morții“.

III. Viciul nepedepsit al lecturii

S-a spus frumos și împotriva sensului că lectura este „un viciu“ — de l-am avea cu toți împotriva tuturor viciilor fără ghilimele! — un viciu nepedepsit. Și foarte rațional, pentru ce să fie pedepsit omul care citește? Totuși, unii au fost pedepsiți, li s-au confiscat cărțile—lui Nicolae Bălcescu, de pildă, cel care fusese și întemnițat, dar în mintea căruia rămăseseră cărțile confiscate. O asemenea pedeapsă venea din alt timp și venea să doboare un crez format chiar la izvoarele dulcelui și folositorului viciu al lecturii.

Dar azi? Încurajat și nu persecutat, sprijinit material și nu improvizat, prea căutatul, de milioane de tineri, în primul rînd, citit, citit al cărților, echivalează cu un autentic act de cultură. La modul virtual și real, în funcție de răspunsul la întrebarea ce, cit și cum citim...

Poate că o asemenea întrebare se adresează mai ales celui sfert din populația țării care învață într-un fel sau altul, la lumină de zi sau de seară. Învață cu îndărătnicie din cărți de școală lucrurile nobile care fac pe oameni buni, înțelepți, folositori; învață pentru viață, nu pentru rigurile școlii, cu ajutorul acelor care trebuie să-i învețe fără să le arate aceasta ostentativ, prezentîndu-le uneori lucrurile necunoscute ca lucruri uitate. Călea învățaturii este calea lecturii, complexa deprindere existînd sub impulsuri didactice, familiale, de colectivitate și avînd drept ucenici pe elevi, studenți și

maturi. Prin lectură omul ajunge să înțeleagă sensul unei cugetări cu aparență de paradox, aparținând unui literat și profesor francez, Saint Marc Girardin: „Cultura este ceea ce reții după ce ai uitat ce ai învățat”. În alți termeni, lectura furnizează o infinitate de cunoștințe, informații și date dar nu toate se constituie într-un univers stabil al memoriei, multe se uită, cele nesemnificative și minore, lăsând omului, prin propria sa capacitate de selecție, doar pe semenele lor durabile, deschizătoare de orizonturi în știință, în tehnică, în umanism.

Cine determină soliditatea actului lecturii ca act al culturii? Desigur, știm: opțiunea pentru o specialitate, mediul formativ instituționalizat, osirdia personală, creditul sau non-creditul unei recomandări (să zicem o cronică literară despre o carte), gustul (pseudogustul) estetic, mulți alți factori de conjunctură. Aceia care s-au pătruns de ravagiile binefăcătoare ale lecturii, ca un Albert Thibaudet, spre pildă, au zis, și bine au zis, că avem în fața noastră, înainte de a deschide o carte, posibilitatea să facem o „lectură-studiu”, o „lectură-meditație”, o „lectură-amuzament”.

Sub orice formulă s-ar consuma, lectura devine o punte între individual și social, o modalitate de cunoaștere mediată și de retrăire sintetică a unor experiențe umane esențiale și nu o osteneală snoabă întru nimic sau într-un unilateral și efemer gust. O parte din tinerii care cer cărți la bibliotecă sau citesc în diferite locuri publice pot fi văzuți în captivitatea unor lecturi oferite de cărți „electrizante” prin titlurile lor: „Triplu salt mortal”, „Inspectorul și noaptea”, „Moartea manechinului”, „Comisarul Maigret a fost prădat”, „Cine l-a ucis pe Moș Crăciun?”, „Sus miinile, domnule scriitor” și încă și încă. O, desigur! Unde ești copilărie cu Jules Verne (dar anticipațiile acestuia s-au adevărit, mai mult decât imaginația sa aprinsă); o, desigur! să se citească și literatură polițistă, dar nu înaintea aceleia care face omul om, care nu-l expune unei sinucideri intelectuale înainte de soroc. Exclusivismul — în special cel minor și

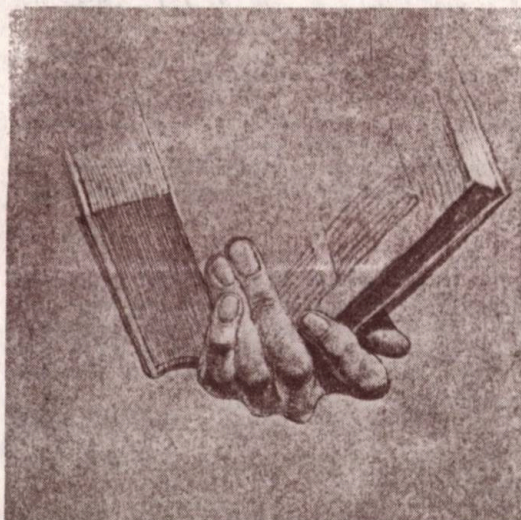
În pp. 71—72—73: Desene de ALBRECHT DÜRER

naiv — devine un viciu care se... autopedepsește, o non-lectură, deși ochii obosesc, obosesc. Și atunci?

IV. Să învățăm alfabetul lecturii

Pe cel al limbii materne îl știm, de la A la Z. Cu ajutorul lui citim formule matematice, definiții la fizică sau la geografie, caracterizări de personaje din literatură... Dar apropo de acestea din urmă, de ce să ni le facă autorii de manuale și nu noi înșine, citind un roman? Întrebându-ne astfel, într-un timp al tehnicii electronice, al bombardamentului de informații aduse pe canalele mass-media, abia începe dilema. Secolul al XX-lea, cu aceste uimitoare decenii ale aselenizării, ne crează impresia că lectura tradițională este prea știută, vetustă și anacronică, agasantă și incomodă, în timp ce noile „lecturi” ar satisface neostoita sete de cunoaștere a omului pe care o are, reluându-l pe Aristotel, de la natură. Noile „lecturi” (ghilimelele nu trebuie să însemneze neapărat și în orice împrejurare o apreciere peiorativă) sînt emisiunile de radio și, mai ales, de televiziune, școlare sau neșcolare, pentru anumite vârste sau pentru toate, care au cam început să acapareze și să înrobească unii tineri fără certificatul unei profesii. Pe an sînt cam 40.000 de ore de program radio și cam vreo 4 900 ore emisiuni de televiziune. Să mai adăugăm sutele de publicații — cotidiene și periodice — ale presei scrise unele, consacrate tineretului, pentru a ne explica — în mod obiectiv — de ce se întăresc tendințele către o „lectură” neclasică.

Fără să ignorăm binefacerile acestor verigi ale cunoașterii umane, uneori înzestrate de o mie de ori mai bine decît unele de tradiție, fără să le retragem ceea ce li s-a conferit, calitatea de a fi un mediu formativ complementar, nu

putem, totuși, fi de acord cu absolutizarea lor. O fi mai frumoasă Scrisoarea III a lui Eminescu în interpretarea unui actor, la radio, dar mai frumoasă și mai durabilă este ea atunci când o citești tu însuși și zăbovești la fiecare sunet și culoare a ei; o fi mai plăcută „lectura” unor schițe ale lui Caragiale sau a romanului „Răscoala” pe micul ecran, dar mai trebuitoare este zăbava cu volumele sub ochi și caietul alături (măcar pe treptele școlii). Și tot așa am putea aduce o mulțime de exemple, de la Cantemir la Arghezi. Iar în privința cuvîntului de ziar, sau de revistă, el este unul orientativ, dar nu înlocuiește cititul unei cărți recomandate. Cu atât mai mult cînd recomandarea este făcută într-un limbaj și cu o judecată de valoare din care cel care citește nu prea știe ce să aleagă. Ca în acest exemplu, extras dintr-o publicație săptămînală, a lunii mai 1979: „În deplină cunoștință de cauză, Horia Bădescu dublează elementele propriu-zise de biografie sentimentală din poemele sale cu gesturi, invocații, asiduități estet-pasionale de largă circulație, resuscită momente anterioare ale poeziei într-un amalgam de tablouri al căror interes rezidă în primul rînd în ineditul decupajelor și al comperajului: în *Marile eleusii*, naturalismul blagian este recompus într-o solemnă imagerie prerafaelită, baladele din *Cîntece de viscol*, cu nuanțări de circumstanță asupra detaliului las-civ, carnal (în linia știută a balcanismului poetic, a pitorescului) reiau, lîngă ecouri folclorice, imagini brutal-senzuale, în felul acelora, de o expresivă cruzime estetică, care ilustrează lirica lui Arghezi și Barbu, fără a mai pune la socoteală, după împrejurări, canonul sintactic al versului eminescian, melosul romanței lui M.R. Paraschivescu, conciliabilele exaltat-joviale ale poemelor lui Geo Dumitrescu, grăcilitățile imagistice à la Brumaru”.

Nu întotdeauna, deci, tot ce oferă spre „lectură” micul ecran, unda radiofonică și chiar presa scrisă formează o sursă de lectură autentică. Dar pentru a preveni înclinația puternică a generațiilor tinere asupra unor riscuri ale „lecturilor” mass-media, este nevoie ca ele să-și însușească un alfabet real al lecturii de trăinicie. Adică să învețe să citească literatura, de pildă, așa cum au învățat să citească alfabetul, în clasa întâi primară. Sub veghea școlii, a familiei, a altor modalități de educație, tinerii își pot forma gustul pentru lectură pornind de la operele fundamentale spre cele de plan secund, printr-o îndrumare dirijată, prin accente care să aducă mai aproape de ei analiza literară, să le releve fascinația interioară a unui poem, roman sau a altui trudnic har al creației. Numai astfel cititul sau lectura constituie cea mai frumoasă și de folos zăbavă a omului care dorește să cunoască, să devină deplin, să nu rămînă, vorba lui Dimitrie Cantemir, „în întuneric și în tar-tarul necunoștinței”.

Mari gînditori

Se cuvine să orînduim și să facem un întreg din ceea ce am cules prin citire. Să facem ca albinele care zboară încoace și încolo, căutîndu-și hrana în florile ce pot da miere și care în urmă așază și orînduiesc în fagure tot ce au cules.

SENECA

A citi scrieri înțelepte (frumuse) numai pentru a le admira stilul înseamnă ca și cum te-ai opri doar la culoarea și la mirosul plantelor folositoare și a nu da atenție sau a nu le cunoaște puterea lor binefăcătoare.

PLUTARH

O lectură plăcută este tot așa de folositoare sîntății noastre, ca și exercițiile fizice corporale.

KANT

Am ajuns aproape de 80 de ani, citesc mereu, dar nu pot spune că știu multe și nici că știu să citesc.

GOETHE

Citește! Citînd mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei în-tocmi înțelesul și filosofia vieții.

EMINESCU

Cărțile citite numai odată sînt ca acei cunoscuți, cărora nu le întorci vizita.

IORGA

Cărțile ne sînt prieteni statornici... Ne sînt sfetnici și nu ne contrazic. Cărțile care ne plac sînt și urne pline de amintiri.

SADOVEANU

Cartea ți este la fel de ascultătoare atît noaptea cît și ziua, la fel de supusă atît cînd te afli în călătorie cît și atunci cînd stai într-un loc, care nu se scuză pretinzînd că i-ar fi somn și pe care nu o cuprinde oboseala nesomnului. Este învățătorul care, dacă ai nevoie de el, ți ține cuvîntul dat, iar dacă încetezi a-l mai plăti, el nu încetează să-ți fie de folos, care atunci cînd ești izolat nu se desparte de tine, iar atunci cînd te împresoară vînturile dușmanilor tăi, nu se îndreaptă împotriva-ți.

AL-DJAHIZ

Cîte nume barbare, cîte puerilități pedande se îngrămădeau nu de mult în capul unui tînăr pentru ca într-un an sau doi să i se dea o idee falsă despre elocvență, asupra căreia ar fi putut avea o cunoaștere adevărată în puține luni prin lectura cîtorva cărți bune.

VOLTAIRE

Nici o carte nu este atît de rea încît să nu folosească la nimic.

PLINIUS JUNIOR

ai lumii despre... carte

Priviți mereu în cărți și adăugați în fiecare zi cîte o buche, căci trei sînt aceia care nu se simt singuri printre străini: învîțatul, eroul curajos și cel cu limba dulce, încercînd de înțelepciune.

IBN ABD RABBIH

Învățăturile din cărți ti dau adesea o cunoaștere a lucrurilor mai bună decît a acelor care le-au privit, întrucît cel ce citește cu atenție stăruie asupra fiecăruia, în timp ce privitorul neatențat nu se oprește la nici una, și într-astfel lecția se află întotdeauna mai presus.

CERVANTES

Cartea-i un prieten care/ cînd ne obosește tace; sfatu-i blind e și ne face/ doar în taină-a sa muștrare.

LOPE DE VEGA

O, cărților, sfetnici de credință, prieteni lipsiți de linguire, ce înviorați mîntea, învîțători ai sufletului, ce știți să stăpîniți pornirile trupului, călăuze ale vieții cinstite și-ale morții împăcate! O, cîți oameni n-ați ridicat de pe șesul cel întunecos pe culmile cele mai falnice? O, mîngietori ai sufletului meu, alinare a mîhnirilor, în ale voastre sfaturi mă încred.

V. ESPINEL

Cărțile ne desfată adînc, ne vorbesc și se unesc cu noi într-o familiaritate vie și subtilă.

PETRARCA

Nu se cheamă bogăție ceea ce se pierde. Numai comoara minții, a sufletului iau, cîștigată prin citirile tale, este adevărata bogăție, căci ea nu se pierde, nu se prăpădește niciodată.

LEONARDO DA VINCI

Lectura tuturor cărților bune e ca o conversație cu cei mai de ispravă oameni din secolele trecute care le-au fost autori și chiar o conversație învîțată, în care ei ne destăinuiesc doar cele mai bune din gîndurile lor.

DESCARTES

Iubiți cartea! Ea vă ușurează viața, vă ajută prieteneste să vă descurcați în vîlmășagul pestrîi, furtunos, al gîndurilor, sentimentelor și în-timplărilor din viață; ea vă învîță să respectați omul și pe voi înșivă, ea vă înaripează mîntea și inima cu simțămîntul dragostei pentru lume, pentru om.

MAXIM GORKI

Trîind în strîmtoare și huldă, omul a izbutit să se răscumpere și să se depășească născocind graiul scris și, în sfîrșit, cartea... Uite, mii de inimi și mîni trăiesc lîngă tine, în rafturile tale... Pînă la cărți rămînea mărturie — cimitirul. L-a învîns biblioteca. Ai scăpat de mormînt...

ARGHEZI

De carte trebuie să te apropii ca de o iubită. Nu trebuie s-o citești decît atunci cînd ți-e dor de ea. Cititul în momente nepotrivite este infructuos. De aceea, dacă prin natura sa cititorul este instabil, trebuie să citească mai multe cărți deodată. Pe fiecare la timpul său. Să fie poligam. Nimic nu te reconfortează mai mult, după o muncă intelectuală, intensă, decît o altă muncă intelectuală intensă.

C. TSATSOS

Cărțile cele mai bune sînt acele pe care cei care le citesc cred că le-ar fi putut face.

PASCAL

Sînt cărți... care ocupă în viața noastră același loc cu părinții, cu cei dragi și experiențele mari.

R. EMERSON

Creșterea intelectuală și morală nu este mai puțin necesară decît bunăstarea materială. A ști este o nevoie vitală, a gîndi este o necesitate, adevărul este hrană, ca și pîinea. O minte nehrănită cu știința și cu înțelepciunea cărților slăbește. Să ne fie milă de spiritele înfometate, cum ne e de trupurile nehrănite. Dacă există ceva mai sfîșietor decît un trup care se prăpădește din lipsă de pline, e un suflet care se stinge din lipsă de lumină.

V. HUGO

Citește încet! Precipitarea în lectură e o formă a lenii, nu a hărniciei.

E. FAGUET

O carte e o voce vie și un spirit care umblă pe fața pămîntului. Continuă să fie gîndirea vie a unei persoane despărțite de noi în spațiu și în timp. Oamenii trec, monumentele se sfarmă în pulbere. Ceea ce rămîne și supraviețuiește este gîndul uman. Ce e Platon? Fu absorbit de pulbere de mai bine de două mii de ani, dar gîndurile lui supraviețuiesc încă...

S. SMILES

LĂCRIMIOARA CIUNTU
descoperă
**Părinți
repetenți din...
clasa
întîia**

Mi-am lăsat treburile casei baltă și am urmat-o pe vecina mea; m-a chemat stăruitor la ea și după emoția ce i-o citeam pe față, întărită și de anunțul pre-venitor: „fi-am pregătit o surpriză”, mă așteptam la ceva cu totul și cu totul ieșit din comun. S-a apropiat fremătînd de nerăbdare de un șifonier și cînd era gata să-mi ofere „surpriza” s-a abătut din drum și cu o mîină descurajată, ridică receptorul..

Calmă și ponderată de obicei — atît cît o puteam eu cunoaște rămin surprinsă înregistrîndu-i tonul iritat și decis la scurtarea convorbirii cu cea de la capătul celălalt al firului.

— Cum dragă, tu nu știi? ce te miri că sînt nervoasă, încep școala dragă, am băiat de 6 ani! La revedere, vorbim altă dată!

Că Dănuș, băiatul ei, are 6 ani, știam; că va merge anul acesta la școală, așigdere, dar că vecina mea „începe” școala...!?

— Sînt atît de ocupată și preocupată zilele astea de Dănuș, îmi zice, încît simt că nu voi

mai rezista mult. Am slăbit trei kilograme, dragă!

O urmăream oarecum jenată că nu răspund în nici un fel frămîntărilor ei. Tresar cînd îl strigă pe Dănuș, și-o văd cum potrivește gestul scoaterii surprizei cu momentul intrării în cameră a băiatului, pe care-l imbie cu ochii să-mi arate „minunea”.

— Iarăși, mamă? ripostă acesta. M-am săturat de uniforma asta nesuferită. De cîte ori s-o mai îmbrac azi? Am pus-o și la tanti de la fotograf și cînd s-a întors tata de la servici și cînd a venit la noi tușa Lenușa și cînd a venit bunica...! Și a mai pomenit de cineva pentru care „pusese” în aceeași zi uniformă lui de școlar, dar n-am înțeles cine fusese persoana, fiindcă Dan o șterse din cameră.

— E încăpățînat, zice vecina, dar la școală n-o să-i meargă, ti vine ea de hac, i-am tot spus eu!

Prefigurează colaborarea cu viitoarea învățătoare a băiatului,

gîndii eu, răstălmăcîndu-i cuvințele și ieșii, consolidîndu-mi vecina că o să-l văd mereu pe băiețel în uniformă, începînd chiar de a doua zi.

.....
La deschiderea noului an școlar am mers în mare alai spre școală. Eu, cu băiețelul meu, școlar într-a IV-a, Dan cu toți ai lui, mai puțin tatăl său, despre care bunica lui Dan comenta: „auzi, mata, n-a vrut să se învoiască de la serviciu nici pentru o zi ca asta, ce părere ai? Și eu care vin de cîteva zile tocmai din Cotroceni! Trebuie să fim de-acuma cu toții cu ochii pe el, să-l învățăm carte, altfel cum o să ajungă om mare!

Gata cu hoinăreala, cu toate mașinile olea ale lui cu motor și fără motor, care mă exasperau cînd veneam pe la ei. Bine a făcut maică-sa că de vre-o săptămîină i le-a strîns.

La școală, curtea mișuna de copii, mai mari și mai mici, de părinți și educatori. Te impresio-

nau copiii aceștia veseli, florile multe și multicolore, emoția de pe fețele altor părinți, atmosfera de sărbătoare ce unea tot acest ansamblu de voci, mișcare și culoare.

Și parcă mi-era necaz că-mi iroseam din atenție și-mi lăsam alterat auzul de sfaturile stictitoare adresate lui Dan: „să nu murdărești uniforma, să nu pierzi care cumva stiloul chinezesc, să ai grijă de carioci să nu ți le ia cineva, să stai drept în bancă, să fii numai ochi și urechi la tovarășa, să nu ne faci de rușine!“ Bunica ti mai amintea de o pachetelul cu gustarea, bunicul de o prăstie ce va fi a lui când va lua primul 10.

După intrarea elevilor în școală, însoțitorii celor dintr-a întâia au rămas mai mult în curte, într-un fel de colocvium întrunit ad hoc. Se exprimau griji și preocupări firești. Pe vecina mea o credeam acolo, cu ceilalți părinți, când o aud bombănind în spatele meu: „nici nu s-a uitat la noi, ați văzut? Ne-a și uitat, și eu care n-am dormit de atâtea nopți și mă frământ atîta pentru el!“

Din ziua aceea, pînă acum, când Dănuț își petrece cea de a doua vacanță de elev, i-am văzut de multe ori plecînd ori venînd de la școală. Aud, fără să vreau, „interviurile“ ce-i sînt luate de mama lui, pe scară, cînd urcă la etajul unde ne învecinăm cu apartamentele. Și nu odată asist la scene neplăcute, țipete, certuri

— pentru note, pentru o pată de cerneală făcută pe caiet, pentru dunga stricată a pantalonilor sau pentru o gumă pierdută, sau pentru cine știe ce alt fleac — căroră sărmanul Dan le ripostează cu lacrimi și reproșuri izvorîte din judecata lui de copil. Nu odată l-am auzit strigînd că s-a „săturat de școală“ pe care abia o începuse, că urăște uniformă, că e copil și că vrea să se joace și el ca toți copiii, ș.a.

.....

Dănuț m-am întîlnit pe plier cu mama lui Dan. Mi-a arătat o floare de apartament căreia de la o vreme nu-i mai merge bine. „Nu știu cum i-ar prîi mai bine, zicea dînsa; cu mai multă apă, cu mai puțină, la lumină, la umbră?“ Se uita la mine întrebătoare și a rămas surprinsă cînd i-am răspuns:

„Ca și copiii, nici florile nu se cresc la întîmplare; cu florile, însă, e mai ușor; i-am recomandat să urmărească, pentru această, emisiunea „Răspundem ascultătorilor“, care dă și sfaturi în probleme cu copii, ceva mai complicate — fiecare fiind altfel, în creșterea fiecăruia cerîndu-se nu numai dragoste de părinte ci și anumite cunoștințe pe care le putea găsi în diferite cărți sau în practica acumulată de alții. Voi am să-i mai vorbesc de competența învățătoarei în astfel de probleme dar o ușă se deschise și întrebarea lui Dănuț: „mamă dacă n-am nici o greșală la matematică mă lași la joacă,

afară?“ — puse capăt vorbelor și intrară în fiecare în casă.

Pînă tîrziu mi-au sunat ca niciodată în urechi, cu o rezonanță deosebită, gălăgia copiilor aflați la joacă în fața blocului — coloana sonoră izvorită din bucuria jocului, a vacanței, a primăverii din acest an.

M-am uitat după Dan și nevăzîndu-l am regretat din toată inima că $5 + 2$ nu fac 21, că cercul nu are 4 laturi, că operațiile cu mulțimi de obiecte nu figurează în programa altor clase... Și m-am bucurat că unei flori de-a vecinei mele nu-i merge bine, deși iubesc florile nespuse de mult.

Regretului și picăturii de răutate din gînd le-a luat apoi locul întrebarea: cum va termina Dan, oare, anul școlar?

Peste cîteva zile, întîmplător, am cunoscut-o pe învățătoarea băiatului. Și cînd am aflat părerea ei de pedagog asupra lui Dănuț mi-am zis că băiatul mai cu trudă, mai cu lacrimi, va încheia cu bine primul lui an de școlar. Dar pot, oare, să se socoată promovați și părinții lui care prin felul lor de comportare față de copil, prin lipsa lor de tact, prin prea puțină înțelegere a copilăriei și a resorturilor ei, în loc să facă planta să înflorească, au sădit sămînța urii sau nepăsării față de școală, față de dascăli, în fond, față de propriul viitor al copilului lor?

Răspunsul este un „nu“ categoric“.

ION MÎNZAT Doctor în psihologie
vă mărturisește crezul său științific:

COPILĂRIA ESTE EPOCA DE RENĂȘTERE A OMULUI

Din punct de vedere strict științific, universul abia a început să fie temeinic explorat: cosmosul, cu aștrii săi numeroși, care rătăcesc în tenebrele spațiului nesfârșit; marea, cu adâncimile ei pline de taine, greu accesibile omului; pământul, ce ascunde în măruntaiele sale epocile trecute ale vieții și istoriile strămoșilor omului și în sfârșit organismul uman — capodoperă a naturii, care ne oferă în fiecare celulă o enigmă și în fiecare bătaie a inimii, o temă pentru o profundă meditație și cercetare.

Pentru a descifra toate aceste taine — și încă multe altele — **ISTORIA CARE ÎNCEPE CU NOI**, cere oameni înzestrați cu inițiativă, inventivitate, capacitate de inovație socială.

Părinții care au nobila misiune de a făuri omul viitorului, omul care va trăi și va munci în era comunismului, cea mai demnă și mai luminoasă dintre toate erele, trebuie să înțeleagă că educația pentru viitor este un proces al formării de inventatori și inovatori. În această perspectivă, școala nu poate dobândi succese dacă este lăsată singură; ea trebuie să se sprijine și să conlucreze permanent cu familia.

Știința fiind recunoscută drept cel mai important factor al progresului gândirea științifică nu mai poate rămâne un apanaj exclusiv al omului de știință, al cercetătorului profesionist, ea devenind o condiție necesară succesului și eficienței, în toate domeniile de activitate umană. Spiritul științific contemporan, va pătrunde ca atare într-un viitor foarte apropiat, în toate profesiunile.

Greu se va mai imagina, deci vreo profesiune în care să nu devină necesară ascuțimea spiritului de observație, capacitatea de a sesiza esențialul, legicul dincolo de fluctuațiile hazardului, inventivitatea, non-conformismul și cutezanța în găsirea soluțiilor, realismul în emiteră și evaluarea ipotezelor îndrăznețe, în interpretarea faptelor, luciditatea raționamentului în situații inedite, deprinderea de a confrunta punctele de vedere proprii cu ale altora și, în ultimă instanță, cu rezultatele practicii, capacitatea de a prevedea corect desfășurarea unor evenimente viitoare sau ale unor perspective deosebite posibile.

Într-o măsură din ce în ce mai mare, fiecare profesionist va trebui să știe să se comporte ca un om de știință. J. Fourastié arăta că a sosit momentul ca „spiritul științific să coboare din turnul de fildeș al specialiștilor în viața socială și în activitatea profesională a omului de rând“.

Care sînt căile cele mai potrivite pe care trebuie să le urmeze părinții în călăuzirea copiilor, pe minunatul dar, în același timp, greul drum al științei?

Din experiența mea de cîrtător pe tărîmul psihologiei copilului, din preocupările mele în domeniul formării și dezvoltării gândirii științifice la elevi, vă voi da cîteva sugestii și sfaturi.

Înainte de orice, trebuie să considerăm copilul **nu ca pe un sac de umplut ci mai curînd ca pe o flacără în creștere**, să sădim în mintea crudă a copilului sămînța curiozității, a pasiunii și fidelității față de știință, să căutăm să-i descoperim aptitudinile, talentele și să le facem să rodească. Pentru a le forma o minte fertilă, trebuie să o cultivăm cu grijă.

Trebuie să evităm a supraîncărca mintea copilului cu cantități prea mari de informație, dacă vrem să-l ajutăm să discrimineze informația utilă, să discearnă esențialul din aceasta. A umple capul copilului ca pe un

album, cu decupaje, cu un cuvînt sau cu o definiție nefolositoare, cu cunoștințe considerate ca deplin încheiate, nu înseamnă că-l învățăm să gîndească, ci că îl transformăm pur și simplu, într-un aparat de înregistrare.

Omenirea se întreabă, firesc, astăzi, care vor fi structura și funcțiile inteligenței omului deplin adaptat cerințelor informaționale ale mileniului următor. Cu ce factori va fi confruntat, pe plan psihologic și social, „homo informaticus“, în viziunea prospectivă a generațiilor de mîine? Dacă pînă ieri se vorbea de **flux informațional**, astăzi termenul adecvat este **imersiune informațională** (A. Toffler în „Șocul viitorului“ se referă la fenomenul **obsolescenței**, adică al degradării iminente a informației științifice). Să ne amintim că Montaigne, criticînd sistemul „turnării“ științei în capul altora, se gîdea la următoarea soluție: „să începem să-l punem la încercare (pe copil — n.a) făcîndu-l să guste întîmplările, să le aleagă, să le discearnă singur, uneori deschizîndu-i drumul, alteori lăsîndu-l să și-l deschidă“. Marele filozof și pedagog J.J. Rousseau spunea (referindu-se la copil): „Apropie-l de probleme și lasă-l să răspundă singur. Să-și întemeieze ceea ce știe nu pe ceea ce

i-ai spus tu, ci pe ceea ce a înțeles el, să nu învețe știința, ci s-o găsească“.

Părinții nu vor putea dezvolta omul decât pregătindu-l încă de la vîrsta cea mai fragedă. „Copilul este tatăl omului“ spune un vechi proverb. Este, așadar, important să cunoaștem și să pătrundem tainele dezvoltării lui. Copilăria este epoca de renaștere a omului, de cristalizare a trăsăturilor sale de caracter, a aptitudinilor și calităților sale. Dacă copilăria n-ar fi decât o fatalitate, dacă ar fi un accident, o consecință secundară a dezvoltării, atunci toate fenomenele fără utilitate imediată, produse ale copilăriei (jocurile), ar trebui să fie înăbușite, indignate, înlăturate ca deșeuri supărătoare — cum se mătură cenușa provenită prin ardere — în nici un caz n-am avea vreun motiv să le stimulăm și să ne buzim pe ele în educație.

Ceea ce face ca o ființă să fie copil nu este faptul că ea este ignorantă, ci faptul că dorește să știe, că tinde să fie mai mult decât ceea ce este. **Să-l menținem trează curiozitatea** — aceasta este o condiție pentru a-l apropia de lumea științei.

Să-l stîrnim pe copil să observe, să cerceteze și să descopere. Observația, realizată organizat și cu un obiectiv clar precizat, furnizează pe lingă fapte și evenimente, unele din forțele propulsive ale imaginației constructive: surpriza, entuziasmul, emoția bucuriei. Emoția pune în mișcare mașina cerebrală, care obține astfel căldura necesară pentru forjarea intuițiilor norocoase și a ipotezelor înaripate.

Natura ne pare vrăjmașă pentru că nu o cunoaștem. Dacă o cercetăm ajungem să-i descoperim tainele și dintr-o mamă vitregă o transformăm într-o mamă duioasă. Să-i facem pe copii să înțeleagă că nu poate exista un scop mai nobil și mai curat pentru inteligența omului, decât dorința de a cunoaște. Copilul trebuie făcut să simtă și să înțeleagă că, pe lingă confirmarea sentimentului de proprie apreciere și aprobarea propriei sale conștiințe, **cucerirea unui nou adevăr constituie cea mai mare fericire la care poate năzuî omul.**

Emoția plină de bucurie rezultată din actul descoperirii este atât de mare, încît se poate înțelege perfect acea sublimă nebunie a lui Arhimede, despre care istoriograful povestesc că, entuziasmat de rezolvarea problemei care îl chinuise mult timp, a ieșit aproape gol din casă rostind faimosul EVRIKA: „Am găsit“.

Această plăcere ce nu se poate expune, față de care toate celelalte plăceri ale vieții se reduc la palide senzații, despăgubesc pe de-a-ntregul cercetătorul pentru munca analitică, grea și perseverentă, care precedează, ca și durerile nașterii, apariția unui nou adevăr. Să-i convințem pe copii că, cu mult deasupra tuturor bucuriilor pe care le oferă viața, se află bucuria supremă a inteligenței în a cerceta inefabila armonie a universului și în a ajunge să descopere adevărul frumos și feciorelnic, ca o floare care își deschide petalele la mîngierea soarelui în zori.

Copiii capătă plăcere și interes pentru cercetare și descoperire aspirînd la cucerirea unui nou adevăr. În găsirea adevărului sînt implicate și valorile morale, în lupta pentru mai bine, frumos și util. Adevărul, ca valoare orientativă, asigură înfăptuirile de ordin moral, estetic sau practic. Valorile constituite în afara adevărului sînt false și pieritoare.

Pentru a-l pregăti pe copil să se angajeze în marea aventură de cucerire a adevărului științific trebuie să-i cizelăm gîndirea și imaginația creatoare, să-i ascuțim spiritul de observație, să-i călim voința și să-i construim caracterul.

Copilul (și tînrul) trebuie să devină conștient de marea farmec și, totodată, de marea efort pe care îl presupune munca în știință, să capete convingerea că orice mare realizare în acest domeniu este **rezultatul unei mari pasiuni puse în slujba unei mari idei**. Copilul trebuie învățat să facă față dificultăților, să învingă obstacolele. O dificultate este un stimul necesar pentru gîndire însă nu toate dificultățile provoacă gîndire. Uneori ele copleșesc și descurajează. O mare parte din arta instruirii constă în a proceda în așa fel încît dificultatea unei noi probleme să fie destul de mare

pentru a provoca actul gîndirii și destul de redusă pentru ca pe lingă incertitudinea care însoțește în mod natural elementele de noutate, să existe puncte luminoase cunoscute, din care să poată izvorî sugestii utile.

Să nu uităm că prin cunoașterea și meditarea asupra noilor opere ale științei, copilul, mai tîrziu tînrul, învață din acestea nu numai teoriile, ci și caracterele lor distinctive, principiile directe și chiar stilul. De mare folos pentru tineri este cunoașterea operei și vieții marilor eroi ai științei, ca: Arhimede, G. Bruno, Galilei, Newton, Darwin, Einstein, Claude Bernard, Pasteur ș.a.; pentru conștiința valorilor științei românești este importantă cunoașterea activității și vieții unor savanți ca: V. Babeș, E. Racoviță, Gh. Marinescu, H. Coandă ș.a.

Cît de puternic am fost impresionat și cît de fierbinte a aprins în mine flacăra dorinței de a mă consacra științei, cînd am aflat, pe cînd eram licean, următorul vis pe care Leonardo da Vinci l-a avut în tinerețe. Într-o noapte a visat că în fața lui a apărut o femeie frumoasă și mîndră, asemenea unei zeițe, care îi arăta firul de iarbă, apoi OMUL și apoi nesfîrșitul cer înstelat.

— Leonardo, îți voi dezvălui toate minunile împărăției mele, dar cu o condiție: să nu iubești nimic și pe nimeni mai mult decât pe mine. Și să nu-ți dăruiești nimănui sufletul și puterea minții, decât mie...

— Dar cine ești tu? o întrebă tînrul înmărmurit.

— Eu sînt Știința, șopti zeița cu privirea limpede și rece ca cristalul. Păzește-te de furtunile oricărui patimi! Fii stăpîn pe tine și vei cunoaște secretul tuturor lucrurilor! Voința ta să fie tare și neclintită ca stîlca — și atunci toate dorințele minții îți se vor împlini! Și vei cunoaște paradisul fericirii de cîte ori vei pătrunde cîte una din tainele lumii și ale vieții“.

Și zeița se făcu nevăzută, lăsînd în urma ei o diră palidă de lumină... Începea să se lumineze de ziuă. Leonardo se trezi înfiorat. Se gîndi la drumul chinuitor de greu pe care îl chemase zeița... Și cu toate acestea parcă niciodată nu se simțise atât de întărit sufletește.

Un document inedit despre

Hei, băiete, ți-ai uitat restul...

Bardul de la Mircești

La 22 august 1980, întregul nostru popor, întreaga spiritua-litate românească va comemora împlinirea a nouă decenii de la petrecerea din viață a lui Vasile Alecsandri — bardul de la Mircești, cum este unanim cunoscut și apreciat — marele cîntăreț al frumuseților patriei și suflului românesc, inegalabilul interpret al sentimentelor de mari satisfacții ale neamului, trăite cu prilejul unirii principatelor și războiului victorios al cuceririi independenței naționale din 1877.

Moartea sa, ca și aceea a lui Mihai Eminescu, de altfel, avea să afecteze profund întregul nostru popor — stare refelec-tată în participarea generală la inițiativa Academiei Române, de strîngere a fondurilor necesare imortalizării figurii poetului-patriot, prin ridicarea unei statui reprezentative, la Iași.

Iată, în susținerea acestei afirmații, un document inedit: chitanța casieriei Academiei Române eliberată școlii primare din comuna Talea — Jud. Prah-

va, pentru contribuția elevilor ei la ridicarea statuii lui Vasile Alecsandri. Suma — după posibilitățile elevilor — mică, este totuși importantă și bogată în semnificații ce nu mai necesită a fi subliniate.

Cu asemenea contribuții, sta-tuia, operă a sculptorului Vlad C. Hegel — despre care istoricul N.A. Bogdan scria că „este demnă și impunătoare... este o podoabă a pieții teatrului ieșean” — a putut deveni o realitate ce mărturisește din plin dragostea și prețuirea de care s-a bucurat marele poet în rîndurile maselor populare, de la copiii-elevi, pînă la vîrstnici, de la muncitori și țărani (din rîndurile cărora nu au lipsit nici eroii de la Plevna, în frunte cu eroul său, Peneș Curcanul — Țurcanul pe numele adevărat) și pînă la membrii Academiei Române. A fost o prețuire demnă de marele său talent, de profundele sale sentimente patriotice, de nețărmurita sa dragoste față de neam și țară.

Prof. MARIUS POP
Ploiești

meditație

*Prin muncă poți avea de toate:
Veșminte, hrană și putere
Și adevăr și demnitate
Și bucurii și sănătate
Dar și cea mai de preț avere,
Din lumea asta: **LIBERTATE!**
Prin muncă poți comori să strângi
S-ajungi pe astre-ndepărtate,
Poți muntele să-l dai în brinci
Să te cobori în mări adânci
Spre taine nemaicercetate,
Poți orice piedică să-nfrîngi.*

FLORIAN SAIOC

voroneț

*Ochii ni s-au închis, am văzut înapoi
Un albastru migrînd înflorit peste noi.*

*Ne întoarcem cu dor unde-am fost și-am iubit
Pe pămîntul umbrît al bătrînului schit.*

*Ca un circ rătăcit, ca un vreasc subțiat
Suntem muți cînd vorbim despre ce ni s-a dat.*

*Noi mereu căutăm un albastru de preț
Ce-ntr-un veac este cer și-n alt veac Voroneț.*

*Pe pămîntu-ncuibat cu sămînță de somn,
Cresc copaci rămuroși, pirostrie pentru Domn.*

*Dar acești vechi pereți spun într-una ceva,
Ca și cum ar boci, ca și cum ar cînta.*

*Să tăcem, s-auzim ce spun vechii pereți,
Poate vom desluși taina de Voroneț.*

*Poate-albastrul la care fiii noștri revin,
Este limba română tradusă-n senin,*

*Poate carii stelari noaptea turlele rod,
Poate-altaru-i un pod, poate-albastru-i un cod.*

*O, acești vechi pereți spun într-un ceva,
Ca și cum ar boci, ca și cum ar cînta.*

*Dacă noi am putea căuta mai adînc,
Să simțim ce spun ei, să vedem de ce plîng.*

CONSTANȚA BUZEA

GEORGE CIUDAN

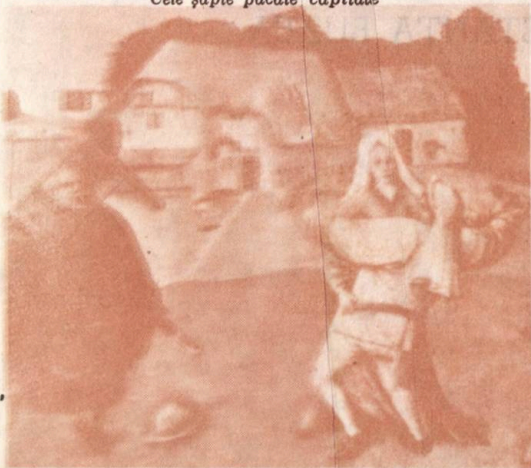
vă oferă din nou, spre meditație și destindere

teze și pioneze

în legătură cu cele 7 păcate: mînia, avariția,
invidia, trufia, desfrîul, lenea și lăcomia

- În politică înving ideile nu guvernele.
- Numai ochii sînt cei care dau frumusețea angelică a unei femei.
- Istoria nu este un manual ce se învață, ci o conștiință care arde.
- Comanda socială a artistului pleacă din talent și conștiință, nu din decrete.
- Dacă lumea ar fi pătrunsă de principiile eticii n-ar mai fi nevoie de avocați.
- Poeții care se urcă în turnul de fildeş n-au sentimentul umanismului.
- Istoria nu este un timp fizic, ci un timp al conștiinței.
- Numai gîndirea socialist-științifică poate să împace cultura cu natura.
- Geniile, înainte de a avea universalitate, au etnicitate.
- Cine vinde mormîntul mamei, vinde și soția și țara.

În imagini: detalii din pictura lui Hieronymus Bosch —
Cele șapte păcate capitale

• Lingăii nu sînt oameni ci boi, pentru că numai boii au talentul să lingă cu savoare sarea pusă în iesle de stăpîn.

• Egalitatea în concepția socialistă este sinonimă cu libertatea.

• Proștii agresivi mor în aroganță și uitare, înțelepții învie cînd mor.

• Carieriştii îi perie pe șefi și îi maltratează pe subalterni.

• Într-un colectiv de muncă prostia devine atotstăpînitoare dacă liderul este un om mediocru.

• Cine moare după mașină mică, nu poate trăi de dragul unei femei.

• Cîinii mor lîngă stăpîni, femeile ușoare lîngă rochii și lîngă amanți.

• Între individul care în socialism își face avere personală din truda societății și între îmbogățitul de război nu există deosebiri esențiale.

• Rugăciunea laică pentru o idee a umanismului revoluționar este măreție, cădelnițarea mistică a credinței fără idei este robie.

• Îngerii albi sînt creația marilor artiști umaniști.

• Prostia și lingușirea sînt frînele care opresc dezvoltarea unei societăți.

• Socialismul operează cu idei umanitare, capitalismul cu strălucirea mărfii care desparte civilizația de cultură.

• Dacă cerbii ar fi lupi, oamenii ar iubi mai puțin pădurea.

● Femeia care înșeală odată, înșeală și a doua oară.

● Cine este lingău este și trădător.

● Când porcii sînt prea grași devin un pericol pentru sănătatea publică.

● Pacea nu este o abstracțiune, ci o acțiune concretă a omenirii.

● Dacă un gînd frumos nu este transformat în faptă, valoarea lui este nulă.

● Îl sîrut pe analfabetul pur și-l disprețuiesc pe universitarul oportunist.

● Piscile mor greu, libidinoșii și carieriştii și mai greu.

● Cine se stropește cu toate parfumurile, înseamnă că pute.

● Filozofia conjugată cu matematica naște poezia adevărului absolut.

● Computerele au geniul memoriei și înmagazinării, nu al creației.

● Pentru afirmarea plenară a personalității umane, patria constituie un spațiu infinit.

● Cînd nu va mai exista Fondul literar, se va împuțina și numărul scriitorilor fără har.

● Dacă unii oameni s-ar naște cîini, n-ar mai exista trădători.

● Port pârullung nu pentru că vreau să fiu la modă, ci pentru că sînt dac.

● Mi-a spus: încă numai a ta. Înțeleg: trebuie să devină și a altora.

● Proștii mor de îngîmfare, înțelepții de modestie.

● Măcelarii n-au cap ci topor.

● Avocații sînt suprema apărare a oamenilor care n-au curaj și demnitate.

● Vișeii pot fi înțărcați, beșivii nu.

● Șefuleții oportuniști și incapabili, extrapolînd ideea dialecticii, își schimbă ideile ca să-și apere scaunul.

● Bacovia nu este un poet al tristeții, ci al durerii decantate.

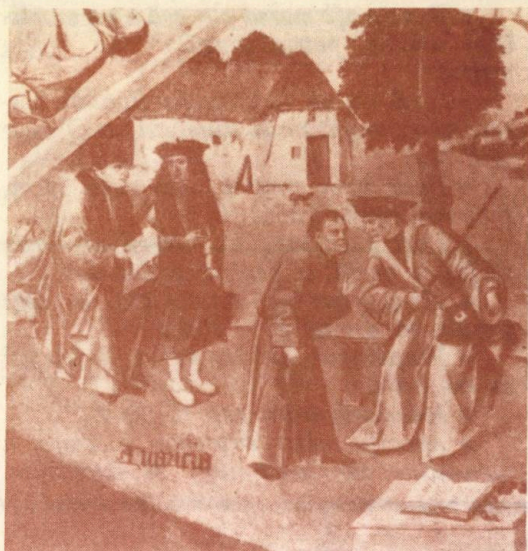
● Morții trebuie treziți numai cînd li se comunică ce n-au știut în viață.

● Sadoveanu nu este un filozof al culturii, ci un înțelept fără pereche al pămîntului străbun.

● O semiindependență e sinonimă cu absența libertății.

● Ambiguitatea în dragoste ascunde semnul infidelității.

● Meseria mea de bază este sinceritatea.

● Cărțile bune au fost, sînt și vor rămîne amantele mele pînă la moarte.

● Lumea a teia trebuie reînfrățită, nu reîmpărțită.

● Gigel, care iubește grădinița și animalele nu plînge după grădiniță ci după mielul pe care mămica l-a oferit drept răsplată tovarășei educatoare.

● Scriitorii fără har, cînd nu răzbesc, sînt predispuși să devină critici literari.

● Vînd licență în filosofie pentru analfabetei de mare omenie.

● Dacă elevii și studenții de excepție ar trece din bancă la catedră, destui profesori ar rămîne corigenți și repetenți.

● Există și vipere dulci care ne fac viața amară.

oameni cu ocupații bizare

Consilieri pentru limba porcilor

În registrele din 1544 ale Parlamentului francez sînt trecuți și „consilieri ai limbii porcilor“. Ei aveau misiunea de a examina limba porcilor ca să constate dacă sînt sau nu leproși.

Agencia pentru falsuri

Doamna Billie Ziegler, din Londra — este o falsificatoare legală. Salariată a unei agenții create în acest scop, falsifică semnăturile oamenilor importanți care nu au timp să semneze toate scrisorile și circularile inerente muncii lor.

Cît timp se mulge un șoarece

Anton Samuel din New York mulge ... șoareci! Laptele acestor rozătoare este necesar laboratoarelor științifice. Timpul necesar pentru a mulge un șoarece este aproximativ de 20 de minute. În îndelungata sa îndeletnicire a muls zeci de mii de rozătoare.

Coada de vulpe a unei doamne

Elisabeth Granger din localitatea britanică Trysull, la serviciile religioase ce au loc în vechea biserică, îi trezește pe enoriașii adormiți în timpul slujbei, folosindu-se în acest scop de o coadă de vulpe. Remunerația ei, stabilită încă în 1772, este de o liră sterlină... pe an

O doamnă care latră

Marika Nilson din Göteborg (Suedia) este angajată Direcției impozitelor de la primăria municipală. Dînsa s-a „specializat“ în imitarea lătratului a peste 20 de rase de cîini. Grație talentului său, mergînd din casă în casă, ea reușește să depisteze pe cei ce dețin cîini ce n-au fost declarați organelor fiscale, în scopul de a se sustrage de la plata impozitelor către stat.

Pentru prosperitatea patronului

Lars Angstrom din Stockholm este salariat al unui magazin de confecții de damă, și are îndatorirea de a sta în fața magazinului și a-și exprima „sonor“ admirația atunci cînd o clintă iese cu vreo achiziție vestimentară. Datorită acestui original angajat, vînzările cresc simțitor iar patronul prosperă pe zi ce trece.

Mihai Burduja

Dr. ION MIHAI POPESCU ne face un istoric
al... sfârșitului lumii

ceva despre minciuna celebră a lui Charles Russel și concluziile lui Nietzsche

„VIAȚA DE APOI” între mit și infirmări

CONFORM MITURILOR STRĂVECHI, ce au dominat gândirea mai tuturor popoarelor lumii — dar în mod deosebit pe a celor orientale — pornind de la perioada Vedelor hinduse, la cea a fabulațiilor iraniene, iudaice, ideo-creștine, grecești etc. toate prevedeau un sfârșit apocaliptic al existenței pe pământ, ca **rațiune** a unui **nou început**, menit a asigura o viață plină de belșug, scutită de dureri și lipsuri, a unei existențe veșnice, fără sfârșit. Totul pornea, deci, de la mitul fericirii primordiale, **compromis** de

păcatele și răutatea oamenilor, ca și prin apariția lui **Antierist**, identificat chiar în diferite personaje istorice, începând cu Nero și sfârșind cu Papi (de către Luther).

Existența viitoare, **nouă** — de altfel, nu prima, pentru că omenirea a mai avut și alte **sfârșituri**, determinate de diluvii, narate divers — avea să fie justificată prin mituri multiple și să devină posibilă printr-o acțiune de **înfricoșătoare dreptate**, asigurată de Vișnu, Mesia, Cristos etc.

Ideea așteptării „sfârșitului lumii”, ca idee a întemeierii „împărăției de o mie de ani pe pă-

mint", înrădăcinată în conștiințele și viețile nefericite ale popoarelor lumii vechi, a rodit impresionant în creștinism.

Încă din primele trei secole, ce au urmat apariției creștinismului, noua religie se transformase într-o puternică mișcare socială. Mari grupuri naționale și sociale supuse Imperiului roman, apăsate de despotismul fără margini al împăratului — care se considera a fi el însuși statul — de povara dărilor ce le secătuia vlagă, ca și de dreptul forței romane, care luase locul forței dreptului roman, reacționaseră violent. Se solidarizaseră în acțiuni războinice, chiar, menite a le îmbunătăți starea. Asupra acestora, creștinismul, prin ideea paradisului primordial pierdut, acționase puternic, determinându-i să se manifeste nu atât pentru o rezolvare cuprinzătoare a situației lor imediate, cât pentru o pregătire a „vieții viitoare”. Pătrunși de mitul acestei perspective ei ajunseseră la concluzia inevitabilului sfârșit, — și chiar își fixaseră anul 500 (sau răstimpul dintre anii 400 și 500) ca „ani” sau ca „timp” al „sfârșitului lumii”. Ei „socotiseră” că lumea va dura doar 6 000 de ani — conform celor 6 zile biblice ale cărții Facerii, în care fiecare zi reprezenta 1000 de ani. Din aceștia, 5500 de ani — sau ceva mai puțin — erau considerați ca scurși pînă la nașterea biblică a lui Iisus Cristos.

Data fixată a trecut, însă, ca orice dată, fără nici un fel de „violenta cosmică”. Ulterior, creștinismul a fost recunoscut drept religie de stat în Imperiul roman, transformându-se dintr-o doctrină spiritual-vizionară, într-o simplă organizație socială. Dar, fiindcă Iisus Cristos n-a... voit să vină la data proorocită, nădejdea celor chinuți — care trebuiau menajați — a suferit o mișcare de translație, sfârșitul fiind stabilit pentru anul 1000. Justificarea noului soroc s-a bazat pe Psalmul 90/89 („...1000 de ani sunt înaintea lui Dumnezeu, ca ziua de ieri care a trecut”) și pe baza unui text din Petru (II, Petru, III, 8) că „pînă la nașterea lui Iisus Cristos au trecut, în cronologie biblică, de la Facerea lumii, 5000 de ani, iar de la nașterea fondatorului mitic al creștinismului, lumea va mai dura cam o mie de ani”.

IN PRAGUL ANULUI 1000, cei oboșiți și împovărați așteptau cu înfrigurare „noul sfârșit al lumii”. Un istoric descrie astfel starea de neliniște care domina cugetele, inimile și sentimentele credincioșilor din apusul Europei: „O indispoziție grea, ca înainte de vijelie, apăsa sufletele; o îngrijorată frică de judecata lui Dumnezeu. Comerțul și negoțul se opriseră, și încă, pămîntul, în multe locuri, nu mai era lucrat de nimeni. Nenumărați oameni își dăruiau bunurile lor bisericilor și minăstirilor și călătoreau în Palestina, în așteptarea că în Valea Ioasafat are să fie judecata lumii”. Adică, „Judecata de apoi” sau „din urmă”, cum se spune în popor.

Dar nici acest nou an fatidic nu a adus „sfârșitul lumii”. Nici de astădată Iisus Cristos n-a venit la judecata din urmă.

Abatele Joachim de Floris, nesatisfăcut de calculele celei de „a doua venire pe pămînt” a lui Iisus Cristos, socotea, pe la 1200, că sfârșitul

lumii și triumful împărăției lui Dumnezeu pe pămînt se vor petrece în anul 1260, judecînd că vremea Noului Testament va dura 42 de generații, cît vremea Vechiului Testament, iar o generație echivala, în Noul Testament, cu 30 de ani.

Întimplarea — care este „lege necunoscută” încă — și ironiile istoriei au făcut ca în anul 1259 să izbucnească o epidemie de ciumă. S-a crezut, prin contaminare de iluzii, că această înspăimîntătoare epidemie reprezintă semnul venirii lui Iisus Cristos și cel al înfricoșătoarei sale judecăți. Mii și mii de oameni s-au constituit, atunci, într-o asociație ce s-a întins, cu o repeziune uimitoare, în Italia, Germania, Polonia, Cehia, Boemia și în alte părți ale lumii. Era Asociația sau Mișcarea flagelaților („Cei care se biciuiesc ei înșiși”).

Flagelații, așteptînd sfârșitul lumii, umblau în grupuri mari, purtînd steaguri, cruci și lumînări aprinse, dezgoliți pînă la briu, se biciuiau pînă la sîngerare, se rugau pentru iertarea păcatelor și intonau imnuri de pocăință. Cheia de boltă a credinței lor o constituia autotorturarea publică. Socoteau că numai în felul acesta era posibilă ispășirea păcatelor.

Așteptarea „sfârșitului lumii” a fost, însă, zadarnică. Totuși, iluziile nu se spulberaseră...

Nici Friederich Barbarossa nu a venit

Setea de viață veșnică a unora și teama de moarte a altora s-au întîlnit în jurul anului 1348. În vremea aceea de sînge și omoruri a izbucnit, în Orient, „moartea neagră” — o nouă epidemie de ciumă — care a secerat sute de mii de vieți. Apusul european a intrat în panică. Populațiile de origine germanică așteptau, în temeiul unei legende germanice, ce se înfiripase în inimile tuturor, în acel întunecat și luminos ev de mijloc, întoarcerea, prin învierea din morți, a lui Friederich Barbarossa, care urma să judece Biserica romano-catolică — probabil, pentru

În pp. 87—88: detalii dintr-o gravură de ALBRECHT DÜRER

viguroasele sale conflicte cu papalitatea — pentru abuzurile ei, să-i condamne pe vicarii lui **Iisus Cristos pe pământ** pentru uneltilor lor contra tuturor neamurilor, să reorganizeze statele, să reformeze societatea și să egalizeze toate grupurile sociale și categoriile profesionale.

Anii 1365—1367 și, apoi, 1383 și 1400, fixați de prooroci mincinoși ca noi ani ai „sfârșitului lumii”, au avut soarta tuturor falselor profetii anterioare.

Cind filozofia este subordonată teologiei

Evenul mediu, care anexase teologiei toate formele ideologiei, a făcut din filozofie o „slujnică” a teologiei. „El a constrins astfel orice mișcare socială și politică să ia o formă teologică; masele, al căror spirit era hrănit exclusiv cu idei religioase — scrie **Friederich Engels** — trebuie să li se prezinte propriile lor interese materiale sub un veșmânt religios, pentru a putea dezlănțui o mișcare impetuoasă”.

★

Dezvoltarea burgheziei europene, cu toate loviturile istorice date creștinismului și autorității bisericești, de la **Renăștere** până la **Revoluția franceză**, n-a fost însă lipsită de „profetii” ai sfârșitului lumii. Cele mai multe soroace ale „sfârșitului lumii” dintre secolul al XVI-lea și cel de-al XIX-lea s-au ivit — mai cu seamă în apusul european — ca valurile și s-au dus ca valurile.

Secolul al XIX-lea a fost însă ceva mai **dar-nic** în fixarea termenelor privitoare la „marele sfârșit”. Și, desigur, situația nu poate fi considerată ca întâmplătoare. Dacă ne gândim numai la faptul că, în urma **Revoluției franceze** din 1789 — în special — conștiința materialistă a lumii se accentuase net în defavoarea idealismului creștin, că masele proletare se simțeau mai atrase de „stafia ce umbla prin Europa” decât de perspectiva **fericirii** din viața de apoi, ne explicăm ușor **nevoia înspăimântării** lor cu noi — și numeroase — previziuni apocaliptice, despre „sfârșitul lumii”. **Păcătoșii** trebuiau să fie aduși la ordine...

Dar să venim cu câteva exemplificări, pe această temă.

Astfel, **William Miller** — fermier american, fondatorul bisericii adventiste de ziua a 7-a, a prezis a doua venire a lui **Iisus Cristos pe pământ** și „sfârșitul lumii” pentru perioada 1843—1844. În calculele sale **maestrul** bisericii adventiste a pornit de la un text din **Daniil (VIII, 14)**, în care se spune: „**până vor trece 2300 de zile, în schimbare de seri și dimineți; apoi sfântul locaș va fi curățit**”. Cele „2300 de zile” au fost interpretate ca „zile profetice” sau „ani”, în temeiul unui text din **Moise (XIV, 34)** și în temeiul unui text din **Iezechiel (IV, 6)**, în care „o zi” este echivalentă „cu un an”. El a considerat anul 457 î.e.n., anul întoarcerii evreilor de sub stăpânirea babiloniană — în care a reînceput rezidirea Ierusalimului — ca an de scurgere a vremii. Numărînd, deci, **2300 de ani** de la 457 î.e.n., **William Miller** a stabilit a doua venire a lui **Iisus Cristos** și

„sfârșitul lumii” în anul 1843. Fiindcă **Anul Nou** se sărbătorea, la cei vechi, la 21 martie, el a precizat că aceste evenimente vor avea loc între **21 martie 1843 și 21 martie 1844**.

Începînd cu anul 1831, **William Miller** și-a predicat învățătura despre „a doua venire” („**Adventus**” = „**Venire**”) și despre „**Sfârșitul lumii**”, prin viu grai și prin reviste. În 1833, el a tipărit lucrarea „**Dovezi din Biblie și din Istorie pentru a doua venire a lui Cristos în anul 1843**”.

Ideea „venirii” lui **Iisus Cristos** și ideea „sfârșitului lumii” — susținută printr-o propagandă formidabilă în apusul Europei — au cuprins mințile oamenilor și au chinuit conștiințele. Se spune că în primăvara anului 1843 ogoarele au rămas nelucrate și că, toamna, roadele cîmpului sălbatic nu au fost culese. Așa că, **noul sfârșit** nefiind confirmat, adepții lui **William Miller** au rămas săraci și muritori de foame, deoarece își dăduseră averea celor „necredincioși”, ca să fie liberi de tot ceea ce este „pămîntesc” cînd vor vedea pe **Domnul venind pe norii cerului ca să judece viii și morții**.

Dezarmat și compromis, **William Miller** și-a recunoscut greșeala într-o „scrisoare deschisă”

Nici,, parabola celor zece fecioare” nu a corespuns

I.S. Snow, prieten de simțiri și de gândire al lui **William Miller**, și-a corectat meastrul adventist precizînd că el nu a luat în considerare, în calculele despre „a doua venire” și despre „sfârșitul lumii”, **parabola celor zece fecioare**, din **Noul Testament**, în care se spune că mirele nu vine decât la miezul nopții, ceea ce însemna, prin interpretare, că **venirea lui Iisus Cristos** și „sfârșitul lumii” aveau să se întîmple la **21 octombrie 1844**, cu o jumătate de an mai tîrziu, echivalent, prin semnificație, cu o jumătate de noapte, „cînd a venit mirele la fecioare”.

Însă, ziua de 21 octombrie 1844 a trecut și „**Domnul cel mult așteptat**” n-a vroit să apară. Cei care își pusese rădăddea în această dată au fost cuprinși de o tristețe nemărginită.

Intervin... Martorii lui Iehova

A doua venire a lui **Iisus Cristos pe pământ**, **Judecata din Urmă**, **Împărăția de 1000 de ani** și **Sfârșitul lumii** au fost predicate și de **Martorii lui Iehova**, cunoscuți și sub numele de **Studentii în Biblie**, **Cercetători serioși ai Bibliei** sau **Ruseliști**. Întemeietorul grupării, **Charles Russel**, ajuns, și tinerețe, în contact direct cu adventiștii, a preluat termenul de **1 octombrie 1874**, stabilit de un grup dizident, ca termen al celei de „a doua veniri” și a făcut din el zi de soroc. Deoarece **Iisus Cristos**, cel așteptat de „**Martorii lui Iehova**” s-a răzgîndit și sorocul nu s-a împlinit, **Charles Russel** a născocit o minciună celebră: **Iisus Cristos a venit, în 1874, numai în duh și nu l-a văzut nimeni**. El a venit „ca un fur” nevăzut — cum se spune în **Noul Testament** — și a smuls **Satanei**, în anul 1874, condu-

cerea lumii. După 1874, timp de 40 de ani, pînă în 1914, a urmat o perioadă de „încercări“, care a culminat cu declanșarea primului război mondial.

Astfel, în viziunea iehovistă, anul 1914 desemnează începutul împărăției biblice, de 1000 de ani pe pămînt. Anul 1914 este dedus prin următorul calcul: în timpurile de „neascultare“ (III, Moise, XXVI, 18), pedeapsa va fi înșepțită. Fiecare din cele șapte timpuri durează cîte 360 de zile, deoarece „o zi“ este socotită „un an“, $7 \times 360 = 2520$ de ani. Dacă din această cifră se scad 606 ani — „timpurile păgînilor“ (Luca, XXI, 24) — rezultă cifra 1914.

Și totuși...

Împărăția de 1000 de ani pe pămînt, inaugurată în anul 1914 se va termina, deci, în anul 2914, cînd va avea loc... iremediabil, „sfîrșitul lumii“.

Peste aceste calcule savante și precizări ale unora, s-au suprapus calculele altora — martori și ei — care au folosit formule mai precise... Ca urmare, anul 1925 a fost fixat ca an al „sfîrșitului lumii“ de către Martorii dizidenți, fără ca profetia lor să se împlinească. Noua dată rezultase din înmulțirea lui 50 cu 70 (întemeiată pe textul lui Ieremia, XXV, 11). Prima cifră indica mărimea anului jubiliar la evrei, iar a doua arăta cîți ani au stat evreii în robia babiloniană. Socotind 3500 de ani (50×70) de la 1575 î.e.n., cînd au început anii jubiliari la vechii evrei, se ajunge la anul 1925, ca an al „sfîrșitului lumii“.

„Inițiații“ s-au înșelat, însă — după cum am arătat — și cu acest an, în care Iisus Cristos n-a vroit să vină, iar Dumnezeu n-a vroit să facă pe „judecătorul cel din urmă“. Atunci, „martorii“ au stabilit „sfîrșitul lumii“ în anul 1949, iar apoi în 1964, la fel de greșit.

Ziua de 23 aprilie 1978 calculată, de asemenea, ca zi de venire a Domnului și de dreaptă judecare a oamenilor s-a dovedit, la rîndu-i, la fel de mincinoasă...

ULTELE MILENARISTE și CULTELE MILENISTE contemporane își reafirmă din ce în ce mai mult mijloacele de persuasiune, presiune și represiiune asupra maselor de credincioși, încercînd, în felul acesta, să abată conștiința oamenilor

muncii de la problemele fundamentale ale epocii contemporane. Cu voia sau fără voia lor, cultele neoprotestante contemporane și grupările lor neautorizate răspîdesc — legal și nelegal — idei exhatologice prin care se justifică, în ultimă analiză, inegalitățile și nedreptățile economice, sociale și politice ale orînduirilor întemeiate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Mai mult decît celelalte culte religioase contemporane, cultele și grupările neoprotestante făgăduiesc eliberarea omului într-o lume de apoi, pe care Friederich Nietzsche — deși susținuse teoria „veșnicei întoarceri“ — o numea o **jălnică și nerușinată minciună**. Profetiile despre „sfîrșitul lumii“ au avut și au soarta tuturor profetiilor false.

Singura concluzie pe care trebuie să o tragem, logic, din ploaia aceasta de infirmări ale mitului „ultimului diluviu“, este aceea că înainte de a se gîndi la sfîrșit, oamenii trebuie să accepte continuitatea vieții pe pămînt, nu ca pe o **greșală de calcul** a „inițiaților“, ci ca pe unicul adevăr valabil al existenței. Să nu uite că la **paradisul primordial** nu se va ajunge nici odată printr-un dezastru cosmic, ci **numai** pe calea unui efort conjugat al popoarelor, pe drumul muncii, al colaborării și păcii în lume. Și, că, în sfîrșit, dacă numai în ultimii 65 de ani omenirea a... scăpat cinci trenuri spre dezastrul sfîrșitului, apoi, are dreptul să fie mai optimistă!...

Sfîrșitul lumii nu a avut loc...

O demonstrație de acum zece ani a unor secenți milenariști care preziceau distrugerea orașului Ninevah (S.U.A.) în 40 de zile...

Vă invităm în „grădina Milea”, din Dorolț—Satu Mare

FAMILIA CU... 14 BOBOCI DE TRANDAFIR...

...în care „copiii devin oameni numai cînd
își au casele și familiile lor”

În familia Milea, din Dorolț — Satu Mare, de treizeci de ani se nasc, cresc și trăiesc copii.

— 30 de ani are băiatul meu cel mare, Ștefan. Cu el am învățat să iubesc copiii. De atunci, aproape în fiecare an, port cîte unul mic în brațe; Radu e ultimul, are patru ani, iar cu toții sînt 14.

— Și care este cea mai mare bucurie a unei mame eroine?

— Cea mai mare bucurie este să-l văd pe fiecare la casa lui.

— Adică să scăpați de ei?!

— Vai! Nu puteți spune asata nici în glumă. Copiii nu-mi sînt o povară. Împreună am dus

o mare bucată de drum, pregătindu-i pentru viață. Dar cît îi am cu mine sînt tot copii, chiar dacă au servicii și aduc bani în casă. Nelu (21 ani) e ajutor de maistru și Sandu (17 ani) e tîmplar la I.A.S. Oamenii ajung abia cînd fiecare-și are casa și familia lui.

— Cum se trăiește într-o familie atît de numeroasă, — ca un stup?

— Ei au înțeles, tot timpul, ce se întîmplă în casă. Și eu și tatăl lor ne sculăm la patru și la cinci dimineața, că cei mari pleacă la lucru, pe la fabr'ci, iar ceilalți trebuie să meragă la școală. Mai zicea cîte unul dimineața cînd nu-și

găsea lucrurile, că-i tîrziu și-o merge mîine la școală, dar imediat strîngeam din șurub... pentru premiu. Asta era grija lor, de căpătii, să ia premiu. La mine nu-i de ales. După școală, toți fac treabă. Gusti (24 ani, căsătorit, locotenent la Mangalia), cît era acasă mergea la cosit și la secerat. Marioara (18 ani, absolventă a școlii medii de alimentație publică) cînd e ea acasă, nu mă doare capul, totdeauna face mîncare. Oalele noastre de gătit sînt de 10 și 8 kg, și face cite 2—3 feluri de felul doi, ca să am și seara. Lucia (16 ani) mă ajută la spălat rufe. La două săptămîni e spălare mare. Atunci umplu toate sirmele din spatele blocului. Vasile și Ucă (11 și 10 ani) îl ajută pe tatăl lor (mulgător

la I.A.S.) să tragă gunoiul de la vaci. Pentru fete am instalat un război de țesut și toată casa-i îmbrăcată cu lucruri făcute de ele. Ultimul care se năștea era, totdeauna, copilul și jucăria tuturor. În jurul lui erau gingași și copilăroși. Grija mea era să le-arăt ce trebuie să facă și să-i controlez; astfel s-au ținut unul pe altul.

— De jucat mai au timp să se joace?

— De multe ori mă uit cu drag la ei. Seara, cînd îi văd potoliți la televizor. Dacă nu și-ar face fiecare porția de năzdrăvănii, n-ar fi atît de frumoși și de sănătoși.

ELENA GHĖREA

miniaturi

DE CE POARTĂ OCHELARI?

- De cînd porți ochelari?
- De cînd am vrut să omor o muscă!
- Cum ai vrut?
- Păi, musca mea, era... un cui!

RECORDURI

- Bărbatul meu a sărit 1,80 m în înălțime.
- Al meu 7 m. în lungime.
- Fleacuri, zice a treia dînd din mînă. Al meu cînd a sărit pîrleazul, a ținut toată săptămîna!...

RĂSPUNS PROMPT

- Pune-mi, te rog, o jumătate de supă cu tăieței.
- Chlenerul aduce supa.
- Dar unde-s tăieței?
- În cealaltă jumătate!...

ÎN CĂUTAREA METODEI

- Ce bine ar fi dacă s-ar descoperi o metodă prin care să te poți feri de șoferi. Mai ales cînd plouă...
- Păi, da, ar fi o chestie, dar cum să te ferești de gropile din asfalt?!

FĂRĂ OBIECȚII

- Ați fost amendat cu o mie de dinari pentru că l-ați insultat pe funcționarul nostru, care era în exercițiul funcțiunii. Aveți vreo obiecție?

— Mda, aș avea, numai că... tariful e prea sărat!

URMĂRI PLĂCUTE

- Ianko, ești ud learcă, intră repede-n casă, că ai să răcești!
- Cu atît mai bine, mamă, cel puțin scap de școală...

UNA SCOȚIANĂ

- Prietenii au observat la McDonald un inel nou, de o rară frumusețe.
- Doamne, cît de frumos e! se minunau ei.
- Pe ăsta mi l-a vîndut tata cînd era pe patul morții, spuse cu mîndrie McDonald.

CE SĂ FACĂ?

- Ianez, iar te-ai îmbătat! În fiecare noapte vii acasă beat!
- Așa e, dragă nevastă, dar țîi jur că de azi încolo am să devin alt om. Un om nou...
- Nevastă-sa i-a dat crezare, dar Ianez chiar în noaptea următoare a venit beat crișă.
- Păi bine, Ianez, așa vine un om nou acasă? În halul ăsta?
- Da, un om nou nevastă, recunosc, dar să știi că și omul nou bea. Ce să facă?

Din revista umoristică „Pavliha” (Iugoslavia) în tălmăcirea

MIHAELA DEȘLIU

bilete
de papagal

Dăm publicității trei din scrisorile lui Tudor Arghezi, în arhiva noastră. Fiecare dintre acestea dovedește, dacă mai era nevoie, că, fără a fi un calofil, Arghezi își impune rigori stilistice de excepție. Vocația de poet și cea de pamfletar a autorului dau rindurilor sale o inimitabilă vaoare artistică. Inteligența, ironia amară lipsită de virulență, acuta sensibilitate și duloșia sînt notele distinctive ale scrisului său.

Prima scrisoare, adresată scriitoarei și editoarei Aida Vrioni, este scrisă pe o pagină ce poartă antetul Biletelor de papagal. Pe plicul nsoțitor, cu același antet:

Doamnei AIDA VRIONI
prin amabilitatea Dlui.
Bilciurescu
Personal

Cea de a doua scrisoare este expediată prin poștă. Pe plic:

Madame AIDA VRIONI
Strada Spiru Haret 4
București II

Ultima dintre scrisori, pe o mică bucată de carton, nu este însoțită de plic. Destinatar: dr. VICTOR DIMITRIU.

VIOREL NICONESCU

epistolar:

T. Arghezi:

Arhivele almanahului nostru

23 Martie 1928. București.

BILETE DE PAPAGAL Foaie zilnică
Director: T. Arghezi
București

Sărut mîinile Doamnă,
Permiteți-mi să vă restitui, conform și indemnului Do. telefonic, articolul Do. furnicător de spirit, destinat ziarului Dimineața. Dacă ar fi fost mai scurt, cam între sfert și jumătate, mi-aș fi permis să vă rog să-l lăsați pentru Biletele papagalului. Scurtat, și-ar pierde aromele.

Am ținut cîteva zile în buzunarul meu foile Do. ca să le pun pe biuroul d-lui Vrioni și am căutat cu atît mai mult să vizitez pe acest Domn, care-i cel mai fin și mai divers personaj cunoscut servitorului Do., cu cît nu am mai avut delicata plăcere de a sta cu Dsa de vorbă, de mult. Pînă azi mi-a fost imposibil. Dacă v-aș spune că firimitura de foaie pe care o scot îmi ia aproape 20 de ore consecutive din zi și din noapte, ați crede poate că sunt un jalnic candidat la literatura humoristică inferioară. Și totuș este exact.

Respectuoase închinăciuni și sărutmina Doamnă.

T. Arghezi

Stimată Doamnă Vrioni,

La amabila Do. invitație să citesc în programul Șezătorii de azi v-am răspuns că nu mă lasă croitorul. Mi-ați explicat că un om de teapa mea nu este obligat să se prezinte decent.

Am avut o speranță. Am încercat să mă gătesc. Nu puteam să mă înfățișez dinaintea Majestății Sale Regina, într-un costum soios, pe care îl port de 4 ani de zile continuu și al căruia aspect mă pune în rîndul beșivilor și salaorilor cu spinarea: oricîtă abstracție ați binevoi Do. să faceți personal de simțul meu de proporții.

Îmi permit confidența, căci n-am încotro, să vă comunic că hainele mele trebuiau să fie gata aseară și că sunt încă neterminate. E o confidență pe care eram mai îndreptățit să mi-o permit față de Dl. Vrioni. Dar d-sa nu organizează șezători.

M-am gîndit un moment să mă arăt înseilat, fără căptușeli și cu reversurile gulerului, natur. Mi-a fost frică să nu mi se desfacă de emoție costumul pe scenă.

Ce-i de făcut? Nu mai e nimic de făcut. Sunt un nenorocit! Am nădăjduit să fiu punctual. Vin de la croitor. E ora unu. Costumul nu va fi gata nici pînă mîine. S-a isprăvit!

Căutați vă rog în bunăvoința Do. un pretext care să mă scuze în ochii Do. Nu vă ziceți că sunt răgușit, căci mîine seara citesc la Radio. Microfonul, singurul personaj care mă vede în celula de lectură; e de-al nostru: gol pușcă. Afirmăți-vă că sunt intimidat, că mi-a fost frică etc.

Și dați-mi voie să mă compensez cu proxima ocazie, cum se spune la Brașov.

Mai ales vă rog să nu vă supărați și primiți vă rog respectuoase sărutări de mîni.

T. Arghezi

20 Februar 1932
București

20 April 1960

Iubite Domnule Doctor,

Nu știu dacă mi-am formulat destul de limpede, la telefon, argumentul de răspuns franțuzului Claude Sernet și permiteți-mi să vă bombardez cu prezenta nouă scrisoare.

Dați vă rog toată răspunderea confuziei pe mine, după cum și este. Eu am făcut toată încurcătura, nu altcineva. Primesc cu plăcere și cele mai extreme calificatio(e): imbecilizarea, timpenia, idiotizarea bruscă. La 80 de ani ai mei lucrul nu e imposibil. Nu excludeți nici ramolismul din răspunsul Do.

Cred, ba sînt conșins. că e singura potecă de ieșire din impas. Merit și bătaie, necum toate injuriile românești și franceze. Al Domniei voastre, mîhnit că începe să se prostească.

Tudor Arghezi

dumitru b. bagdasar:

„Nu face nici o concesie tendințelor către confort material sau către o viață tihnită“

Personalitate complexă a culturii românești, creatorul școlii române de neurochirurgie, profesorul Dumitru B. Bagdasar (1893—1946) oferă pilda unei existențe de mare savant, cetățean și patriot. Amănunte revelatoare în acest sens, ce sporesc elementele necesare pentru o caracterizare exactă a figurii luminoase a profesorului Bagdasar ne oferă scrisoarea ce o adresează în martie 1928 din Boston (S.U.A.) vechiului și bunului său prieten prof. Petre Panaitiu (1896—1960), pe atunci director al gimnaziului din Baia de Aramă, pe care îl cunoscuse în perioada studiilor secundare la liceul Codreanu din Birlad. Tumultul de idei și sentimente ce animă conținutul acesteia îi conferă valoarea de document semnificativ pentru crezul întregii sale activități. Autodefinindu-și poziția față de realitățile „lumii noi“ și cele ale României celui de-al treilea deceniu al acestui secol, Bagdasar, pe lângă accentele de dezamăgire cauzate de înapoierea socială a țării, se manifestă ca un autentic intelectual de-

mocrat, gata să-și pună toate forțele în slujba cauzei propășirii neamului său. Interesul scrisorii este deopotrivă ideologic și pedagogic. Este astfel remarcabil faptul că Bagdasar privește starea de înapoiere materială și spirituală a poporului ca un produs al unei situații politice iar proiectul de acțiune socială ce îl propune poartă amprenta celor mai nobile și avansate idei.

Allată în posesia prof. Magda Panaitiu, nora destinatarului, scrisoarea este însoțită de plic, pe care se menționează:

Dlui. PETRE PANAITIU
Directorul gimnaziului din Baia de Aramă
Baia de Aramă
Jud. Mehedinți
Roumanie — Europe

— iar pe verso:

Exp. Dr. D. Bagdasar
2 D (...) away Street
Boston Mass. (U.S.A.)

Boston, 18 martie 1928

Dragă Petrice,

Să trăiești și să-ți dea Dumnezeu noroc la toate! Am primit epistola matală și mult m-am bucurat, căci de cteva luni n-am mai primit nimic de pe la prieteni! Ceea ce ai auzit matală despre mine este adevărat, dar cred că și ce-am auzit eu despre matală e tot adevărat căci doar acele lucruri au fost povestite cu gurișă matală proprie lui „floaca“ de Tomiș, care știu că n-are obiceiul să mintă! Este sau nu este adevărat? Vreau să mai aud o dată!

În tot cazul, Petrice, eu sunt mulțumit că lucrurile s-au terminat bine! Și încă o dată îți doresc noroc și viață fericită! Îmi îngădui însă să-ți dau un sfat! De obicei căsătoriile neutilizează aspirațiile înalte și fac din oamenii cei mai idealști niște burghezi de rind or sceptici incorigibili. Aș vrea să te văd luptând în contra acestor influențe nefaste cu toate neplăcerile, care ar rezulta pentru tine în primii ani! Aș vrea să te văd tot așa de idealist și bun, animat de același vis și susținut de aceeași energie, care ți-a atras simpatii și stimă în ultimul timp! Nu face nici o concesie tendințelor către confort material sau către viață tihnită. De aspirațiunea către ideal sunt legate în mod fatal și ipostaze ridicole, căci „între sublim și ridicol nu e decât un singur pas“! Un om cu adevărat idealist e conștient de aceste lucruri și energia lui nu scade cînd trece prin ele!

Fi-voi înțeles ori nu? Nu cumva sfatul meu vine prea tîrziu?!

Ce să-ți scriu eu din țara „dolarului și a mașinilor“, ai citit desigur scrisoarea trimisă lui Tomiș! Aș avea de făcut numai cîteva complectări: că în afară de lumea oamenilor

de afaceri, pe care o întâlnești prima dată când sosești în Statele Unite, există o altă lume de muncă desinteresată și de năzuință superioară! Am început să cunosc mai bine în ultimul timp acest „alter ego” al Societății americane, care mă impresiionase așa de puțin plăcut la început.

Lucrez extrem de intens — numai în spital minimum 10 ore pe zi — și am făcut progrese mari în limba engleză. Citesc cu foarte multă ușurință și vorbesc destul de bine. Am văzut lucruri minunate aici nu numai în ceea ce privește chirurgia sistemului nervos pentru care am venit, dar și în privința igienei, organizării unei instituții, raporturilor dintre oameni etc.

Aș vrea când mă voi întoarce să fac din spitalul meu o mică republică, care să fie model de spirit civilizat, de viață socială și știință aplicată! Regret numai că Spitalul meu e prea excentric și nu se pretează la o organizare modernă. Voi încerca însă să-l schimb! Nu știu dacă voi reuși!

Anatole France scrie așa într-unul din romanele lui: „Iubim lumea aceasta, pentru că nu cunoaștem alta”. E mult adevăr în cuvintele acestea și m-am convins de ele când am cunoscut această civilizație! Când vezi aceste minunate gospodării țărănești și drumuri asfaltate pînă în cele mai depărtate colțuri, acele ușurințe de trai pentru cel mai umil lucrător și o lume, care nu cunoaște apucăturile josnice, nu se poate să nu regreti că țara ta este atît de inferioară și să nu-i dorești o situație egală!

Dintre toți bolnavii pe care i-am examinat pînă acum n-am găsit unul, care să nu știe carte.

Mă gîndesc adesea cum s-ar putea îndrepta situația de la noi? În succesiunea partidelor politice cu nuanțe mai mult sau mai puțin democratice nu văd nici o soluție!

Spiritul de inițiativă îndrăznească și promptă a anglosaxonilor — care nu cunosc vorbăria goală așa de mult cultivată în Franța și țările latine — mi-a sugerat cîteva idei, pe care le cred salutare:

1) Aș căuta în primul rînd să dispară analfabetismul la sate! Pentru aceasta aș concentra în sate în timpul ernei toate forțele intelectuale de care dispunem și aș face școli de adulți în fiecare sat. Aș obliga pe toți neștiutorii de carte pînă la vîrsta de 50 ani să meargă la școală. (În timpul ernii țărăniilor nu lucrează). Aș merge chiar așa de departe încît aș închide chiar și școlile secundare pentru cîteva luni (iarna) iar elevii de liceu i-aș transforma în auxiliari ai profesorilor, cu clauza ca în vară să nu mai fie vacanța decît maximum o lună! Aș proceda astfel 5—6 ani de-a rîndul și cred că în acest interval aș reuși să fac să dispară analfabetismul. Dintr-un contact așa de îndelungat (3—4 luni) al elementelor culte cu satele n-ar putea să nu rezulte o ridicare a nivelului cultural al țăranilor. Eu însumi m-aș duce cu cea mai mare dragoste să-mi fac această datorie, căci degeaba știința și arta progresează, dacă ele nu devin beneficiul masei sociale întregi și rămîn apanajul unei minorități reduse.

2) Am văzut aici un lucru tare frumos: studenții celei mai repute Universități se duc în timpul verei să lucreze la construcții de drumuri sau să facă agricultură; de ce nu s-ar face și la noi același lucru. De ce această mîndrie prostească la un individ cu o diplomă?! Dacă guvernul ar obliga țăranimea să lucreze în timpul ernii măcar 5—6 ore pe zi la drumuri și dacă la aceasta s-ar asocia și intelectualii în cîteva ani am avea cele mai minunate rețele de drumuri. Frigul nu e o obiecție, căci aici se lucrează și pe ger și pe ploaie și în călduri!

3) Aș face în fiecare sat cîte o școală de meserii și pe cei care o urmează i-aș scuti de serviciul militar. Principala menire a acestei școli să fie construcția de case țărănești simple și eficiente, care să satisfacă toate condițiile de igienă elementară și de puțin confort. N-aș permite nici o altă construcție. Sunt aici tipuri minunate de casă pentru gospodăriile rurale.

4) Problema irigațiilor, de lipsa cărora suferă așa de mult țara noastră, e o problemă de mai multă „envergură” dar tot așa de urgentă ca și primele trei. În California americanii au făcut irigații de proporții fantastice și producția în fructe a acestei provincii — țara primăverii eterne — este nelentrecută în lume!

Te-am asediat destul, dragă Petrache, cu etalarea unor deziderate, care ți se vor fi părînd chimerice! Eu însă ți-o spun în toată sinceritatea că parcă încerc un fel de milă față de țara în care ciocoimea și-a ridicat statui în fiecare colț de stradă fără să fi avut alt „merit” decît acela de a fi ținut țăranimea în ignoranță și mizerie sute de ani! Am făcut cunoștință aici cu cîteva medici americani foarte instruiți, cu distincții acordate de Universitățile din Oxford și Londra; mi-au promis că după ce mă voi întoarce vor veni să-mi vadă țara! Mă gîndesc cu groază cît de rău o să fie impresionați de contrastul teribil dintre civilizația lor și țara noastră.

Intelectualitatea noastră — vorbesc de cea care merită acest nume — e prost inspirată cînd stă numai la remorca culturii franceze. Eu, care am început să mă inițiez în cultura anglosaxonă văd cît de puțin e prețuită aici cultura franceză și dimpotrivă cîtă importanță se dă culturii germane! Și într-adevăr cultura franceză e superficială. Trei sferturi din ea e vorbărie goală. Englezii nu știu să vorbească însă treaba lor e treabă! Țara noastră ar cîștiga enorm dacă intelectualitatea și-ar îndrepta mai mult privirile către cultura germană și anglosaxonă!

Pun punct și-ți doresc iar noroc! Să dea Domnul ca „parfumul florilor de primăvară” să nu rămîie numai o expresie alegorică și de circumstanță ci să devie o realitate în viața voastră casnică și să dureze atît cît viețile voastre amîndurora! Tovarășă mea ți trimitte felicitări și salutări!

Cu aceeași prietenie
BĂGDASAR

epigramiști greci...

PLATON

(427 î.e.n. — 347 î.e.n.)

Meseriile

*E foarte necesar să știi
Acest dicton întotdeauna:
„Cînd practici multe meserii,
N-o faci prea bine pe niciuna!”*

PLUTARH

(46 e.n. — 127 e.n.)

Prostul

*Un prost e foarte greu de potolit,
În lumea noastră cea cuvîntătoare.
Butoiul gol și prostul înrăit,
Fac zgomot și tumultul cel mai mare.*

PUBLILIUS SYRUS (Publius Lochius Syrus)

(sec. I î.e.n. — 85-43 î.e.n.)

Tăcere

*Tăcerea-ndelungată, azi, se spune,
Că ține loc la proști... de-nțelepciune.*

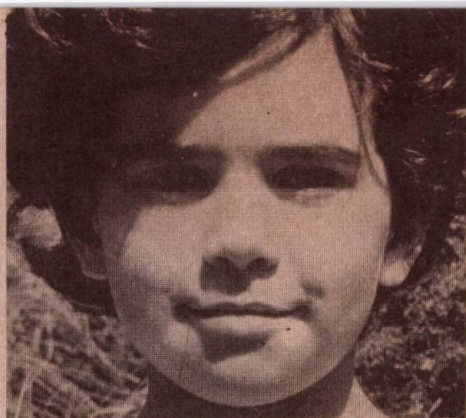
QUINTILIAN (Marcus Fabius Quintilianus)

(c. 35 e.n. — c. 95 e.n.)

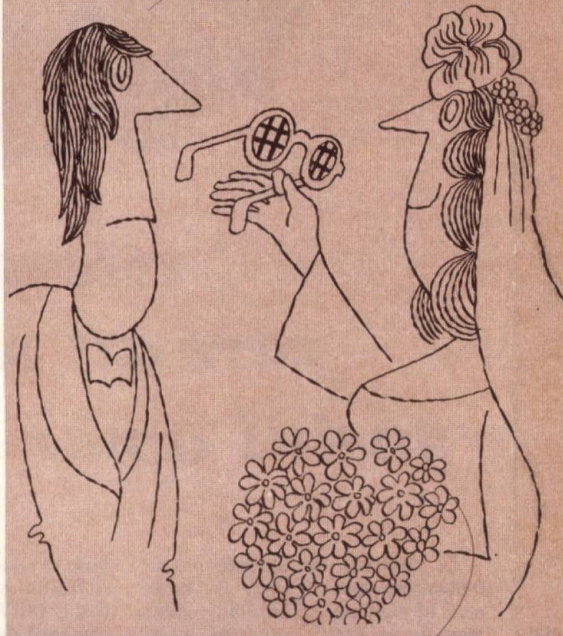
Unui lăudăros

*De ce te bați mereu cu pumnii-n piept
Și zici că ești deștept? Nu are rost!
Acel ce printre proști pare deștept,
Printre deștepți, e cel mai mare prost.*

În românește de GABRIEL TEODORESCU

zîmbetă...

Desen de ALEXANDRU POPESCU

cîteva „mirese“ care au simțit din plin gustul amar al dezrădăcinării

În vagonul de dormit ce ne transporta spre Viena, în întunericul fierbinte al cușetei, vecina mea de la etajul superior nu-și găsea liniștea. Se foia, se sucea, ofta, cobora după un pahar cu apă, scuizându-se mereu că deranjează și nelăsîndu-se liniștită de (ipocritele) mele asigurări contrarii. Era evident că și-ar fi dorit o conversație în nocturnă: cine a mai pomenit călătorie ceferistică — mai ales în companie feminină — fără a asculta vreun „roman-al-vieții-mele”? Iar colocatară mea reușise să-mi trezească curiozitatea și să-mi adormă somnul mai ales atunci cînd își instalase în plasă nenumăratele valize, străine și foarte ușoare, aproape goale. Mă uimise și înfățișarea ei, nu prea îngrijită pentru o femeie încă tînără și arătoasă, părul strîns la întimplare într-un conciu neglijent, rochia destul de demodată și demascîndu-i cu cruzime rotunzi-

mile excesive, dar mai ales numele italian cu care s-a recomandat. S-a grăbit însă să precizeze: „Sînt româncă de origine”, ceea ce se și simțea imediat, după accentul ei, mai puțin însă, din păcate, după corectitudinea acordurilor gramaticale!

Așa am aflat acest „primo tempo” al celor ce urmează a vă fi povestite, în care orice asemănare cu personaje, fapte și dialoguri reale nu este deloc întîmplătoare, ci dimpotrivă, absolut autentică. Povestea Margăi L. constituie un final posibil — deloc happy-end, veți vedea, ci mai curînd un fel de morală a fașulei — și pentru toate celelalte pe care investigațiile în universul feminin mi le-au scos în cale. Și care au umorul, dar și dramatismul lor, ridicolul și tragismul lor, așa cum au în viață, mai întotdeauna, iluziile în care miza e

meschină, în care credulitatea vine din inconștiență sau, mai știi, din lăcomie și în care viața e văzută „ca-n filmele de cinema” de două parale, cu ochelari roz care se sparg pînă la urmă în fărîme...

Deci, Marga L.: coafeză la „centru”. Cu vad bun și bacșiș — dezonorant, dar substanțial. Drept care, acasă: sufragerie florentină și „Dacie 1300”. Fetiță de 12 ani crescută cu lecții de balet, înot, „limbă străină” și răsfațat caniche. Dar vai, ghinion la bărbat și, singură rămîntînd, jurăminte că „nu-i mai trebuie”. Pînă a apărut Giulio — ah, blestemat fie ceasul cînd l-a cunoscut la o amică binevoitoare și pricepută în tratative matrimoniale. Nu era el chiar bărbatul visat: cam copticel la vîrstă — se apropia binișor de 60. Cu o podoabă capilară din care rămăseseră vagi urme. Cu o siluetă ce dovedea că macaroanele duc fără cruțare la colesterol și

artroze. Dar cu o moară lingă Milano — ultramodernă, mă asigură Marga — și bună producătoare de lire italiene, fie ele și devalorizabile într-una. Dovezile — de aur 18 carate — pe degetele dumealui și la gitul Margăi, lăntșor dăruit de la prima întâlnire, după spontanul „coup de foudre”-ul făcut pentru coafeza bucureșteană de morarul milanez venit să-și caute nevastă legitimă aici, în România, ca să fie tot din ginta latină. „Am făcut-o pentru viitorul fetei mele” — se explică, oftîndu-și altruismul maternel, vecina mea de compartiment, acum, după trei ani de nefecire maritală, cînd dumealui, bigot și mai catolic decît papa, nu-i dădea divorțul, iar ea făcea mereu naveta, cu valize goale la dus, între București și Milano, „măcar să mai aduc ceva cîrpe, să fac un ban pentru fetiță, că o țin mai mult aici, la mama”.

Dacă povestea Margăi L. n-ar fi avut totuși o tonalitate umoristică, această parodie de amor dintre o Julietă dolofană și un Romeo sexagenar, ar lăsa un iz amar, de crudă decepție, de eșec. Pentru că, odată ajunsă la soțul și moara milaneză, la „standingul” occidental mult visat, distanța dintre iluzii și realitate s-a dovedit socotibilă în ani lumină. Zgtrit pînă la viciu și gelos pînă la patologie, anchilozat în ticuri și fixații bătrînicioase, socotindu-se pe el stăpînul, iar pe nevastă un soi de proprietate privată, „de personal de serviciu”, morarul mult visat, marea partidă italiană a coafezei bucureștene s-a dovedit un fel de gardian de închisoare. Adio florentinul de acasă, adio bacșiș dezonorant dar gras, adio tu „Dacie” care asigurai liberele plimbări vacanțiere, adio pînă și bani de buzunar. Aflată la discreția unui soț cu o mentalitate incredibil de retrogradă, printre oameni străini, într-o lume străină, încercînd un adînc simțămînt de alienare, Marga L. face o adevărată depresiune nervoasă. „Ce mi-a trebuit, spuneți-mi, ce mi-a trebuit toată istoria asta?... Știți, cînd le auzeam la radio pe Maria Ciobanu sau Irina Loghin, mă podidea plînsul: de dor. Nu trăiam cu adevărat decît atunci cînd veneam acasă, în vacanță”.

Îmi aminteam de plînsul acesta al Margăi L. — femeie în toată firea, care a trebuit să trăiască pe propria ei piele experiența

desrădăcinării ca să înțeleagă cît de nesocotită i-a fost socoteala cu morarul italian, îmi aminteam de plînsul și de lacrimile pe care le vărsa în întunericul fierbinte al trenului, cînd am auzit-o vorbind pe Viorica din Cernica. Viorica M. — ca să-i spun numele atît cît se cuvine. Vorbînd patetic, poetic, plină de exaltarea primei ei iubiri. Deși, la cei 25 de ani ai dumisale și la exercițiul profesiei ei de dactilografă („Multe bilanțuri am mai bătut la mașină și multe romane am mai citit” — ne asigura, cu convingere intelectuală, dummneaei) mă gîndesc că o fi fost vorba mai curînd de „marea” decît de prima iubire... Să-i ascultăm spusele, consemnate cu o loialitate aproape stenografică: „Da, îl iubesc de la mare, din urmă cu doi ani, dar definițiv. Acolo l-am cunoscut pe din sul, dar mi-a rămas în inimă și cînd am ajuns acasă, la Cernica. Am stat cu dînsul o săptămîină pe frumosul litoral românesc, iar soarele și briza mării ne-a determinat iubirea. Apoi, a venit după mine, tot pentru șapte zile, căci e funcționar de bancă, și asta costă la ei: nu poți lipsi mult de la servicii. Cum ne-am înțeles? Strictul necesar. Dar acum eu învîț limba germană: după disc, dar nu cîntînd. Atît cît știu eu de pușin limba lui, iar el deloc pe-a mea, tot mi-am dat seama că are caracter nobil. Și e mai calm, că e mai în etate. Are minte la cap, v-o spun eu. Ce-o să fac acolo? Asta-i o problemă? Mi-o pun eu la fașa locului. O să-l iubesc și-o să fac

muncă necalificată dacă e cazul. Iubirea e un lucru mare, așa să știți...”

Știu, vai de mine, cum să nu știu. O știe și Ileana P., fată cu buletin de Ștefănești, dar flotantă în București, meserie bună, oțnzătoare de magazin, pușintel mai în vîrstă decît Viorica din Cernica și poate de aceea cu o picătură de umor în plus. Și cu cîteva sănătoase îndoieli în problemă, dar hotărîtă să încerce „marea cu degetul” cum zice ea, mai ales că și ei, Ilenei, tot marea i-a fost nașă și ursitoare la căpătîiul „marei șanse”: „L-am cunoscut la mare acum doi ani. La Eforie Nord că am o soră localnică în această localitate, dar nu mi-am pierdut mințile, cu toate că am ceva pentru el. Zice că e inginer, dar eu n-aș băga mîna în foc. Am băgat însă actele, că zice că nu mai poate sta fără mine, are și o fetiță din prima căsătorie, dar tot nu poate sta fără mine. Eu nu mă iau însă după vorbe, deși îmi scrie românește cu dicționarul în mîna și uneori mor de rîs cum scrie, dar la telefon îmi traduce vecina lui, care știe românește. Are caracter, zice vecina. Și zice că are și bani. Păi cînd are omul și bani și caracter, poți să-l refuzi?”

Viorica din Cernica sau Ileana din Ștefănești, miresele de pe malul mării, de pe litoralul unde se încing iubirile nemuritoare, se rumenește la soare încrederea în oameni și se iau hotărîrile maritale de neclintit, și-au scris cu propria mîna prima parte din „romanul-vieții-lor”: al cărui sfîrșit poate fi asemănător cu cel al story-ului Margăi L., nu trebuie

să avem prea multe îndoieli în această privință. Și la care am adăuga și următoarea istorisire, în care nu va mai fi vorba de oreo fetișcană cu capul în nori și alergie la cuvântul muncă, fetișcană ce bate bulevardele bucureștene în căutarea unui Salvator care s-o ia de nevastă, călcând peste trecutul ei „încercat”. De astă-dată e vorba de un bărbat în toată firea, tată de familie, tehnician de înaltă specialitate în centrale telefonice, care a trăit obsedat de „marile posibilități” pe care i le poate oferi societatea de consum. Și care le-a „testat” pe propria existență. Constantin D. pleacă din România ca turist în 1973 și rămâne la Paris, întruclt „alesese libertatea” și după un an sau doi începe să-și cheme cu insistență, la Paris, pe soția sa, Virginia D. și cei doi copii ai lor. Cele istorisite nouă nu foarte de mult de către Virginia D., în apartamentul ei bucureștean de patru camere din Aleea Rovinarilor, ar putea concura cu o pagină din romanul „Misterele Parisului”, firește, o pagină pe care ar scri-o un Eugène Sue al zilelor noastre, bun cunoscător al psihologiei acestor aventurieri ce bat meridianele lumii în căutarea unor himere, a unor noroace, a unor „vieți de vis” și care își riscă nu numai propria existență, ci și pe a familiei lor.

— Am aflat abia după ce ne-a adus, pe mine și copiii la Paris, ce a făcut soțul meu cu „libertatea aleasă” în toți acești trei ani de când plecase, îmi povestește Virginia D. De fapt, de cum l-am zărit la coborîrea noastră din tren am avut revelația adevărului. Arăta ca un om care doarme în frig și care a uitat să se mai îngrijească. Îi lipseau dinții de sus: îi căzuse o lucrare și nu avusese bani să și-o refacă... El, atît de mîndru de specialitatea lui, lucra munci necalificate pe diverse șantiere de construcție. În cele patru luni cît am stat cu copiii la Paris, a lucrat la trei firme și scria în fiecare seară cereri de serviciu... Ne-a mințit pe mine și copii tot timpul cînd ne chema să venim la el: trimitea lucrătoare drăguțe, ieftine, ca să-i cucerească pe cei mici și să mă facă pe mine să cred că merită să venim, că ne pregătește o viață ca în filme. Și pe urmă mă gîndeam mereu: am dreptul să-i despart pe copii de tatăl lor?”

Patru luni a durat aventura pariziană a Virginiei D. și a celor doi copii ai ei: „Atît cît a durat pînă să reușesc a strînge bani de drum pentru întoarcerea acasă. Cine ar putea crede că, aflată la Paris, nu am văzut nici Louvre-ul, nici măcar Turnul Eiffel — decît de la depărtare — că nu m-am putut bucura de frumusețile care bucură sufletul oricărui vizitator și la care visasem și eu... Dar eu nu eram o turistă lipsită de griji. Eu trebuia să-mi cîștig pîinea. Soțul tmi găsise, mie care aveam în București o muncă de calificare înaltă, un loc de servitoare la o bătrînă de 80 de ani; eu aveam însă doi copii, care acasă erau primii în clasă și aici trebuiau să se descurce într-o limbă necunoscută, printre oameni necunoscuți și foarte distanți, disprețuitori chiar, cu străinii...”

Se poate spune: nu toți reușesc în viață. Acolo sau aiurea. Se poate spune: Constantin D. a avut ghinion sau a fost un om slab, incapabil să facă față unei vieți dure, de înfruntare și aprigă concurență capitalistă. Poate. Dar Virginia D. și-a luat copiii și s-a întors acasă nu numai pentru că nu a căpătat peste noapte casă cu piscină, nu pentru că nu i-ar fi plăcut să muncească: în fond, aici, acasă, nu muncise toată viața? Ci pentru că acolo a înțeles, a simțit, a trăit condiția de paria, de om de categoria a doua, bun doar pentru munci inferioare, tratat ca un fugar și cine pe lumea asta îl prețuiește pe fugar, mai ales pe cel care își reneagă patria, limba și cultura țării sale, ba chiar și propriul trecut? Pentru că acolo, în minunatul Paris al luminilor, ea nu putea merge cu fruntea sus în lumină, pentru că se simțea un nimeni, și un nimeni era și soțul ei, care o mințise, pentru că nu putea trăi fără acel simțămînt numit demnitate, la fel de necesar ca și aerul pe care îl respiri, ca apa pe care o bei, pentru că o sfișia pur și simplu dorul de acasă. Ca și pe Marga L., de altfel... Și tare mi-e teamă că dacă și-au văzut „visul marital” cu ochii și s-au nimerit pe meleguri străine, Viorica din Cernița și Ileana din Ștefănești sînt și ele încercate de același unic și inegalabil simțămînt: dorul după iarba verde de acasă, după cerul înalt de acasă...

curiozități

Oamenii cei mai politicoși

Se pare că cei mai politicoși oameni ar fi japonezii. Din datele statistice reiese că în Japoia funcționarul salută cel puțin o dată la 11 minute, conductorul de tren — de 2100 de ori pe zi, femeile care deservesc lifturile în magazinele universale — de 2500 de ori pe zi cumpărătorii.

Dacă un maniac...

Nici un om n-a numărat încă de la 1 la un miliard. Presupunînd că s-ar găsi un maniac capabil să întreprindă așa ceva, rostînd un număr pe secundă, fără să doarmă, ar trebuie să-și consacre acestei „opere” 32 de ani din viața sa.

Evantaiul fobiilor

„Fobiile sînt la modă” — afirmă un psiholog și dă lista lor mai mult sau mai puțin completă. Ele sînt nenumărate și, de curiozitate, transcriem cîteva. Iată-le: ailurofobia — tema de pisici, acrofobia — frica de înălțime, antofobia — frica de flori, brontofobia — frica de tunete și fulgere, mizofobia — frica de murdărie și de poluare, neofobia — frica de tot ceea ce e nou, sitiofobia — frica de lăcomie, fobofobia — frica de frică!

20 mii pași pe zi

Un om face zilnic 20 mii pași, anual 7 milioane, iar în 70 de ani — 500 de milioane. Deci, un om, în timpul vieții sale, poate ocoli Pămîntul pe linia ecuatorului de 9 ori sau poate să parcurgă distanța dintre Pămînt și Lună.

Ce își amintește femeia

Revista londoneză „Psychic News” tratînd problema deosebiriilor între psihicul bărbatului și cel al femeii conchide: „Bărbatul uită ce trebuie să fină minte. Femeia își amintește ce ar trebui să uite”.

dosarul energiei

S-A FURAT UN... PETROLIER!

HORIA ALEXANDRESCU

La începutul anului trecut, agențiile internaționale de presă au transmis o știre de senzație: „Persoane înarmate au deturnat un tanc petrolier, într-o zonă din largul coastelor de sud-est ale Tailandei, după care au transbordat aproximativ 20.000 de barili de carburant într-un trauler!”

Ce poate fi mai semnificativ pentru o criză reală și dură decât această primă deturnare și jefuire a unui tanc petrolier din istoria omenirii? Și, pentru că tot vorbim despre vapoare, să notăm că, la scurt timp după neobișnuita piraterie, valuri de petrol s-au scurs în... valurile Mării Caraibilor și în Golful Mexic, din cauza unei ciocniri a două superpetroliere („Algean Captain” și „Atlantic Empress”, ultimul fiind cel mai mare vas scufundat din istoria navigației!) și, respectiv, a erupției unei sonde marine („Ixtoc One”)!

Firește, aceste evenimente ar fi făcut vîlvă în orice condiții dar, în contextul îngrijorătoarelor crize mondiale a energiei, ele au fost considerate drept catastrofe de mari proporții.

Să fie, totuși, criza energiei mai alarmantă decât criza hirtiei, decât faptul că în 1980 vor exista pe Terra 814 milioane de analfabeți, decât alte și alte fenomene care îngrijorează omenirea? Ei bine, da! Este cert că realitatea dură a crizei energiei a pus în fața tuturor țărilor semne mari de întrebare privind consumul, într-un moment în care oamenii uitaseră, parcă, amănuntul că resursele nu sînt, totuși, inepuizabile.

Visele mari, îndrăznețe, s-au trezit brusc în fața unei bariere care părea rămasă mult în urmă, situația fiind concret și sugestiv prezentată de cotidianul britanic „The Guardian”, care explică pe-nțelesul tuturor că, la ora aceasta, „cererea depășește mult oferta”. Imediat au început calculele, iar specialiștii au estimat că, în ritmul actual de creștere a consumului, resursele cunoscute, existente pe Terra, se vor epuiza în circa 23—25 de ani. Aproape concomitent, au apărut și calculele optimiștilor, care au arătat că, de fapt, pe pămînt (mai bine zis, sub pămînt) există circa 260 de miliarde tone de petrol încă neexploatate, ceea ce înseamnă aproape triplul rezervelor cunoscute (aproximativ 90 de miliarde tone). Fie că luăm drept bune rezultatele optimiste ale anchetei „Delphi”, efectuată în 1977, pentru a furniza date Conferinței mondiale a energiei, fie că revenim cu picioarele pe pămînt, vorbind despre ceea ce există și este probat că există, un lucru este cert: că **prețul țiteiului pe piețele internaționale a crescut de aproape 13 ori în ultimii 10 ani — numai în 1979 creșterea fiind de 1,6 ori (pînă în luna august)!** Drept urmare, majoritatea țărilor importatoare din lume au procedat rapid la o serie întreagă de măsuri drastice vizînd economisirea „aurului negru”, ajungînd cu toate la concluzia că, în fond, economisirea constituie una din cele mai bune... surse de energie! În același timp, s-a declanșat o veritabilă ofensivă pe frontul găsirii (sau regăsirii!)

altor surse. La acest capitol, putem aminti, pentru originalitatea lor, soluția combinării benzinei cu alcoolul etilic (85%+15%) adoptată în Brazilia și folosită de circa 6 milioane de automobile (amestecul numindu-se Gazohol); construirea, în R.P.D. Coreeană, a unei centrale electrice experimentale, care funcționează pe baza energiei furnizate de valuri, în momentele fluxului și refluxului; proiectul realizării, în Kenya, a unei centrale care va funcționa prin valorificarea pînzilor freatice de ape termale și vapori, obținerea „carburantului verde“, din deșeuri vegetale: paie, buruieni, frunze, crengi uscate, lemne alterate („H.R.“, după numele inventatorului său, francezul Henry Rothlisberger) care a extras din 1000 kg de deșeuri, 400 litri de alcool (isopropanol) sau ideea unui hotelier din Singapore, care și-a amenajat un dispozitiv automat de stingere a luminii din camere, în momentul cînd ușa este încuiată cu cheia! De asemenea, stocarea energiei solare cucerește și ea tot mai mulți adepți, iar mereu mai numeroasele centrale eoliene cîștigă, la rîndul lor, teren în cursa rapidă și... scumpă cu petrolul.

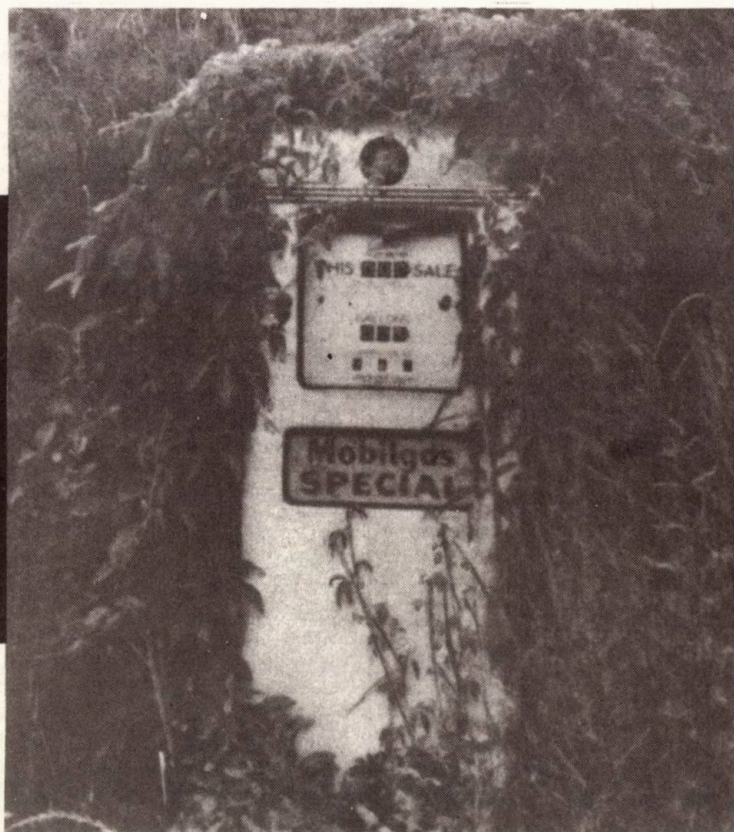
Așadar, resursele sînt mici, iar prețurile cresc continuu! Ce altceva ar mai fi trebuit pentru o criză autentică, de mari proporții?! Programele de austeritate, adoptate pe scară largă de mai toate țările lumii, dovedesc gravitatea situației. Și cum o asemenea criză afectează, deopotrivă, țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare,

țările capitaliste și pe cele socialiste, pretutindeni s-a procedat la măsuri grabnice de economisire.

România, care a fost cu ani în urmă o „țară a petrolului“, exportatoare de „aur negru“, s-a aliniat acum, la rîndul său, celorlalte țări, lucru justificat pe de o parte de faptul că, în prezent, importăm mai mult de jumătate din necesarul de petrol și, pe de alta, că importanțele obiective pe care le are de realizat economia noastră devineau greu de atins în condițiile risipei dovedite și a menținerii unor prețuri de consum demult depășite.

Și iată-ne în fața necesității de a ne gospodări cu grijă, renunțînd la excese, la consumurile inutile, nejustificate, iată-ne confrunțați, deci, cu obligația de a contribui — acasă, la școală sau la locul de muncă — în mod concret, la economisirea energiei. Poate mai există unii care nu înțeleg rostul economiei de energie, dar e suficient să le amintim că renumita pană de curent, care a afectat pentru o singură noapte New York-ul, s-a soldat cu urmări dezastruoase: accidente, pierderi uriașe în producție, operații la lumina... luminării! Închipuiți-vă o zi fără energie, o zi fără curent electric, fără benzină, fără gaz metan! Ar fi o zi fără producție, o zi fără lumină, o zi fără radio și televizor, dar, mai grav, ar fi o zi fără pîine! Iată unde poate duce criza de energie în cazul cînd nu se iau măsuri imediate sau cînd aceste măsuri nu sînt respectate.

Ilustrație
din
revista americană
„Newsweek“

INVITATIE
PENTRU
ENERGIA SOLARĂ...

În imagine: una din
copertele din acest an
ale revistei germane
„Der Spiegel“

Îmi amintesc de o reușită anchetă a redacției economice a Televiziunii noastre. Atunci, de la Dispeceratul național al energiei electrice, reporterul ne-a invitat pe toți cei care ne aflăm în fața micilor ecrane, să stingem, pentru o clipă, un bec din casă, unul care ardea degeaba. L-am stins pe cel al lampadarului, aflat lângă fotoliul de unde urmăream emisiunea și, în clipa următoare, am putut vedea cum consumul național a scăzut, brusc, cu mai mult de un sfert față de nivelul anterior. Câtă lume se afla în fața televizorului și câți au avut curiozitatea să vadă rezultatul stingerii unui singur bec în, să zicem, două milioane de case?! Ei bine, iată dovada palpabilă a posibilității noastre de a contribui la economisirea energiei.

Știați, bunăoară, că fierul de călcat consumă cît 10 becuri de 100 W?! Știați că, seara, e mai bine pentru ochii noștri să avem o sursă de lumină de 60W pe masa de lucru, decît 5 becuri de 100W la lustra din tavan? Știați că, pentru copii, e mai recomandabil să-și facă lecțiile după-amiaza sau dimineața (de la caz la caz), decît seara? Știați că tuburile fluorescente dau o lumină mai puternică, consumînd mai puțin? Iată o serie de întrebări binevenite, la care s-ar putea adăuga multe altele pe aceeași temă.

De cîte ori v-ați gîndit, spre exemplu, să abandonați autoturismul dvs. și să faceți o excursie la pădure cu bicicleta? Mamă, tată și copil, fiecare cu bicicleta lui. Nu vi se pare tentant?

Nu vi se pare mai sănătos, mai reconfortant și mai tonifiant? Cîți copii s-au obișnuit să doarmă cu lumina aprinsă de teama... întinericului? Iată o dublă greșală a părinților, prima fiind legată de educarea copilului (se mai practică, încă, poveștile cu „Bau-Bau“!) și a doua de spiritul de economie. Sigur, la prima vedere, totul poate părea o glumă, dar în spatele glumei se ascunde, totuși, realitatea.

Firește, nu vrem să dăm rețete. La urma-urmei, fiecare se gospodărește în felul lui, dar să nu uităm nici o clipă că sîntem părinți și că, așa cum ne învățăm și ne educăm copii, tot așa vor proceda și ei mai tîrziu. La urma-urmei putem să-i învățăm glumind, cum face un cunoscut de-al meu, care îi spune băiețelului lui că un bec care arde în plus consumă banii de... înghețată! Iar puștiul a ajuns să stingă mereu cîte un bec, chit că, uneori se întîmplă să fie... singurul care arde în apartament!! Copiii noștri înțeleg, ei știu să fie ordonați și învață, încă de la grădiniță, ceea ce înseamnă economia. Nu trebuie decît să le demonstrăm și acasă că economia nu e o poveste, ci o realitate, că ea înseamnă ceva concret, permanent.

Criza energiei afectează acum întreaga lume. Semnalul de alarmă sună strident, pretutindeni și îndeamnă la cumpătare, la rațional, la strict necesar. Să procedăm, deci, în consecință, luînd în serios avertismentul!

Cinci caricaturiști români în fața unui extemporal grafic

Subiecte:

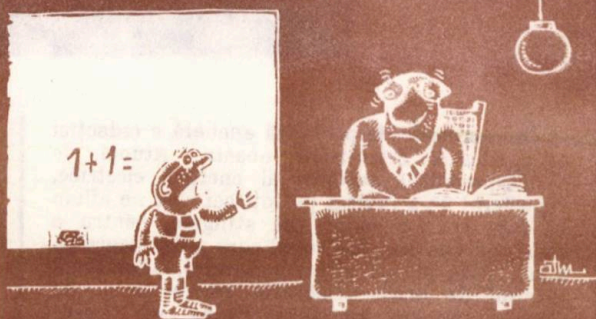
1. Părinți și copii
2. Elevi și profesori

Caricaturiștii care au răspuns la extemporalul nostru grafic au o trăsătură comună, și anume, aceea că toți, dar absolut toți, au fost cîndva elevi. Nu-și aduc aminte exact cînd au început să „mîzgălească” hîrtia, în schimb știu cu precizie subiectele preferate: părinții, colegii, cei mai îndrăzneți dintre ei reușind să-și deseneze chiar profesorii. Așa că nu întimplător i-am rugat să răspundă cu arma lor — penița — la extemporalul de față. Cum au reușit s-o facă, puteți să vă dați singuri seama și să-i criticați fără cruțare. Desigur, e ușor să faci un desen care să nu-l înțeleagă nimeni. Cu sau fără cuvinte, după inspirația fiecăruia, ei s-au străduit să nu pună privitorii la caznă, și credem că au reușit. Recunoaștem că nici nu le-a fost prea greu, deoarece sînt consacrați al genului.

Eugen Taru — decanul de vîrstă și unul din marii caricaturiști în viață — a răspuns primul și foarte sugestiv. Stau mărturie desenele alăturate. Constantin Ciosu — profesor și caricaturist cu numeroase premii internaționale — a desenat de nota 10. Mihai Matei, Gh. D. Constantinescu și Miron Dinulescu sînt cunoscuți ca reprezentanți ai noului val și n-o să se supere dacă spunem că de la ei așteptam mai mult. Extemporalul acesta ar putea să-i mobilizeze.

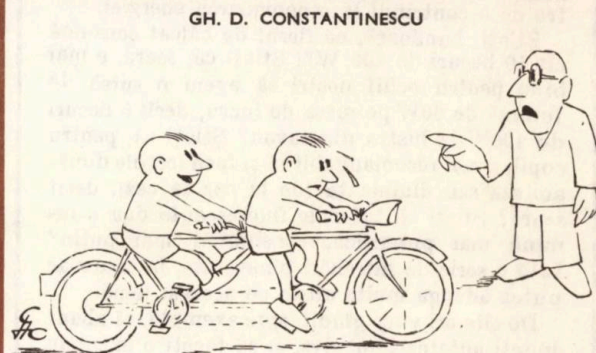
Oricum, v-ați dat seama și dumneavoastră, stimați cititori-privitori, că genul acesta artistic — am numit caricatura — are, chiar în cazul restrictiv al unei teme date, o sferă cuprinzătoare și o eficiență care n-a fost niciodată desmințită. În efortul ei de a crea un om nou, cu o înaltă conștiință etică și social-politică, societatea noastră nu se poate lipsi de caricatură — artă puternică, vie, angajată.

ION PREDOȘANU

MIRON DINULESCU

Zicea tata că-n viață nu totdeauna 1+1 face doi

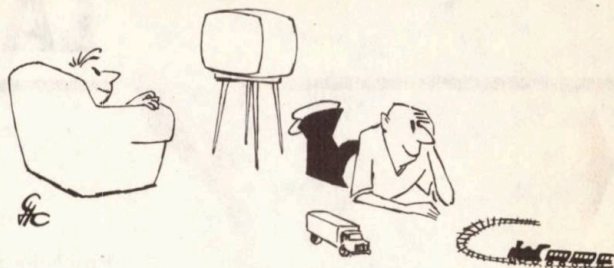

Ionescule... iar tragi chiulul?!

CONSTANTIN CIOSU

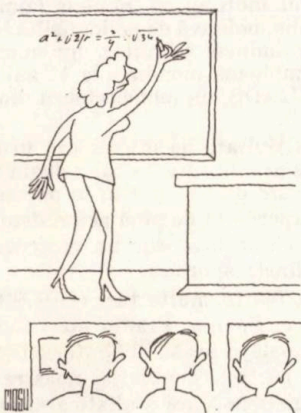

Fără cuvinte

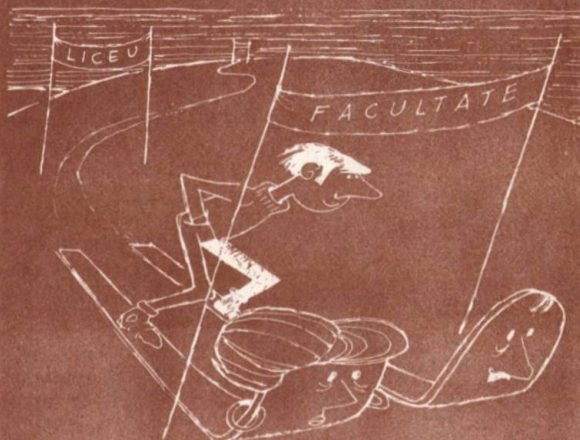
GH. D. CONSTANTINESCU

„Părinți și copii”

CONSTANTIN CIOSU

Lecția de... anatomie

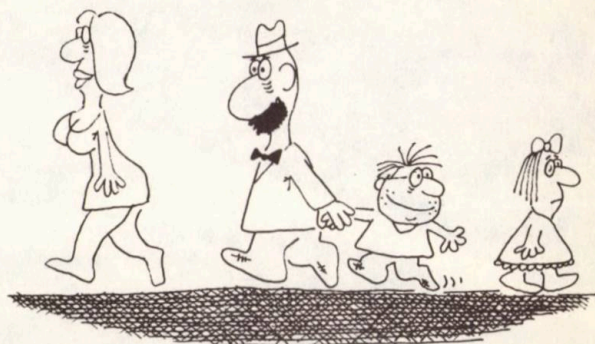
Babacii să-mi trăiască!

EUGEN TARU

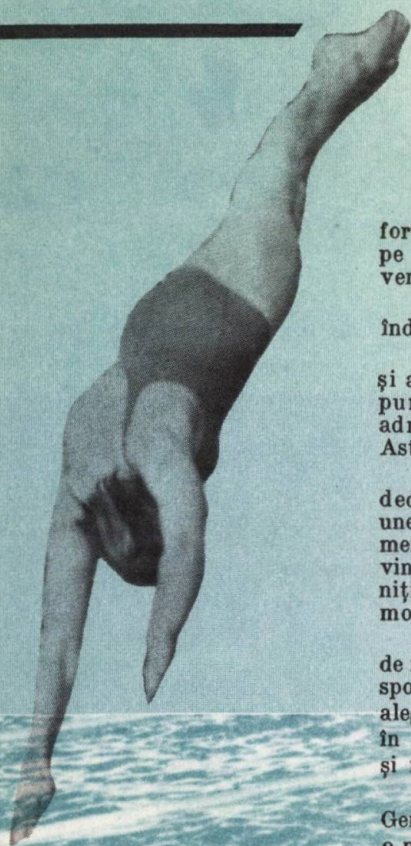
„mi-am uitat acasă minicalculatorul, doamnă profesor”

MIHAI MATEI

Fără cuvinte

LĂSAȚI COPIII SĂ

Problema natației, ca sport de masă, stă permanent în atenția forurilor superioare de partid și de stat — construirea atîtor bazine pe tot cuprinsul patriei, numai în ultimii ani, fiind una din elocventele mărturii în acest sens.

Mai rămîne acum ca un număr cît mai mare de copii să se îndrepte spre cel mai complet dintre toate sporturile, înotul.

Este pe deplin demonstrat că natația mărește în fiecare copil și adolescent vigoarea organismului, forța fizică și tăria sufletească, pune bazele unei sănătăți robuste a viitorului adult, îi modelează admirabil calitățile morale, caracterul, perseverența, temeritatea. Astfel utilitatea acestui sport devine evidentă.

Numeroși copii marcați de tare fizice îngrijorătoare s-au vindecat pe deplin prin exercițiul înotului, și rămîne faimos cazul unei fete de 12 ani din Australia, bolnavă de poliomielită la ambele membre inferioare, care antrenîndu-se stăruitor, nu numai că se vindecă total, dar și devine campioană mondială la 15 ani neîmpliniți! E vorba de ILSE KONRADS, un nume celebru din natația mondială a ultimelor decenii...

Deși nu ideea de competitivitate ne interesează în rîndurile de față, e bine totuși de știut că practicanții înotului devin mai ușor sportivi de performanță în oricare dintre sporturile pe care le vor alege mai târziu, îndelungata experiență de pînă acum demonstrînd în modul cel mai convingător că natația este un rezervor prețios și fecund pentru toate disciplinele sportive.

Într-o perioadă în care în foarte multe țări (U.R.S.S., R.D. Germană, R.F.G., Suedia, S.U.A., Spania, Franța etc.) înotul este o materie de curs practic în școală și probă obligatorie la bacalaureat, ar fi nefiresc ca o mare parte a populației noastre să aibă frică de valuri sau să se înregistreze cifre statistice exagerate la capitolul înecuri.

VINĂ LA BAZINE...

Desigur, și gimnastica este un sport tot atât de complet, dar nu se poate practica decât de la o anumită vîrstă fiziologică, în timp ce un copil poate învăța să înoate chiar înainte de a ști să meargă!...

În apă se dezvoltă toate organele interne, copiii prind în piept inimi care nu vor cunoaște niciodată pericolele de infarct, plămîinii, umerii, spatele se fortifică decisiv, individualitatea copilului se încheagă mai pregnant pe plan biologic și psihic, prevestind parcă apariția personalității de mai tîrziu a tînărului și afirmarea sa în viață, atunci cînd valoarea umană va fi aptă pentru a fi pusă în slujba funcțiunilor sociale ale idealului.

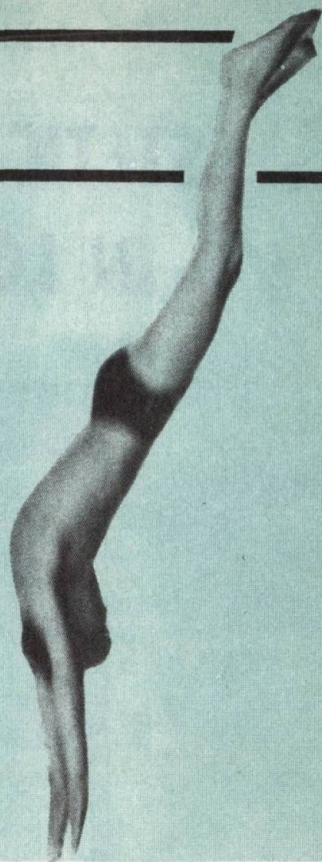
Înotul este și o bună școală împotriva blazării pretimpurii a tineretului, împotriva deprinderilor de trîndăveală și de cafenea precoce, și împotriva unei anumite posturi pseudo-filosofice de genul „nil admirari“, a neputinței de mirare în fața miracolului vieții, implicit refuzul de a înțelege marile prefaceri și realizări pe care le trăim, de a participa la săvîrșirea și desăvîrșirea lor.

Toate acestea sînt lucruri incontestabile, teza înotului cuprinde un adevăr simplu și universal, elementar și axiomatic, și nu i se poate opune, în mod onest, nici un argument „contra“.

Rămîne numai ca noi toți, părinții în primul rînd, să ne purtăm copiii spre centrele de învățare a înotului, în București la bazinele Floreasca și „23 August“ pe tot timpul anului, la strandurile Tineretului, Dinamo, Obor ș.a. în timpul verii, — iar în toată țara să ne adresăm consiliilor județene și orașenești pentru educație fizică și sport, oricăruia dintre organele sportive locale, acestea acordînd necondiționat toate îndrumările și sprijinul necesar.

Lăsați copiii să vină la bazinele de înot!

MATEI AȘTEFANII

Arhitectul CĂTĂLIN GION despre

ESTETICĂ ȘI FUNCȚIONALITATE ÎN LOCUINȚELE NOASTRE

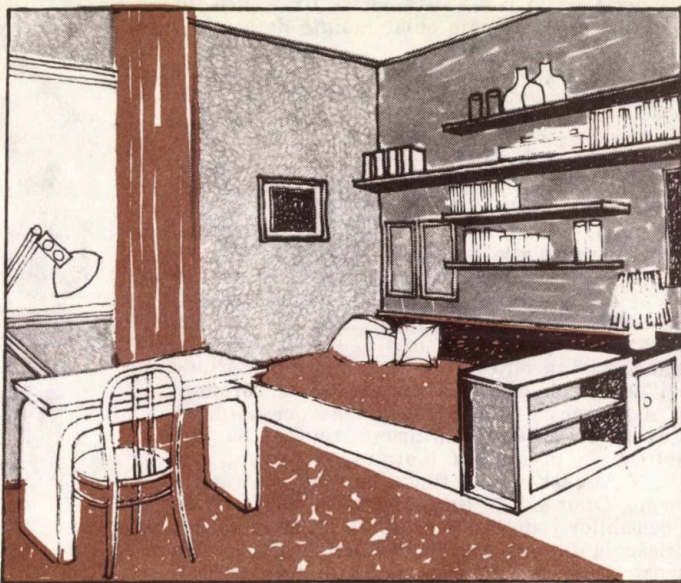

Fig. 1

De câțiva ani încoace, se vorbește tot mai mult despre confort, funcționalitate, estetică, echilibru coloristic și altele, atunci când e vorba de decorarea unui spațiu în general și a apartamentului fiecăruia, în particular. Și pe bună dreptate. Aranjarea unui interior trebuie gândită în așa fel încât să îngemăneze, pe cât posibil, condițiile amintite mai sus. Vrînd-nevrînd, fiecare

dintre noi devenim la un moment dat, decoratorii propriilor noastre apartamente. De aceea credem că unele sfaturi în această privință sînt necesare.

A agrementa un cămin confortabil, plăcut, a-i da totodată personalitate și armonie, este o problemă delicată, dar care de cele mai multe ori devine din ce în ce mai pasionantă și plină de satisfacții.

Un spațiu mai restrîns, poate deveni intim, odihnitor, printr-o gândire organizată a elementelor de mobilier, printr-o repartizare cu gust a culorilor dominante, printr-o dirijare abilă a luminilor. De multe ori este suficient, în cadrul aceleiași camere, să redistribuim mobila existentă în mod funcțional, să completăm ambianța cu o

plantă decorativă, o lampă cu picior, două aplice sau un tablou, pentru a ne simți dintr-o dată într-o atmosferă nouă, plăcută, înprospătată. De altfel, astăzi, împărțirea riguroasă a funcționalităților pe fiecare cameră, își pierde treptat semnificația. Spațiul pentru odihnă nu este rezervat în exclusivitate, ci poate folosi și pentru

studiu, camera de zi devine o încăpere cu destinații polivalente, începînd cu locul de luat masa și terminînd cu audițiile muzicale. Camera copiilor, de asemenea, în afara odihnei poate folosi ca spațiu de joacă sau studiu.

Funcționalitatea, dimensiunile reduse, suplețea, coloritul discret sînt atributele mobilieru-

lui modern, adaptat la cerințele vieții. În acest context, interiorul impune o atmosferă simplă, destinsă, obținută prin acuratețea formelor și liniilor (cite odată chiar grafice) ale mobilierului, a tonalităților coloristice luminoase. De aceea, când zugrăvim vom apela la o gamă coloristică deschisă, optimistă. De pildă, rozul pastel și bleul sînt foarte potrivite camerelor de tineret. Galbenul (cu nuanțele sale spre roșu și citron) face parte dintr-o armonie coloristică mai puternică, dar este luminos, strălucitor, roșul cărămiziu dă o notă intimă, primitoare interioarelor și se completează foarte bine cu o timplărie vopsită în alb, maronul — chiar dacă este o culoare mai închisă — asociat cu albul (fie pe mobilier sau tavan) anihilează unele defecte ale camerelor (fie că sînt prea mici sau orientate nefavorabil).

În camera de zi, printr-o dispunere funcțională a mobilierelor, putem crea cadrul adecvat derulării unui complex de activități: locul de luat masa, zonă de relaxare și muzică, televizor sau chiar studiu (fig. 1).

Mascarea unei uși, prin integrarea acesteia în cîmpul bibliotecii, atît prin colorit cît și prin structură, creează posibilitatea mobilării unor fronturi largi, deci și o posibilitate de mărire a spațiilor. Este recomandabil să nu plasăm masa în mijlocul camerei. Aceasta poate fi așezată la perete, cu un corp de iluminat dirijat spre ea și în dreptul ei, pe perete, un tablou sau o fotografie.

Este bine să reținem și un alt fapt important: abundența mobilierului, care onora le pare un semn de prosperitate, înăbușă spațiul de locuit. Varianta în care am putea obține un spațiu prețios prin folosirea unei mese pliante, care să devină un soclu pentru o floare sau o statueta în timpul nefolosirii ei, este salutară. De asemenea scaunele pliante, deosebit de practice și decorative, se pot depozita într-un spațiu restrîns, în debara. Astfel, camera de zi devine mult mai spațioasă,

cu o funcție majoră de odihnă și relaxare.

Aș vrea să mai ridic o problemă: lipsa de unitate în linia mobilierului nu trebuie să ne îngrijoreze. Într-un interior se poate combina foarte bine o piesă de mobilier stil, într-o ambianță modernă. Pentru camerele de tineret, gama de mobilier din comerț și cooperatie este mai puțin variată, dar însăși polivalența unui asemenea spațiu creează posibilitatea unei amenajări originale și plăcute. Cîteva polițe alternate cu tablouri sau fotografii decorative, o lampă articulată deasupra spațiului de studiu, o mochetă colorată puternic, completează un mobilier alb (poate fi și din PAL melaminat,) devenind cu atît mai practic și ușor de întreținut.

Tablourile, fotografiile, gravurile, trebuie alese cu grijă și, mai ales, panotate echilibrat și cu gust. Este mai bine ca în locul cîtorva picturi „originale“, dar de o calitate îndoielnică, să folosim reproduceri al căror nivel de realizare a crescut din ce în ce mai mult. Nu trebuie să exagerăm printr-un număr mare de expuneri și nici să căutăm cu orice preț simetria.

Cîteva cuvinte despre mult controversata problemă a balcoanelor. Mulți, sau foarte mulți, contravin chiar legilor și prin confecții metalice improvizate închid balcoanele în speranța obținerii unor spații suplimentare de depozitare. Balconul sau logia, prin însăși destinația dată de programul de proiectare, servește relaxării, legăturii psihologice între mediul ambiant și interior. O mobilă ușoară, colorată viu (în general scaune pliante, măsuțe sau etajere) formează un spațiu de destindere și conversație. Mobilă de răchită sau diverse împletituri sînt adecvate unei asemenea destinații.

Pînă la nivelul parapetului se poate amplasa un dulap mic și ușor care să folosească atît pentru depozitare, cît și pentru servit. Și, bineînțeles, plante. Este locul unor jardiniere decorative, a căror întreținere poate deveni o pasiune.

curiozități

Proces împotriva șoarecilor

Cu 461 de ani în urmă — printr-o sentință pronunțată în anul 1519, de tribunalul orașelului austriac Glurns — se interzicea șoarecilor șederea în acest orașel. În ședință, tribunalul a declarat șoarecii vinovați de producerea unor stricăciuni recoltei și le-a dat... termen de părăsirea localității, 14 zile. Bineînțeles, procesul s-a judecat în lipsa învinuiților. Actele descoperite nu spun nimic despre modul în care a fost... executată sentința.

De ce își dau oamenii mîna

Obiceiul de a da mîna cu cunoscuții pe care-i întîlnim sau de care ne despărțim a fost inspirat de ... precauție. Mîna dreaptă întinsă spre cel întîlnit nu putea lovi, palma deschisă neputînd ascunde vreo armă sau altă... surpriză neplăcută.

Academia minciunii

În orașelul Moncrabeau, situat în sudul Franței, există o Academie a... minciunii! Anul trecut a avut loc ceremonia remiterii titlului de decan al minciunșilor. După "debateri" furtunoase, care au durat mai multe ore, titlul a revenit unui belgian din Namur, Joanes Zweffer. În discursul rostit el s-a angajat, ca și predecesorii săi, să mintă tot timpul și oriunde s-ar afla, aducînd prejudicii numai adevărului.

Femei care nu-și ascund vîrsta

Femeile din Anglia nu au griji în legătură cu tînuirea vîrstei lor. Nici măcar polițiștii nu întrebă conducătoarele auto, în caz de contravenție la legile circulației, de data precisă a nașterii. În protocol este îndejuns să scrie: vîrsta — peste 21 de ani!

„MESERIA MEA E VIAȚA PENTRU VIAȚA TUTUROR OAMENILOR”

ION PREDOȘANU în dialog
cu prof. univ. dr. ANA ASLAN
Erou al Muncii Socialiste

● N-am timp să-mi scriu memoriile ● Am avut un trecut și frumos și dificil ● Am multe „defecte” care-i supără teribil pe unii ● Am vrut să fiu prima întotdeauna ● Unii vor să fie mari, dar fără muncă ● Bolile mele sînt răutățile altora ● Eu, personal, n-am făcut toată viața altceva decît să muncesc foarte mult ● Ca să pot urma medicina, am făcut greva foamei. ● Muncitorilor le recomand muncă intelectuală și intelectualilor muncă fizică ● Un produs cu totul nou care va fi curînd în farmacii ● Nu este extraordinar să existe virșnici, fără a fi bătrîni?

— Vă numărați, stimata tovarășă profesoară, printre cele mai cunoscute cinei personalități din lume. Cum ați ajuns dumneavoastră ce-ați ajuns?

— E o cale lungă. Sînt multe de spus.

— Propun să le auzim.

— Bine, dar n-avem noi vreme pentru toate. N-am timp să-mi scriu memoriile și cred că e păcat. Am văzut multe în viața mea. M-am născut cam demult, la Brăila, la 1 ianuarie 1897, într-o familie cu mulți copii și venituri destul de modeste. Am avut un trecut și frumos și dificil. Dar, ce vorbesc eu? Cu cît e mai dificil cu atît e mai frumos.

— Vorbiți-ne despre copilăria dumneavoastră.

— Am fost o năzdrăvană pentru timpurile acelea, trebuie să recunosc. Prima mea pasiune n-a fost medicina, ci aviația. Aș fi dat mult să-l cunosc pe Vlaicu. Am reușit să zbor la 16 ani cu Andrei Popovici, cumnatul lui Coandă și unul dintre primii noștri piloți.

— Erați foarte curajoasă!

— Acum cînd stau și mă gîndesc, pot spune că era chiar un mare curaj să zbori, pe vremea aceea, la 16 ani, pentru că puțin mai tîrziu, în anul întîi de medicină, tot ca o mostră de curaj, aveam să-l asist la operație pe primul mare chirurg pe care l-a avut România, dacă nu chiar cel mai mare.

— Cum ați ajuns la medicină?

Împotriva voinței mamei. Tata s-a prăpădit pe cînd aveam 13 ani. Mama era tare grijulie cu mine. Pentru dumneai nu eram decît o fetiță. Mi-am impus voința și am început să urmez medicina. N-am scăpat de „grija” mamei. Țin minte că în anul întîi nu mă lăsa să intru la operații. Dorința aceasta a mamei n-am reușit s-o respect decît din anul trei de medicină, cînd am avut de-a face cu medicina internă și am înțeles ce-nseamnă să ajuti fără să tai. L-am cunoscut și l-am avut dascăl pe Danielopolu, personalitate proeminentă a medicinei și a învă-

țămîntului medical românesc, om generos, pedagog și coleg excepțional. I-am cunoscut apoi pe Parhon, pe Marinescu, pe Toma Ionescu...

— Care dintre ei a avut o înfruntare mai mare asupra dumneavoastră?

— După cum i-am prezentat eu, cred că se-nțelege — Danielopolu și o să vedeți mai departe de ce. Tot el îmi spunea, că am un singur defect zicându-mi: „Ești un ambițios“. Dar aici se înșela. Cred că am mai multe defecte.

— Cum așa?

— Chiar așa. După părerea mea, în fiecare calitate se ascunde și un defect, cît de mic. Nu-i așa? Dacă ești prea darnic riști să devii risipitor, dacă ești sever riști să treci spre răutate. Și exemple sau contrariile de felul ăsta pot fi continuate. Spuneam că am mai multe defecte. Unul ar fi acela că vreau ca toată lumea să fie corectă. Nu sînt iertătoare nici cu mine, nici cu cei care nu-și fac datoria. Și ar mai fi unul pe care nu-l ascund. Mi-a plăcut să fiu prima. Dar ăsta e un „defect“ dobîndit prin muncă, prin studiu. Mă uitam la băieții din jurul meu și mă mai uit și acum. Nu zic de băieții că nu sînt capabili, de cele mai multe ori chiar sînt, numai că au un fel de ambiții patologice, așa zice. Vor să fie mari, dar fără muncă.

— Înțeleg că nu v-a fost prea ușor ca femeie. Așa să fie?

— Mi-a fost chiar greu. Și să nu vă mirați cînd vă spun asta. În prima jumătate a secolului nostru fi era mult mai greu unei femei să răzbată într-o carieră. Mi se spunea adesea: „mergi fetițo la bucătărie, ce ți-a venit să ții cuțitul de disecție în locul cratiței“. Măcar de-ar fi fost singura neplăcere. Cum v-am spus, a trebuit înții să lupt cu prejudecata mamei și pentru asta am făcut greva foamei. Băieții mi-au luat-o înainte și pentru că eu n-aveam dreptul să mă-nscriu la toate examenele de promovare. De pildă, profesoară n-am putut să devin decît după eliberare, prin 1946, cu toate că mă dovedisem capabilă și la 30 de ani, ca realizări și, să zicem, intelect. Experiența, desigur, se mărește odată cu vîrsta. Totuși, nu experiența îmi lipsea. Neînd băiat, aveam șanse reale doar la probele și examenele secrete, precum cel de internat, unde am reușit să fiu prima. Dar, pentru asta muncisem mult, făcusem multe sacrificii. Tinerii trebuie să știe că nici un sacrificiu nu-i de prisos cînd îl faci la tinerete. Eu am făcut foarte multe sacrificii și cred că n-am reușit să fac destule. Nu e cazul să le amintesc pentru că și-așa multe nu mai sînt de actualitate. De citit, am citit mult. Aș mai spune că toată răsplata vine în timp și cu cît vine mai tîrziu e mai bine. Viața e tumultuoasă, plină de neprevăzut, de greutatea mai dificil de trecut și chiar mai exuberantă abia cînd forțele fiecăruia nu mai sînt așa de importante. E o mare nenorocire să vină bătrînețea și să nu fi făcut ceva deosebit la tinerete. De aceea aș recomanda tineretului să se gîndească bine și să înțeleagă că experiența, puterea de sinteză ale celor care nu mai sînt tineri sînt cu atît mai valoroase cu cît ei au înfăptuit ceva demn de luat în seamă încă din anii tineri.

— Nu v-am întrerupt și pentru că ați vorbit ca un mare pedagog. Nici nu este de mirare, n-am uitat că am în față un profesor universitar. Amintesc cititorilor, ca o

ASKENAZI, DAVID EDMOND LEON, rabbi, b. Oran, Algeria, Dec. 14, 1897 s. Leon and Farha (Banachi) A.; student Lycée of Oran; m. Rachel Touboul, children—Aimee (Mrs. Dede Serour), Leon, Judith, Eveline, Joel, Daniel Dir., Israelite Sch., 1926-29; chief rabbis of Oran (Algeria), 1929-36, Oran Dept., 1936-60; mem. Supreme Council of Algeria, 1936-39, pres., 1939-43; chief rabbi of Algiers, 1946-53; Decreted chevalier Legion d'Honneur (France). Author: Le Judaïsme; Methode d'Hebreu. Notes contributives a une histoire des Juifs d'Oran; Le Mazhor d'Oran. Address: 3 Cite de Trevis, Paris 9eme, France*

ASKEW, WILLIAM CLARENCE, historian, educator, b. Hamilton, Ga.; Nov. 23, 1910, s. John David and Sallie (Dean) A.; A. B., Mercer U., 1931; M.A., Duke, 1934, Ph.D., 1936; m. Alice Washburn, Dec. 30, 1936; 1 dau., Elizabeth Anne. Prin., Cataula (Ga.) Sch., 1931-33; instr. U. Ark., 1936-39, asst. prof., 1939-43; asst. prof. Colgate U., Hamilton, N.Y., 1946-49, asso. prof., 1949-55, prof. history, 1955—, chmn. dept., 1967-69; vis. lectr. history U. Tex., summer 1949; vis. prof. history Duane, summer 1962, U. Ky., summer 1965; asso. Columbia Seminar on Modern Italy, 1966—; Served to lt. comdr. USNR, 1943-46; John Simon Guggenheim Meml. fellow, 1952, Fulbright grant for Italy, 1952-54. Mem. Am. Assn. U. Prof., Am. Hist. Assn., Soc. for Italian Hist. Studies, N.Y. State Assn. European Historians (pres. 1970-71), Phi Beta Kappa, Pi Kappa Phi, Phi Alpha Theta. Democrat. Baptist. Author: Europe and Italy's Acquisition of Libya, 1911-1912, 1942. Co-editor, contrib. Power, Public Opinion and Diplomacy, 1959. Contrib. articles to prof. jous. Research in Italian Fgn. Office archives. Home: 9 E Kendrick av., Hamilton, NY 13346

ASKIN, ROBERT WILLIAM, Australian govt. ofc.; b. Sydney, Australia, Apr. 4, 1909; s. William James and Ellen (Halliday) A.; D. Litt. (hon.) U. New South Wales; m. Mollie Underhill, Feb. 5, 1937. Served as bank ofc., Sydney, before 1950; mem. New South Wales State Parliament, 1950—, leader of opposition, 1959, premier, 1965—. Served with Australian Inf. Decorated knight comdr. Order St. Michael and St. George. Liberal. Mem. Ch. of Eng. Home: 86 Bowser St Manly, Sydney, Australia. Office: Macquarie St, Sydney, Australia

ASKMARK, K.F. RAGNAR, clergyman, b. Lund, Sweden, Oct. 1, 1914; s. August Andersson and Carolina (Björck) A.; grad. in theology, U. Lund, 1936, licentiate in theology, 1940, Dr. Theology, 1943; m. Eivor Bergman, 1947. Ordained in ministry, 1938; lectr. in practical theology and eccl. law U. Lund, 1943-49; rector Swedish ch. laity, Sigtuna, 1949-51; dean, Gothenburg, 1951-59; bishop Linköping Diocese, 1959—. Chmn. Swedish Mission to Israel, 1961—. Ch. of Sweden Constr. Bur., 1962—. Author: (with O. Kallström) Altare och funt., 1948. Ambet och deb. kyrkan, 1949. The Scandinavian Churches, 1957. Lnkps stift inför 1960-talet, 1961. Editor: Nord teolog uppsl.bok f kyrka o skola, 1949-55. Address: Gothenburg, Sweden*

ASKVIG, KNUT, lawyer, b. Jølev, Norway, Apr. 23, 1919; s. Gudbrand and Karen (Olson) A.; student Ecole de Roche (France), 1937-38; B.A., U. Oslo (Norway), 1937, LL.B., 1947; postgrad. Cambridge U., 1938; m. Magna Berit Klaveness, May 4, 1947; son, Peter Gudbrand. Admitted to Norwegian bar, 1949; legal adviser Norwegian Bp Co., 1949; individual practice law (internat. comm. law), Oslo, 1952—; admitted to practice Supreme Ct. Norway, 1959. Served with Norwegian Army, 1940, Norwegian and Brit. Army, 1941-45. Home: 18 Solksknsvveien, Oslo 3, Norway. Office: 7 Fr Nansens plass, Oslo 1, Norway

ASLAN, ANA, physician, b. Braila, Rumania, Jan. 1, 1897; d. Margari and Sofia (Popovici) A.; M.D. Ministry Nat. Rumanian Edn., 1924, D.Sc., 1961. Intern. asst. 2nd med. clinic; chief physician Filantropia Hosp.; head dept. physiology Inst. Endocrinology; prof. clin. medicine, head inst. Geriatry, Bucharest, Rumania, 1952—; adviser WHO, 1963. Mem. Rumanian Acad. Med. Sci., U.N. Acad. Sci., World Union Prophylactic Medicine and Social Hygiene, World Assn. Lady Drs., Rumanian Soc. Gerontology (chmn. 1959—), hon. mem. Lancian Acad. (Rome), Diplome Acad. Pas. Mundi. Author: L'epreuve amphroter. sino-carotidien, 1955; numerous others. Editor: Masson, 1955. Novocaine factor eutrofico y rejuvenecedor, Editorial N.B.P., 1957. Contrib. articles to prof. jous. Work includes invention Gerovital H.3m. Calder, reg. on aging. Address: Institutul de Geriatrie Str. Minusireia Caldargusani nr. 9, Bucharest, Rumania

ASLESON, ROBERT FREEMAN, pub. co. exec.; b. New Ulm, Minn., Oct. 11, 1935; s. Raymond and Florence Elvina (Anderson) A.; B.S., B.B.A., U. Minn., 1958, M.S. in Indsl. Engng., 1958; LL.B., George Washington U., 1961; m. Patricia Gail Starnes, Sept. 10, 1960; children—Robyn, Kristin, Gail. Asst. to pres. Xerox Corp., Rochester, N.Y., 1961-62, sales rep., N.Y.C., 1963-64; marketing mgr. Univ. Microfilms, a Xerox subsidiary, Ann Arbor, Mich., 1964-65, v.p. operations, 1966-67, gen. mgr., 1967-68, pres., 1969—. v.p. Xerox Edn. Group, 1971. Mem. citizens' adv. bd. St. Joseph's Hosp., 1970—. Campaign chmn. Ann Arbor United Fund, 1969, bd. dirs., 1969-70. Served with USNR, 1958-61. Recipient Distinguished Service award Ann Arbor Jr. C. of C., 1967. Mem. Nat. Microfilm Assn. (dir. 1971—), Tau Beta Pi, Pi Tau Sigma, Beta Gamma Sigma. Rotarian. Home: 2630 Engle Dr., Ann Arbor, MI 48103. Office: 300 N Zeeb Rd., Ann Arbor, MI 48106

ASMAR, MICHEL SASSINE, scholar, lectr.; b. Jeddidei El Mein, Lebanon, 1914; s. Sassine A.; B. degree, Coll. Brothers of Beirut (Lebanon); m. Sibina Khoury, Jan. 1943; children—René, Raja, Sami, Kamal, Marie-Claire. Career of arts and letters; founder, 1946, dir. Cenacle Libanais (Lebanese Lit. Soc. Cultural Center); adminstr. dir. Internat. Commn. for Translation of Masterpieces, Beirut, 1955—; founder (in collaboration with other writers and artists) Lebanese Assn. Arts and Letters, 1963. Recipient Gold medal Merit award Lebanon, Merit award Italian Republic, Merit award Tunisian Republic; decorated knight Order of Arts and Letters (France), comdr. Nat. Order Republic of Senegal. Author: Journal de Michel Srou; Liban, terre d'art, Apres l'epreuve et l'art, Les Conférences du Cenacle (monthly rev.) Home: Rue Trabaud Imme Zwick, Beirut, Lebanon. Office: Cenacle Libanais Rue du Liban BP 1145, Beirut, Lebanon*

Fașsimil din cunoscuta lucrare „WHO'S WHO IN THE WORLD” ediția 1974, o selecție foarte riguroasă a celor mai prestigioase personalități contemporane, ale lumii — lucrare în care figurează și numele savantei române Ana Aslan.

Ichikawa Citi, Chiba Ja Japan

ASP, EERO RAFAEL, 1922; s. Eero Walford and m. Sisko Olli Karttila, 1929, 1955-58, 60-62, altern. 1958-60, 68—; mng. dir. E Credit Ltd., 1965—; alte 1966—. Address: Internat. Washington, DC 20431*

ASPER, SAMUEL PHILIP, July 14, 1916; s. Samuel P. U. 1936, M.D., Johns H. U. 1941-42, 46-48, m. Ann G. (Mrs. H.B. Wilson, Jr.), physician. Johns Hopkins med. affairs, 1970—; prof. dean Sch. Medicine, 1957-60. U. Panama, A.M. of Bei M.C., AUS, 1942-45; Intern. Diplomate Am. Bd. Intern. Med. Am. Diabetes Assn., Assn. Am. Physicians, Am. Club, Peripatetic Club, El Alpha Epsilon Delta, Alpha Kappa, Baltimore, Md.

ASPLING, SVEN, Swee 1937-42; constituency org sec.-gen., 1946-48, sec.-g. affairs, 1962—. Address: h.

ASPLUND, HANS, arc. s. Gunnar and Gerda (Sells) archt. office, N.Y.C., 1946; ofcl. projects bldgs. UNE hall, Eslov, Sweden 1959; structures Stockholm, 1962; U. Lund (Sweden), World Soc. Ekistics. Add.

ASPLUND, KARL, pe Sweden, Apr. 27, 1890; s. Ph.D., Stockholm U., 1910, Spdin, 1950; 1 dau. Sec., Nyheter, 1914-21, Svenska art dealers, 1921-53; pres. Stockholm U., 1964, M. Antiquaries Acad. Stockl 1965. Den svenska porträtt Herodes, 1919, Vers från Zorn's Engraved Work, Orient, 1927; Aael Fridell Livets Smultströmmar, 1 Stenhammarmonika, 1959; Konst, Kännare, ance de famille, 1955; 1 Stockholm, Sweden

ASRATIAN, EZRAS A. Armenia, May 31, 1903; Med. Faculty, 1930. Wit. Sci., 1930-38, dir. Phys. Activity and Neurophys. 1935-41, Leningrad Ped. physiology Pirogov 2nd I. Internat. Physiol. Congr. med. 1961, Armenian ac. of the Cerebrum, 1941; Traumatic Shock, 1945; A. I. P. Pavlov, His Life and the Central Nervous System. Compensatory Adaptation. Co-editor Physiology sec. on physiology; chief ed. Research on devel. of rec. that cerebral cortex play functions: develop. nerve activity, of sleep. treatment organic disorders. develop. World War II, 1942. A. Neurophysiology Pyatnit

ASSAD, HAFEZ, pres. Commd. officer Syrian A comdr.-in-chief Air Force 1970; pres. Syrian Arab R. l'ordre Nat. du Cedre (C. Address: Office of the P.

ASSAF, TOUFIK SU 1915; s. Suleiman and B. emigrating to S. Am., 1941; Ghassan, Wahid, Marw. Comml. Assn., 1951; fou. plant, Beirut, Lebanon, 1951; and Arab Nations; found. v.p. Modern Studio Co. (plastic povt.), Lebanon, Chmn. trans. comm. Assn. (dir.), Industrialist. Ass. Lebanese Assn. (v.p. 1966

acoperire concretă a frumoaselor cuvinte ale dumneavoastră despre anii tineri, că ați absolvit în mod strălucit Facultatea de medicină în 1922, pentru că numai eu doi ani mai târziu să fiți doctor în medicină, magna cum laude. Membră a Academiei de științe din 1945. Sînteți aceea care a smuls naturii Gerovitalul. Ce legătură are acest excepțional succes cu biografia dumneavoastră?

— Sînt luată prin surprindere. Aș putea spune că nu are și aș scăpa de întrebare. Oricum, o parte a răspunsului ai putea-o bănuși și dumneata. Eu sînt un caz experimental, și nu de azi de ieri, ci chiar de la început, de cînd am între-zărit efectele procainei. Mă aflam la Timișoara și obținusem rezultate extraordinare în tratarea artritelor cu procaină și am vrut să aflu ce se întîmplă cu ea în alte cazuri. Un student avea genunchiul drept înțepenit și-l ținea între perne de nisip, parcă-i văd patul și-acum. Mi-a dat voie în 5 aprilie 1949 să-i fac o injecție în artere. Și, cînd e să se întîmple ceva mare toate merg strună. Cînd am scos acul și-a îndreptat piciorul. Seșara am venit la Danielopolu la București să-i comunic. Și-a dat seama că nu-s vorbe goale și a zis: „Dumneata ai făcut ceva“. M-a sfătuit să comunic la Academie și acolo mi s-a răspuns că nu se poate cu un singur caz. Mi-au zis să vin cu cinci, ca și cum nu sperau ei să mai dau pe acolo. Am mers cu cinci și mi s-au cerut cinci-zeci. Ce era să fac? Le-am dus cîte au vrut. Oamenii au început să vină la mine ca la Maglavit, mai ales că tratam gratuit. Parhon m-a încurajat și el văzînd în descoperirea mea o „treabă de mare importanță socială“. După aceea au început cercetarea și marile greutateți.

— După treizeci de ani de la importanta descoperire și mai bine de douăzeci de ani de la omologarea Gerovitalului, în anul 1958, el, Gerovitalul, pare pentru mulți o realizare incredibilă. Ce le-ați putea răspunde unor sceptici?

— Că este o descoperire nemaipomenită. Iar dacă mai există sceptici și necazuri asta numai datorită răutății și nepriceperii unora. V-am spus că eu sînt un caz experimental. Dacă sînt așa la vîrsta asta e și moștenire, dar și rezultatul medicamentului. Sînt directorul Institutului național de gerontologie și geriatrie, institut creat dintr-un cămin de bătrîni datorită grijii partidului și statului nostru. Îl conduc de peste 27 de ani și fac, desigur, cercetare. Deci, pot munci și încă ce muncă... Nu este extraordinar să existe vîrstnici fără a fi bătrîni? Nu pot să spun că-s tînără. Dar bună de muncă și cu capul întreg, asta da! Bolile mele sînt răutățile altora. Eu mi-am văzut de treaba mea. Cum mă lovea cineva la picioare eu saream mai sus și mergeam mai departe. Mi-am văzut în continuare de muncă mea. Dreptatea a învins totdeauna. Eu am dreptate și asta m-a ținut trează. Vreau să lucrez în liniște. Eu personal n-am făcut toată viața altceva decît să muncesc foarte mult. Doar atît. Pentru ca tinerii de azi să poată fi sănătoși și activi la bătrînețe trebuie să se gîndească încă de pe acum că va veni o zi cînd vor fi vîrstnici. Să nu abuzeze de alcool, de tutun. Să nu facă sport dezordonat, ci reglementar. Să-și hrănească plămîinii cu oxigen, să-și păstreze greutatea de la 30 de ani. Muncitorilor le recomand muncă

intelectuală și intelectualilor muncă fizică. De asemenea, este foarte important să nu-și mobilizeze creierul cu gînduri rele, de răzbunare față de colegi. Să fie optimiști.

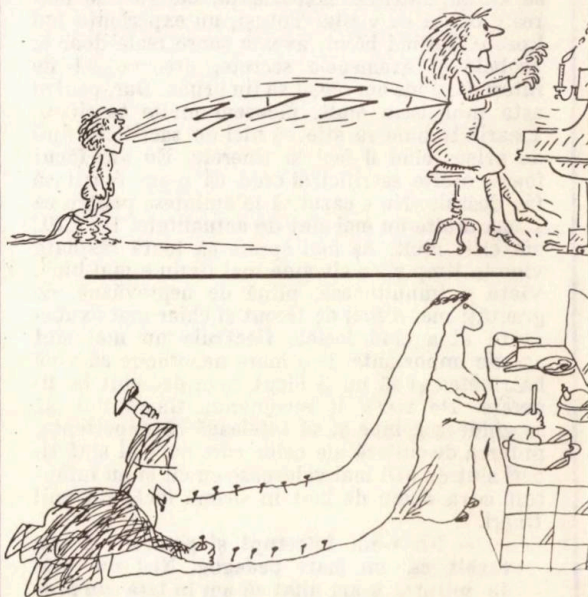
— Ați enumerat cîteva principii de viață, pentru preîntîmpinarea îmbătrînirii; ați dat omenirii și semenilor dumneavoastră și un medicament împotriva îmbătrînirii — Gerovitalul. Pe la mijlocul anului 1979, revista „Flacăra“ anunța cu un mare și inspirat titlu că: „Inepuizabila savantă Ana Aslan a creat un nou medicament, „Aslavital pentru uz pediatric“. V-am ruga să ne reamintiți despre ce este vorba.

— Modificînd formula medicamentului de la care s-a pornit, este vorba de Aslavital, și pornind de la o idee a mea, de cercetare și experimentare pluri— disciplinară, un colectiv condus de doctorul Al. Vrăbiescu, după doi ani de cău-tări a creat un produs cu totul nou numit provizoriu „Aslavital pentru uz pediatric“. Este destinat copiilor cu întîrzieri mentale mai grave, cu sechele după encefalopatii, cu dificultăți de memorie, de atenție, dar el poate fi administrat și copiilor normali cu trăsături temperamentale șterse, asociate cu manifestări de apatie, lentoare, inerție, tendințe de izolare, complexe de inferioritate, se obțin ameliorări ale atenției și memoriei. Contribuie, de asemenea la creșterea rezistenței la efort și scade receptivitatea la bolile intercurrente. Avînd toate avizele și aprobările necesare, să sperăm că în curînd va putea fi găsit în farmacii.

— V-aș mai fura din timp, stimată Ana Aslan, două minute: să spuneți cititorilor „Almanahului părinților“ ceva deosebit despre meseria dumneavoastră.

— Nu te supăra, tinere, dar n-am de spus ceva extraordinar. Atît doar am de spus: meseria mea e viața pentru viața tuturor oamenilor.

Fără cuvinte

ne-a adus barza?

Naivă poveste.

*Pentru mine, copilul, era însă
fermecătoare.*

*Voiam să știu cum am venit
în casa părinților mei
și ei îmi spuneau
cu prefăcută seriozitate
că m-a adus barza.*

*Iar eu credeam, fascinat,
naiva poveste,
cu mintea mea de copil.*

*Povestea-poveste îmi place și azi
cînd copiii mei n-o mai cred
și zîmbesc dîndu-și coate-n ascuns.*

*Dar iată că azi,
povești de-acest soi
și alții, istorici preținși, născocesc.*

*Ei scriu, negru pe alb,
că noi, aicea născuți,
în casa lui Burebista — Decebal —
Bogdan — Basarab — Gelu — Glad — Menumorut —
Noi,*

*am fost lipsă cînd copitele cailor
migratorilor, ce-s azi și istorici,
ne-au călcat ograda și vatra.
De unde-am venit apoi în casa
părinților noștri?*

*Unii istorici ne propun să credem
povestea cu barza.*

*Periculoasă-i naiva poveste
Dar ea nu va fi niciodată
ISTORIE!*

FLORIAN SAIOC

SERGHEI ESENIN ȘI POEZIA SATULUI

Prezentăm în paginile de față câteva din poeziile „de tinerețe” ale lui Esenin (dacă se poate vorbi în acești termeni de o operă a cărei elaborare nu s-a extins decât pe durata unei scurte și intense tinereți!). Cititorul va reține câteva din notele caracteristice acestei perioade: observația „realistă” ca prim pas ce se desprinde din magma prozei, umanizarea lumii animaliere și, în sfârșit, apropierea cosmosului prin violentă animare.

Patru din poeziile pe care le oferim cititorilor noștri — Cerșetorul... Noaptea... Rusia și Venirea... apar acum pentru prima oară în versiune românească.

rusia

...Ce frumoasă ești, trista mea țarină!
Tot hotarul acesta mi-e drag.
Port în inimă casele șubrede,
Cu-așteptări de măicuțe în prag.
În genunchi cad în fața opincilor,
Pace vouă, plug, coasă, topor!
Văd războiul-n privirea nevestelor
Și știu tot ce se-ntîmplă cu-ai lor.
Împăcat sînt cu toate măruntele.
M-aș vrea tufă pierdută-n hotar.
Vreau să sper și să cred cu femeile
Și-aprind seara un sfeșnic stelar.
Azi pricep cît de tari sînt în cugete:
Nu le sperie tunet tunînd.
După plug, cu bătrînele cîntece,
N-au nici moartea, nici temnița-n gîna.
Ele cred în stîngacele litere
Și acolo-n sprînceană de crîng,
Ca la cei dinții stropi după secetă,
Ele rid fericite și plîng.
Și-aruncîndu-și în zare privirile,
După chin și-așteptări și nevoi,
Parcă văd printr-o pînză de negură
Roi de harnici cosași în zăvoi.
Blîndă Rusie, vatră de baștină,
Doar pe tine te cînt și iubesc.
Fericirea ta scurtă se cheltuie
Primăvara-ntr-un vers cîmpenesc.
(1914)

noaptea

*Rîul moșăie lin.
Dorm copacii și tac.
N-auzi privighetori,
Nici cristeiul pe lac.
Noapte. Liniște. Somn.
Susur lin de izvor.
Luna varsă polei
De argint lucitor.
E de-argint apa-n rîu.
Izvorașu-i de-argint.
Ștepa s-a-nrourat
Și-i vezi iarba lucind.
Noapte. Liniște. Somn.
Totul doarme ușor.
Luna varsă polei
De argint lucitor.*

(1911—1912)

cerșetorul din tinda bisericii

*I-s ochii brusture pălit.
Cîțiva bănuși strînge-ntr-o mină.
A fost cîndva ciurdar vestit,
Acuma anii-abia și-i mîină.
Iar baba care-și șterge-n colț
O geană la icoana veche
A fost, la anii ei involți,
Iubirea lui fără pereche.
Răboju-i năpădit de fum.
Trecutu-n luncă nu mai zburdă.
Doar cîrja-l mai slujește-acum,
Cu care da cîndva la ciurdă.
Ea pare-a nu mai ști ce drag
I-a fost cu fluiera-i orăjită.
Dar pune, cînd ajunge-n prag,
Copeica-n palma necăjită.
El n-o privește-n ochi, știind
Că rana veche-atît așteptată,
Ci-și face-o cruce, pomenind
Pe roaba Domnului, în șoaptă.*

(1916)

cîntecul cățelei

Cînd se rupea ziua de noapte,
În ocol, pe ogrinji uscați,
Căteaua a fătat șapte
Căfei roșcați.
Îi dezmierda iubitoare,
Lingîndu-i în timp ce sugeau.
Fulgi de ninsoare
De caldul burții ei se topeau.
Dar mai spre seară,
Cînd se culca păsăretul buimac,
A venit ursuz omul de-afară
Și i-a băgat pe toți șapte-n sac.
Ea fugea după ei prin troiene,
Gîfîind prin omătu-nghețat...
...Și mult după-aceea, multă vreme
Oglinda apei a tot tremurat.
Apoi, cînd se-ntorcea zdrobită
Să-și lingă sudoarea lingă culcuș,
I se păru că luna pe casă ivită
E unul din cățeluși.
Privea ceru-n neștire
Scheunînd amar,
În timp ce luna subțire
Se pitea după-o culme-n hotar.
Umilă stătea, smerită, parcă datoare,
Cînd unul, altul o mai lovea.
Aștri blînzi, pîlpîiau prin ninsoare
Ochii ei de cătea.

(1915)

codri-s pustii

Codrii-s pustii, cîmpu-i secerat și golit.
Ceață jilavă-n lungul malului.
Fără zgomot, soarele s-a rostogolit
Ca o roată pe creasta dealului.
Drumul doarme-n noroi, uitat.
A simțit azi vag, prin bura mărunță,
Că mai are foarte puțin de așteptat
Pînă-o să vină iarna căruntă.
Dar eu însumi, ce-am zărit ieri printr-o pînză
De foșnet în crîng și de cețuri albastre?
Luna roibă prinsă-n ham ca o mînză
La huluțele săniei noastre.

(1917—1918)

nu-n zadar

Nu-n zadar a fost furtună.
Nu-n zadar suflat-a vînt.
Nu-știu-cine-a vrut să-mi pună
În priviri un astru blind.
Cineva-mi ridică-o geană,
Tandru, către ce tînjim:
Un tărîm de neprihană,
De miracol și sublim.
Teamă altul n-o să-mi fie
De-acel roi de stele mut.
Fascinat sînt de vecie
Ca de vatra mea de lut.
Totu-acolo e candoare,
Transparență și extaz.
Seara scutură o floare
De vîpaie peste iaz.
Și cuvîntul, de pe buză,
Se repede-n lan și el:
Bolta cerului, lehoză,
Linge roșul ei vișel.

(1917)

venirea

(fragment)

Arată-te pe munte
Dreptății-acestor glii!
Uda-ți vom crucea, Doamne,
Cu golfuri aurii.
Un dîmb slăvește raiul,
Minunile-o vîlcea.
Smerit cred: dimineața
Ta blindă-i de-a făta.
Îi vom primi vișelu-n
Ovese dulci și moi...
Dar ziua e departe
Și moartea e cu noi.
Astîmpără furtuna,
„Taci”, tunetului zi
Și varsă o găleată
De-azur pe vechea zi!
Dă-i Ursei libertate
Și vadra ei de somn,
Cu sufletu-i să-ngrășe
Muncitul cernoziom...

(1917)

În românește de IOANICHIE OLTEANU

Se dedică fratelui meu
de cîntec
Mircea Vintilă

șapte microcîntece de dragoste și amărăciune

cîntec cu fintini

*Ți-am săpat în sini fintină
Ca să beau o săptămîină
Ți-am săpat în sini fintină*

*Și-am băut din sînul stîng
Și-s mereu setos și plîng
Și-am băut din sînul stîng*

*Și-am băut pe îndelete
Din cel drept și mor de sete
Și-am băut pe îndelete*

cîntec cu minză

*Minza mea, dulce, arabă
Dusă-i în lume, pribeagă
Minza mea, dulce, arabă.*

*Și tinjește după coasă,
După iarba de acasă
Și tinjește după coasă*

*Dă-mi, doamne, minza-napoi
Ca să-mi sburde prin trifoi,
Dă-mi, doamne, minza-napoi*

cîntec cu jandarmi

*Foaie verde moartă-n cușcă
Amiroase-a praf de pușcă
Foaie verde moartă-n cușcă*

*Foaie verde trei legume
Mulți jandarmi mai sînt în lume
Foaie verde trei legume*

*Foaie verde și doi lei
Zac în temniți porumbei
Foaie verde și doi lei*

cîntec cu lobodă

*În grădina țărănească
Crește loboda domnească
În grădina țărănească*

*Mamă scumpă, loboda
Tu la domni nu o mai da
Mamă scumpă, loboda*

*Că de-o viață tot tinjesc
Să prînzesc un prînz domnesc
Că de-o viață tot tinjesc*

cîntec cu jug

*Cine vrea din nou robie
N-aibă-n viață bucurie
Cine vrea din nou robie*

*Celui care-și vinde țara
Fă-i mai grea, doamne, povara
Celui care-și vinde țara*

*Cine n-are demnitate
Moară-n jug pe jumătate
Cine n-are demnitate*

cîntec cu farisei

*Fariseii și lingăii
Sînt călăii, sînt călăii
Fariseii și lingăii*

*Ei n-au țară, ei n-au dor,
Ei au interesul lor
Ei n-au țară, ei n-au dor*

*Bate-i, doamne, bate-i tare
Pe toți cei ce n-au spinare
Bate-i, doamne, bate-i tare*

cîntec cu cîmitir

*Crucea tatii putrezește
Cîmitirul se'noiește
Crucea tatii putrezește*

*Vin țărani să se culce
Lîngă tata în somn dulce
Vin țărani să se culce*

*Poate mîine-mi vine rîndul
Lîngă tata să-adorm gîndul
Poate mîine-mi vine rîndul.*

GEORGE CIUDAN

în căutarea primei iubiri...

Stau de vorbă cu M.I., o tinără medic-pediatru și, deși vorbim despre unele întâmplări dureroase din viața ei, eroina folosește un ton calm și arborează o seninătate olimpiană, ca efect al satisfacției încercate din plin, în momentul autodepășirii stării conjuncturale. Își iubise partenerul de viață și asta nu era pușin...

„Vedeți, căsătoria este un lucru complex — mi se adresează doct M.I.—asupra importanței căreia adolescența trece grăbită. Poate și pentru faptul că această importanță celula socială este o instituție a dragostei, a apropierii dintre oameni, menită să asigure eternizarea speciei umane și, în egală măsură, a umanizării omului. O instituție a vieții, deci a răbdării și a încrederii în om. O instituție care dă dimensiuni societății umane, asigurându-i unitate și tărie, structurând-o arhitectural. Vedeți câte valențe leagă o familie? De aceea spun, și sper să nu greșesc, că familia e o instituție a oamenilor mari, generoși, puternici și nu a celor mici, egoiști, ea constituind factorul educațional de primă importanță în modelarea individului-uman pe drumul dăruirii sincere și a iubirii față de aproapele său.

Datorită acestei funcții, familia se susține prin ea însăși”.

Frumoase și mari cuvinte, am putea spune. Pline de adevăruri profunde. De altfel, aceste cuvinte evidențiază optica superioară a tinerei M.I. asupra familiei, situație în care nu ajung chiar toți muritorii.

Să vedem, însă, cum și-a format M.I. o astfel de viziune

sănătoasă, care-i dă, azi, atita seninătate, tărie umană și noblețe.

*

Erau studenți și învățau amindoi foarte bine. De altfel, M.V., soțul doctorei M.I., a fost șef de promoție. S-au cunoscut, s-au iubit și, în anul III, s-au căsătorit. Au avut un băiețel — pe Emanuel. Au fost repartizați, amindoi, într-un oraș în plină dezvoltare, cu perspectiva de a deveni, în scurtă vreme, și mai frumoși. După doi ani, M.I. îl cunoaște însă pe T.T., un medic din Capitală. După o perioadă de certuri și neînțelegeri apărute între cei doi soți, în această perioadă, traiul în comun devenise, realmente, un chin. Au hotărât să se despartă. M.I. s-a stabilit în Capitală, unde bineînțeles, s-a căsătorit cu T.T., care avea o funcție înaltă, fiind un om influent. Însă, familia T.T. — M.I. n-a durat. Comparându-l pe T.T. — înfumurat, cinic, ca orice om cu mulți bani — cu M.V., M.I. și-a dat, în sfârșit, seama, de calitățile primului soț. Începuse să regrete despărțirea, dar acceptând că a greșit, considera totuși că pentru o îndreptare a situației era prea târziu. Se desparte, firesc, de T.T. Un an, cât a trăit singură, după acest al doilea divorț, s-a considerat distrusă. Dar s-o lăsăm pe ea să vorbească.

„Mergeam pe stradă, așa, de parcă nici n-aveam carne pe mine. Sufletul mi se părea o rană, teribil de dureroasă. De fapt, întreaga mea ființă era o rană. Mă simțeam vinovată, distrusă. De multe ori mă gândeam că ar fi bine să mor. În asemenea stări sufletești m-am izolat de

oameni, deși singurătatea îmi devenise insuportabilă. Îmi era frică să rămân cu mine însumi”.

Timpul i se pare că trece chinuitor de greu. Avea o prietenă, căsătorită, la care se mai ducea, totuși, din când în când. Între timp, s-a deplasat de câteva ori în orașul primului soț, pentru a-l vedea pe Emanuel. Aștepta — de multe ori — ceasuri întregi pînă apărea copilul la joacă. Nu, nu vroia să-l răpească. Odată i-a zărit pe amindoi venind, fericiți, pe stradă. Emanuel sărea într-un picior și cînta ceva învățat la grădiniță. Pentru o clipă a rămas imobilă, ca lovită de trăsnet. „Am crezut c-o să fac infarct”. Apoi a izbucnit în plîns. N-a mai putut. A alergat și l-a luat în brațe după care i-a povestit fostului soț totul. I-a spus că se simte distrusă, că nu poate trăi fără copil. Să-i permită a se întoarce cu serviciul în oraș — ca să-l poată vedea pe Emanuel, din când în când, să aibă — eventual — grijă de el. Să-l vadă crescînd. Soțul nu a răspuns nimic. „Îl vedeam cît suferă”. Dar, pentru că „și tăcerea e un răspuns” M.I. a revenit la spitalul din localitate. Îl vedea aproape zilnic pe copil. Mergea la grădiniță, îl ducea acasă. A impresionat-o bunătatea soțului, seriozitatea lui, renumele lui de medic, dăruit profesiei sale, faptul că se gospodărea singur, că se ocupa de educația copilului. I-a cerut, atunci, cheia, rugîndu-l s-o lase să vină să le facă gospodăria: curățenia, să spele, să calce pentru Emanuel, să gătească. Și făcea totul cu o fervoare extraordinară. V.M. îi lasă inițiativa. Devenind mai liber, se

Desen de DORINA MOCANU

dedică studiului. Casa e curată ca o farmacie. Emanuel era fericit și sănătos. Se apropia toamna „Trebuia să înceapă școala. I-am cumpărat uniformă iar, după ce l-am îmbrăcat cu ea, l-am privit ca pe o minune a vieții. Cred că nimeni nu poate să înțeleagă fericirea mea din clipele acelea, cînd Emanuel își purta prima uniformă. Știji cîte uniforme i-am cumpărat? Șase. Îmi era teamă să nu-mi pierd mințile de fericire. L-am luat pe Emanuel, ne-am dus la marginea orașului, ne-am jucat de-a prinselea; cit despre soțul meu, m-am îndrăgostit pur și simplu, ca altădată, deși, în același timp, îmi dădeam seama că-l iubisem întotdeauna. I-am cerut — te rog să scrii chiar așa — scuze, în genunchi. Nici nu știu de cîte ori i-am spus că-l iubesc, că voi face tot ce va vrea el, că nu voi mai greși niciodată. Am văzut, atunci, cum i-au dat lacrimile... Și uite, așa se face că ne-am căsătorit pentru a doua oară“.

De atunci au trecut 3 ani. Emanuel este în clasa a III-a. Între timp li s-a născut o fetișă, și — împreună — se simțeau cea mai fericită familie din lume.

Totuși, cum a fost posibil ca o femeie cultă, inteligentă, care știe despre viață atîtea lucruri, să greșească atît de grav?

„Nu pot să-mi explic cum de am putut greși în halul ăla...”

Din tot ce am povestit, rezultă limpede că, atunci cînd se simte vinovat, omul poate să facă orice pentru a se îndrepta, pentru a reuși să treacă peste el însuși. Că, pentru binele oamenilor, trebuie să fii în stare să treci peste orice piedică... Și omul poate să treacă peste toate, tocmai pentru că este om. Nu pentru faptul că am suferit cumplit, m-am despărțit, ci tocmai pentru că sînt om. Acum, cînd lucrurile s-au limpezit, vedem și înțelegem mai bine cauzele, greșelile și semnificația mării victorii“...

— Ce se poate spune acum despre toate acestea?

— Nimic. Să tăcem. Să tăcem ca să putem gîndi adînc.

LOTTE BERG

cîntec al meu

În sus pe schele, cîntec al meu,
te suie în zbor;
te leagănă, cîntec al meu,
cu vocile vieții în cor;
cu eroii muncii învinge, în fapte de vrere;
fii sunet deplin, fii putere!
Răsunînd te înalță pe creștetul țării,
roșie flamură, geamănă zării.
De știre dă ce nu e încă azi
dar vine mîine, cînd
al tău va fi, de pace-nvăluit, întregul
Pămînt.

În românește de GELU PATEANU

eterna fugă

Porțile nopții au ajuns departe
Îndepărtînd o umbră după alta,
eterna fugă macină priveliști
pînă la necuprinsa stea, Înalta.

Tot alungînd mereu cumplita noapte
ne îmbătăm cu vinul bun de-o clipă
și măcîntînd distanțele cu ochii
adăugăm aripă ling-ari-pă.

Prin frigul, necuprins în sinea lui,
adulmecăm izvor cu limpezi șoaapte.
În cercul nostru sau al nimănui,
porțile nopții au ajuns departe.

Și-n alergarea noastră, Clipa, alta,
ne-ar strînge-n teama vechilor opreliști.
Eterna fugă macină priveliști
pînă la necuprinsa stea, Înalta.

ALEXANDRU DARIE

certitudine

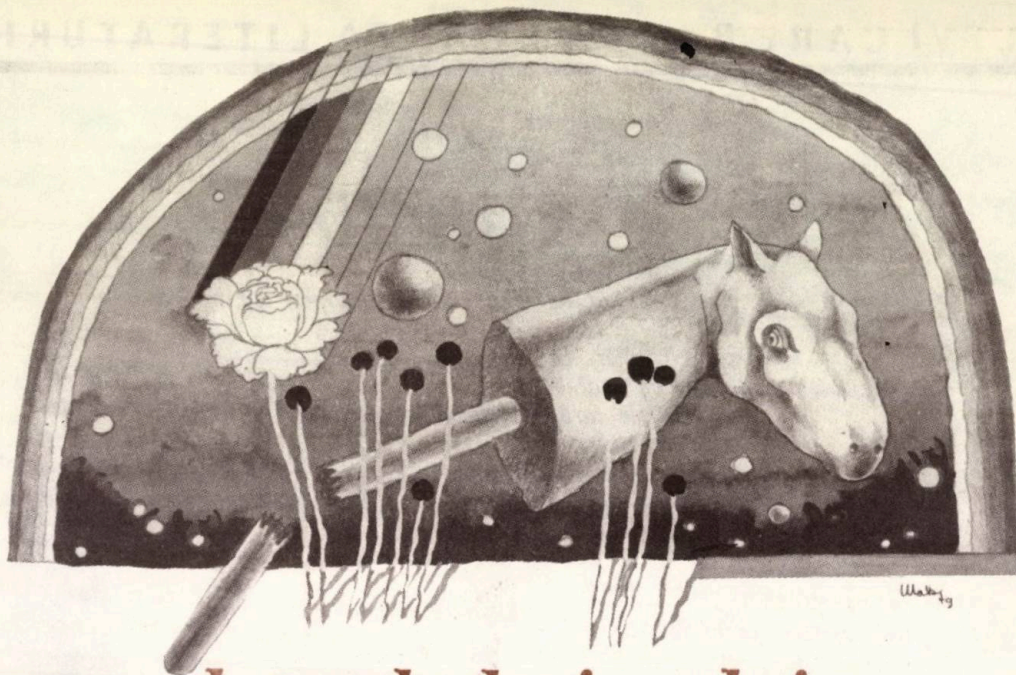
Atît de mult aş vrea să mă contopesc cu marea
încît îmi doresc să fiu un rîu
să mă revărs în inima ei.
Stau pe malul mării
şi valurile care mă cheamă necontenit
spre adîncuri
îmi întăresc certitudinea
că într-o viaţă viitoare
voi fi rîu.

ca doi morţi frumoşi

Cad bucăţi din soare
pe trupurile noastre întinse
pe nisip, egale,
ca doi morţi frumoşi
din altă lume,
doi morţi sălbatici
uitaţi din alt timp
pe-un mal fierbinte
de-un dumnezeu păgîn.
Zîmbind fără durere
dispărem liniştit
în cîntecul pămîntului deschis
ca o rană fierbinte şi bună.
Deasupra, urmele noastre din nisip
învie.

OANA GHIVIRIGĂ

elevă în cl. a XI-a a liceului „Gh. Lazăr” din Bucureşti

legenda bujorului

Trăia odată un împărat care avea un fiu înalt cu vișele negre de păr și roșu la obraz, pe care l-a botezat Bujor; și era Bujor un tânăr cinstit, viteaz și inimos. Îndrăgea vîndtoarea ca orice tânăr de vîrsta lui.

Într-o zi tot colindînd pe coclauri s-a rătăcit de tovarășul său; a mers ce a mers și a ajuns într-o poienită smălțuită de flori albe și roșii. Prin mijlocul poienitei șopotea liniștit un rîuleț cu apă cristalină. Deodată Bujor a auzit dintr-un tufiș glasuri mici și cristaline; a priceput repede cam ce ar putea fi și s-a ascuns într-un tufiș din preajmă.

După cîteva clipe s-au arătat pe pajiștea însorită cîteva copilețe frumoase ca niște luceferi. A avut timp să le numere: erau șase; fetele au format un cerc și în mijloc s-a așezat fata cea mai frumoasă. Copilele au început să o pieptene și să o împodobească, să-i împletească în părul lung și blond coroane de flori albastre. De uimire Bujor nu-și putea lua ochii de la minunea din fața lui; a făcut o mișcare și a atins o frunză care s-a desprins încet, încet de pe trunchi, așternîndu-se la pămînt. Fetele au auzit și s-au făcut pe dată nevăzute...

Bujor s-a întors la palat abătut. Îi apărea în minte acelaș chip blînd și alb ca o petală de crin.

Noaptea a avut un vis frumos: se făcea că a venit la el zîna cea bună și i-a spus: Copila pe care ai văzut-o se numește Irina și trăiește sus în munți, într-o peșteră care este pardoșită cu petale de „nu-mă-uită”; ușa peșterii se închide cînd ziua e la chindie. Irina e răpită de un zmeu care a ferecat ușa la peșteră cu un bolovan, greu ca un blestem. Cine se va încumeta să o dezrobească pe Irina acela se va transforma în floare. Tu te învoiești?”

Atunci Bujor a răspuns: „Mă învoiesc!”

Zîna i-a dat un friu aurit și s-a prefăcut într-un norișor care s-a șters din fața lui. Bujor s-a deșteptat și deschizînd ochii a zărit lîngă el friul cel aurit. S-a îmbrăcat și-a încălecat armăsarul și a pornit. A mers ce a mers peste dealuri și munți și a ajuns la peșteră. S-a bucurat că a găsit peștera, a ridicat coincește spada și a lovit cu putere bolovanul care s-a rostogolit în fundul prăpastiei. Irina a ieșit afară în lumina tare a soarelui. Bujor o privea fermecat de frumusețea ei, dar privind-o simțea cum se transformă în floare, în floarea pe care noi o numim bujor. Irina a zărit floarea și a început să plîngă; și a plîns pînă s-a făcut abur de durere.

De atunci se povestește că primăvara cînd discul de purpură al soarelui dispăre după dealuri, cînd înserarea mîngie natura, Irina apare din nouri, odihnește o clipă lîngă bujor și apoi plînge. Dimineața copila pleacă dar lacrimile ei rămîn pe petalele de rubin ale bujorului. Lacrimile Irinei sînt roua, roua de mărgean care stăruie pînă la răsăritul soarelui.

Bujor se roagă oamenilor să-l stropască cu apă vie și să-l sape cu săpăliga de cristal. Dar dintre miile și miile de bujori pe care îi întîlnim, care este cel adevărat?

Este într-adevăr o întrebare la care nimeni nu a putut răspunde.

OANA CORINA

elevă în cl a VI-a, Școala generală nr.204, Bucuretti

FRANZ LIEBHARD

solie

*Primește-l cu încredere, e solul
Trimis la ușa ta, din depărtare.
Cum o aromă dulce-ți dă ocolul,
Așa și versul meu, fără-ncetare.*

*Primește-l ca pe-un fruct căzut
în golul
Lăsat în suflet de-o furtună mare.
Neliniștile și-au plătit obolul,
Și ziua iar e-o lungă-mbrățișare.*

*Să mergem prin pădurea argintie,
Unde copacii stau ca-ntr-o beție,
Atît de-ncrezători și tineri încă,*

*Și-nfiorați de pacea lor adîncă,
Să înțelegem laudele-ascunse
De muguri cruzi și-mpodobiri
de frunze.*

În românește de ION HOREA

MÉLIUSZ JOSZEF

sărutul, de brîncuși

*Sărut al mileniilor:
sărutul apelor cu piatra:
sărutul pietrelor cu piatra:
sărutul pietrei cu mîna:
sărutul mîinii cu cerul:
sărutul cerului cu bărbatul:
sărutul bărbatului cu femeia:
sărutul omului:
sărutul pietrei cu piatra:
sărut al mileniilor*

În românește de GELU PĂTEANU

consecvență

*— „Nimic nu-i mai plăcut pe lumea asta
Decît o casă plină de copii
Cu zîmbete șăgalnice, zglobii
Și-n prag să te întîmpine, nevasta !“
Așa suna în miezul conferinții
Ținută de savantul profesor,
De față cu-n distins auditor,
Capitolul „Copiii și părinții“.
Sfîrșitul conferinței a fost tare:
— „Căminul, scop !... Copiii, idealul !“
Atunci i-am adresat o întrebare:
— Aveți, cu siguranță, mulți copii...
Doar unul, mi-a răspuns, dar tribunalul
L-a dat, la despărțire... maică-si*

VICTOR HÎLMU

ȘCOALA ÎN SPORT ȘI SPORTUL... ÎN ȘCOALĂ

În sportul mondial e ora performențelor-copii. Dovezi există destule și numai dacă ne referim la valorile din „grădina noastră” avem destule nume la îndemână. Iată: Nadia Comăneci—elevă, Emilia Eberle—elevă, Carmen Bunaciu—elevă, Irinel Pănulescu—elevă, iar lista ar putea continua.

Așadar, la ora școlii se pășește acum pragul celor mai înalte performanțe. Școlarii sînt campioni europeni, campioni mondiali, campioni olimpici ceea ce, cu ani în urmă, era de necrezut. Pînă și numele marilor cluburi sportive Dinamo și Steaua pălesc acum, cite o dată, în fața unor denumiri de mai mică tradiție, dar de certă rezonanță: Liceul de gimnastică Onești, Liceul 2 București, Școala generală nr. 7 Deva etc...

S-a petrecut, deci, o metamorfoză, una care înseamnă ridicarea școlii pe culmile sportului. Cum a fost posibil? Iată o întrebare care se cere a fi explicată prin probe palpabile. Și am ales, în mod voit, nu o școală consacrată, ci una... în curs de consacrare: liceul industrial „Dimitrie Bolintineanu” din București. Cu mulți ani în urmă semnatul acestor rânduri a stat și el în băncile acestui liceu dar, de atunci și pînă acum, s-au schimbat multe...

În vecinătatea sălii de festivități a apărut o piscină acoperită! Da-da, un bazin olimpic în toată legea, cu 8 culoare, cu bloc-starturi, cu instalații de încălzire, cu vestiare și dușuri; într-un cuvînt, cu tot ce este necesar pentru sportul de performanță. Alături a apărut și un bazin mic, destinat inițierii și iată cum, în doi-trei ani, copiii Bucureștiului au început să caute liceul „D. Bolintineanu” pentru a face și sport de performanță în paralel cu cursurile școlare propriu-zise. De la înot s-a trecut și la polo, au apărut și clasele de baschet, în vreme ce handbalul, care se laudă cu faptul că de aici a pornit cel care a fost marele, la vremea lui, Gheorghe Gruia, continuă să rodească.

Am asistat la una dintre lecțiile profesorului Sorin Grigorovici, un vechi slujitor al handbalului, om cu templele cărunte, care a preferat catedra din școală unui post mai confortabil de lector universitar. Fetele pe care le antrenează acum au

Echipe de handbal — fete a liceului „D. Bolintineanu”.
În mijloc: prof. Adrian Beldeanu, directorul liceului, și prof. Sorin Grigorovici.

ajuns să joace sub culorile diferitelor cluburi sportive școlare bucureștene și vor ajunge, în mod cert, urmașe ale Irinei Climovschi și Doinei Cojocar.

Vitrina de trofee sportive a liceului e plină de cupe, medalii și diplome, care vorbesc de la sine despre roadele activității sportive. Și, totuși, aici este un liceu cu profil industrial, un liceu de pe băncile cărui au ieșit și continuă să lase muncitori cu înaltă calificare. Cum se face că ei sînt, în majoritate, și sportivi de performanță? Ei bine, acesta este rezultatul pasiunii profesorilor de educație fizică, dintre care îi amintim, alături de Sorin Grigorovici, pe Zoltan Benedek, Mihai Nedelcu, Gheorghe Tudor și Aurelia Georgescu, este rezultatul eforturilor și grijii permanente cu care directorul liceului, prof. Adrian Beldeanu, a știut să împletească activitatea școlară a elevilor cu pasiunea sportivă.

Exemplul nostru trebuie să ofere, în mod deosebit, ceea ce ne-am obișnuit să numim profesionalitatea profesorului de educație fizică. Prin el, și datorită lui, școala poate însemna o

treaptă fundamentală în sport și tot prin el sportul poate însemna o disciplină fundamentală în școală. Au rămas mult în urmă anii cînd scutirile de educație fizică erau preferate lucrului activ, cînd orele de sănătate erau considerate timp pierdut, ore inutile, așa-zise „dexterități”. Documentele de partid precizează clar că activitatea de educație fizică și sport constituie o contribuție majoră la ridicarea gradului de pregătire multilaterală a tinerii generații, la fortificarea organismului și la întărirea sănătății. În secolul sedentarismului, orele de educație fizică sînt chemate să compenseze orele de studiu, de concentrare intelectuală, aducînd destinderea și relaxarea.

Iată de ce, profesorii de educație fizică, directorii școlilor, organizațiile U.T.C. și de pionieri trebuie să se implice cu și mai mult interes, cu și mai multă grijă în activitatea sportivă din cadrul procesului de învățămînt.

AL. HORIA

fetița cu ochi de voroneț

Mai întâi, la fereastra leagănului s-a ivit creanga de măr. Pe aripi de vînt spunea povești pentru copii. Apoi, șoapta din creangă s-a luat la întrecere cu murmurul abia îngnat al glasurilor de copii. Era scîncet? Era chiot de veselie? Era glasul primelor întrebări în fața vieții care se înfiripa? Oare, ce era?

Minușe mici se întindeau înfrigate să prindă un surîs, un alint, o sărutare de care să nu se despartă niciodată. Chipuri grijului se aplecau asupra pătucurilor albe. „Mama doctoriță“, „mama asistentă“, „mama educatoare“, fiecare dăruia cîte ceva din prinosul dragostei ei de mamă zecilor de minușe care, toate, cereau iubire și ocrotire. M-am oprit copleșită de dragoste, de dor și durere, în fața unui pui de om care avea glas de doină și ochi de Voroneț. Îl topeam cu privirea mea, acolo, în fundul grădinii celei mari, unde își zbenguia joaca inconștientă și pură a copilăriei.

Uneori, cînd se lăsa inserarea sau cînd primii fulgi, ca niște stele pufoase și moi, se jucau la geamuri, în gândurile lor de copii, care nu știau că pe frontispiciul acelei case erau caligrafiate cuvintele „Leagănul de copii“, visau o mamă și un tătîc care să le spună povești la culcare și să fie numai ai lor, pentru totdeauna. M-am apropiat de puiul de om cu ochi de Voroneț și i-am zis:

— Uite ce păpușă frumoasă ți-au adus mămica și tătîcu! Și ghetușe ți-au adus!

Pașii mici au tropăit cu nerăbdare, apoi s-au oprit pironiți de uimire. Ochii albaștri s-au făcut mai adînci, încercînd să pătrundă înțelesul unor cuvinte magice, iscate parăd din basm: mămica, tătîcu. Am învățat-o să spună „pa“ copiilor, pătucului de lingă geam, crengii de măr de la fereastră, „mamelor“ în halate albe care-i vegheaseră primii trei ani din copilărie. Acum a crescut, copăcel — copăcel și merge la școală. De „Leagănul de copii“ nu-și mai amintește. A devenit, prin „porunca și dragostea inimii mele“, copilul plămădit din cea mai curată dragoste spontană apărută după cine știe cîte tragedii.

Oare cum am să pot să-i tîlmăcesc fetei cu ochi de Voroneț căldura care m-a învăluit cînd i-am văzut ochii albaștri, mirați și întrebători? Oare cum voi putea să-i explic de ce nu cade mînea uriașă a soarelui, de ce se topesc florile de gheață, de ce trebuie să fii bun, cînsit, înțelept? Oare unde voi găsi vorba de alint care să-și croiască drum pînă la străfundurile inimii și cugetului ei?

Dacă „Leagănul de copii“ este cea mai bună casă din lume pentru puii de oameni lăsați în părăsire, știu că dorul de casă, de tătîcu și de mămica nu pot fi înlocuite de nici un leagăn de copii din lume. De acest adevăr m-a convins feteița mea cu ochi de Voroneț.

Tanți Constantinescu

Desen de G. MACHE

Sile a fost un precoc. La vîrsta de un an, cînd a început să meargă singur pe picioare, părinții, felicitîndu-l pentru eveniment, i-au făcut cadou un minunat pistol de cowboy. Puștiul nu știa să apese pe trăgaci, dar umbla țănoș cu el la brîu și chiuia ca un haiduc. Nu peste mult timp, precocile a învățat să tragă cu respectiva și nevinovata armă, umplînd casa de fum și pe părinți de bucurie. Pe la 5—6 anișori, temperamentosul Sile avea deja un costum de cowboy, unul de indian, altul de mercenar și altul de canibal, fiecare cu armele respective. Seara nu accepta să se culce dacă nu i se citeau cîteva capitole din Tarzan sau alte cărți care fremătau de bombe și împușcături.

Mergînd la școală, pe la șapte anișori, Sile a plecat de-acasă cu ghiozdanul burdușit de arme, iar în timpul orei de aritmetică, enervat că nu poate pricepe în ruptul capului de ce unu înmulțit cu unu face tot unu, a scos pistolul tip James Bond din pupitru și a tras o rafală de-a leșinat învățătoarea pe catedră și micile lui colege în bănci.

Dramaturgul
ION BĂIEȘU
în ipostază
de prozator,
vă prezintă
un caz rarism
de

precocitate

Părinții erau încîntați de Sile. „Asta — ziceau ei — o să ajungă mare aventurier, explorator la Polul Sud, o să urce pe Himalaia sau pe Calea Laptelui. N-am văzut copil atît de curajos și independent ca el. Cînd îi vine ceva în minte, nu-l poate opri nimeni“.

Așa era. Cînd, de pildă, avea Sile chef să-și sperie vecinii, părinții nu-l puteau opri. Aventurierul își încărca pistoalele și mitralierele lui copilărești, se ducea pe la ferestrele unor oameni

care abia ațipiseră și începea să tragă și să urle ca un sălbatic în urmărirea unei caravane, îmbolnăvind oamenii bătrîni și sperioși. Sau, altădată, avea chef să se urce pe acoperișul blocului și să demonteze antenele televizoarelor, ca să nu poată vedea nimeni filmul western din seara respectivă. Să-l vadă numai el. Pentru că veni vorba de filme, trebuie spus că Sile vedea orice film polițist, western sau de capă și spadă de cîte zece ori, știa toate replicile pe dinafară și le lua tot timpul actorilor vorba din gură, de scotea spectatori din minți.

Pe la 12—13 ani, Sile a început să prindă gustul călătoriilor, pleca de unul singur prin munți, zicea că se duce să exploreze grote, peșteri, sau vîrfuri inaccesibile. Prilej cu care a prins obiceiul de a bea rom cu ceai prin cabane, de a fuma pe rupele și de a juca poker, așa cum văzuse el că fac căutătorii de aur de prin filme și cărți.

Pe la 15 ani își făcuse acolo, avea echipa lui de aventurieri. Îi aduna la el acasă, țineau ședințe de lucru, făceau

scheme, hărți și planuri secrete, visau aventuri grandioase. Părinții lui Sile credeau că nevinovații copii pun la cale explorarea unei peșteri de mare interes științific, îl și vedeau pe fiul lor un Racoviță la 15 ani, cu premiul Nobel în buzunar. „Hei, ofta tatăl melancolic, ce păcat că n-am avut și eu condițiile lui: Ce aventuri visam și eu când eram puști, cum aș fi plecat în lume de mic, ca să mă întorc apoi celebru. Toți oamenii mari au iubit aventura. Ferice de Sile, o să ajungă de-o să ne mândrim cu el“.

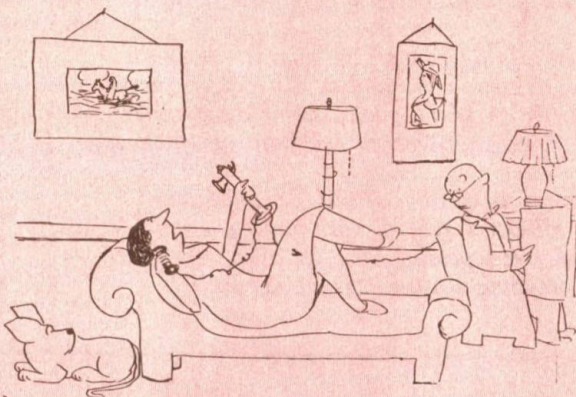
În realitate, Sile avea gânduri mult mai modeste. Cu ajutorul colaboratorilor săi, el dădu într-o noapte o grea lovitură „Alimentarei“ din colț, luând banii din casă și coniacul din rafturi. Tinerii aventurieri plănuiră apoi să facă un voiaj pe patru roți, în necunoscut, eventual pînă undeva, pe Coasta de Azur. Bani de benzină aveau, le mai trebuia o mașină. Au luat-o într-o seară de la un parcaj și au plecat cu ea pe străzi, ca vijelia. La ieșirea din oraș, oprind la un Peco, benzinarul s-a mirat văzînd că junii conducători nu știu cum să deschidă ușile mașinii și capacul rezervorului și i-a dat pe mîna Miliției.

Cariera aventurierului Sile s-a terminat la o casă de corecție. Disperați, părinții i-au aruncat pe foc pistoalele și costumele de cowboy și s-au repezit cu asprime asupra lui.

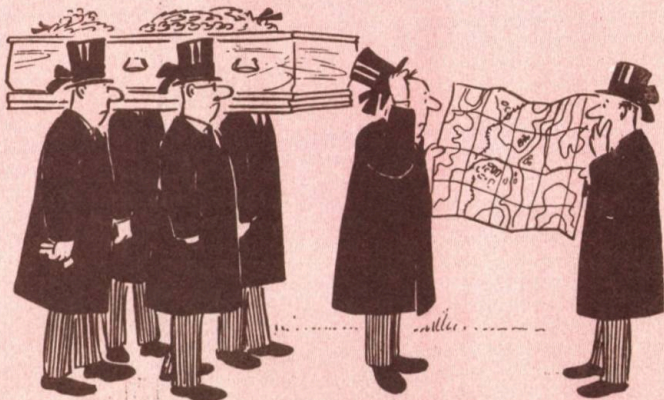
— Nenorocitul, ne-ai spulberat toate iluziile!

„George! George! Aruncă chelle!“

Și, dacă am greșit numărul, dumneata de ce răspunzi la telefon?

cu tine, trandafirii...

*Cu tine trandafirii au lunecat deodată
printre defolieri sortite să dispară
sub văluri, aromite de clipa sincopată
într-un nălucaș sfârșit de primăvară!*

*Ce glas cînta din umbră, lin, despre viața noastră?
de tot ce-a fost și încă, de ce-ar putea să fie
cînd — dacă am deschide iubirii o fereastră —
ne-ar inunda privirea un fel de bucurie*

*ca o lumină amplă și nemaicunoscută
pînă acum de nimeni, iar raza ei fierbinte
ne-ar mîngîia prin timp, pe mult rîvnita plută
a vîrstei, dacă viața ar vrea să ne alinte!*

*Dar violente, mai-ul, petardele din sînge
le-a detonat pe rînd, grăbit să le înscrie
în inimi... Norii vineși, ca mîine se vor strînge
pe cer și neaua iernii ne-o troieni pustie.*

*Prin zile de cenușă cu pîlpîiri domoale
vom dezgropa trecutul și din adînci tăceri
uitate surîsuri, tîrzii, ne-or da tîrcoale
ca să ne zugrăvească așa cum am fost ieri,*

*într-un lunecător sfârșit de primăvară
cu albastrii țintiri spre marea vremii roată,
cînd fiecă petală — ca la pian, să piară —
se pregătea cîntînd cu tine deodată!*

lîngă o coasă

*Prin iarba deasă
lucios cușit,
neconținut
trecea o coasă...*

*Palmă cu palmă
către apus,
încet s-a dus
lumina calmă*

*precum o boare
ce învelea
cu catifea
zări și hotare.*

*Zvîrlind topaze
spre crîngul mut
s-a abătut
ploaie de raze*

*între uitate
finuri și prin
ierbi cu pelin
amestecate.*

*Imensă roată
plină de fum
pare acum
pajiștea toată!*

*Ce zi de vară
mi-a retezat
cu un oftat
coasa ușoară!*

ERNEST VERZEA

CHARLES BAUDLAIRE

albatrosul

*Adeseori, glumind, matrozi din echipagii
Prind albatroși, imense păsări în zbor pe mări,
Ce însoțesc, blajini tovarăși de voiagii,
Corăbii printre hăuri căscate pînă-n zări.*

*Le plîngi de milă cînd, de-aproape-i vezi pe punte
Nespus de stingheriți, mișcîndu-se sfios,
Regi în azur, ce știu furtunile să înfrunte
Își lasă, triste vîsle, aripile în jos.*

*Drumeț înaripat, abia-și găsește locul!
Vai, cît e de urît; frumos e doar zburînd!
Unul cu o lulea îi chinuie rău ciocul,
Altul, de zburător își rîde, șchiopătînd!*

*Poetul e ca prințul acesta din zenit,
Nevătămat plutind în largul univers;
Înconjurat de oameni pe sol și huiduit,
Imensele-i aripi îl stînjenesc în mers.*

în românește de MATEI AȘTEFANII

vis păgîn

*Ochii tăi — două flăcări în bezna fără de sfîrșit. Două stele
pe cerul întunecat. Smaralde înecate în rouă.*

Stoluri de îngeri pe chipul tău.

Sîinii tăi, lămpi în rod.

Mîinile tale — lujeri încărcăți de floare.

*Trupul, izvor de lumină — fior. Comornic fermecat de ispită
și păcat.*

*Sufletul — tainiță de nepătruns. Freamăt de amăgire de
năzuințe.*

*Toată — mănunchi înmiresmat ce tremură sub adierea unui
vis.*

.....
Urlet aspru de tînguire în văzduh:

Totul să fi fost numai un surîs

Sau vom da clipei eternitate?

Rugăciune sau blestem?

VIOREL NICOLESCU

Nadia cea mică,

— Dar de cine ți-e teamă?
— De nimeni! Ba, poate,
numai de birnă!...

care, din cauza arbitrajului părtinitor, abandonează întrecerea, împreună cu întreaga noastră echipă. Mă aflam, la miez de noapte, pe același aeroport Otopeni, umplut pînă la refuz cu mii și mii de iubitori ai gimnasticii, care, cu toată ora tîrzie, nu ezitaseră să vină în întîmpinarea gimnastelor noastre. Am răzbit cu greu pînă la Nadia,

Mi s-a cerut un articol „mai neobișnuit” despre Nadia. „Ceva ce nu s-a mai scris”, ceva original, deci, necunoscut. M-am gîndit mult și iată! — pe coala albă, mașina de scris așterne acum o serie de amintiri pe care reporterul, avînd privilegiul de a se număra printre prietenii apropiați ai Nadiei, le-a adunat și le-a păstrat cu grijă, ba chiar cu fereală...

Era în 1975

Nadia se întorcea, împreună cu antrenorul emerit Bela Karolyi, de la Concursul Preolimpic desfășurat la Montreal. Îi așteptasem la aeroport pentru obişnuitul interviu și, în drum spre București, am mers cu ei în același autobuz. Am prins atunci să le povestesc despre „Concursul Prietenia”, pentru junioare, care se desfășurase cu numai cîteva zile înainte, la Baia Mare.

— A apărut o gimnastă sovietică de valoare, Maria Filatova. O cunoști? am întrebato pe Nadia.

— Nu, n-am văzut-o nici o dată, dar nu mi-e teamă de ea, oricît ar fi de bună.

1976

Olimpiada canadiană este supranumită „Olimpiada Nadiei Comăneci”. Ziariștii caută, găsesc și folosesc toate superlativelor posibile și imposibile, așezîndu-le înaintea și după numele mării noastre gimnaste. La vreo două săptămîni după J.O., mă găseam la Onești, în apartamentul familiei Comăneci și stăteam de vorbă, pe îndelete, cu Nadia. Îi adusesem o cutie mare, cu bomboane fine de ciocolată, pe care ea, realmente, le devora, înghițindu-le aproape pe nemestecate. Mi-a venit să rid și am întrebato așa, mai în glumă, mai în serios:

— Nu mănînci prea multe bomboane?

— Mănînc și eu pentru vremea cît n-am mîncat, dar dacă află „dom’ profesor” mă mănîncă... saună!

1977

La Campionatele europene de la Praga, Nadia cîștigă al doilea titlu, consecutiv, de campioană absolută a Europei, după

dar am fost răsplătit. Dialogul nostru, scurt dar edificator, mi-a rămas întipărit limpede în minte:

— Ești supărată, Nadia?

— Am fost, dar mi-a trecut! Atîta lume care mă iubește! N-aș fi crezut niciodată!...

— Te-a dezamăgit concursul?

— Nu, m-a îndîrjit! Sînt hotărîtă să lupt din răsputeri pentru a-mi dovedi, în continuare, valoarea, pentru a apăra prestigiul școlii românești de gimnastică.

1978

Întreaga țară aniversa împlinirea a 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Eram în redacție, la o oră tîrzie, cînd un coleg mă

anunță că sînt căutat la telefon de Nadia Comăneci. M-am grăbit...

— Ce s-a întîmplat, Nadia?!

— Știi, eu, împreună cu fetele, ne-am gîndit să-i compunem o poezie tovarășului Nicolae Ceaușescu. Noi am scris-o și am vrea s-o publicăm în ziarul „Scînteia tineretului“. Ce zici?!

A doua zi, cotidianul tineretului publica la loc de frunte scrisoarea și poezia, în facsi-

— Cum adică?

— Adică, astă seară, după concurs, ne-a adunat pe toate și ne-a spus: Anca Grigoraș, Dorina Ungureanu și Nadia merg la banchet, iar voi, cele mici, poștiți la... culcare. Pînă acum eram și eu printre „cele mici“, dar acum am trecut... în grupa mare!

1979

La Copenhaga, Nadia Comăneci revine în fruntea ierarhiei internaționale, recucerindu-și locul meritat. Ne reîntîlnim la Otopeni unde, în îmbulzeala radio, foto și cine-reporterilor, îi solicit un autograf pentru cititorii ziarului. Rîde și mi se adresează complice:

— Dacă-mi dai o ciocolată, îți dau autograful!

Simulez scoaterea ciocolatei din buzunar, iar ea se apucă

și, scotocind repede în sacoșă îmi dă și un pachetel, spunându-mi:

— Am glumit, dar uite, ai aici ceva pentru fetița ta, cadoul de la mine!

I-am mulțumit și mi-am amintit de pachetel abia cînd am ajuns acasă. Înăuntru era un mic costum de gimnastică și o... ciocolată!

*

Poate că amintirile reporterului nu sînt ieșite din comun, dar ele ascund sau, mai bine zis, dezvăluie cîteva dintre principalele trăsături de caracter ale Nadiei Comăneci, maturizarea ei, sufletul bun, ambiția, dragostea de țară. La ora cînd aștern pe hîrtie aceste rînduri, Nadia se pregătește intens în sala de gimnastică de la Deva. Pentru toți elevii e ora vacanței de vară; afară sînt 36 de grade Celsius, și, totuși, Nadia se antrenează. Pentru ce? Pentru Jocurile Olimpice de la Moscova, unde vrea și trebuie să triumfe din nou!

HORIA
ALEXANDRESCU

mil, adresate celui mai iubit fiu al poporului. După cîteva săptămîni, poezia aceasta, izvorită din suflet, era cuprinsă și în volumul „Omagiu“...

Tot în 1978, după Campionatele mondiale de la Strasbourg, m-am întîlnit cu Nadia la marele banchet al „mondialelor“. Era radioasă, deși—vă mai amintiți?!—pierduse titlul suprem. Mi-am exprimat, firește, nedumerirea, dar Nadia, veselă, mi-a răspuns:

— S-a întîmplat ceva extraordinar: „dom’ profesor“ m-a... promovat în grupa mare!

să-mi scrie autograful. Cînd, însă, scot mina... goală din buzunar, ea îmi restituie bloc-notesul fără... autograf!

— Hai, Nadia, nu te juca, o rog eu. Îți dau altădată ciocolată!...

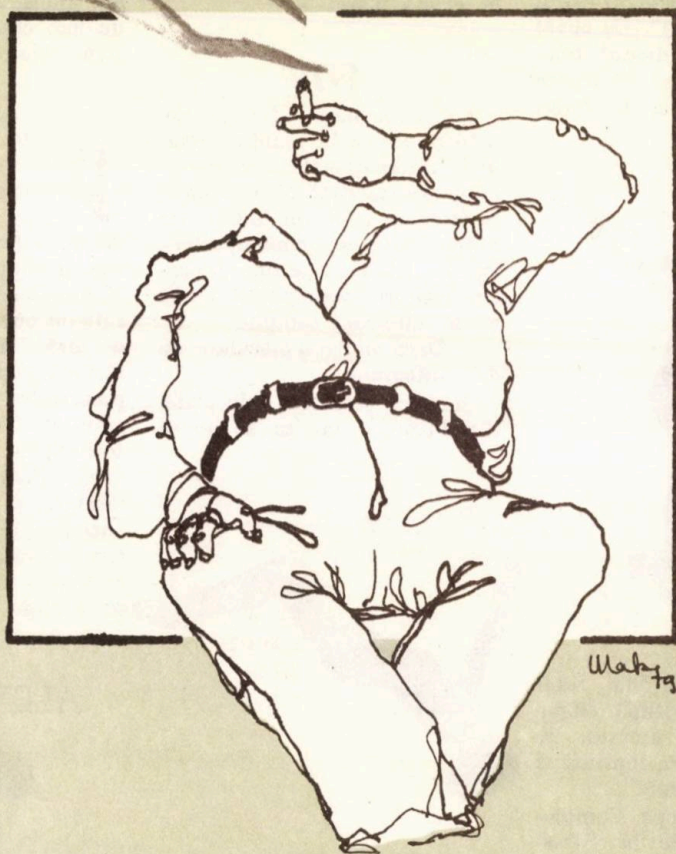
Ea dă la iveală fila de bloc-notes, cu autograful solicitat

NADIA CEA MARE...

MIRCEA SÎNTIMBREANU zmulge răul

din rădăcini

Desen de G. MACHE

Cei doi părinți erau adînc tulburați. Se vedea aceasta din tremurul vocilor, din obida privirilor și mai ales din înverșunarea cu care propuneau curmarea din rădăcini a răului.

— De ce nu relansați campania împotriva fumatului? Erau, stimate tovarăse, aproape zilnic articole, erau interviuri cu somități, erau statistici și caricaturi. Dumneavoastră nu vedeți? Se fumează de la 14—15 ani, fumează băieții dar și fetele. Ce face școala? De ce nu sînt trasi la răspundere educatorii (și chiar educatoarele!), diriginții? Ce face presa, Teve-ul, ce fac cluburile, editurile? Ce face societatea noastră? Ar trebui să între pe fir Asociațiile de locatari, echipele de control obștesc, Crucea

Roșie, Sanepidul și — de ce nu? — Miliția! Da, în așa fel încît acestor copilandri să le tremure mîna înainte de a aprinde țigara...

Amărăciunea celor doi părinți era vădită, iar adîncul lor afectare lăsa indubitabil să se înțeleagă că nu era vorba de un of platonice. Oamenii erau într-adevăr implicați.

— Închipești-oă, stimate tovarăse, fumează și fetița noastră! I-am găsit fire de tutun în carnetul de elevă și în buzunărașul sa-

rafanului. E un copil, unde o să ajungă cu plămîni ei fragezi?

În tot (sau aproape tot) ce spuneau obidiții reclamații aveau dreptate. Îi ascultam însă imperturbabil. Și tăceam. Iar ei

o luau din nou, de la capăt: consilii pedagogice, control obștesc, Crucea Roșie, O.M.S. ...

— Nu spuneți nimic, stimate tovarăse? Avem impresia că nici nu ne urmăriți.

Impresia era, ce-i drept, întemeiată. Dar nu știu cum, nu-mi puteam desprinde privirea de la scrumiera de pe birou. În cele 30 de minute de lamentații și pledoarie antitabacică, cei doi... îndurerați părinți omoriseră peste o duzină de chiștoace...

DESPRE SAVANȚI

sau

EDUCAȚIA OMULUI DE ȘTIINȚĂ

A. CEZAR

Memorialistica savanților poate fi instructivă atât pentru cunoașterea epocii și societății în care au trăit, cât și a procesului specific de formare a unui om de știință. Deosebit de interesante, din acest punct de vedere, ni s-au părut cele două volume autobiografice ale lui Norbert Wiener „*Ex Prodigy*” („*Am fost un copil minune*”) și „*I am a mathematician*” („*Sînt matematician*”). Bazați pe aceste confesiuni, vom prezenta succint rolul educativ al unui tată-filolog, în viața unui fiu-cibernetician. Norbert Wiener a fost un copil precoce: la 14 ani și-a luat bacalaureatul, iar la 18 ani titlul de doctor în filozofie la Universitatea din Harvard.

„Mulți oameni de știință — scrie Norbert Wiener — se întreabă adesea dacă intrarea lor în știință și succesele lor ulterioare s-ar datora eredității sau mediului. În cazul meu ar fi deosebit de greu să despart acești doi factori, deoarece într-o mare măsură ereditatea mea a fost mediul meu. Îi datorez tatălui meu nu numai participarea sa la acele *gene* al căror purtător sînt, dar și felul de *instruire* pe care el l-a considerat indicat pentru un băiat cu exact aceleași trăsături de caracter pe care eu le-am moștenit de la el”. Tatăl lui Norbert Wiener a cunoscut temeinic natura fiului său, asemănătoare cu a sa și i-a dat o educație adecvată: „dacă n-aș fi avut aceeași natură ca și dinsul — continuă ciberneticianul — n-aș fi fost un subiect potrivit pentru educația pe care mi-a dat-o; iar fără această educație, posibilitățile pe care le-am moștenit de la el ar fi putut rămîne nedisciplinate și nerealizate”.

Concluzia ilustrează clar dialectica transformării posibilității în realitate, atunci cînd sînt întrunite condițiile favorabile.

Făcînd, cu afecțiune, portretul tatălui său — „un om scund, viguros, cu emoții puternice și rapide, imprevizibil în mișcările și gesturile sale, totdeauna gata să aprobe sau să condamne, om de știință mai curînd prin temperament decît prin formație specială” — Norbert Wiener recunoaște că dintre toate influențele suferite în perioada copilăriei și adolescenței, cea mai importantă a fost aceea exercitată de tatăl său, profesor de limbi și literaturi slave la Harvard. „Am devenit om de știință, în parte, fiindcă așa voia tata, dar — în aceeași măsură — fiindcă aceasta îmi era vocația”. Dacă el învăța ce-i plăcea, în schimb tatăl său i-a organizat riguros instrucția, l-a disciplinat, l-a pus să studieze limbi — atît antice cît și moderne, — precum și matematica.

Însuși filologul slavist Leo Wiener a oferit fiului său un model de muncă științifică ordonată și devotată, de spirit creator și independent. „Tata era un om de știință entuziast, ale cărui interese se întindeau mult dincolo de domeniul limbilor slave”.

Leo Wiener era deopotrivă de exigent cu sine, ca și cu fiul său. După ce tradusese „*Baladele sîrbești*”, Leo Wiener s-a apucat de tîlmăcirea întregii opere tolstoiene. „L-am văzut pe tata rușinîdu-și sănătatea atunci cînd a depus munca herculeană de traducere a celor douăzeci și patru de volume ale lui Tolstoi, în curs de doi ani. Ceea ce

(Continuare în pag. 150)

curiozități

Ceaicovschi și contesa surdă

Ceaicovschi a fost invitat odată la cină de către o bătrână aristocrată, căreia i se părea că are talent la pian. La sfârșitul mesei, celebrul compozitor și ceilalți oaspeți au fost nevoiți s-o asculte pe gazdă, interpretând o lungă sonată, în care notele și acordurile false abundau.

— Scuzați-o maestre, i s-a adresat un prieten al casei. Contesa e surdă.

— Atunci de ce nu-i spune nimeni că sonata s-a terminat? se miră compozitorul.

Napoleon despre prostie

Marchizul Barbe Marbois, omul care a avut o viață atât de agitată, cunoscând dese înălțări miraculoase pe scara ierarhică, dar nici prăbușirile nefiindu-i străine, a fost sub Napoleon I președintele Camerei superioare de statistică. Într-o dimineață, împăratul infuriat că a descoperit într-un raport înaintat o greșală elementară de adunare, l-a concediat din funcție.

— Excelență, nu merit această lovitură, a gemut disperat marchizul. În definitiv, n-am furat!

— Mai bine făceai acest lucru! Furtul are, totuși, hotare, pe cînd prostia este nemărginită!

Modestia lui Ludovic al XIV-lea

— Sire — ti spunea Mazarin tînrului rege Ludovic al XIV-lea — aveți foarte multe calități, dar aveți și multe defecte...

— Monsiorenne — îl întrerupse regele — să știi că eu nu răspund decît la calitățile mele...

De ce a rămas nemuritor abatele Alary

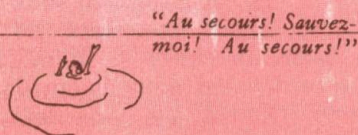
Printre „nemuritori“ a fost primit și un oarecare abate Alary, cu toate că nu publicase nici o lucrare.

— Ce a scris abatele ăsta? — a întrebat cineva.

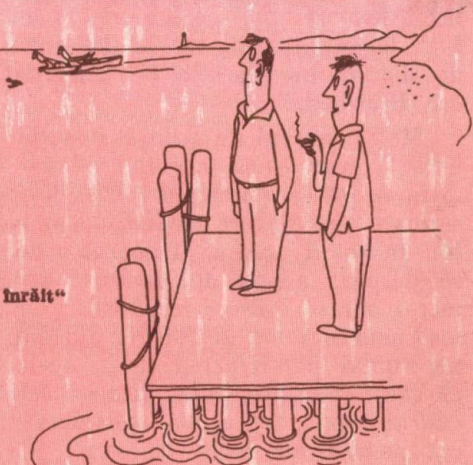
— Numele lui — ti răspunse altul.

— Cum, n-a scris nici o lucrare?

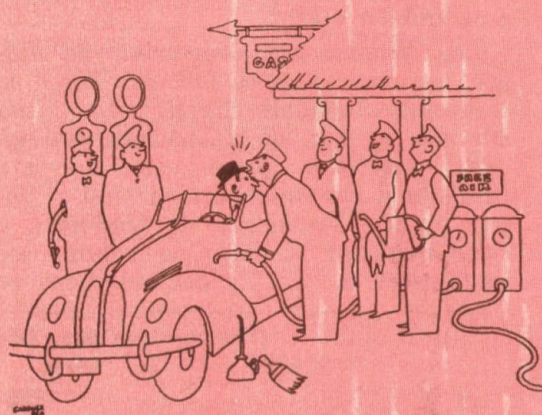
— Nu! Însă se pricepe la lucrături...

„Dacă nu este francez, în mod sigur e un snob înrăit“

Și acum la revedere și dumnezeu să vă albe în grijă...

curiozități

De ce vorbesc americanii pe nas

Un cetățean din America de Nord stătea de vorbă cu vestitul om politic englez Lord Balfour și își lăuda concetățenii:

— Noi, americanii, sîntem niște oameni care niciodată nu scoatem din gură o minciună.

La care Balfour a replicat:

— Acum înțeleg de ce dv. americanii, vorbiți pe nas!

Caligula și nemernicul

Un sclav a fost adus în fața lui Caligula, sub învinuirea că l-ar fi vorbit de rău pe împărat. Tiranul ridică bastonul său de fildeș, și-l propti în pieptul acuzatului.

— La capătul bastonului meu se află un nemernic — zise el.

— La care capăt? — întrebă libertul.

Banii și onoarea

Frederic cel Mare, în urma unei victorii chemă un ofițer și-i oferă la alegere: o pungă de bani și o decorație. Ofițerul alege punga.

— Ai ales punga — îi spuse el supărat. Înseamnă că nu ai onoare.

— Greșiți, Sire. Am datorii atît de mari încît numai onoarea mă obligă să le plătesc!

Darurile lui Leopold I al Belgiei

Leopold I al Belgiei era renumit pentru avaricia lui. În cursul unei ceremonii, dăruî primarului unei comune un drapel. Primarul era bătrîn iar drapelul era greu.

— Nu e nevoie să-l purtați dv. — spuse Leopold — să nu obosiți!

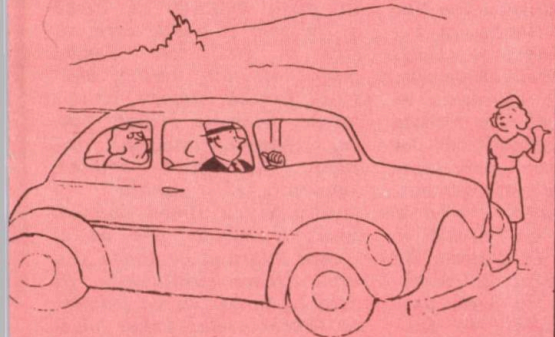
— Sire — răspunse primarul. Darurile dv. n-au cîntărit niciodată greu.

Boul și feciorul de bani gata

Mohamed al IV-lea și-a pus feciorul să lucreze ogorul. Arînd cu plugul tras de un bou, la un moment dat se rupe cureaua cu care era legat animalul de plug. Feciorul sultanului o înlocuiește atunci cu pînza, desfăcută, a turbanului său. Legătura improvizată se rupe numaidecît.

— Afurisit bou! strigă supărat feciorul de bani gata. Cît de prost trebuie să fie, că să tragă de turban atît de tare ca de curea.

Fără cuvînte...

Fără cuvînte...

„Mario! Oprește,
odată, muzica...”

CARE POATE FI LIMBA MARILOR COMUNICĂRI ȘI A TOTALEI ÎNȚELEGERI ÎNȚRE OAMENI?

1. „Paradoxul lui Esop”

În viața oricărei comunități umane, rolul limbii este imens. Acest adevăr nu e o noutate. Cea mai sugestivă ilustrare a sa datează, poate, de peste două milenii și jumătate. Și a circulat sub titlul: „*limbile lui Esop*”. Fabulistul grec (sec. VII—VI î.e.n.) era sclav. Stăpînul său, Xantos, l-a trimis să cumpere de la piață ce va găsi mai bun. Iar el, a cumpărat numai limbi, sub pretextul (joc de înțelesuri) că... nu există nimic mai bun decît limba — „*liantul vieții sociale, cheia științelor, organul rațiunii și adevărului*”, etc. Iată, mai amănunțit, argumentele sale, nu așa cum sînt redată în culegerea „*Fabulele lui Esop*”, alcătuită în proză și atribuită lui Planude (sec. XIV), ci în versiunea unui dramaturg sudamerican: „*Dar ce e mai bun decît limba? Limba este cea care ne unește pe toți cînd vorbim. Fără lim-*

bă n-am putea rosti nimic. Limba e cheia științelor, organul adevărului și al rațiunii. Datorită limbii se construiesc cetățile, datorită limbii ne putem dezvălui dragostea. Cu limba se învață, se convinge, se educă, se roagă, se cîntă, se descrie, se elogiază, se dovedește, se afirmă. Cu limba se rosteste „mamă” și „iubită”. Și tot cu limba spunem „da”. Limba este cea care deslușește versurile lui Homer. Limba a făurit lumea lui Eschil și cuvîntările lui Demostene. De la zeii Olimpului la cucerirea Troiei, de la odele poetilor la învîșămintele filozofilor, toată Grecia a fost înălțată prin limbă, prin frumoasa limbă pe care grecii au vorbit-o și transmis-o pentru vechi de vechi...”

Ca să-l încurce, Xantos a poruncit a doua zi lui Esop să cumpere ce este mai rău. Și înțeleptul sclav a cumpărat... tot limbi, întrucît limba este: „*mama tuturor disputelor, sursa divergențelor și a războaielor, organul erorii și al calomniei, al blasfemiei și impietății*”. Dar să dăm cuvîntul aceluiași personaj: „*Limba, stăpîne, e tot ce e mai rău*

pe lume. E izvorul tuturor intrigilor, începutul tuturor proceselor, maica tuturor sfadelor. Limba o folosesc poezii proști care ne plictisesc în piața publică, de limbă se folosesc filozofii, care nu știu să gîndească. Limba minte, ascunde, amîină, blestemă, insultă, cerșește, se milogeste, clevețește, birfește, vinde, trădează, amăgește, corupe. Cu limba spunem „moarte”, și „canalie”, și „ură”. Și cu limba spunem „nu”. Cu limba și-a arătat Achile mînia și cu limba și-a urzit Ulisse șiretlicurile. Și datorită limbii ei, va frămînta Grecia bietul creier omenească în vechi de vechi...”

Concluzia lui Esop că limba este deopotrivă lucrul cel mai rău și cel mai bun de pe lume e numai aparent paradoxală. E dialectică. În fond, munca și unealta, gîndirea și limba au umanizat pitecantropul, au închegat, complex, societatea omenească. „*Limba cea de toate zilele este o unealtă și o formă a spiritului*”, scria gînditorul și poetul Lucian Blaga, ea este „*întîtiul mare poem*” al fiecărui popor.

De la Esop

la Dimitrie Cantemir,

Lev Tolstoi și Karl Marx,

problema limbii a fost

o permanentă și continuă

preocupare

2. „Limba noastră-i o comoară...”

Principal mijloc de comunicare între oameni, expresie directă a ființei noastre, limba națională poate deveni un simbol, „tezaur sufletesc” și „razăm moral”, cum o numea Eminescu, arătând că românului „în limba sa numai i se lipeau de suflet preceptele bătrânești, istoria părinților săi, bucuriile și durerile semenilor săi. Și chiar dacă o limbă n-ar avea dezvoltarea necesară pentru abstracțiunile supreme ale minții omenești, nici una însă nu e lipsită de expresia concretă a simțirii și numai în limba sa omul își pricepe inima pe deplin.”

Turnată în vers și vers, scrisă, „ca un fagure de miere” de poeți, rostită, în cîntec și plîns, la vetre de țărani, „limba noastră-i limbă sfîntă”, e o „comoară”, care nu numai vehiculează, dar și teaurizează

nestemate valori spirituale, vitalizînd conștiința națională. „Să ne ținem de limbă, de istoria noastră — îndemna M. Kogălniceanu — cum se ține un om în primejdie de-a se îneca de prăjina ce i se aruncă spre scăpare”.

Iar un contemporan al său, de pe alt meridian, pedagogul rus K.D. Ușinski, scria în veacul trecut cuvinte atît de actuale și în prezent: „Limba unui popor este floarea cea mai de preț, o floare a întregii sale vieți spirituale: ea nu se ofilește niciodată și nicînd nu încetează să înmugurească și să înflorească și își are obârșia departe, în trecut, cu mult înainte de începuturile istoriei. Generațiile pier una după alta, dar roadele vieții fiecăreia dintre ele sînt păstrate în limbă ca moștenire pentru urmași. Cînd dispăre limba unui popor nici poporul nu mai există”.

De aceea, învățarea temeinică a limbii naționale este pentru toți o supremă îndatorire.

3. „Cine știe două limbi are două minți...”

Așa spunea, metaforic, cunoscutul inventator american B. Franklin. Bilingvismul este în unele situații o realitate, în altele un deziderat. E o realitate în zonele cu populații amestecate, de obicei în regiunile de graniță, în state de tip federal sau cu naționalități conlocuitoare. Tranziția de la o limbă la alta se realizează adeseori — și geografic și istoric — prin bilingvism. Elementele autohtone din limba română și numeroasele împrumuturi lexicale ulterioare se explică, în mare măsură, prin bilingvismul unor vorbitori. Cînd, în școală, se studiază o limbă străină se urmărește — de altfel cu rezultate inegale — un bilingvism „cultivat” — „diglosia”. Se consideră că acest deziderat este atins atunci cînd elevul depășește faza simplei traducerii și ajunge să gîndească în limba pe care o studiază.

Pe la 1900 a existat o mișcare pentru „bilingvism internațional”. (P. Chappelier, A. Dauzat). Unii lingviști își închipuiau pe atunci că, ori franceza, ori engleza, vor rezolva problemele comunicării universale. Se propunea ca, într-o fază inițială, toate țările de limbă franceză să adopte drept a doua limbă engleza și viceversa. Dar, în afara zonelor francofone și anglofone, această propunere n-ar fi avut nici-o șansă de succes. De altfel, ea a și înregistrat un eșec parțial. Un polonez francofon, să zicem, nu s-ar putea înțelege cu un spaniol anglofon. Epoca actuală oferă și alte opțiuni. Referindu-se la perfecționarea comunicării pe scara mondială, viitorologul englez Arthur Klark scria: „Poate că nu va fi o exagerare a spune că prioritatea în organizarea sistemelor de comunicații cu ajutorul sateliților artificiali ai pământului ar putea să determine care va fi limba de bază a omenirii peste 50 de ani — rusa sau engleza?” Evident, competiția în acest domeniu (ca și în altele) s-a extins, s-a accentuat și rămâne deschisă. În orice caz, cine cunoaște două limbi are acces la două culturi, poate să aibă un mai larg orizont cultural-științific.

4. „Traduttore, traditore”

S-a crezut o vreme că traduceri făcute de cadre calificate sau, mai nou, de mașini speciale de tradus, vor putea rezolva, operativ și eficient, transferul de informație. S-au formulat însă și teze sceptice, care au susținut non-echivalența idiomurilor, întrucât limbile sînt nu numai un mijloc de comunicare, ci reflectă și un mod specific de viață și gândire. Pornind de la faptul că fiecare limbă structurează în mod deosebit datele realității — bunăoară eschimoșii disting (și exprimă) 30 de nuanțe ale zăpezii, iar spectrul solar comportă de la 2 — 11 denumiri de culori în

diferite limbi — s-au tras concluzii dezolante, care susțin că limba este un sistem „închis”, finit, că de pildă: „Aristotelismul este un produs al limbii grecești, cartezianismul un produs al limbii franceze, și kantianismul un produs al limbii germane, că orice traducere este o iluzie și culturile sînt incommunicabile, că vorbitorii sînt prizonierii iremediabili ai limbii pe care o vorbesc. De aici, așa numita problemă a babilonismului, a intraducibilității, a barierelor lingvistice de netrecut în calea comunicării între grupurile etnice eterogloze.

Istoria omenirii a dovedit însă că diversificarea lingvistică nu a constituit un obstacol de neînlăturat în calea comunicării între popoare. Este adevărat că mult-costisitoarele cohorte de traducători existente nu reușesc totdeauna să facă față torentului de texte străine furnizate de „explozia informațională” din era revoluției tehnico-științifice, că nici mașinile de tradus nu au dat încă rezultatele scontate, că numărul limbilor de circulație internațională și al centrelor „iradiante” de cultură s-a înmulțit. Cît privește tălmăcirile poetice, trebuie să fim de acord cu următoarele observații publicate cu prilejul tipăririi unor poezii de T. Arghezi, transpuse în franțuzește de S. Păves, traducătorul lui Eminescu: „...rămîne valabilă credința noastră că versurile sînt intraducibile și cu atît mai întraducibile, cu cît poetul e mai specific etnic... Traducerea de versuri nu-i o traducere în sens lingvistic, ci constituie un fel de gen literar propriu, unde „modelul”, în loc să fie marea sau muntele, tristețea sau bucuria, este o bucată de versuri scrisă de altul” (Cf. Gala Galaction, Opere literare, Editura Minerva, București, 1979, p.35).

Cu toate acestea, traduceri — fie beletristice, fie social-politice, fie științifico-tehnice — au jucat și joacă un rol important în circuitul informațional mondial, în progresul omenirii. Pentru specialiștii cu înaltă calificare din țara noastră, con-

stituire o sarcină — trasată în repetate rînduri în documentele programatice ale partidului, în expunerile secretarului general al Partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu — cunoașterea a cel puțin două limbi de circulație internațională.

5. „Dacă aș fi Făt Frumos...”

Răspunzînd, în cadrul uneia anchete, „ce ar face dacă ar fi înzestrat cu puterile miraculoase ale lui Făt Frumos”, un elev din Onești, în vîrstă de 13 ani, a răspuns că i-ar deprinde pe semenii săi „să cînte la cel puțin două instrumente și să învețe cel puțin trei limbi străine” (Cf. „Tribuna României”, VIII, nr 158, 1 iunie 1979). Însușirea limbilor străine, poliglotismul, a devenit încă din veacurile trecute un fel educativ, un ideal de cultură. Prințul culturii românești de la începutul secolului al XVIII-lea, academicianul (la Berlin) Dimitrie Cantemir, cunoștea 11 limbi. Un alt academician (la Petersburg) de la sfîrșitul aceluiași secol, ilustrul didactician Teodor Iancovici de Mirieco, plecat din Timișoara în Rusia, a colaborat la întocmirea unui dicționar în 279 de limbi (!) cu 61.700 de cuvinte.

Genialul scriitor rus L.N. Tolstoi, teoretician, dar și practicant, al „autoperfecționării morale”, consemna la vîrstă de 19 ani, în jurnalul său, un vast program de autodidact, în care — alături de studierea dreptului, medicinei, agriculturii, istoriei, geografiei, statisticii, matematicii, științelor naturii, muzicii, picturii, eticii — prevedea și studiul limbilor: franceză, rusă, germană, engleză, italiană, latină. Prinț-o muncă sistematică, titanică, el și-a îndeplinit (și depășit) planul: a ajuns să cunoască 15 limbi. Titu Maiorescu oferă, la rîndul său, exemplul similar al unui program de autoperfecționare, în care poliglotismul reprezintă o componentă necesară și obligatorie. Propu-

nindu-și, la vârsta de 18 ani, să studieze: istoria, religia — pentru a lua atitudine critică față de ea — desenul și, flautul, el adăuga (la 31 dec. 1857): „afară de aceia vreau să știu toate limbile europene; perfect, însă, voiu a ști limbile latină, română, germană, franceză și engleză, iar semiprfect pe cele italiană și greacă veche” (în „Însemnări zilnice”, vol. I 1835 — 1880, Editura Socec, București, 1937, p.86).

„Cel ce nu știe limbi străine, n-are idee de a sa proprie”, afirmă Goethe.

Ideal de cultură în veacurile trecute — când cărturarul, savantul, trebuiau să fie și documentaristi și traducători, — poliglotismul nu este, totuși, decât apanajul unor elite. Este adevărat că Lev Tolstoi, consecvent cu propriile sale preocupări, povățuia pe un prieten: „În ce privește studierea limbilor: cu cât mai multe, cu atât mai bine” (scrisoare către P.I. Biriukov, 10 aprilie, 1905). Iar eroul nucelei lui I. Slavici „Budulea taichii”, deși om simplu, glăsuiește plastic, scotîndu-și fluierul din șerpar: „Eu cred că învățătura e limba, și cu cât mai multe limbi știe omul, cu atât mai învățat este. Uite, la fluierul meu sînt șase borte și cînt mai bine pe el decât pe unul care nu ar avea decât o singură bortă; așa e și omul, cîte limbi știe de atîtea ori e om”.

Așadar, ce limbi să studiem?

6. Limba internațională

Pe lângă învățarea temeinică a limbii materne sau naționale, a limbii oficiale a statului, este necesară, pentru asigurarea accesului rapid și ieftin la informația științifico-tehnică și culturală mondială — însușirea uneia sau mai multor limbi de circulație internațională. În diferite epoci istorice, mai multe limbi au jucat acest rol: în antichitate accadiana, arameeana, feniciană, ebraică, apoi greaca comună (koine) după cuceririle lui Alexandru cel Mare, la-

tina, devenită în evul mediu limbă a științei și limbă de cult, împreună cu greaca bizantină și slavona bisericească. În diferite zone geografice s-au folosit sau se folosesc: egipteană, araba, chineza, suahili. Perioada modernă a impus ca limbi de circulație internațională spaniola, dar mai ales franceza și engleza, mai restrîns germana, iar după al doilea război mondial rusa și chineza. Un loc important ocupă și alte limbi vorbite de un număr mai mare de 50 milioane de locuitori: italiană, portugheză, japoneză, hindu, urdu, bengali, indoneziana.

La facultățile de filologie din țara noastră, începînd cu anul universitar 1978/1979, au fost create condiții pentru a se studia 46 limbi străine.

La colocviul „Limbi și cooperarea europeană” (v. „Știința”, 22 IV 1979), la care au participat aproximativ 200 specialiști din 30 de țări, între care și România, s-a ajuns la concluzia că „orice locuitor al continentului ar trebui să cunoască suficient de bine cel puțin două limbi străine”, și că nu poate fi acceptată ideea unei „limbi majore” în Europa. Pe de altă parte, în Franța, constatîndu-se rezultatele relativ slabe în însușirea paralelă a mai multor limbi străine, Ministerul Învățămîntului a pus la punct un nou sistem, plecînd de la „principiul însușirii temeinice de către elevi a unei singure limbi, în locul unor cunoștințe superficiale de mai multe limbi”. În acest scop, se prevede mărirea numărului de ore de predare, zilnic, a limbii străine alese, urmînd ca în penultimul an de liceu să se treacă la învățarea celei de a doua limbi, punîndu-se însă accent pe însușirea limbajului economic și tehnic (v. „Știința”, 6 V 1979).

Cum însă numărul limbilor de circulație internațională a crescut, problema „opțiunii” s-a complicat. Necesitatea raționalizării comunicării internaționale a dus la ideea făuririi unui instrument lingvistic auxiliar universal. Această idee a fră-

mîntat în ultimele secole cele mai luminate minți-pedagogi, filosofi, lingviști, matematicieni, scriitori etc., ca: Bacon, Descartes, Leibniz, Komenski, Newton, H. Schuchardt, R. Tagore, L. Tolstoi, M. Gorki, B. Shaw, Einstein, J. Bolyai, Gr. Moisil ș.a. „O limbă internațională (auxiliară) și reforma ortografiei ar fi o binefacere”, prevedea rezoluția primei internaționale Comuniste (Lausanne, 1867) la care a participat și Marx, iar în 1913 Lenin proclama principiul democratic, progresist: „Nici un privilegiu pentru nici o națiune, pentru nici o limbă”.

Din cele cca 900 (!) de proiecte de limbi internaționale auxiliare existente, cel mai răspîndit este esperanto (1887); despre care L. Tolstoi scria: „Este atât de ușoară învățarea ei, încît primind acum șase ani o gramatică, un dicționar și articole scrise în esperanto, după nu mai mult de două ore de studiu am fost în stare dacă nu să scriu, cel puțin să citesc liber în această limbă”. Iar într-un alt articol, produs în cartea lui Th. Cart „A la recherche d'une langue internationale” (Paris, 1902) genialul scriitor și pedagog rus sublinia: „În orice caz, sacrificiul pe care îl va face fiecare om, consacînd cîtva timp pentru învățarea acestei limbi este atât de mic, iar consecințele atât de uriașe, încît nu se poate să nu se facă această încercare”. De aceea, atunci cînd un prieten i-a cerut o „consultăție pedagogică”, întrebîndu-l ce limbi să studieze fiii săi, L. Tolstoi, după ce subliniază utilitatea poliglotismului, adaugă: „După opinia mea, iată ce limbi trebuie să învețe fiii dvs: franceza și germana — neapărat; engleza și esperanto — după posibilități.” Studierea limbilor este, evident, o componentă a culturii generale. Acceptarea limbii internaționale auxiliare universale, — în condițiile păstrării și dezvoltării limbilor naționale, — ca și cerința unei noi ordini lingvistice (și informaționale), ar putea constitui un corolar firesc al luptei pentru o nouă ordine economică și politică în lume.

SĂ ȘTERGEM DE PRAF FOTOGRAFIILE DIN CASA PĂRINTEASCĂ...

De casa părintească ne reamintim, întotdeauna, cu emoție și dor, dar mai ales atunci când virstele și vremurile ne-au îndepărtat de pragurile ei, dincolo de care ne-au rămas rădăcinile — părinții — să se usuce de seva zilelor numărate pe măsura unei vieți de om.

Casa părintească înseamnă pentru fiecare dintre noi **începutul**. Acolo am deschis ochii pentru a-i umple de lumina lumii și tot acolo s-a pornit asupra-ne, din cîntec de leagăn și veghe neîntreruptă, o acțiune edu-

cativă ale cărei urme le vom purta toată viața, pecete de autenticitate pentru tot ceea ce sîntem, temelie pentru ceea ce va urma să se mai așeze în ființa noastră.

Acolo, în casa părintească, mama și tata s-au calificat, cu primul copil născut, ca educatori. Pentru că acesta este adevărul: pe părinți nu-i învață nici-o școală să fie părinți. Ei își dobîndesc virtuozitatea acestei „profesii” prin lanțul transmisiei dintre generații — de la bunici la părinți — și prin propria lor experiență.

Copiii stau astăzi în familie mai puțin decît în trecut. Cei „7 ani de acasă”

sună a poveste. De la 1 la 3 ani, copiii, din ce în ce mai mulți, fac un du-te-vino între casa părintească și creșă, de la 3 la 6 ani le place mai mult la grădiniță decît acasă, iar de la 6 ani încep un drum lung, acela al școlii, pe care în mod obligatoriu trebuie să-l parcurgă timp de 10 ani. Dar cîți se opresc numai la atît?

Copiii stau astăzi mai puțin acasă decît în trecut, dar toată vremea ei continuă să fie ai familiei din care au pornit, chiar și atunci cînd și-au durat-o pe a lor proprie. Copiii au părinți, părinții la rîndullor sînt și ei copiii altor părinți și așa mai departe, înapoi, pe firul apei, pînă la izvoare.

Casa părintească o evoc în primul rînd ca **mediu**

educativ. Este vorba de microclimatul din familie, rezultat al unor interrelații echilibrate, prielnice dezvoltării personalității celor mici. Orice convulsie, orice șoc și orice dezechilibru în relațiile parentale se vor abate asupra copiilor cu efecte perturbatoare în formarea lor și ale căror urmări nefaste — depinde de amplitudinea seismicității perturbației — fie că le vor resimți în viață pînă tîrziu, fie că și le vor aminti ca pe o mușcătură de cîine rău.

Pentru a fi **mediu educativ** familia trebuie să-și clădească și să-și consolideze, prin părinți (dar nici copiii nu sînt scutiți de aceasta) un prestigiu al ei, un bun renume, recunoscut la locul de muncă, în cartier, în vecinătate, la școală, pretutindeni. Bun renume prin care familia se integrează în morala colectivă, în idealul societății, în construcția vieții mai bune. Astfel, familia devine pentru copil un mediu social-integrator, aici el găsește toată gama de cerințe și posibilități cu care mediul extra-familial îl va întîmpina la vremea potrivită.

Integrîndu-l în microclimatul propriilor sale structuri, familia începe socializarea copilului, proces în sprijinul desăvîrșirii căruia stau școala, organizațiile de copii și tineret, instituții, relații sociale etc.

Socializarea copilului începe cu însușirea limbajului, instrumentul fundamental de transmisie-recepție a gândurilor și sentimentelor, a libertăților și restricțiilor și prin învățarea muncii, prin care îi modelăm pe copii să devină ei înșiși, conectați la rețeaua de cerințe ale societății, prin grija căreia și pentru care copiii se formează.

Implicat în responsabilitățile celorlalți membri ai familiei, copilul participă la rezolvarea unor treburi colective, se formează cu sensibilitate pentru colectiv.

Casa părintească nu trebuie să fie o seră cu un alt microclimat decît cel din afara ferestrelor ei. Condiții de viață naturale, deschise la influențe pozitive și relații cu ceilalți dinăuntru și din exterior, o dragoste care să nu exagereze drepturile copilului, pentru a nu înăbuși îndatoririle, răspunderile acestuia față de existența normală, armonioasă, a sa și a celor din imediata lui apropiere, precum și a celor de mai departe de el. Am enumerat cîteva cerințe pentru ca mediul familial să fie natural, nu unul de seră.

Casa părintească are și semnificația unei secțiuni de **proiect**, care — îmbunătățit — va folosi copiilor noștri pentru a-și întemeia propriul lor cămin. Proiect a cărui valabilitate morală, sancționată prin rezistență la uzură, constituie perenitatea familiei. Casa părintească este, totodată, un **laborator de creație**. Fiecare copil se adaugă în recensămînt și sporește prin omenia sa notele de calitate ale umanității.

Dacă ar fi numai atîtea — deși mai sînt încă multe alte motive — și tot sîntem îndreptățiți să cinstim casa părintească, să plivim buruienile din juru-i și să ștergem de praf fotografiile părinților noștri și ale copiilor care am fost.

Să facem toate acestea în vîzul copiilor noștri, pentru ca la vremea lor, ei înșiși să procedeze la fel.

ROMEO
DĂSCĂLESCU

ETICĂ ȘI LEGALITATE

In universul atât de controversat al ideilor sociale contemporane, familia reprezintă un punct de stabilitate, o realitate evidentă, comună oricărei orinduirii, care nu este și nu poate fi contestată în niciun chip. Dacă totuși se vorbește uneori despre un declin al familiei, dacă sub acțiunea unor factori sociali nocivi, a descompunerii morale a unor anumite societăți își face loc, mai șovăitor sau mai insistent, ideea uniunii libere care să ia locul căsătoriei și familiei, acestea reprezintă doar poziții izolate care nu pot căpăta adeziunea maselor și nu infirmă universalitatea unor instituții fundamentale. Fiindcă familia este expresia directă

a fondului biologic și spiritual uman, este o condiție care ține de esența însăși a existenței social-umane. „Etnologia n-a descoperit până acum — spune profesorul Traian Herseni — nici un trib, oricât de primitiv, care să fie lipsit complet de o formă rudimentară de familie“. Lucrul acesta este firesc dacă ținem seama că familia este instituționalizarea unor cerințe imuabile inerente ființei umane. Este evident că structura și rolul familiei diferă mult de la o societate la alta. Lumea contemporană cunoaște încă forme înapoiate ale poligamiei, alături de familia monogamă din societățile evoluat. Dar, chiar și în aceste societăți există o foarte

largă varietate a reglementării relațiilor de familie. Există familia bazată pe interese patrimoniale, pe principii religioase, pe inegalitatea soților, alături de familia egalitară, bazată pe prietenie, afecțiune și sprijin mutual. Însă, indiferent de forma ei, de conținutul relațiilor pe care le implică, principiul familiei, ca formă nemijlocită de realizare a sociabilității umane, a nevoii omului de a nu fi singur, există, pretutindeni. Pentru că, „familia — așa cum spune Engels — trebuie să progreseze odată cu societatea, să se modifice așa cum se modifică și societatea“.

Constituția Republicii Socialiste România statorni-

ÎN RELAȚIILE DE FAMILIE

cește în art. 23, odată cu egalitatea în drepturi a soților, principiul potrivit căruia „Statul ocrotește căsătoria și familia și apără interesele mamei și copilului”. Proteguirea căsătoriei și familiei, considerate ca instituții fundamentale ale societății noastre, constituie, deci, un obiectiv permanent în activitatea organelor de stat. Este o protecție complexă, cuprinzătoare, care îmbrățișează atât viața de familie în sine, cât și cadrul social-general în care se desfășoară aceasta, incluzând toate activitățile sociale care au o înrîurire asupra familiei.

Trăinicia familiei este asigurată în primul rînd prin însăși baza materială pe care i-a creiat-o societatea noas-

tră și prin tipul nou de relații interumane bazate pe muncă, pe respectul persoanei umane și pe solidaritatea socială. Garantarea dreptului la muncă, atât pentru bărbat cât și pentru femeie, au eliberat în primul rînd căsătoria și familia de cadrul îngust al intereselor materiale, predominante în orînduirea burgheză. În afară de aceasta, întreaga politică socială destinată să asigure ridicarea continuă a nivelului de trai, vastul program al construcției de locuințe, creșe, cămine și grădinițe, asigurarea asistenței sanitare gratuite și în special a asistenței mamei și copilului, acordarea alocației de stat pentru copii, posibilitățile largi de școlarizare, acordare de burse,

etc., îndrumă familia, des-cătușată de griji și de nevoi, spre afirmarea plenară a întregului ei potențial moral.

În domeniul relațiilor de muncă, femeile se bucură de măsuri speciale de ocrotire a sănătății și de condițiile necesare îngrijirii și educării copiilor: limitarea muncii de noapte, concediul de maternitate, acordarea de pauze în cursul programului de lucru pentru alimentarea și îngrijirea copilului, reducerea duratei zilei de muncă pentru femeile care îngrijesc copii pînă la 6 ani. De asemenea, tineretului i se acordă posibilități de pregătire profesională și condiții speciale de muncă.

În acest cadru general, întreg progresul societății noastre se reflectă în viața familiei, îi asigură baza materială, trăinicia și posibilitatea de dezvoltare.

Alături de această protecție de ordin general, o serie de dispoziții cu caracter special vin să reglementeze alcătuirea familiei și relațiile care iau naștere în sinul ei. Codul Familiei, care definește noua concepție a familiei, în acord cu principiile societății socialiste, cu aspirațiile ei umane, prevede că familia are la bază căsătoria liber-consimțită între soți, care au drepturi egale în relațiile dintre ei și față de copii. Relațiile de familie se bazează pe prietenie și afecțiune reciprocă.

Această enunțare a principiilor fundamentale în legiferarea relațiilor de familie scoate în evidență noi aspecte sub care familia este proteguită, asigurându-i-se în același timp menținerea neștirbită a caracterului de familie de tip nou, expresie a conștiinței sociale în republica noastră socialistă.

Prin actul căsătoriei se creează, în **primul rînd**, o uniune liber-consimțită în vederea întemeierii unei familii în cadrul căreia ambii soți au drepturi și îndatoriri egale. Acest principiu reflectă abolirea discriminărilor care se făceau în vechile legiuri între bărbat și femeie. Dacă în trecut femeia era lipsită de drepturi politice, neavînd nici drept de vot, nici dreptul de a ocupa funcții eligibile, dacă participarea ei la viața socială era îngăduită prin dispoziții care nu îi îngăduiau accesul la anumite funcții și profesii, dacă în domeniul raporturilor private capacitatea sa juridică era restrînsă, astăzi Constituția Republicii Socialiste România statornicește egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie, în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale. Sub aspectul vieții de familie soții sînt parteneri egali, cu aceleași drepturi de autoritate și cu aceleași îndatoriri în ceea ce privește îngrijirea și educația copiilor. Bunurile de orice natură dobîndite în timpul căsătoriei sînt proprietate comună a ambilor soți

și se administrează în folosul familiei după chibzuința comună și cu drepturi egale de decizie pentru ambii soți. Situația de inferioritate a femeii, care în trecut se afla sub autoritatea maritală a soțului, căruia îi **datora ascultare**, fiind obligată să-l urmeze oriunde voia să se stabilească, precum și restricțiile care îi erau impuse prin reglementarea rigidă și îngustă a regimurilor matrimoniale, au rămas doar amintiri întunecate ale unui trecut îndepărtat. Aceeași egalitate apare și în alte aspecte ale vieții de familie: dreptul de alegere a domiciliului, a numelui pe care îl poartă soții, obligațiile gospodărești, contribuția materială la sarcinile gospodăriei, responsabilitatea pentru obligațiile contractate în relațiile sociale.

În **al doilea rînd**, familia este caracterizată de legiutor ca o realitate spirituală bazată pe prietenie și afecțiune. Eliberată de sub dominarea intereselor mate-

riale care îi imprimau trăsăturile specifice modului de producție capitalist, familia de tip nou de astăzi oglindește însăși evoluția morală a societății noi, conștiința socială care apare în toate relațiile interumane. Integrată în rosturile societății

socialiste, familia de astăzi reprezintă o aspirație, un ideal moral, o forță creatoare de valori.

În fine, cel de-al **treilea aspect** al protegerii familiei, al menținerii coeziunii sale interne, îl constituie principiul solidarității active dintre membrii familiei, concretizat prin obligația lor de a-și acorda sprijin reciproc. Codul familiei prevede că obligația reciprocă de întreținere există între soț și soție, părinți și copii, cel care înfiază și înfiat, bunici și nepoți, străbunici și strănepoți, frați și surori. Legea nu a voit să transforme această obligație într-o sursă de parazitism și de aceea a condițio-

torirea de a-și întreține copiii în același chip în care s-ar achita de exemplu de obligația de a plăti chiria. Plata chiriei ca și plata oricărei obligații rezultate din diferite acte sau fapte juridice au un aspect strict legal, ele fiind lipsite de caracterul sentimental al obligațiilor familiale. De aceea, obligația de întreținere nu este limitată în cuantumul ei, așa cum sînt celelalte obligațiuni civile. Un părinte trebuie să facă tot ceea ce este necesar pentru a-și crește copilul, pentru a-l

nat dreptul la întreținere de starea de nevoie a celui care beneficiază de el și de neputința de a obține un câștig din muncă din cauza incapacității de a munci.

Obligația aceasta de sprijin reciproc între membrii familiei are o profundă semnificație etică. Înainte de a constitui o obligație legală, ea constituie o obligație morală care decurge direct din conștiința familiei, din realitatea spirituală care definește caracterul acestui grup restrîns. De aceea, ea se deosebește de toate celelalte obligațiuni legale. Un părinte nu se poate achita de îndă-

educa, pentru a face din el un cetățean destoinic, om de nădejde pentru treburile țării și de aceea legea nu fixează nici o limită în ceea ce privește îndatoririle părinților. Același lucru este valabil și pentru relațiile dintre ceilalți membri ai familiei. Legea intervine și stabilește cuanțumuri obligatorii în raport cu veniturile celui care este îndatorat să acorde întreținere, numai în cazurile anormale de declin al conștiinței de familie. Legea nu face însă decît să reflecte o realitate morală preexistentă, să impună o obligație prin constrîngere legală acolo unde ea încetează să fie expresia unei conștiințe de familie. La baza familiei stă, deci, înainte de orice, afecțiunea, prietenia, solidaritatea care se

nasc spontan din coexistența membrilor ei, din interdependența lor. Acest complex spiritual care formează conștiința de familie trebuie deci cultivat și dezvoltat în primul rînd de cei care alcătuiesc grupul familiei fără vreo intervenție din afară. Familia a fost ridicată în societatea socialistă pe o treaptă nouă, dîndu-i-se o înfățișare diferită de cea din trecut, potrivit unor legi obiective a evoluției sociale. Este rolul oamenilor de a păstra neștirbit acest caracter al familiei, de a-i înțelege țelurile sale superioare în societatea noastră.

Nicolae
Protopopescu

Straița

Gheorghiță umbla la școala din satul vecin împreună cu cei de o seamă cu el. Cum s-ar spune, pleca... cu dimineața în cap, înghesuind într-o straiță înflorată, ȧesută de mama lui, tăblița de ardezie, cu merinde și jucăriile mereu începute din mers. Și drumul acesta era mult mai lung la întoarcere, aducându-l între ai săi de cele mai multe ori cu noaptea în cap.

— Uite, mămuță, ce min-dră ceteră mi-am făcut!

— Vai de mine, dar unde ai zăbovit atîta? Am crezut că iar ȧi-a ieșit un lup în cale, îl întîmpină buna femeie.

— Ei, pe vreme de-asta nu mai ies lupii la drum, o liniști copilul, nu fără a tre-sări la amintirea pățaniei din anul trecut. Dar ia spune, ceteră ca asta ai mai văzut?

Și peste corzile firave ale unui strujan de porumb, retezat dincolo de două noduri succesive, el petrecu lin o alta la fel, avînd și aceasta o porțiune din coajă desprinsă longitudinal, în formă de fir pușin săltat cu două icuri aidoma unor lemnușe minuscule. Atmosfera serii fu stră-punsă de un sunet diafan, de parcă undeva un copil începea a scînci.

— Cum, tu ai plăsmuit-o?

— Dar cine?

— Ia vino, măi omule, să vezi minunea! ȧi strigă bucuria mama, înfiptă în vîr-ful treptelor de la tirnaș.

În ușa tindei se iviră mai întîi capetele a doi dintre fră-ȧiorii lui mai mari și numai apoi tatăl, atrași de glasul ciudat al ceterii, mai mult, decît de chemarea măicușei Anușă.

— Dă-mi-o mie! sări An-drei.

— Ba, mie! pretinse Gri-gore.

— Vă fac la fiecare cîte una, mîine, pe drumul de la școală, încercă Gheorghiță să împace lucrurile.

— Bravo, copile! Văd că-ȧi place cetera. Cînd vei crește mai mare ȧi cumpăr una adevărată, hotărî tata Ion, ca o încununare a des-coperirii momentului. Dacă te-i face dascăl trebuie să știi de toate.

În zilele următoare, cel ce școlărea în satul vecin se ținu de cuvînt. Din straița lui scoase cu grijă, pe rînd, în pragul inserării, încă două ceteră din aceeași nemaipome-nită plămadă. Cînd și Pan-telimon pretinse un asemenea instrument, constructorul de lăute îl mulțumi și pe acest frăȧior, preocupat parcă să pună bazele unui cvartet în familie. Straița lui, cu care de mic însoțise mieii la păs-cut, se dovedea miraculoasă. Cu ea pusese pe fugă și lup-ul pe-i ieșise mai an în cale. O umpluse tobă cu ghindă, la o margine de pădurice, și cînd apăruse dihania o împoș-case cu pumnii încărcați de asemenea numeroase alice.

Dar vremea ȧi fugărea te-legarii amarnic spre viitor. Gheorghiță trecu la alte școli orășenești, învățînd în lim-bile străine ale împărăȧiei, dar fiind mereu în fruntea colegilor. La oraș pornise cu o straiță mai încăpătoare, însă împodobită cu aceleași flori care-l întîmpinaseră zîbind prin pajistile înso-rite din Cîmpia Ardealului. Ceilalți școlari ȧi priveau cu invidie tașca înflorată în care-și purta cărțile și rechizitele, ca într-o casetă ferme-cată.

În zilele de țîrg ȧi plăcea să se piardă printre sătenii veniți de peste nouă sate, cumpărînd mai ales cu ochii. Iar privirile ȧi adăstau în-tr-una pe straițele incuiate ale țîrgarilor, ca pe covoa-rele așternute primăvara peste plaiurile natale. Abia spre lăsatul serii se înapoia vesel la gazdă, parcă întors din-tr-o plimbare cîmpenească cu multe peripeții copilărești.

Pe măsură ce anii de școa-lă treceau, setea lui de știință sporea. Este trimis la Roma să învețe carte înaltă. Acolo cutreiera bibliotecile cele mari, adunînd în straița ce se lipise definitiv de șoldul său, toate mărturiile găsite despre trecutul neamului său obidit. Studiile ȧi fuseră atît de strălucite încît se întoarse la ai săi cu două diplome de doctor, în straiță. Dar nu pe acestea punea prețul cel mai mare.

— Știi tu, Samuile dragă, ți spuse colegului său Micu — de prin părțile Sibiului, întâlnit la Viena — am adunat douăzecișisase de volume de documente despre originea latină a poporului român.

— Și eu am adunat o seamă despre limba noastră. Hai să scriem împreună o gramatică de căpății a limbii daco-romane, ți propuse acesta.

— De acord, pentru început. Dar apoi trebuie scrisă istoria noastră, deoarece nimeni nu se va învrednici să ne-o scrie sau, dacă totuși va face-o, apoi numai adevărul nu-l va spune.

— Păi cum să-l spună? Ar însemna să explice imposibilul. Adică, faptul cum de se face că noi românii alcătuim marea majoritate a populației din Transilvania, iar privilegiile le au cei pușini.

— În straița mea port viitorul nostru, răspuse acesta vizionar. Cu conținutul ei era sigur că va răpune toți lupii înrăiți de prea multe privilegii.

În curând fu numit director al școlilor românești din Blaj. Ani la rând bătu cu piciorul toate satele, înfiinșind sute de școli și scriind manuale școlare românești: abecedare, aritmetici, gramatici. Pe drumurile acestea, multe „firimituri” din straița lui s-au strecurat în straițele țăranilor întâlniți și stăpânirea străină fu cuprinsă de teama răzmeriței. De aceea i se căută pricină și fu îndepărtat din slujbă, ba chiar bătut.

Necăjit, rătăcește din loc în loc, fascinat de frumusețea dungilor de pe cămășile și iile țărenești, multiplicat în țeșătura straițelor ca un îmbătător refren cromatic.

Cînd numărul anilor deveni apăsător și straița prea plină, cărturarul întors de la izvoarele latinității își luă un căluș și cusu laolaltă cîte o buză a două straiți, în formă de desagă. Așa cutreieră țara în lung și în lat, orînduind în clipele de răgaz documentele din straița dublă, într-o Hronică a românilor și a mai multor neamuri, „din mai multe mii de autori, în cursul de 34 de ani culeasă”.

— Ce vrei să dovedești domnule Șincai, prin această carte? îl întrebă cenzorul din Cluj, cînd dori să și-o tipărească.

— Numai atîta, că noi românii sintem aici de la începuturi, răspuse cărturarul plin de demnitate.

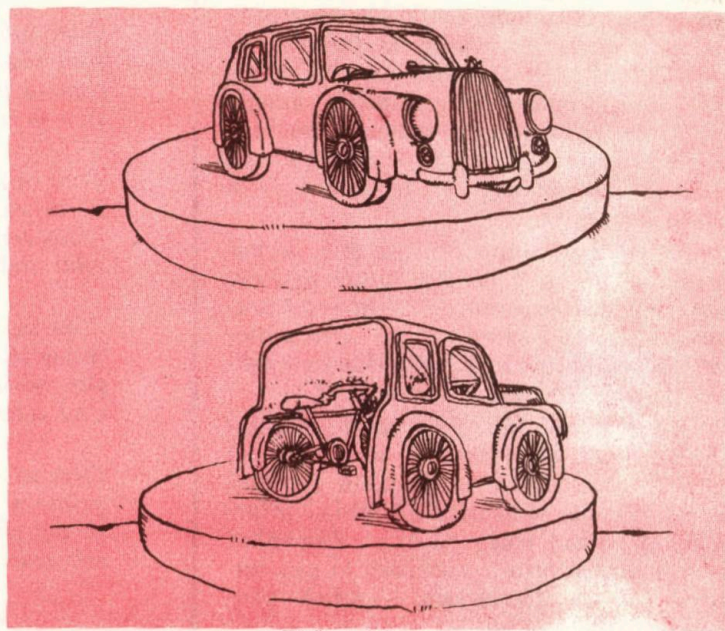
— Atunci să știi că opera e vrednică s-o înghită focul, iar autorul să-l înalțe spînzurătoarea! tună neînduplecatul judecător.

Scăpat ca prin minune de osîndă, Șincai izbutește să

salveze și un exemplar din Hronica sa, pe care-l lăsase la niște prieteni, deoarece severul jude îl confiscase pe cel dat spre tipărire. S-a stins apoi curînd, printre străini, plin de amărăciune, dar încrezător în viitorul neamului său.

E oare de mirare că toți urmașii și urmașii urmașilor săi, a căror obîrșie a zugrăvit-o cu atîta sîrg, privesc cu pietate la orice straiță, simțînd în plinul ei preaplinul unui mare suflet? Și nu e oare firesc ca așa cum istoria noastră curge năvalic din izvoarele descătuse de el, orice straiță românească să se tragă din această „servietă diplomatică” a lui Șincai?

Din straița lui, ca dintr-o tolbă fermecată, de veacuri copiii scot jucării, truditorii merinde, școlarii cărți, cărturarii diplome, artiștii modele de inspirație, cercetătorii documente, iar lupii se aleg mereu cu alice...

Fără cuvînte...

DESPRE SAVANȚI sau EDUCAȚIA OMULUI DE ȘTIINȚĂ

(urmăre din pag. 135)

pretindea de la sine, îmi cerea și mie; din copilărie n-am cunoscut vreo perioadă în care să mă fi mulțumit, să mă culc pe lauri."

Se pare că Leo Wiener a fost unul dintre cei mai reputați poligloți din lume: „De fapt, tata cunoștea vreo patruzeci de limbi” — notează Norbert Wiener. Este interesant de remarcat că, alături de L. Tolstoi (care cunoștea 14 limbi străine) și Leo Wiener (1862—1939) a fost unul dintre „pionierii” limbii internaționale esperanto. Născut în Białystok, cu 3 ani înaintea lui L.L.Zamenhof (autorul proiectului esperanto), Leo Wiener s-a înscris la Institutul politehnic din Berlin (1881), în timp ce L.L. Zamenhof, după studii la Minsk și Moscova, a revenit la Varșovia unde a obținut diploma de medic (1885). Cercetări ulterioare vor trebui să demonstreze în ce măsură Leo Wiener — tolstoian și vegetarian, proiectant al unei colonii utopice în Honduras, profesor de matematică (Kansas City 1892—5), de limbi germanice și române (la Universitatea din Missouri), cercetător al limbilor africane bantu și amerindiene, colaborator la dicționarul enciclopedic american și la antologia literaturii ruse, autor al unor lucrări despre istoria culturii arabo-gotice, maiase și mexicane — a fost esperantist.

Leo Wiener, după câte se știe, a publicat în limba germană, două articole despre limba esperanto: „*Universalsprachen*” și „*Das Esperanto*” în „*Internationale Wochenzeitschrift für Wissenschaft-Kunst und Technik* (Berlin, 1907).

Așadar, Leo Wiener, tatăl marelui cibernetician american, a avut un rol de seamă nu numai în educarea genialului său fiu, dar și în istoria limbilor internaționale, fiind coleg cu L.L. Zamenhof și unul dintre primii vorbitori ai așa numitei *Lingwe Universală* — adică proto-esperanto.

celor căzuți

*Sub cruci de piatră sau de lemn
se odihnesc cei duși în veac,
la căpății le cresc drept semn
mari tufele de liliac.*

*Odihna lor și truda vie
a noastră, ziditori de țară,
e cea mai sfântă temelie
și zid din piatra cea mai rară.*

*Dar ochii când ni-i înălțăm
pe ziduri ce străpung țării,
noi, cei de azi, să nu-i uităm
pe cei ce dorm sub temelii.*

știm

*Noi, din vremuri-vremuite
știm ara și face pîine,
știm cosi și crește vite,
știm să omenim și-un cîine.*

*Știm iubi păduri de cetini,
știm săpa adînc în mine,
știm să prețuim prieteni,
știm și ce ni se cuvine.*

*Știm să apărăm cu sînge
libertatea, în tăcere
mîngîiem pe cel ce plînge,
celui slab îi dăm putere.*

*Știm să ctitorim lăcașe,
inima ni-i dreaptă, bună,
știm învinge oști trușe
cînd voiesc să ne supună.*

*Știm să dăm contururi humii,
prinse-n oalele-nflorate
și mai știm că pacea lumii
este mai presus de toate.*

VALENTIN DEȘLIU

apleacă-te asupra-mi

*Dacă mi-ai fost sortită să-mi fii, tu, dulce
chin,*

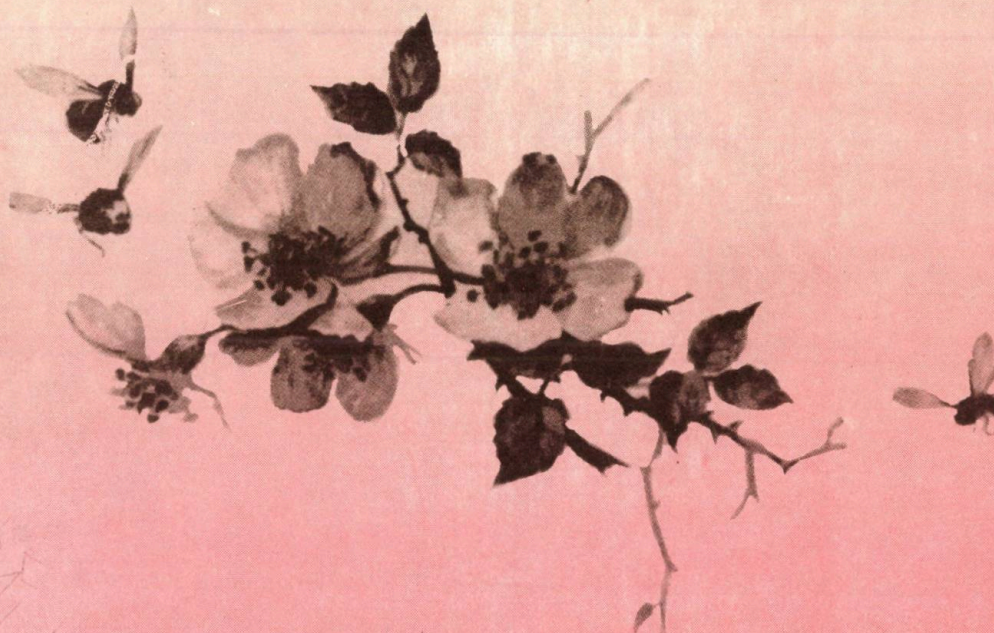
*Sudalmă grea și rugă deopotrivă,
Chemarea viforoasă spre care mă închin
Și ostenesc cu stîrg cînd totul mi-e-mpotrivă,
Apleacă-te asupra-mi, încet ca un oracol,
Măcar atît cît poate mesteacănul sub vînt
Și fă-mă să mai cred în acel sfînt miracol
Ce-ășterne-o viscolire de crini peste pămînt...*

presimțiri

*La capătul brazdei,
Cu botul alb de luna
M-așteaptă neștiința
Să-mi înfulece sufletul.*

*Voi, fiii mei,
Să vă așteptați la una ca asta.
Și dacă-ntr-o noapte
Veți visa un cer purpuriu
Despicat de-o stea iluzorie,
Să știți c-am trecut
Din păcat
În virtutea care nu există
Și că, în locul meu,
Va trebui să prindeți, amîndoi
De coarnele plugului,
Pentru ca țarina
Să nu se cufunde-n paragină...*

PETRE BUCSA

testamentul domnului unirii

Azi, fraților de suflet românesc
Le las credința-n marea izbîndire
A visului de aur strămoșesc,
De împlinire-a țării-n nemurire.

Voința de-a fi ei, la ei stăpîni,
Uniți în gînd, în faptă și simțire
Așa cum pomenit-am din bătrîni,
Din îndelung proces de împlinire.

Le las văpaia inimii de jar,
Credința în a țării veșnicie,
Pe care s-o transforme în hotar
De neam și de destin de bucurie.

Le las eu, Cuza, al Unirii Domn,
Urmașilor de Dacă obîrșie,
Drum nou deschis, prin lupte și nesomn,
Spre dac hotar de nouă Românie.

Să-l apere de s-or ivi furtuni,
Cu prețul bucuriilor visate,
Știînd c-au fost și au rămas români,
Că țara li-i altar de libertate

TOMA ALEXANDRESCU

mamei mele

Îți văd, îți pot vedea numai în ramă,
Ovalul chip, un chip cu alb lunar,
Suav potîr, din alb de nenufar,
Și fruntea dăltuită ca-n aramă.

Așa îmbrobodită cu maramă,
În jur un negru văd, surîs amar.
Dar ce lumini din marii ochi apar,
De-a pururi nimb, de-a pururi vie mamă!

Răsad sătesc, tulpina o statuie,
Priviri și gînd spre tine mi se suie,
Și sus acolo vor rămîne, sus.

Te-nchide-n el, sub greu zăvor te ține
Un fiu stingher pe drum departe dus.
Cu tine-n drum departe dus. Cu tine.

PETRE PASCU

curiozități

O idee greu acceptată

Ideea că sediul gândirii este creierul n-a fost acceptată decât cu mare greutate în antichitate. Cu 500 de ani î.e.n. filozoful Alemeon (care, în trecut fie zis, susținea că zburdalnicele capre respiră prin ureci!) a afirmat cel dintâi, că creierul este sediul gândirii și al simțurilor. N-a fost crezut. Toți savanții epocii știau „cu certitudine” că sediul gândirii e inima, iar al circulației sîngelui, ficatul...

O țară cu 100 de graiuri

Specialiștii au stabilit că pe planeta noastră se vorbesc peste 2500 de limbi diferite, din care doar 230—250 au scriere proprie. Numai în Africa se vorbesc 730 de limbi și dialecte diferite. În Camerun, de pildă, o țară cu 6 milioane de locuitori, se folosesc 100 de graiuri! Din totalul limbilor vorbite pe glob, 200 sînt utilizate de către 1 milion de persoane fiecare, iar 13 de 50 milioane de persoane fiecare. Cele mai răspândite limbi sînt, în ordine: chineza, engleza, hindusa, rusa, araba, spaniola, portugheza, japoneza și franceza.

Un om care a vorbit 230 de limbi

Vă este greu să învîțați o limbă străină? Aflați atunci că recordul poliglofilor este deținut de Sir John Bowring (1792—1872), care este considerat ca un fenomen în domeniul lingvisticii. El cunoștea nu mai puțin de 200 de limbi și dialecte, dintre care putea să vorbească în mod curent o sută! Cardinalul italian Gaspard Mezzofante (1774—1894) fost bibliotecar al Vaticanului, putea să traducă din 114 limbi și 72 de dialecte, vorbind în mod curent 58 de limbi. Danezul Remus Christian Rasc, autor a 28 de dicționare, vorbea la nivelul unor oameni învîțați vreo 230 de limbi fiind, de drept, adevăratul recordman-poliglot.

Precum vedeți, în capul acestora era o adevărată ...babilonie!

Femeia grasă e... grațioasă

Este realmente la îndemîna oricărei femei din Abisinia să fie frumoasă, căci criteriul principal de apreciere a „grației” feminine este... numărul de kilograme!

Soții care nu au vorbit 15 ani

Timp de 15 ani (începînd din anul 1954) soții Jim (50 de ani) și Lala Fari (34 ani) din Los Angeles, nu și-au vorbit! Problemele curente ale convieșuirii le-au rezolvat prin scris. Totul a pornit de la o ceartă între soți și nimeni și nimic n-a reușit să-i convingă de absurditatea acestei situații. În fine, după 15 ani, o împrejurare deosebită (le-a luat foc casa!) i-a dus la împăcare. Un caz asemănător nu se mai cunoaște.

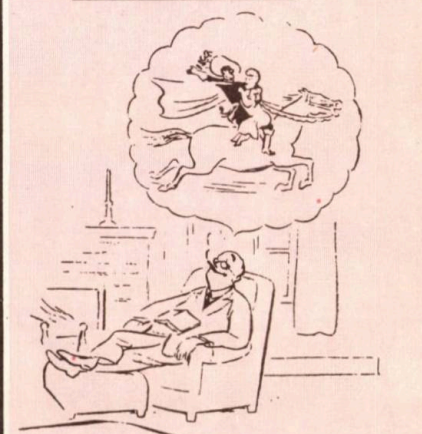
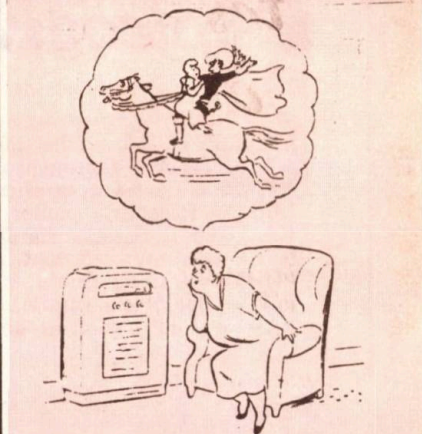
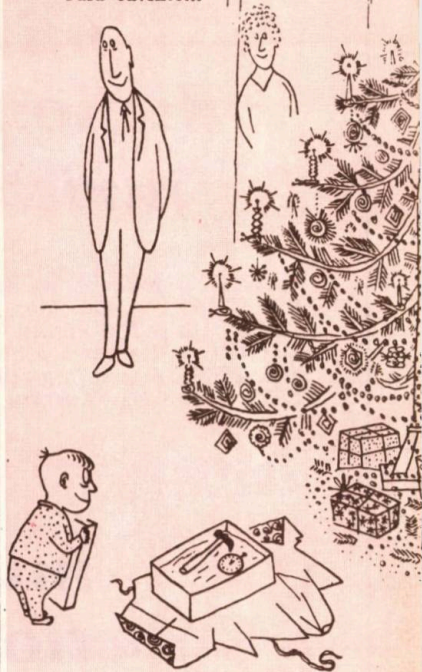
Regele hoinarilor

De 38 de ani, americanul E. Dukett străbate globul pe jos. Nu de mult a însumat peste 250.000 km. străbătuși per pedes. Dukett a pornit în această originală călătorie cînd avea 25 de ani; de atunci el a rupt peste 200 de perechi de ghete. Toate lucrurile de care are nevoie încap într-un căruș meșterit chiar de dînsul, pe care îl trage tot timpul după el. Ținînd seama de vîrsta respectabilă a neobositului pieton și de marea lui pasiune pentru drumetie, Uniunea ziaristilor din SUA i-a decernat medalia de aur și titlul de „Rege al hoinarilor”.

Femei în... peșit

În Danemarca ziua de 25 februarie are o neobișnuită tradiție. În fiecare an, în această zi, tinerele daneze au posibilitatea să ceară... mina unui bărbat. În caz de refuz — conform obiceiului — bărbatul respectiv este obligat să-i cumpere solicitantei 12 perechi de mănuși de piele. Vă închipuiți ușor ce vînzare fac magazinele de specialitate în ziua respectivă!...

Fără cuvinte...

Fără cuvinte...

mini- dicționarul juristului

CITATIE = Invitație la imperativ!
 CONȘTIINȚĂ = Judecător mai aspru decît legea!
 COPIL ÎNFIAT = Părinți cu dispensă.
 DIVORT = Realizarea sentimentelor.
 GRAȚIERE = A fi în grațiile... legii!
 MITĂ = Dovadă că pentru unii banii sînt un... mit!

mic dicționar geografic

ARARAT = Debarcader post-diluviu.
 ATLANTIDA = Continentul tăcerii!
 ATLAS = Cartea geografică a lumii.
 CLUJ = Reședința ploilor.
 CRAIOVA = Cetatea Banilor, care nu-s... lei!
 DEAL = Munte reformat.
 PÎRIU = Pui de fluviu.
 RÎU = Spălătoria rurală... de altă dată!
 VAD = „Pod“ construit de natură.

teză la zootehnie

Apicultura se ocupă cu creșterea albinelor și a trîntorilor. Dacă albina ne dă lăptișorul de matcă pentru sugarii bătrîni și veninul, trîntorul nu ne dă decît bătaie de cap! El nu este încadrat în cîmpul cu flori al muncii, ci este aciuat în stup, pe post de consort-matcă.

De asemenea, în timp ce albina ne dă ceară, trîntorul arde feștila de pomadă.

Odată însă, cu înăsprirea vremii, se răcesc și relațiile matcă-trîntor. Izgonirea din paradisul hexagonal de huzur este semn că albinele încep să-și înjghebe ghemul de iernare — iar trîntorul face pe dracul ghem... că, n-a dansat decît o vară.

Ici-colo, cîte o albină orfelină, ti prelungeste viza de flotant în vreun ungher, cu hrană pe sponci; după asta, trîntorul își schimbă definitiv domiciliul în lumea umbrelor... Cel care mai scapă — cine știe cum — se transformă, fabulos, într-un fel de... om.

De aici încolo încep greutățile pe care le au... Oficiile de repartizare a forțelor de muncă.

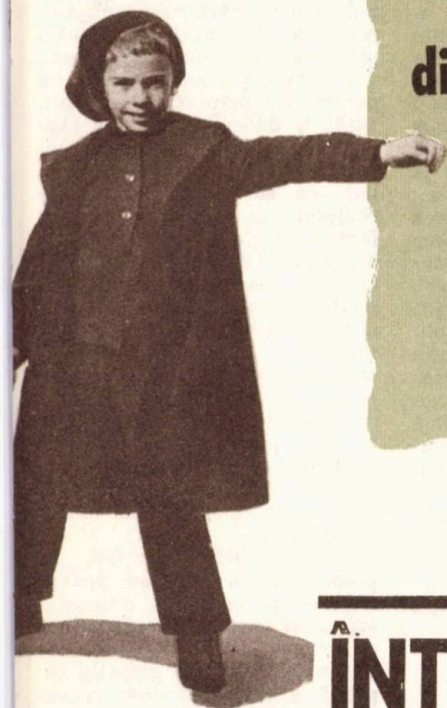
D. C. Mazilu

DEZLEGĂRILE CAREURILOR DIN PG. 68—69

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	C	A	M	I	L	A	R		B	E	N	A
2	E	M	I	N	E	S	C	U		S	A	L
3	R	A	L		N	O	A	P	T	E		E
4	N		I	S	A	C		S	O	N	I	C
5	A	R	U		U	I	E		T	I	R	S
6		O	T	I		A	L	E	A	N		A
7	I	D	I	L	A		A	D	N		B	N
8	S	I	N		G	A	N	E		S	A	D
9	A	N		V	R	O		C	L	A	I	R
10	N		O	I	E	R	I		O	L	E	I
11	O	A	R	D	A		T	U	C	A	T	
12	S	A	R	U	T	A		I	O	S	I	F

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	I	O	S	I	F		U	C	A		G	N
2		D	E	L	A	V	R	A	N	C	E	A
3	C	O	R		R	E	B	R	E	A	N	U
4	A	B	A	C	A		A	A		P	I	N
5	M	E	T		G	I	N	G	U	R	I	T
6	I	S	A	N	O	S		T	I	A		R
7	L	C		L	A	C	A	T		P	U	
8	A	U	R		S	C	O	L	A	R	I	
9	R		U	R	A		A	E		O	L	T
10		A	N	G	H	E	L		M	I	L	A
11	N	U	D		I	O	A	N	A		A	T
12	S	T	E	F	A	N		U	L	I	T	A

**O întâmplare
cu „dragoste
ucigătoare
de suflete”
din care părinții
pot trage
învățămintе**

ÎNTOARCEREA FIULUI... RĂTĂCITOR

O scrisoare expedită din Brașov — la 1 octombrie 1977 — purta spre capitală mesajul unui părinte deznădăjduit: „Fiul meu, C-tin Pitiș, în vîrstă de 16 ani... a dispărut de acasă din ziua de 10 august 1977. Sint tare îngrijorat pentru că, de atunci, nu mai am nici o veste de la el.” Și îngrijorarea părintelui era amplificată de faptul că-și știa odrasla în tovărășia lui Petre Iudean — ceva mai vîrstnic decît fiul rătăcitor... — „de curînd eliberat din detențiune”. Corespondentul nostru își încheia misiva durerii cu o rugămintе: „Vă rog din suflet a mă ajuta să-mi găsească copilul pentru ca astfel să-l pot îndrepta pe drumul cel bun... Este așteptat acasă cu dragoste părintească...”

Desigur, numai o inimă de piatră ar fi putut rămîne rece la un asemenea apel. Ne-am încrebat, totuși, de la început, de ce o fi trebuit îndureratul tată să aștepte 16 ani pentru a-și îndruma copilul pe „drumul cel bun”. Și, mai ales, de ce l-o fi lăsat să-și lege viața de un alt tinăr—problemă, ca Petre Iudean că, doar, acesta nu apăruse meteoric în viața lui C-tin Pitiș. Mai mult, tatăl mărturisea net că era dispus să-și primească fiul, nu cu o dojană sau pedeapsă, ci „cu toată dragostea”. Deci—indirect — cu promisiunea... sacrificării vițelului cel mai gras, ca-n poveste...

Cazul „promitea” și ne-am gîndit să-i dăm atenție...

La Braşov, pe str. Sitei nr. 13

Am plecat, aşadar, spre oraşul de la poalele Timpei. Aici, pe str. Sitei nr. 13 — într-un imobil modest, dar bine întreţinut, locuit de mai multe familii — l-am găsit pe „bătrînul” Pitiş, corespondentul meu. Interiorul casei mi-a plăcut: curăţenie exemplară, aranjament cu gust, dotare ideală a lui, cu tot ce-şi poate dori o familie pentru fericirea ei şi, mai ales, a singurei odrasle pe care o avea: Costinel. Tatăl era sudor la „Hidromecanica” — deci, se subînţelege, om cu o educaţie sănătoasă, în spiritul noii societăţi din patria noastră. La locul de muncă se bucură de aprecieri deosebite: era cinstit, priceput, harnic, disciplinat — în fişa lui nefigurînd nici o întîrziere sau lipsă nemotivată, din momentul angajării şi pînă astăzi. Mama, casnică — pensionată medical. Fiind acasă, se putea ocupa şi ea de educaţia copilului. Totuşi...

Pe cerul familiei Pitiş au apărut nori grei, prevestitori de furtună. Pentru evitarea ei, dragostea nu putea şi nu trebuia să fie folosită ca unic antidot. Ei bine, de aici s-au declanşat toate relele ce au culminat cu dispariţia „fără urmă” a lui C-tin Pitiş din casa părintească. Pentru că, părinţii lui au crezut în puterea dragostei şi nu au încercat nici un alt corectiv, de teamă să nu fie... expulzaţi din inima lui Costinel.

De ce, totuşi, plecase băiatul iubit în lume? Nereuşind să desleg şarada în casa familiei Pitiş, am bătut la uşa cancelariei şcolii nr. 18.

Încep să se limpezească apele

Întîmpinat cu toată bunăvoinţa de profesoarele Olivia Orman — directoare, Ileana Țuțianu — comandant-instructor al unităţii de pionieri şi Ana Tatu — diriginta lui C-tin Pitiş, aveam să intru repede în miezul problemei şi, bineînţeles, să ajung la adevăr.

Elevul Pitiş C-tin reprezenta una din problemele majore ale

şcolii — în care ajunsese mutat disciplinar, de la şcoala nr. 5, unde rămăsese repetent (coincidentă, tot în clasa a V-a) fiind „leneş, indisciplinat, agresiv”, comiţînd „tot felul de zîmteşti în clasă, în curtea şcolii, pe stradă”, după cum avea să se exprime, unul din dascăli săi. Toate eforturile şcolii de a-l aduce pe linia de plutire s-au dovedit zadarnice — familia, se pare, neînţelegînd să o secondeze în încercările de atragere a elevului pe „drumul cel bun” Pitiş refuzase, din capul locului, prietenia cu elevii buni ai clasei, „drumaţi să-l ajute. A preferat continuarea relaţiilor cu foştii colegi de la şcoala nr. 5, care „îl incitau la hoinăreli şi băutura” (ce vreţi, o... viaţă are omul!) la comiterea unor fapte ce, numai din prea mare indulgenţă nu pot fi considerate „acte de indisciplină”. Desigur, aici şi şcoala a greşit, netrecînd la sancţiuni disciplinare drastice — peste opoziţia familiei — impuse de gravitatea manifestărilor elevului recalcitrant. De ce? „Ne era teamă că va fugi de la şcoală”, mărturiseşte profesoara Ileana Țuțianu. Şi familia? „Ne era teamă să nu fugă de acasă” şopteşte — şi azi speriat — tatăl. Urmarea? Din acest *perfect lanţ al slăbiciunilor* s-a declanşat drama familiei Pitiş...

Lipsuri esenţiale şi greşeli capitale

Aşadar, era limpede acum: lipsa de colaborare dintre familie şi şcoală, pe de o parte, lipsurile esenţiale şi greşelile capitale comise de părinţi, din punct de vedere educativ, pe de alta, au compromis fatal instruirea şi formarea sănătoasă a unui tînr, ce ameninţa să devină un rebut social.

În fond, ce reprezentau aceste *lipsuri esenţiale şi greşeli capitale* ale familiei? Să le luăm pe rînd:

Vom începe cu cel mai important: *lipsa de supraveghere a anturajului băiatului*, la vîrsta pubertăţii, vîrsta marilor slăbiciuni şi receptivităţi. Ei bine, la această vîrstă, C-tin Pitiş a devenit *prieten de beţie, scandaluri şi mici furtişaguri* cu Petre Iudean — ce fusese eli-

berat din închisoare, pentru a fi educat prin muncă, ceea ce nu se prea reuşise pînă atunci; cu Paul Dinu, fost coleg de la Şcoala nr. 5, care i-a deschis apetitul pentru „tării” (cu preferinţe pentru votcă) şi ţigări americane; cu Costel Mazăre zis Pinte, de 19 ani, din Rucăr-Argeş, care se ocupa cu traficul biletelor de cinematograf, furturi etc. Şi familia îi ştia — dovadă că, în scrisoarea trimisă redacţiei, îşi mărturisise îngrijorarea faţă de faptul că băiatul „dispăruse împreună cu Iudean” — dar nu acţionase în nici un fel pentru a-i despărţi. Mai mult, tatăl îi dădea, în fiecare săptămînă, „bani de buzunar” pentru a merge cu „prieteni” la bal (ca să vedeţi ce-i lipsea chelului, la cei 16 ani ai lui) fără a se gîndi să-l controleze, așa, din... plictiseală, odată măcar... Cu asemenea anturaj, cu o atît de flagrantă lipsă de preocupare a familiei faţă de valoarea morală a „prietenilor” — chiar şi după ce Costinel şi compania au fost arestaţi, fiind prinşi spărgînd casele de bani în sala jocurilor mecanice de la Timpa — era normal ca „iubitul de el” să... evolueze, alunecînd din ce în ce mai adînc, în mocirlă.

Această listă esenţială de preocupare a familiei pentru *alegerea şi controlul anturajului unui copil*, — chiar dacă el a ajuns la 16 ani — avea să fie amplificată de greşeala capitală a acordării unor *recompense nemeritate*. Leneş, nepreocupat de învăţătură — devenit corigent din vocaţie şi repetent din obişnuinţă — chiuşangiu, turbulent, beţiv, hoţ incipient (oare, ce şi-ar mai fi putut... dori?) Costinel a fost *recompensat* da familie cu tot ce i-a dorit inima: bicicletă, casetofon, aparat de fotografiat, haine după ultimul jurnal etc. Avînd, *oricum, totul*, munca devenise inutilă pentru el...

Marea aventură

În zorii unei dumineci de august, în 1977, „echipa” se întorcea pe trei cărări de la o nuntă din Ghimbav. Din caza scandalului declanşat pe una din străzi, la sesizarea populaţiei, au fost arestaţi. Asupra lor, miliţia a găsit arme albe. Cuţite.

Lucrurile începuseră să se complice. Pentru această ultimă ispravă, tatăl „îngerăşului“ nu ne-a spus cu ce... vroia să-l recompenseze, (dar după cum ve-ţi vedea mai departe, a avut... grijă băiatul de asta). Oricum, pînă să se hotărască tatăl, „grupul teribililor“ — speriaţi la miliţie — a plecat incognito, cu o primă etapă la Constanţa. Aici erau „acasă“ la Iudean...

Cu ce? S-ar putea răspunde, glumind: cu trenul. Pe drum, însă, trebuiau să mănince — şi asta costa, trebuiau să doarmă — şi nu o prea puteau face pe gratis, vroiau să se distreze — dar cu ce?

Vedeţi, iubiţi cititori, asta ar constitui o problemă pentru oricare dintre dv., nu însă şi pentru oamenii noştri. În mare, problema a fost rezolvată de Const. Pitiş — la sugestia şi cu... ajutorul bunilor săi prieteni. Într-un geamantan mare şi două sacose Adidas — Costinel ţinea la alura lui de sportiv — au „îngrămădit“: pardesiul, pantofii şi trei costume nou-nouţe ale tatălui, două rochii ale mamei, cîteva cămăşi, aparatul de fotografiat, un binoclu, o pernă electrică, fierul de călcat, case-tofonul etc. Cam tot ce „experţii“ grupului ştiau că... poate fi de folos.

În Constanţa au trăit, la început, ca belferii. După ce au consumat „rezervele“, însă, au

renunţat, mai întîi la hotel, în favoarea băncilor din parcul public — prietena lui Iudean refuzînd să-i găzduiască. Dar ne mai avînd, ce mîncă, s-au hotărît — prima idee sănătoasă — să muncască. Era, însă atît de... greu să-ţi cîştigi plînea asudînd, aşa că nu au rezistat. Au trecut ei prin port, pe la Basarabi, la sectorul viticol, prin Ploieşti, pe la I.A.S. Ograda şi, în ultimă instanţă, au fost angajaţi.. cio-bani. Asta le convenea. Oile nu le pra dădeau bătaie de cap. Baciul care i-a angajat, dîndu-şi seama de situaţia lui Pitiş, după ce l-a iscodit, i-a dat bani de drum să se întoarcă acasă. În gara Buzău, alţi „isteţi“ l-au... scăpat de griji, furîndu-i banii. Vagabondînd prin oraş a fost arestat de miliţie şi trimis la urmă.

Epilog

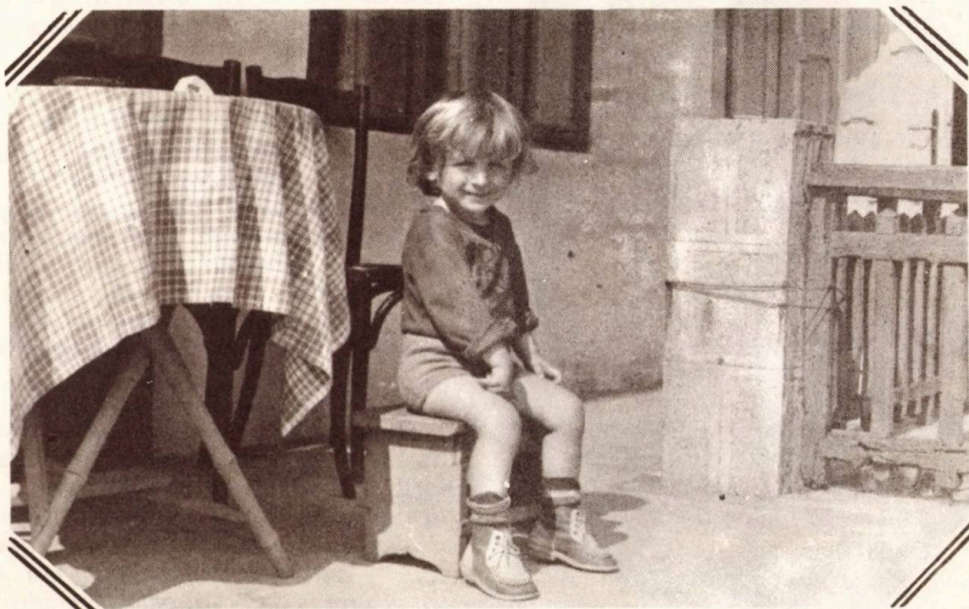
Oameni de omenie, interesaţi în egală măsură de recuperarea minorului Constantin Pitiş — ca şi a celuiilalt „tovarăş de aventură“ — profesori, colegii lor de şcoală şi cei de muncă, ai părinţilor, lucrătorii miliţiei Braşov, factorii de răspundere ai organelor locale, şi-au oferit sprijinul. Şi iată, acum, după doi ani de zile, în secţia 208

a întreprinderii „Metrom“ (unde lucrează împreună cu tatăl său), Constantin Pitiş se simte înconjurat de atenţia şi bunăvoinţa tuturor. Cu sprijinul colectivului de aici a început să deprindă tainele meseriei, de prelucrător prin aşchiere, care-l pasionează şi-i modelează caracterul. „Mă simt foarte bine şi aş vrea să uit tot ce-a fost atunci. Profesorii mei m-au ajutat să-mi termin şcoala la fără frecvenţă. Dară aş fi ştiut...?“ La fel spune acum şi Iudean Petre, aflat în grija unor oameni care se străduiesc să-i redea încrederea în el şi să-i asigure un drum ferm, clar, pe care să intre în adevărata viaţă.

Întîmplările acestea determină, firesc, o serie de întrebări şi impun unele concluzii. E, oare, bine să ne înconjurăm copiii cu o dragoste oarbă? Li se poate oferi dragostea fără nici un fel de exigenţă? Care e limita „libertăţii“ unui copil şi de unde începe responsabilitatea părintelui? Problema educaţiei tînărului e o responsabilitate ce revine numai şcolii sau şi familiei, printr-o colaborare?

Concluziile — răspuns, ale acestor întrebări, pot fi trase uşor din faptele povestite mai sus, fapte ce nu mai necesită aprecieri suplimentare.

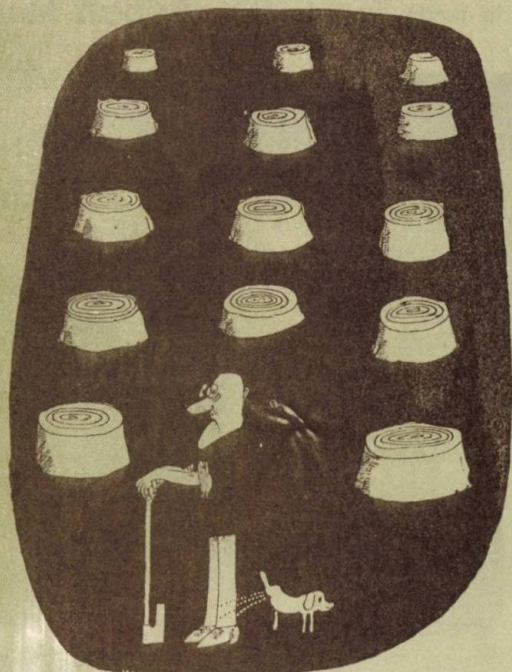
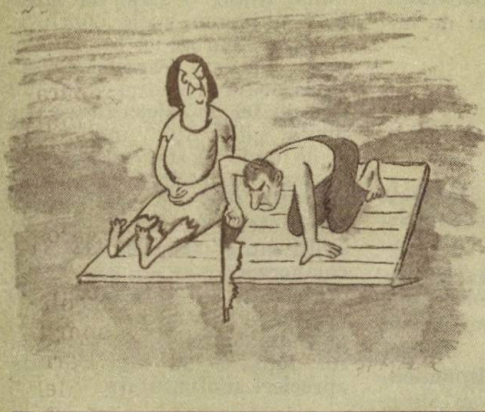
Adrian Mitu

Meserii...

Ti-am spus de nenumărate ori, când vorbești cu tine,
nu te mai băga la fund...

Fără cuvinte...

Tinăra Almut Brahmstaed din Hamburg s-a născut cu meseria gata învățată. Ea are un simț al mirosului atât de dezvoltat încât poate deosebi cu mare ușurință 2 500 de arome diferite, ceea ce-i conferă titlul de „cea mai mare specialistă în probleme de ... mirosuri“. Această rarismă însușire i-a determinat și profesia: „mirositoare“ la o întreprindere de produse aromatice — pentru industria cosmeticii.

★

În 1268, Etienne Boileau, în cartea sa „Livre des métiers“, enumera 101 meserii. În 1691 erau reglementate în Franța 129 de meserii, iar în Anglia la 1841, erau recensate 431 de profesii. În 1939 în S.U.A. se cunoșteau peste 2 200 de ocupații și meserii. Un dicționar apărut în 1950, în Elveția, enumera mai mult de 7 000 de profesii, iar din „Dictionnaire des métiers et appellation d'emploi“ rezultă peste 6 100 de profesii (1955). Ultimul recensământ din România identifică 15 500 de numiri oficiale și uzuale ocupațiilor existente!

Cu toate acestea nici un statistician nu s-ar putea lăuda să afirme că a identificat pînă la această dată toate profesiile existente pe Terra, avînd în vedere mai ales caracterul fistichiu al unora dintre ele...

★

Vicent Peterson, funcționar la direcția comunală a protecției animalelor din New York este de profesiune... salvator de pisici. El salvează anual viața a mii de pisici. Profesia lui necesită învingerea unei serii întregi de dificultăți și riscuri. Pentru a salva pisicile, Peterson este nevoit să se arunce în fața turmelor în plin mers, să coboare în gurile de canal etc.

★

O cetățeană vest-germană, înregistrîndu-și profesia, a dobîndit totodată un record original, acela al celei mai... lungi denumiri a unei profesii: „Unfalschädenkörperbehindertenenbeschäftigungstherapeutin“ — ceea ce înseamnă terapeuță pentru încadrarea în muncă a celor neîncadrați.

păpușile...

ANA-MARIA ȘERBĂNESCU

Dorința de a-i încânta pe copii a fost stimulul care a determinat dezvoltarea spectaculoasă a industriei de jucării, pe toate meridianele lumii. Modeste la început — confecționate din cîteva cirpe — și, dimpotrivă, rafinate — mai apoi — din porțelan, celoid sau plastic, putînd să închidă și să deschidă ochii, să spună „ma-ma” și chiar să meargă, păpușile au adus, dintotdeauna, aceeași bucurie copiilor.

Dar, mai înainte de a deveni un bun al acestora, păpușile au constituit un mijloc de amuzament, extrem de costisitor, al capetelor încoronate.

De-abia în secolul al XVIII-lea, meșteșugarii au început să fabrice păpuși la scară industrială și cu prețuri accesibile maselor. La început erau confecționate din lemn, cu articulațiile mobile, astfel încît puteau să-și miște capul, brațele și picioarele. Și, în ciuda faptului că vechile și vestitele „Matrioșki” (rusești) tot din lemn, au rămas prețuite pînă în zilele noastre, precum și a aceluia că, cel mai celebru și iubit reprezentant al păpușilor din lemn — năstrușnicul Pinocchio, cioplit de meșterul Gepetto, în sărăciul său atelier — era ita-

lian, centrele din care s-au răspîndit în toată Europa și America astfel de jucării au fost, mai întîi, în Germania și Austria, iar apoi în Franța și Anglia.

Dar să ne oprim o clipă la păpușile din lemn, pentru oamenii din popor. În țara noastră, istoria lor este strîns legată de bogatele tradiții ale teatrului folcloric. Consemnări despre o astfel de reprezentație găsim la secretarul lui Constantin Brîncoveanu (1688—1714), italianul del Chiaro, care povestește despre două personaje, unul cu plisc de barză, pocnind din el ca din castaniete și țopăind în jurul celui alt, un bătrîn

cu barbă. Franz Joseph Sulzer pomeneste, în 1781, de trupe de păpușari care colindau satele și orașele, asemănătoare celor turcești ale lui Karaghioz, a cărui amintire s-a păstrat în substativul comun „caraghios”. Alte personaje, mult îndrăgite de spectatori, au fost Iaurgiul, Bragagiul, Coana Mița, Tîndărică, vicleanul Pasnaki sau Posnachi etc.

Spre sfîrșitul secolului trecut, în marile orașe ale lumii: Paris, Londra, Philadelphia, Melbourne au început să fie organizate expoziții, cele mai reușite păpuși fiind premiate cu medalii de aur și diplome. Printre creatorii lor, se numărau celebrii fabricanți: Bru, Jumeau, Montanari etc. În pofida accesoriilor luxoase — bijuterii, blănuri, mănuși, pălării — păpușile francezului Jumeau erau făcute dintr-un material mult mai modest: din cocă. Ideea venise de peste Oceanul Atlantic. În cartea sa intitulată „The Dolls” (Păpușile), apărută acum cîțiva ani la New-York, John Noble, muzeograf și posesor al unei valoroase colecții, scria: „Primele păpuși americane, demne de interes, par să fie cele confecționate de Izannah Walker... Ele sînt rodul unei concepții

absolut noi în materie și nu semănau cituși de puțin cu păpușile care se fabricau, pe vremea aceea, în Europa.“ Izannah, „era obsedată, tot timpul — povestește într-o scrisoare, dată publicității, de o nepoată a creatoarei americane — cum să obțină o suprafață estetică și rezistentă în același timp, care să nu se fisureze și nici să nu se cojească. Într-o seară, când se pregătea să se culce, ea a auzit, parcă, o voce șoptindu-i: coca de lipit, din făină și apă! Și aceasta

fragmentele alcătuind îmbrăcămintea lor — de către copii și, apoi, asamblate printr-o simplă îndoitură sau lipirea diferitelor părți.

Străbunica păpușii din material plastic, de astăzi, a fost creată, spre sfârșitul secolului trecut, de Compania Celluloid Novelty din New Jersey. Păpușile din celuloid au dobândit o mare popularitate datorită prețului lor extrem de avantajos; s-au dovedit, în schimb foarte fragile. Se pare că apariția materialelor sin-

și vulcanizarea, prin care păpușile erau perfect modelate și își păstrau mai bine forma. Dar cele mai căutate și, poate, cele mai frumoase, au fost păpușile din porțelan, provenind din Germania — cunoscute sub numele de Frozen Charlotte.

În 1889, alți doi americani, soții Celia și Charity Smith, din Itaka, statul New York, își brevetau o invenție care avea să facă o lungă și apreciată carieră: păpușile desenate pe hirtie, carton sau pinză, care urmau să fie decupate — ele ca și

a fost, într-adevăr, soluția“. În schimb, păpușile engleze ale Augustei Montanari erau făcute din ceară. Este posibil ca ea să se fi inspirat de la doamna Tussaud, care, în 1833, își inaugura, la Londra, pe str. Baker, celebrul său muzeu de personalități sculptate în ceară. Au urmat păpușile având unele părți din metal; rînd pe rînd, a fost folosit cuprul, zincul, alama, cositorul, aluminiul, care, însă, au fost silite să cedeze locul cauciucului, preferabil, pentru că fusese descoperită

tetice și plastice a rezolvat și această problemă. Nu și pentru colecționari, însă, care preferă păpușile vechi, din lemn și zdrențe, păpușile primitive, provenind din toate colțurile lumii (vezi ilustrațiile din planșele 1 și 2). Deocamdată, să notăm doar că la modă sînt păpușile care plîng, care mănîncă, respiră, cîntă, merg, vorbesc sau trimit săruturi — trăim doar în secolul revoluției tehnico-științifice. Deocamdată, căci istoria păpușii, ca orice istorie, este încă departe de a fi încheiată.

Păpușă din
Germania-1890

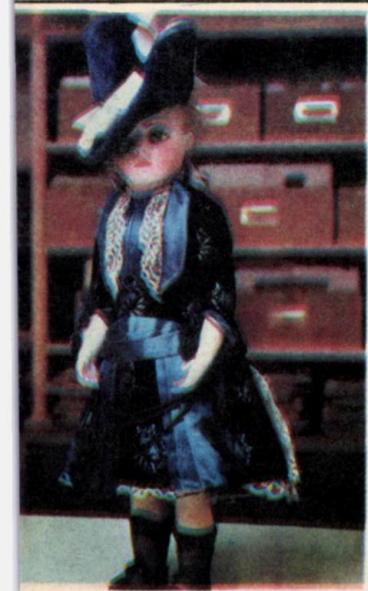

Împărăteasa,
păpușă Japoneză,
cca. 1900

Păpușă din porțelan
Franța-1885

Marionete
din lemn-India
sfârșitul secolului XIX

Păpușă din porțelan
Franța-1900

Păpuși din porțelan
Germania-1880

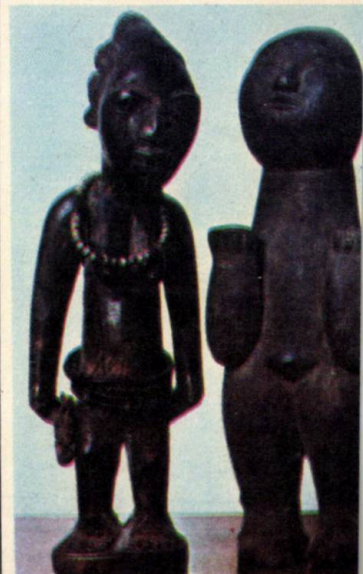
Păpuși
indian-americane
din pământ ars, 1890

Păpuși din lemn,
Africa-1920

Soldați din lemn
Germania, sfârșitul
secolului XIX

Judy, păpușă
englezească, probabil
secolul XIX

PĂRINȚI,

Vă invităm să vizitați magazinele cooperativelor de consum, unde veți găsi un bogat sortiment de mărfuri pentru copii și adolescenți.

Aici se găsesc articole de îmbrăcăminte: uniforme școlare, pantaloni, rochițe, costume, paltoane, bluze de bumbac, maieuri, ciorapi, încălțăminte ușoară de vară, ghetuțe sau cizmulițe și multe altele.

Cei mici au la dispoziție o gamă diversificată de jucării mecanice, din material plastic, păpuși, jocuri tehnico-aplicative etc.

De asemenea, în librăriile cooperației de consum precum și în raioanele de specialitate din cadrul magazinelor se găsesc cărți din literatura pentru cei mici și școlari, iar la raioanele cu articole cultural-sportive, aparate foto, mingi, rachete, biciclete etc.

Pentru orice ocazie se pot cumpăra de la magazinele cooperativelor de consum cadouri plăcute și utile, care fac o deosebită plăcere copiilor dv.!

ÎNTEPRINDEREA DE HÎRTIE BUȘTENI ÎN PRAGUL A 100 DE ANI DE ACTIVITATE

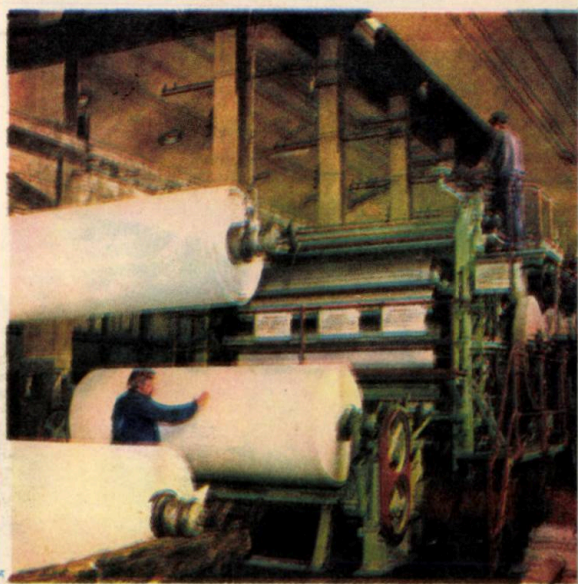
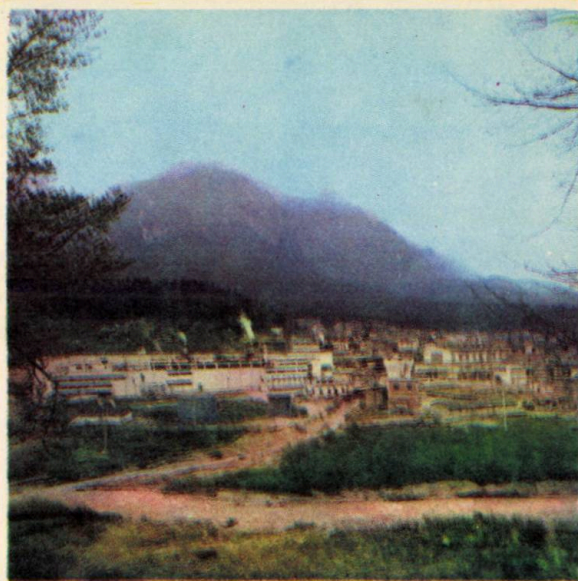
Cifrele exprimă o realitate. Ele măsoară exact. Dar dincolo de ele sînt oamenii, diversitatea de năzuințe și preocupări care, grație eforturilor organizate, se înmănușează în îndeplinirea obiectivelor generale, în contribuția harnicului colectiv de muncă de la Întreprinderea de hîrtie Bușteni — ne mărturisește cu pasiune tovarășul inginer **VICTOR ȘENCHEA**, director și **STAIU GHEORGHE**, director adjunct la Întreprinderea de hîrtie Bușteni și colaboratorii săi **FREȚAN ION**, secretar al comitetului de partid, **CRIVĂȚ NICOLAE**, șef serviciu desfacere, ing. **DEDIU VLADIMIR**, șef producție și **BRATU GHEORGHE**, contabil șef.

Specialiștii acestei întreprinderi se străduiesc ca în substanța intimă a cifrelor să prezinte energia și inteligența colectivului, care reprezintă o forță simbolică, aptă să egaleze energia evocatoare de mare valoare, bazîndu-se pe experiența acumulată în cei aproape 100 de ani de existență, găsind căi și mijloace capabile să contribuie la creșterea gradului de tehnicitate al întreprinderii pe fondul dinamismului economic și tehnic pe care îl înregistrează România pe plan internațional.

Stimulați de succesele obținute prin grija partidului și statului, în ultimele două cincinale, ne-am propus să abordăm unele aspecte caracteristice ale activității acestei întreprinderi care efectuează un substanțial transfer de cunoștințe, ca specialiști în producția de hîrtie și confecții din hîrtie pentru toate ramurile industriei românești, dobîndindu-și un loc prestigios și valoric în țară și peste hotare.

În diversitatea activității, Întreprinderea de hîrtie Bușteni se înscrie la un nivel superior, prin varietatea modalităților sale de acțiune, ca și prin eficiența sa. Întreprinderea de hîrtie Bușteni, producătoare de hîrtie, impune un ritm accelerat al organizării producției, prezentînd un vast program de lansare a potențialului românesc privind dezvoltarea bazei tehnico-materiale care a condus la sporirea capacității producției de peste 4 ori.

Această spectaculoasă creștere a zestrei tehnico-materiale a întreprinderii se referă la un proces continuu de înnoire și modernizare a capacităților tehnicii și a producției. Calitatea produselor a înregistrat un salt spre mai bine, îmbunătățindu-și gradul de folosire a utilajelor și instalațiilor — cele mai grele operațiuni fizice se execută mecanizat.

necontestabil, inițiativele colectivului de specialiști și muncitori de la întreprinderea de hirtie Buzeni, au condus la fapte și resurse pentru îndeplinirea unor obiective majore, dintr-o epocă sau alta, puse de către partid, reprezentând reflexul concret, materializat, prin elementele care concure la introducerea în termen a soluțiilor superioare pentru obținerea hirtiei de bună calitate, vegherea procesului tehnologic, coordonarea instalațiilor și a mașinilor, sporind atenția asupra calității hirtiei la intern, ca și la export. Reducerea consumurilor de materii prime și materiale, obținerea, din fiecare leu cheltuit, a unei producții maxime, gospodărirea energiei și a combustibilului. Calitatea superioară și competitivitatea tuturor produselor au determinat realizarea ritmică a îndeplinirii planului de producție, corelându-se perfect cu graficele stabilite inițial, de cei care coordonează întreprinderea de hirtie Buzeni, ca unitate componentă: Centrala de Hirtie și Celuloză Brăila. În activitățile noastre sîntem orientați de ideile-forță din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, urmărind transpunerea lor în viață, realizarea directivelor, sarcinilor și obiectivelor majore ale dezvoltării economiei naționale — ne relatează în continuare tov. inginer Victor Senchea, directorul întreprinderii.

Inginerii și subinginerii întreprinderii sînt confrunțați cu problemele tehnice ale întreprinderii, printre care amintim în special mărirea producției de elemente filtrați CAV, realizarea hirtiei tipar adinc, hirtie suport piele artificială, hirtie filtru țigaretă cu aditivi pentru reținerea nicotinei, hirtie imprimată și hirtie pentru filtre motorină CAV și homan.

În aceeași măsură subliniem efortul compartimentului de proiectare pentru modernizarea mașinii nr. 7.

Înfățișînd aceste preocupări caracteristice pentru întreaga industrie, la baza cărora se află indicațiile date de către conducerea partidului, reliefaș că cele 6 comisii pe domenii ale întreprinderii de hirtie Buzeni, și-au adus o contribuție merituosă în dezvoltarea activității tehnice și economice a întreprinderii.

Exemplificăm Comisia pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și a muncii care a elaborat studii pentru valorificarea rezervelor de creștere a productivității muncii în secții și ateliere și pentru organizarea științifică a producției și muncii.

Comisia pentru calitatea producției și eficiența economică urmărește și analizează periodic nivelul calitativ al producției și participă la elaborarea programelor privind îmbunătățirea continuă a calității produselor, a recepției materiilor prime intrate în întreprindere.

Comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic, care urmărește competent eficiența investițiilor — modul cum se pun în funcțiune obiectivele, atingerea parametrilor proiectați.

Comisia pentru aprovizionare, desfacere, export, care rezolvă problemele privind orientarea și cererea pieței, asimilarea de produse noi, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, diversificarea producției pentru export.

Aprecind aceste eforturi, majoritatea lucrătorilor acestei întreprinderi locuiesc în apartamente noi sau în moderne cămine de nefamilisti. Pe lângă această unitate mai funcționează creșe și grădinițe, cantine, baze sportive. Pentru toate acestea, muncitoarele și muncitorii de la întreprinderea de hirtie Buzeni, români, maghiari, germani și alte naționalități — înfrățiți în muncă și aspirații — sînt hotărâți să participe la realizarea și depășirea sarcinilor prevăzute în planul de muncă pe anul 1979, înregistrînd creșteri însemnate în producție la nivelul calității mașinii de fabricație nr. 8 care trebuie să producă în medie 78,3 to/zi și la mașina nr. 10 cite 63,8 to/zi.

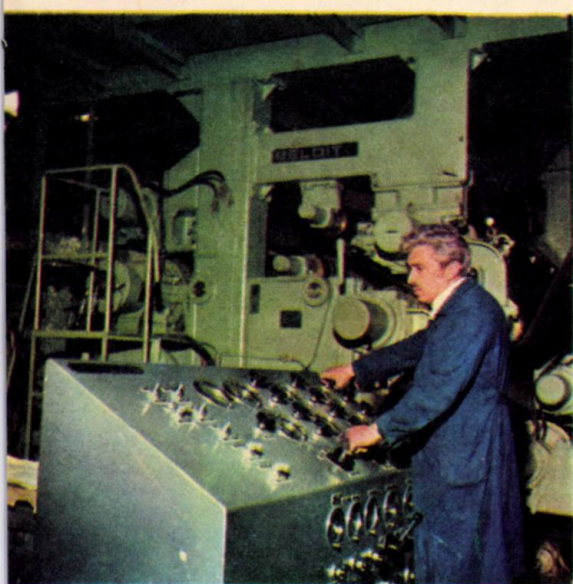
La sacii de hirtie, sarcina se menține la nivelul planului pe ultimii ani — 55 mil. buc.

— o creștere de 331 mil. buc. la filtre, urmînd să producă 1800 mil. buc. filtre CAV, iar la cartele calcul, sarcina este de 1,2 mil. buc. conform solicitărilor la zi ale beneficiarilor.

La export, creșterea față de anul 1978 este de 9,4 mil. lei valută — de 2,7 ori — urmînd să producă 2200 tone hirtie de scris, 4000 tone hirtie de ziar, 3000 tone hirtie de ambalaj și 1100 tone hirtii diverse.

Atît la export cît și la intern, un accent deosebit trebuie pus în acest an pe îmbunătățirea calității produselor.

Bracul atinge în întreprindere nivelul de 2500 tone anual, în valoare de 20 mil. lei; acest lucru a determinat ca anul acesta să se desfășoare în întreaga întreprindere acțiuni energice pentru aplicarea măsurilor de reducere sîmțitoare a procentului de brac.

In dorința de a-și aduce o contribuție mai substanțială la realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională a Partidului, pentru înfăptuirea exemplară a indicațiilor prețioase date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, colectivul de muncitori, ingineri și tehnicieni de la întreprinderea de hîrtie Buzeni, se angajează să realizeze în anul 1979 următoarele obiective:

- 1) Depășirea indicatorilor de plan la:
 - producția netă cu 5,6 mil. lei;
 - producția globală cu 18,5 mil. lei;
 - producția marfă cu 17 mil. lei;
 - producția fizică cu: 200 mil. buc. cartele calcul, confecționarea unei cantități de un milion buc. filtre motorină CAV;
 - productivitatea muncii calculată pe baza producției nete cu 2,92%.

Aceste obiective vor fi obținute prin:

- folosirea capacității mașinii de fabricație nr. 7;
- modernizarea tehnologiei de fabricație la filtrele motorină prin executarea de utilaje, prin autototare;
- creșterea indicelui de utilizare a capacităților de producție cu 1% față de 1978;
- montarea unui nou cojitor de lemn cu productivitate ridicată;
- mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare din vagoane și de tran-

sport intern, prin extinderea folosirii benzilor de transport și motocarelor, autostivuitoarelor;

- extinderea muncii în acord la minimum 66% din totalul personalului muncitor.

2) Realizarea producției la un nivel calitativ superior în scopul creșterii eficienței și competitivității produselor destinate exportului și pieții interne, prin:

- introducerea în fabricație a 2 noi sortimente de hîrtii tehnice:

- perfecționarea pregătirii profesionale a unui număr de 267 muncitori se va realiza prin organizarea concursurilor profesionale de masă pentru cel mai bun operator la mașinile de fabricație, finisor hîrtie, confecționar;

- extinderea autocontrolului produselor la toate atelierele productive.

3) Realizarea sarcinii planificate la livrări pentru export și fondul pieții.

4) Creșterea eficienței economice a întreprinderii față de plan, astfel:

- reducerea costurilor de producție totale și materiale cu 1300 mii lei, prin: diminuarea consumurilor planificate cu 50 t de celuloză, utilizarea braturilor în circuit, utilizarea maculaturii;

- realizarea de beneficii suplimentare, cu 1300 mii lei.

O contribuție însemnată la obținerea acestor rezultate va aduce extinderea aplicării în toate secțiile întreprinderii a unor inițiative cum sînt:

— contul colector de economii al grupei sindicale;

— fiecare inginer, economist și tehnician să rezolve o problemă în plus față de planul tehnic;

— realizarea, prin autodotare, de utilaje tehnologice în valoare de 1095 mii lei.

5) Pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale personalului muncitor, se vor realiza:

— 2 microcantine în atelierele de producție;

— 2 grupuri sociale la Fab. I și Fab. II;

— asigurarea microclimatului la moara de pastă;

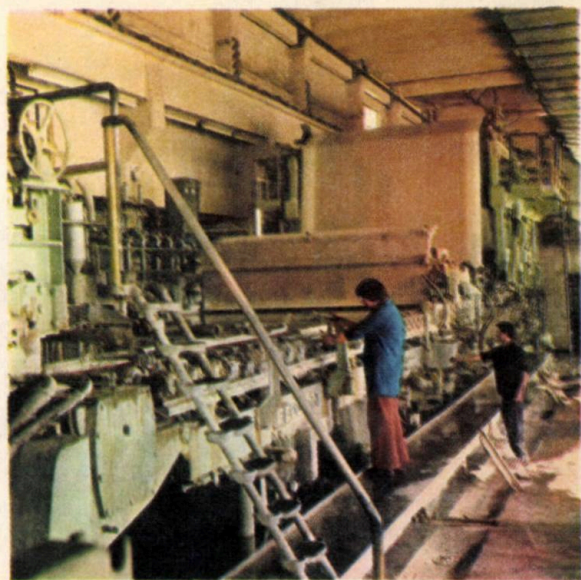
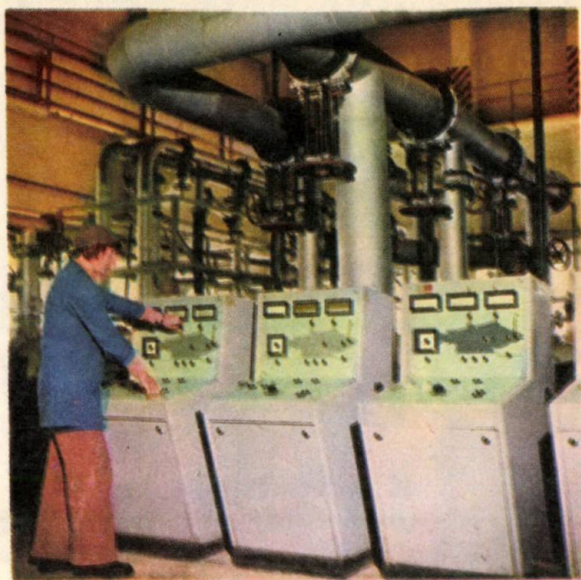
— reducerea normelor la atelierul de filtre.

Colectivul întreprinderii va acționa cu toată energia pentru îndeplinirea exemplară a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe anul 1979, fiind hotărît să îndeplinească Congresul al XII-lea al P.C.R. cu noi și însemnate succese în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin din actualul plan cincinal de dezvoltare economică și socială a țării.

Ținînd cont de lărgă solicitare a minunatului obiectiv industrial, despre care scriem, ce se află situat la poalele Caraimanului și Coștilei, cei mai frumoși și impresionanți munți din abruptul prahovean al Bucegilor, Buștenii își îmbogățesc industria prin modernizarea întreprinderii de hîrtie, care datează încă din 1882.

Întreprinderea de hîrtie Bușteni oferă o gamă tot mai variată de servicii beneficiarilor săi, datorită valorii colectivului de specialiști pe care îl are și care contribuie prin calitatea muncii lor la valoarea întreprinderii căreia îi creează un prestigiu deosebit, atît în fața beneficiarilor interni, cit și externi.

Am relatat această experiență în ideea că ea se leagă de cea mai fertilă epocă a activității din cei 100 de ani existență ai întreprinderii de hîrtie Bușteni, care s-a dovedit a fi o prețioasă parteneră în cadrul schimbului de experiență cu întreprinderile similare din întreaga țară.

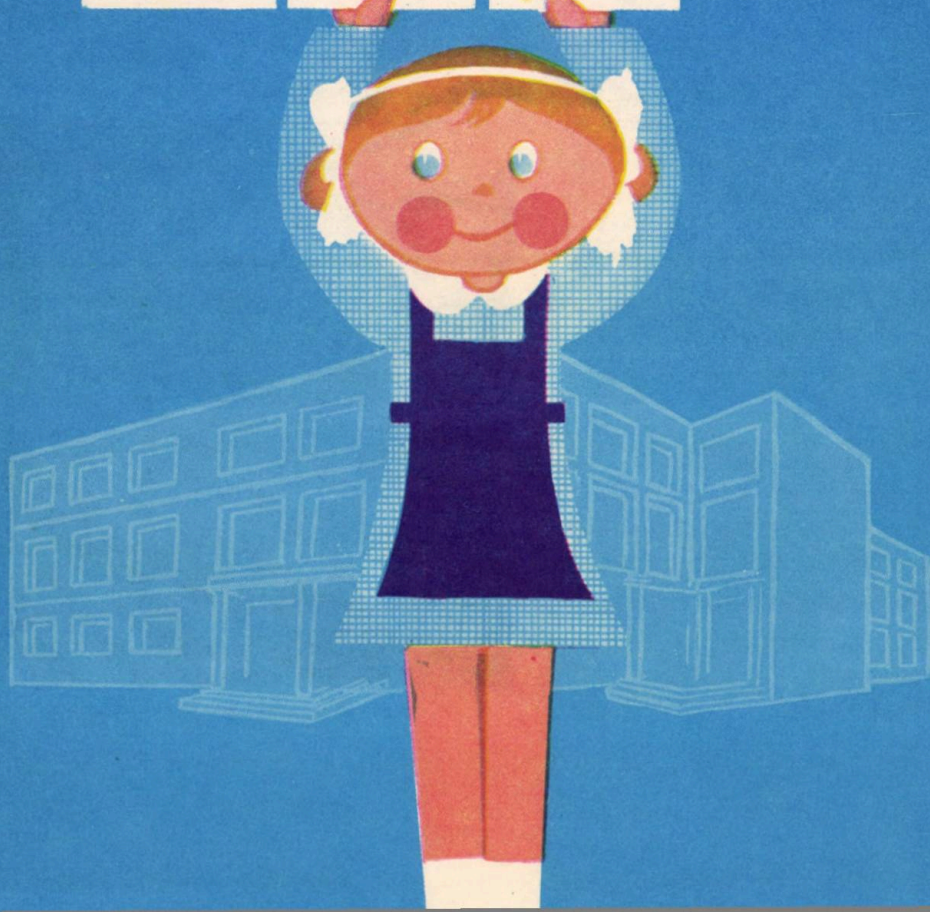
Spiritul de economie se formează prin CASELE DE ECONOMII ȘCOLARE

A

B

Părinți, cadre didactice

Educarea copiilor în spiritul economiei, ordinei și cumpătării, constituie o parte integrantă a procesului instructiv-educativ care trebuie să se desfășoare în întreaga perioadă școlară.

STELA

o întreprindere de prestigiu, a cărei preocupare de bază este calitatea

Întreprinderea de săpun „STELA” — București, România, își afirmă în această etapă întreaga forță de creație, obținând rezultate deosebite — ne relatează cu amabilitate tov. inginer **Dragoș Ionescu**, director și **Ion Vișoiu**, contabil șef al întreprinderii — în acțiunea de diversificare, prin lansarea unei game de produse noi strict necesare unor sectoare industriale de bază pentru economia națională, cum este cazul sectorului de extracție și preparare a mine-

reurilor, ne mărturisește tov. ing. **Marin Nicolae**, șef de secție la Întreprinderea „Stela”.

— Umectantul „**REPARSIL**” **U** — un nou produs realizat la nivelul performanțelor mondiale este utilizat în subteran, la operațiile de perforare, măcinare și transportat minereuri, ca lichid de injecție sau prin buraj, în scopul reținerii particulelor foarte fine de bioxid de siliciu și pentru prevenirea silicozei.

— Reactivul de spumare „FILOTAROM.” — U este un produs care a fost omologat pentru utilizare la flotarea minereurilor complexe și care este experimentat în prezent și pe alte sorturi de minereuri simple.

Întreprinderea își îmbogățește treptat potențialul tehnic integrându-se într-un puternic flux al modernizării.

Renumita întreprindere de săpun „Stela” — București este, de altfel, cunoscută în întreaga lume — astăzi 41 de țări solicitând produsele

sale, care se desfac prin **Chimimportexport**. Explicația acestor cereri trebuie căutată în varietatea și calitatea produselor, menționând aportul la export al întreprinderii, ca o contribuție la creșterea participării României la schimburile economice internaționale, la integrarea țării noastre într-o și mai mare măsură în diviziunea mondială a muncii.

Realizarea tuturor acestora este urmarea faptului că în România există specialiști de

înaltă calificare, realitate care le conferă calități remarcabile și în primul rând, posibilitatea de a introduce metode noi în procesul de fabricație a produselor întreprinderii, obținându-le într-o gamă superioară și variată, competitive pe plan mondial.

Întreaga activitate productivă a întreprinderii de săpun „Stela” este emulată, deci, de un suflu înnoitor care — îmbinare fericită a utilului cu frumosul — poate satisface cele mai rafinate cerințe și pretenții ale cumpărătorilor.

Munca de creație este, la rîndul său, strîns împletită cu munca de cercetare științifică, în direcția descoperirii unor tehnologii noi, mai eficiente din punct de vedere economic, de natură a contribui la creșterea calității produselor.

Datorită acestui fapt, întreprinderea de săpun „Stela” a devenit o întreprindere modernă, utilată la nivelul tehnicii moderne, ale cărei produse acoperă necesarul pentru întreaga populație a țării, asigurînd, totodată, livrarea lor și în numeroase țări ale lumii.

Grație măsurilor luate de către conducerea întreprinderii, comitetul de partid și organizațiile de masă, se poate afirma astăzi că cei peste 1700 de oameni ai muncii ce compun harnicul colectiv al întreprinderii, țin foarte mult la prestigiul lor de muncitori cu o înaltă calificare—și exemplificăm afirmația noastră prin: perfecționarea celor 403 oameni ai muncii, din care 358 muncitori Alți 43 au fost calificați în diferite profesii, prin cele două cursuri orga-

nizate — 17 în meseria de operatori tratare apă și 26 lăcătuși mecanici.

O confirmare a celor menționate sînt și strădaniile continui pe care muncitorii le depun în întrecerea cu ei înșiși, pentru îmbunătățirea nivelului calitativ al produselor realizate, astfel ca ele să răspundă în permanență exigențelor crescînde ale beneficiarilor, impulsînd într-o și mai mare măsură creșterea producției și a productivității muncii, în vederea creșterii eficienței economice a activității întreprinderii.

anul internațional al copilului

Pe întregul parcurs al anului, indiferent de sezoane, magazinele comerțului de stat din București și din întreaga țară, vă pun la dispoziție, pentru copiii dv., o bogată și variată sortimentăție vestimentară:

— rochițe, fustițe, sarafane, bluzițe, compleuri cu o linie proprie model anului 1979, cu broderii, volane și garnituri de dantelă;

— pantaloni, compleuri, costume, cămăși moderne, cu un colorit viu și diferite garnituri (cataramă, ecusoane etc.);

— încălțăminte ușoară, flexibilă, comodă, rezistentă, cu fețe din materiale textile sau din imitație de piele.

DIN METALE VECHI, METAL NOU!

Valorificați deșeurile metalice și metalele vechi prin unitățile Centralei de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice București!

Centrala are unități de colectare pe întregul cuprins al țării.

Producția de metal condiționează progresele economice.

Colectarea și predarea metalului vechi constituie o îndatorire.

Venituri importante pot obține școlile, organizațiile de pionieri și U.T.C. din școli, prin colectarea pe sortimente a metalelor vechi din gospodăriile populației.

Unitățile C.P.C.D.M. asigură preluarea metalului vechi de la școli cu mijloace proprii de transport.

REȚINEȚI ADRESELE PRINCIPALELOR UNITĂȚI:

Bacău — Str. Iernii nr. 22, tel. 931/43 661, tx. 21 255
Baia Mare — Str. Oborului nr. 1, tel. 994/12299, tx. 33 296
București — Șos. Berceni Fort, nr. 5, sect. 5, 90/83.65.82, tx. 10856
Brașov — Str. Hărmanului nr. 17, tel. 921/44 169, tx. 12 296
Caransebeș — Pălăniș tel. 13 052, tx. 44 632
Cluj — Str. Decebal nr. 8, tel. 951/30 941, tx. 31 360
Constanța — Str. Interioară nr. 2, tel. 916/22 381, tx. 14 347
Craiova — Str. Karl Marx nr. 4, tel. 941/23 995, tx. 41 325
Galați — Str. Al. Sahia nr. 5-7, tel. 934/18 121, tx. 51 275
Iași — Str. N. Gane nr. 2, tel. 981/14 449, tx. 22 306
Ploiești — Str. Muzelor nr. 38, tel. 971/14 149, tx. 19 231
Sebeș — Valea Sermagului, tel. 967/32 219
Simieria — Str. Cuza Vodă nr. 26, tel. 956/60 180, tx. 22 381
Tg. Mureș — Str. Vörösmarty nr. 40, tel. 954/36 404, tx. 35 287

ASIGURAREA COMPLEXĂ A ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR

Pentru educarea în spiritul prevederii a noii generații, Administrația Asigurărilor de Stat a introdus o asigurare numai pentru copii și tineretul studios denumită „ASIGURAREA COMPLEXĂ A ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR“.

Această formă de asigurare combinată cuprinde în același contract:

- cazurile de accidente ale elevului sau studentului, pentru sume asigurate de până la 18.000 de lei, diferențiate în funcție de urmările accidentelor;

- cazurile de pagube produse de incendiu, de unele calamități ale naturii ori de furt prin efracție la bunurile asigurabile (îmbrăcăminte, obiecte de sport și de voiaj etc.) luate de elev sau student oriunde în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2.000 de lei;

- cazurile de răspundere civilă legală care decurg din deteriorarea sau distrugerea unor bunuri din vina elevului sau stu-

dentului, pentru pagube de peste 100 de lei până la 2.000 de lei.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor asigurate produse în timpul valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor.

În cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătește o parte din suma de 12.000 de lei prevăzută pentru cazurile de invaliditate permanentă totală, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit.

Durata asigurării este de 6 luni sau de 1 an (la alegere).

Costul asigurării este de 1 leu pe lună pentru toți elevii și studenții.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ETIUD — un aparat fotografic

special pentru copii dv.!

COSTĂ NUMAI 70 DE LEI!

Deși este un aparat simplu, ETIUD permite realizarea unor fotografii color și alb negru de bună calitate.

Aparatul fotografic ETIUD poate fi cumpărat de la magazinele cu articole foto și jucării sau de la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat.

ETIUD oferă copiilor o preocupare interesantă, plăcută și utilă.

Calendar 1980

	IANUARIE						IULIE				
L		7	14	21	28		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24	31	3	10	17	24	31	
V	4	11	18	25		4	11	18	25		
S	5	12	19	26		5	12	19	26		
D	6	13	20	27		6	13	20	27		
FEBRUARIE						AUGUST					
L		4	11	18	25		4	11	18	25	
M		5	12	19	26		5	12	19	26	
M		6	13	20	27		6	13	20	27	
J		7	14	21	28		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23		2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24		3	10	17	24	31	
MARTIE						SEPTEMBRIE					
L	3	10	17	24	31	1	8	15	22	29	
M	4	11	18	25		2	9	16	23	30	
M	5	12	19	26		3	10	17	24		
J	6	13	20	27		4	11	18	25		
V	7	14	21	28		5	12	19	26		
S	1	8	15	22	29	6	13	20	27		
D	2	9	16	23	30	7	14	21	28		
APRILIE						OCTOMBRIE					
L		7	14	21	28		6	13	20	27	
M	1	8	15	22	29		7	14	21	28	
M	2	9	16	23	30	1	8	15	22	29	
J	3	10	17	24		2	9	16	23	30	
V	4	11	18	25		3	10	17	24	31	
S	5	12	19	26		4	11	18	25		
D	6	13	20	27		5	12	19	26		
MAI						NOIEMBRIE					
L		5	12	19	26		3	10	17	24	
M		6	13	20	27		4	11	18	25	
M		7	14	21	28		5	12	19	26	
J	1	8	15	22	29		6	13	20	27	
V	2	9	16	23	30		7	14	21	28	
S	3	10	17	24	31	1	8	15	22	29	
D	4	11	18	25		2	9	16	23	30	
IUNIE						DECEMBRIE					
L	2	9	16	23	30	1	8	15	22	29	
M	3	10	17	24		2	9	16	23	30	
M	4	11	18	25		3	10	17	24	31	
J	5	12	19	26		4	11	18	25		
V	6	13	20	27		5	12	19	26		
S	7	14	21	28		6	13	20	27		
D	1	8	15	22	29	7	14	21	28		

Almanahul părinților — 1980
editat de

„Revista de pedagogie“

București, Str. Sfinții Apostoli nr. 14,
sectorul 5, telefon : 15.85.74 Cod 70 634

Redactor-șef:
ANTON VASILESCU

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU

almanahul părinților 1980

Redactor responsabil al almanahului :

GEORGE CIUDAN

Prezentarea artistică :
RADU ION POPESCU

Tehnoredactor :
TOMA ALEXANDRESCU

Fotografii : ION PREDOȘANU,
ELENA GHERA, MIHAI JIGĂU,
ANTON MOISESCU, DUMITRU
DUMITRU, ION OPREA

Colectivul de redacție
al almanahului adresează
cititorilor săi
cu prilejul anului nou odată
cu strămoșeasca urare
„LA MULȚI ANI !”,
multă sănătate, fericire și
bucurie

Tiparul executat la Combinatul
poligrafic „Casa Școlii”
— București —

